Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0001-4

V 2816

Dv 2162

Guilielmi Varignane ſecreta ſublimia ad varios curandos morbos veriſſimis auctoritatibus illuſtrata additionib⁹ nõnullis: floſculis itez in margine decorata diligẽtiſſime caſtigata: nuſqꝫ impreſſa feliciter incipiunt.·.

✠

Arsula
rartula — conolurio ꝗ graminis ... rosen ...
bedegar — spinis rosarum ... wedorn
rubus

Bruna schirling

Artomilla — Solago mucherling
randa muraliga — raben fuß
narduß celtica
per sonus
...

Aaron
barba aron — kelbersfuß
per ...

herba scrapionis
urtica mortua — got ...
prassium agm

faba lupina
faba amara — wolf pan
marsilia

Albu papauer — weyß magen
ogigantum

Alkent
costus — wilder saffran
nenuis

Agaricus
vel schwam
fungus abietis — tannen swam

olibanum — weys weyrauch
thus arbor

Oculus xpi — weis wassminz

Alkanna — alcanna kreuzen münz

CUnctis virtutibus militarib⁹ accin-
to nec minus itellectualium
diademate ḋcorato Magniſico dño ſuo ſem
per dño Meladino crobachoꝝ ⁊ boſne plebano gr̄ia
liq̄ʒ dño totius territorĳ chelen̄.eius ſubiectus aio
Guilielmus de Varignana q̄lis q̄lis ꝓfeſſor in arti-
bus:⁊ ſcīa medicine beari.Quia oēs hoīes ſm plu-
rimū prio metaphiſice.naturalr̄ ſcire deſiderāt tāq̄ʒ
perfectibile in vltimā perfectionez ipſius : eo q̄ ſcia
eſt perfectio aie vt teſtat̄ Aner.1.de aia : ⁊ Auic.1 lib.
fortis vite:⁊ Algazel ⁊ Macrobius:⁊ Tulius in pa-
radoſis:⁊ Seneca in pleriſq̄ʒ locis:⁊ Gal.7.terapē-
tice:⁊ Auicē.6.de naturalibus:⁊ breuiter oēs philo
ſophātes cōſumate effectu noſtra ſapientia copioſa
manifeſtat que admiror:imo ſtupidus quaſi fio ani-
maduertens:⁊ cauſa circa q̄ʒta ciuilia prudētia ſoli-
citas ac vtraq̄ʒ forma ꝯtinue vigilatis ignoro qualr̄
culmen tantaꝝ lr̄aruz noſter proficit intellectus qs
diuinitus pluſq̄ʒ humaniter fore puto.Hec igit̄ qui
dem cauſa que eſt in ea eſt ꝓprie inſudatis:aut etiaz
vtilitate ꝓpria ac noſtroꝝ iritans merito nos cōmo
uit vt deſcēdere placuerit mihi noſtro precipere q̄ͦ
gratia mihi fuit inueniēdi.c.ia.in loco ſancti Griſo
goni vt opuſculum vobis ſanū cōſtituam cōprehē-
dens q̄ precipua apud i.. moſos antiquos circa egri-
tudinū genera ſunt laudanda quod equidē libenti
animo ſuſcepi:ſʒ cōſiderans q̄ ſm Gale . ſimplices
medicine velociores exiſtunt in opere q̄ʒ compoſite
ꝓꝓ ipſaꝝ ſubſtantiā a materia exiſtere collegi ex di-
ctis Gal.in lib.12.de ſimplici medicia.⁊ Dyaſ.Auic.
Serap.Meſue.Raſi.Jſaach.Amech.kirandi.Ra-
bimoyſes ⁊ pluriū alioꝝ nō nomina : ſed in quibus
nō ſolū cōcordes ſʒ alĳs precolaudent:que quidē cū
nominauero multa imiſcebo eoꝝ quoꝝ virtus mi-
ra ſciam medicinalē tranſcendit:⁊ quoꝝ operatio

ſola forma exiſtit ſpecifica: quoꝝ veritates lȝ ab exp/
tis exiſtant q̃ voluerũt ꝙ experiant̄ pro libito. Ma/
gis aũt gratia ꝑfectioris operis ⁊ exercitij fiendi in
eis ponent̄ quãtuȝ per experientiã que ab eis ſit ſu/
ſcepta. Uerũ q̃ iuxta Meſue gaudet qlibet inexpt⁹
ad danda experta ſimplicia ⁊ cõpoſita: tam paterna
q̃ ꝓpria vt opus dilucidetur ex eis ⁊ vt ide acqſita
qua puto beniuolentie veſtre gratia cauſaȝ habeam
ad alia me trãſferẽduȝ ⁊ vt q̃ vitã poleaȝ. Poſſunt
qdeȝ vt ſit mihi in ſenio cũ potentia exercitandi li/
bros defecerit in arte bacculus ſenectutis ⁊ in poſte
ris eterna memoria cũ ipſo profectu iuxta Gal. dicẽ
teȝ videntes dicta Ariſtotelis ⁊ Pla. eorum remini/
ſcamur ac ſi eſſent ꝑ̃ſentis. Et Ptolomeus nõ fuit
mortuus qui ſcientiã viuificauit ⁊ iuxta Diadoſco/
liȝ nõ ſibi ſed alijs ſapiẽs natus eſt. At q̃ opus hoc
poſt veſtraȝ vitã ⁊ meam poterit diuulgare ⁊ opera
medicinalia: lȝ ad rectũ ſint poſita tamẽ quedã noua
neceſſaria ſepe tangunt̄ in eis qbus pure vtens põt
operari ad malũ. Legentẽ nũc obſecro ⁊ vbi quicq̃
ſiniſtre operetur ꝙ ſi qs opari ꝑ̃ſumpſerit dicã cum
Amech in ſuo ꝓhemio de venenis. Ueniat ignis ⁊
ſulfur de celo ⁊ ſpiritus qui poſſunt ipſum facere ſi/
cut de vrbibus Sodome ⁊ Gomoree. Ob hoc igit̄
idiote cõfidentes in ipſo dimittaȝ principia artis ⁊
ſciẽtie que ſunt fundamẽtum in opere vt in plurib⁹
neq̃ ſigna egritudinũ ponam: neq̃ cauſas diſtinguã
neq̃ auxilia: ſed tanq̃ notis ⁊ intelligentibus alijs
ſcribens illa veſtre itelligentie ⁊ prudẽtie derelinq̃.
Deum igit̄ cunctorum bonorum primum motoreȝ
inuoco vt felicitet hoc opus iuxta Meſue dicenteȝ
Principiet deus opa tua: ⁊ felicitabit ea ⁊ iuxta illð
Pitagoricum. In omnibus his que agis: exordium
a deo ſume. Hunc itaq̃ librum manifeſtatõis maio/
ris gratia in quinq̃ ſermones diuidam.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0006-3 DFG

Sermo primus de omnibus egritudinibus fere que poſſunt contingere a capite vſqꝫ ad pedes ⁊ ſunt ꝓprie vnicuiqꝫ membro ⁊ continet tractatus.xix.

¶ Tractatus primus. De diſpoſitionibus capilloꝝ continet capitula nouem.

Capl'm primum prohemiale. char. 1.
Cap.2. De denigratione capilloꝝ. char. 1.
Capitulum tertiū. De rubificatione ⁊ albificatione capillorum. char. 2.
Cap.4. De tardanda canitie. char. 3.
Cap.5. De criſpandis ⁊ applanandis capillis ⁊ ſciſuris eorum. char. 3.
Capitulu͡ꝫ.6. De abraſione capillorum ⁊ ſubtiliatione ⁊ prohibitione ortus eorum. char. 3.
Cap.7. De multiplicatione capilloꝝ. char. 4.
Cap.8. De furfuribus capitis. char. 5.
Cap.9. De pediculis ⁊ lendinibus. char. 5.

¶ Tractatus ſecūdus primi ſermonis. De egritudinibus totius capitis cōtinet.xj.capitula.

Capl'm primū. De alopitia in quo de vlceribus cutis ⁊ ſaphani dicetur. char. 5.
Cap.2. De ſoda ⁊ eſt dolor capitis. char. 6.
Capl'm.3. De freneſi. char. 7.
Capitulum.4. De epilepſia incubo apopleſia ⁊ ſimilibus. char.8.
Capitulum.5. De prohibitione ſomniorum ⁊ timoris in ſomno. char. 9.
Capl'm.6. De litargia. char. 9.
Capl'm.7. De vigilia. char. 9.
Capl'm.8. De melancolia ⁊ timore. char.10.
Capl'm.9. De debilitate cerebri. char. 11.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0007-8
DFG

Cap.10.De paraleſi ſpaſmo:ꝛ ſimilibus. char.11.
Cap.11.De reumate:ꝛ catarro. char.12.

¶ Tractatus tertius primi ſermonis.De egritudinibus palpebraꝝ ꝛ oculoꝝ cõtinet capitula. xiij.

Cap.1.De recupatiõe pilloꝝ palpebraꝝ. char.13.
Cap.2.De ꝓhibitiõe gñationis pilloꝝ palpebraꝝ ꝛ rectificatione circulariter naſcentiũ. char.14.
Capitulum.3.De aſperitatibus palpebraruꝫ ſcabie ꝛ ordeolo. char.14.
Capitulum.4.De liuoribus circa oculos factis ꝓpter percuſſionem vel aliam cauſam. char.15.
Cap.5.De bonificãdo viſuꝫ:ꝛnoctilopa. char.15.
Capitulũ.6. De ꝓhibitione fluxus materierum ad oculos. char.16.
Capitulũ.7.De dolore oculorum. char.17.
Ca.8.De obtalmia:ꝛ liptitudibꝰoculoꝝ. char.17.
Cap.9. De vlceribus oculoꝝ. char.17.
Cap.10.De cura albuginis ꝛ aliarum oculi macularum:ꝛ egreſſu ꝛ tortura eius. char.18.
Cap.11.De pruritu oculoꝝ:ꝛ lacrimis. char.18.
Cap.12.De deſcenſu aque ad oculuꝫ. char.19.
Cap.13.De fiſtula lacrimali. char.19.

¶ Tractatus quartus primi ſermonis. De diſpõnibus nariũ continet quattuor capitula.

Cap.1.De fetore ꝛ vlceribus narium. char.20.
Cap.2.De obſtructione narium ꝛ polippo : ꝛ olfatus recuperatione. char.20.
Cap.3.De fluxu ſan.narium. char.21.
Cap.4.De ſternutatione. char.21.
¶ Tractatus quintus primi ſermonis.De diſpõnibus aurium continet capitula.6.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0008-4

Capl'm primuz. De dolore aurium. char.22.
Capl'm.2. De humiditatibus aurium: ſanie: ꝛ vlceribus: ꝛ exitu ſanguinis. char.22.
Cap.3. De vermibus aurium. char.23.
Cap.4. De ſurditate ꝛ debilitate audit⁹. char.23.
Capl'm.5. De ſonitu ꝛ ſibillo. char.24.
Cap.6. De apatibus ꝛ attritionib⁹ auriū. char.24.

¶ Tractatus ſextus primi ſermonis. De diſpōnibus oris ꝛ partiū eius cōtinet.9.capitula.

Cap.1. De puſtulis labioꝝ ꝛ eoꝝ ſciſuris. char.25.
Cap.2. De dolore dentium. char.25.
Cap.3. De confirmādo dentes cōmotos ꝛ abstergēdo ꝛ eoꝝ ortum facilitando. char.27.
Cap.4. De omni diſpoſitione gingiuaꝝ ꝛ prohibitione ſaliue puerorum. char.27.
Cap.5. De vlceribus oris. char. 28.
Cap.6. De diſpōnibus lingue ꝛ ranula. char.29.
Cap.7. De fetore oris. char.29.
Cap.8. De diſpoſitionibus vue. char.29.
Cap.9. De clarificanda voce: ꝛ de aſperitate caune pulmonis. char.30.

¶ Tractatus ſeptimus primi ſermonis. De diſpoſitionibus gule: continet duo capitula.

Cap.1. De ſquinātia ꝛ apatibus gutturis. char.30.
Cap.2. De ſanguiſugis adherentibus gule: ſpina: ꝛ bolo retento. char.31.

¶ Tractatus Octauus. De diſpoſitionibus pectoris membrorum que ſunt in eo: continet. viij. capitula.

Cap.1. De egritudinibus pectoris in vl'i. char.31.

Cap.2.De dolore laterum. char.32.
Cap.3.De tuſſi. char.32.
Cap.4.De aſmate ⁊ diſnia. char.33.
Cap.5.De pleureſi ⁊ periplenmonia. char.34.
Caplm.6.De ſputo ſang.⁊ cōgelatione eius in pectore. char.34.
Cap.7.De ptiſi. char.36.
Cap.8.De diſpoſitionibus cordis. char.36.

¶ Tractatus non⁹ primi ſermonis. De diſpoſitionibus mamillaruꝫ:cōtinet tria capitula.

Cap.1.De ꝓhibitōe excreſcētie mamillaꝝ. char.36.
Capitulum.2. De multiplicatione lactis ⁊ eius abſciſione. char.37.
Cap.3.De apatibus mamillarū ⁊ cōgelatione lactis in eis ⁊ doloribus ⁊ ragadys papillaꝝ. char.37.

¶ Tractatus decimus primi ſermonis.De diſpoſitionibus ſtomaci:cōtinet capitula ſex.

Capitulum primuꝫ prohemiale. char.39.
Cap.2.De debilitate ſtomaci. ⁊ eius confortatione: ructis acidis:⁊ ſiti. char.39.
Caplm.3.De vomitu. char.41.
Caplm.4.De ſingultu. char.42.
Cap.5.De dolore ſtomaci. char.42.
Cap.6.De coagulatōe lactis vel ſan.i ſtō. char.43.

¶ Tractatus vndecim⁹ primi ſermonis. De diſpoſitionibus epatis:cōtinet capitula quinqꝫ.

Cap.1 De epaticis ⁊ epatis debilitate. char.43.
Cap.2.De opilationib⁹ epatis. char.44.
Cap.3.De victeritia ⁊ inflatiōib⁹ epatis. char.44.

Cap.4.De hidropiſi. char.45.
Cap.5.De dolore epatis. char.47.

Tractatus.12.primi ſermonis. De diſpoſitionibus ſplenis: cõtinet capitula duo.

Cap.1.De opillatõib' ⁊ duritieb' ſplenis. char.47.
Cap.2.De dolore ſplenis. char.49.

Tractatus.13.primi ſermonis. De diſpoſitionibus renum: cõtinet capitula tria.

Cap.1.De dolore renũ ⁊ vlcerib' eoꝝ. char.49.
Cap.2.De lapide renum. char.50.
Cap.3.De diabete. char.52.

Tractatus.14.primi ſermonis. De diſpoſitionibus veſice: cõtinet capitula quattuor.

Cap.1.De prouocatione vrine. char.52.
Capitulum.2.De retentione vrine mictu ſang. ⁊ ardore. char.54.
Cap.3.De doloribus veſice ⁊ vlceribus. char.55.
Cap.4.De lapide veſice. char.55.

Tractatus.15.primi ſermonis. De diſpõnibus inteſtinoꝝ ⁊ ventris: cõtinet capitula quinq;.

Capitulum.1.De doloribus inteſtinorum qui dicũtur colici. char.56.
Caplm.2.De lumbricis. char.57.
Cap.3.De retẽtõe flux' vẽtris ⁊ diſinteria. char.59.
Caplm.4.De tenaſmone. char.62.
Cap.5.De prouocatione fluxus ventris. char.63.
Tractatus.16.primi ſermonis. De diſpõnibus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0011-9

matricis continet capitula . 6.
Cap.1.De iuuaméto impregnatiōis. char.64.
Cap.2.De prohibitione impregnationis ꝛ expulſione fetus ꝛ ſecundine. char.66.
Cap.3. De prouocatione menſtruorum:ꝛ acceleratione partus ꝛ molla. char.67.
Cap.4.De retentione menſtruoꝛuȝ ꝛ oris matricis ꝛ exiccatione ipſius. char.69.
Capl'm.5. De dolore matricis:apoſtemate:ꝛ vlceribus eius. char.71.
Capitulum .6. De prefocatione matricis ꝛ eius deſcenſu. char .72.

¶ Tractatus. 17. De diſpoſitionibus virge ꝛ teſticulorum continet capitula ſex.

Capl'm primū.De ornatu virge ꝛ teſticuloꝝ in quo erit ſermo de pilis ꝛ prohibitione excreſcētie teſticulorum ꝛ augmentatione virge ꝛ pruritu genitalium. char . 72.
Cap.2.De augenda libidine in coytu ꝛ erectōe virge ꝛ ſanatiōe eoꝝ q poſt coytū egerūt. char.73.
Cap.3.De diminutione coytus ꝛ ꝓhibiontiōe erectionis virge i quo erit cura gomoree. char.75.
Cap .4. De apoſtematibus virge ꝛ vlceribus eius ꝛ pectinis ꝛ dolore pectinis. char.76.
Capl'm.5.De apoſtematibus teſticulorum ꝛ doloribus eorum. char . 76.
Capl'm.6. De ramice ꝛ eſt ruptura que fit i inguine vnde inteſtina deſcendunt. char.77.

¶ Tractatus.18.primi ſermonis . De diſpoſitionibus ani cōtinet quattuor capitula.

Cap.1.De prouocatōe emoꝛdoydarum. char.78.

Capitulum.2.De retentione emoroydarum ꝛ earũ dolore. char.78.
Cap.3.De apoſtematibꝰ ani:ꝛ ſciſuris:ꝛ exitu eius ꝛ fiſtula. char.79.
Cap.4.De vlceribus ꝛ ragadijs ani. char.80.

¶Tractatus.19.primi ſermonis.De dolore iuncturaꝝ:cõtinet quinqꝫ capitula.

Caplm primũ.De doloribus iuncturaꝝ in vl'i ꝛ duritiebus eorum:ꝛ dolore membrorum neruoſorũ ꝛ dorſi. char.80.
Caplm ſcdm.De dolore ſcie ꝛ anche. char.84.
Caplm.3.De doloribꝰ coxaꝝ ꝛ genuũ. char.84.
Caplm.4.De dolore pedũ ꝛ tumore. char.85.
Caplm.5.De excoriationibꝰ ꝛ ſciſuris q̄ fiunt in pedibꝰ cruribꝰ ꝛ manibꝰ a q̄cūqꝫ cā fiāt. char.87.

Sermo ſcds operis p̄cipalis eſt. De diſpõnibꝰ febrium ꝛ continet duos tractatus.

¶Tractatus primus ſcdi ſermonis eſt de febribus ꝛ quibuſdam accidentibus earum continet capitula quinqꝫ.

Caplm primũ prohemiale. char.88.
Caplm ſcdm.De diſpoſitionibus que putridas fabres antecedunt. char.89.
Caplm tertium. De erradicatione febriuꝫ difficilis ſeparationis. char.90.
Caplm.4.De fe.q̄rtana ꝛ quotidiana fil'. char.90.
Caplm.5.De cauſone:emitriteo:tertiana feb.peſtilentiali:ꝛ alijs ſimilibus. char.95.
¶Tractatus ſcds ſecundi ſermonis:eſt de variolis

⁊ morbillis que febres ſequuntur continet capitula tria.
Cap.1. De cura variolaꝝ ⁊ morbiloꝝ. char. 93.
Cap.2. De p̃ſeruatiõe mẽbroꝝ in q̃bus eſt dubiũ vt variole accidãt ⁊ cura eaꝝ ſi venerint. char. 94.
Capl'm tertiũ. De remotiõe ſignoꝝ que poſt variolas remanent. char. 94.

SErmo tertius principaliter toti⁹ operis. De ſoluta continuitate ⁊ apoſtematibus cõtinet quinq; tractatus.

¶ Tractatus primus tertij ſermonis. De ſolutione continuitatis facta in capite: continet duo capitula.
Capitulum primum prohemiale. char. 94.
Capitulum.2. De vulneribus capitis ⁊ eleuationẽ cutis ⁊ carnis. char. 95.

¶ Tractatus ſecũdus tertij ſermonis. De omni ſoluta continuitate: continet capitula tria.
Capitulu;.1. De vulnere ⁊ ſolu. continui. in carne ſiue ſit intus ſiue extra. char. 95.
Cap.2. De attritione lacertoꝝ ⁊ neruoꝝ. char. 97.
Cap.3. De ſolutione continuitatis neruorum ⁊ cordarum ⁊ paſſionum eorum. char. 98.

¶ Tractatus tertius tertij ſermonis. De his que apparent in vulneribus: continet capitula quattuor.
Capitulũ.1. De reſtrictione fluxus ſanguinis fluentis ex vulnere. char. 98.
Cap.2. De eliquanda carne in vulneribus ⁊ dolore ipſorum ⁊ vermibus. char. 99.
Capi.3. De excoriatione oſſis ⁊ extractione fruſtulorum oſſis ⁊ alioru; infixorum carni: ⁊ reſtaura

tione oſſis deperditi. char. 100.
Caplm.4.De decoratione omnium cicatricum vulnerum ⁊ vlcerum. char. 100.

¶ Tractatus quartus tertij ſermonis. De apoſtematibus: continet nouem capitula.
Capitulũ. 1. vniuerſale. De apoſtematibus calidis ⁊ frigidis in genere. char. 101.
Capitulum.2. De heriſipila formica ⁊ herpeteſtiomeno. char. 102.
Cap.3.De carbũculis ⁊ antrace. char. 102.
Cap.4.De panaritijs. char.102.
Capitulum.5. De maturatione apoſtematis ⁊ eius apertione. char. 103.
Capitulum.6.De apoſtematibus duris in generali ⁊ de nodis. char. 103.
Cap.7.De ſcrophulis. char.104
Cap.8.De cancro ⁊ cancrena. char.105
Cap.9.De fiſtulis ⁊ duritiebus eaꝝ. char. 106
¶ Tractatus quintus tertij ſermonis. De vlceribus: continet capitulum vnum.
Capitulum.De vlceribus. char. 106.

Sermo quartus principalis eſt. De venenis: ⁊ continet tractatus tres.

¶ Tractatus primus primi ſermonis eſt.De preuiſione a venenis fiẽda: ꝯtinet vnũ ca. char.109.

¶ Tractatus ſecũdus quarti ſermonis eſt.De curatione venenoꝝ: continet capitula duo.

Cap.1.De cura vniuerſaliter cuiuſlibet veneni per os ſumpti. char.109.
Caplm.2.De cura venenorum particularium quã-

do ſunt nota. char.110.

¶ Tractat⁹ tertius quarti ſermonis eſt. De punctu ris ꝛ morſibus: cõtinet capitula ſeptem.

Caplm primũ vle. De cura cuiuſlibet puncture ꝛ de preſeruatione ab ea. char. 111.
Cap. 2. De morſu canis rabidi. char. 112.
Cap. 3. De punctura ſcorpionis. char. 113.
Cap. 4. De morſu ſerpentis. char. 113.
Cap. 5. De oib⁹ alijs morſib⁹ ſilibus. char. 114.
Cap. 6. De fuga omnium animalum venenoſorum in vniuerſali. char. 115.
Capitulū. 7. De fugandis animalibus venenoſis in ſpeciali. char. 115.

Sermo quintus toti⁹ operis eſt de decoratione ꝛ continet tractatus octo.

¶ Tractatus primus quinti ſermõis. De pulcrificanda facie ꝛ cute totius corporis: ꝯtinet capitulum vnum. char. 116.

¶ Tractatus ſecũdus quinti ſermonis. De remotione ois feditatis a cute: cõtinet tria capitula.

Cap. 1. vniuerſale. De ãmotione ois feditatis a cute ꝛ ſudoribus fetidis. char. 118.
Cap. 2. De impetiginibus: lendinibus: ꝛ puſtulis leproſis que in facie accidunt. char. 119.
Cap. 3. De morphea: ꝛ albaras: ꝛ pãno. char. 120.

¶ Tractatus tertius quinti ſermonis. De ſcabie: lepra: ꝛ elefantia: continet capitula tria.

Caplm. 1. De ſcabie ꝛ pruritu. char. 122.

Tabula.

Capl'm.2.De lepra. char.123.
Capl'm.3.De elefantia. char.123.
¶ Tractatus quartus quinti ſermonis. De cõbu/ſtione:⁊ eſt capitulum vnum. char.123.
¶ Tractatus quintus quinti ſermonis. De cadentibus ⁊ flagellatis continet capitula duo.
Capl'm.1.De cadentibus ab alto char.124.
Capitulum.2.De verberatis ⁊ ſignis percuſſionuꝫ eorum. char.125.
¶ Tractatus ſextus qnti ſermonis.De impinguatione corpoꝝ macroꝝ: ⁊ macrefactione impin/pinguatoꝝ continet capitula duo.
Cap.1.De ĩpinguatiõe corpoꝝ macroꝝ.. char.125.
Cap.2.De macrefactione pinguiũ. char.126.
¶ Tractatus ſeptimus quinti ſermonis.De verrucis ⁊ callis continet vnuꝫ capl'm. char.126.
¶ Tractatus octauus. De decoratione vnguium ⁊ eſt capitulum vnum. char.127.

Finis Tabule.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0017-4
DFG

Saturcia confert dolori sciatice qd fit emplastrum in ca
in fermento recto Vid pandect

Liniston sciaticos p elisterio adhibitum medet

Contra sciaticam coquatur radix arori in aq et cola
et in colatura coquatur urtica rubea et detur in
parietes, summum remedium si fuerit sine feb. vid pa

Rast pont Cura sciatice Emplastrum sciatice Rx
pulue. hermodac ℥ 2 ʒ mellilot ℥ 1 ramo
ʒ 5 ro [illegible] ʒ iij [illegible] ℥ 1 . ~~aceti ℥ 1~~ vitellor
ouor vj farine orobi ordei ℥ 1 aceti ℥ 1
5 incorporent oia in aq decoctionis granis
et fiat emplm ad omnes dolores arteticos
i. stainmantz

Ft mirabile hr operacione ~~calamentu~~ consu
et emplastru ad sedand dolori sciatice premisso
euacuationibus necessariis et corpus declinare
na opus fuerit et interfecerit lumbricos et
vermes quilibet administratus h profi
Succus nasturcii bibitus confert sciatice

R Sciatice Rx olei vulpini anetini olei rosarum
ana ℥ 1 terbentine ℥ 5 vngt agrippe et
marciaton ana ʒ y castorei ℥ 1 cere
quantum sufficit fiat vnguentum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0018-0
DFG

¶ Guilielmi Varignane medici Clariſſimi Opus de curandis egritudinibus tam particularibus q̃ȝ vniuerſalibus ſublime adeo: vt ſecretuȝ ſecretoꝝ merito nūcupari poteſt: feliciter incipit.

¶ Capl'm primū prohemiale.

Creauit altiſſimus cuius imperio cūcta debite ordinantur in finem cerebruȝ. in oppoſitum cordis vt inmēſaȝ calliditatē ipſius tēperaret: feruerent eniȝ intm̄ ſpirit⁹ vt prorſus inepti ꝛ inutiles operationib⁹ anime eēnt vt ait ph̄s. Ea propter in oppoſitum cordis ipſos recte cōtemperans collocatum eſt cerebruȝ in ſuppremo mēbro quod eſt caput ſic eteniȝ recte melius cono ignis obſiſtit. quinetiam ꝛ habito fumo ad ſenſum quod in eo exiſtit. Sed neq; cerebruȝ eſt cauſa totalis quia caput ſit in ſupremo poſitum ſ̄m Gal. ꝛ Auicē. immo oculus ipſe qui tanq̃ȝ lucerna corporis debet in ſuppremo locari. Cuȝ igitur in ſuppremo maxime ꝛ manifeſte collocatū ſit caput: merito ab ipſius diſpoſitionibus eſt inchoandum. Et primū quidē a capillis tanq̃ȝ a partibus capitis extremis qm̄ maxime conſtat caput ex eis ſicut ex alijs partibus ſ̄m Gal. in tegni ꝛ prius de coloribus ipſorum dicemus. Lib. 2 text. ꝛ cōme. 34.

¶ Capitulum. 2. De denigratiōe capilloꝝ.

APud veteres conſtat capillum generationeȝ aſſumere a fumoſa materia non minus neceſſitate producti quam etiam propter ornatum ea propter dure exiſtens ſubſtantie eget imprimentibus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0019-8
DFG

fortioribus vt mutatio ſit coloris in ipſo. Dicam au
tem vt premiſſum eſt quecunq; approbata per vete
res ex his quidem eſt vt colligantur ſtipites ꝛ folia
Rubus. rubi ꝛ proprie cuius fructus eſt habens lanaꝫ intus
ꝛ coquatur in acqua vel in lixiuio ꝛ lauetur inde ca
put. ¶ Idem autem operatur ꝛ flos eius ſimiliter
preparatus. Quod ſi lixiuiuꝫ in corticibus ſeu corti
Cortex nucū. cibus nucum combuſtis conficiatur dico auteꝫ mo
libus magis naſcentibus extra nuces: tunc operatio
vehementior erit ꝛ hoc ſit in capitulo toto commu-
Acatia. ne. ¶ Similiter huic operatur acatia ſi in lixiuio
Papauer ru-beuꝫ. diſſoluatur ꝛ caput lauetur. ¶ Idem papauer rube
um cū cortice nucū in lixiuio coctū tingit in nigre-
dine forti. ¶ Idē hec inūctio eſt mirabilis. ℞. mi-
rabo. nigrorū galle. aā. ℥. i. litargirij aur̄. i. emblicorū
℥. i. mirti aur̄. i. eris vſti aur̄. i. ſaliſgēme draganti. aā.
aur̄. i. puluerizentur. ꝛ ꝯficiantur cū decoctione dac
tiloꝝ inſuper ponat̄ capiti ꝛ eſt mirabile. Iteꝫ oleuꝫ
ſcriptū infra capitulo de multitudine piloꝝ. Embli
Mirabola-ni emblici. ci quoq; mirabolani ſi in lixiuio ponant̄ ꝛ coq̄ntur
Grana mirti approꝑetate tigunt. ¶ Idē ꝛ grana mirti cocta i li-
xiuio ꝛ maxie ſemē in ipſis tingit. Denigrat aūt hec
acq̄ maxime fortiſſime. ℞. cineris cerri ſolidi nō pu
tridi lib. ij. litargirij auri lib. i. ꝛ quidā addūt alchā
ne lib. j. ꝛ eſt mirabile bulliat i octo fialiꝫ aq̄ vſq;quo
redeant ad duas. Hec igit̄ aq̄ ſi valde tepida capillis
imponat̄ illos flauo decorat colorē. Si vero ali q̄ꝫtulū
calida illos rubere facit. Si ꝟo fortiter calida tūc de
nigrat fortiſſime. Sit a ūtcautela in ponēdo capiti ꝛ
maxime cū eſt calida: adurit eniꝫ cutē. Poſſunt aūt
plura ſimplicia cōmiſceri qn̄ vnū ſimplex pharma-
cū nō videt̄ operari ꝑ libito. ¶ Ex exptis paternis
Nux ciꝑſſi. eſt vt tollant̄ nuces cipreſſi aut folia eius ꝛ i aceto co
quant̄ ꝛ ex ea caput lauet̄: ſed prius caput lauet̄ vt
capilli nō ſint ſordidi ꝛ cū exiccati fuerint tingant̄.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0020-9
DFG

Idẽ at̃ eſt puluis mirti diſſolutꝰ i oleo mirtino quo cõſimiliter caput inungat̃. Hec ⁊ capilloꝝ radices corroborat ⁊ eos auget ſicut plurima ſupradictoꝝ.

¶ Additio.

¶ Ut capilli cani nõ fiant ſed potiꝰ flaui. ℞. cinerẽ ligni lingua materna vocati la rouera circa octauaz partẽ emine ⁊ fac bullire in vna ſitula aque ad tertie partis ꝯſumptionẽ: poſtea depone ab igne ⁊ dimitte clarificari poſtea colla ⁊ iterũ pone ad ignẽ ⁊ fac bullire addẽdo paraſidẽ vnã paruaz eruginis argenti ⁊ totidẽ calcis viue ac tantũdẽ aluminis de fece ⁊ bulliant iteꝝ intantũ ꝙ ſi ponat̃ vnꝰ pes leporis nigre fiat: tũc ab igne depõe ⁊ i vaſe reſerua ⁊ cũ volueris vti cap̃ lauãdo ad q̃ztitatẽ mediȷ̃ cieti capias ⁊ vter̃.

¶ Cap. 3. De rubificatione ⁊ albatione capilloruz.

Ut igit̃ caput ſubito vna imiſſione rubeat prius quidẽ caput lauet̃ in lixiuio cũ aũt terſum fuerit nõ ſuperflue tunc madefiat aqua hac non ſuperflue. ℞. vitrioli roma. par. i. ſalis nitri par. i. cinapriȷ̃. ℨ. 5. hec terantur ſubtiliſſime ⁊ in elambico ponant̃ ⁊ in olla plena cinere mittantur ſub qua ſunus paruus paret̃ ⁊ primo quidẽ ignis fiat ſub olla magnꝰ donec aqua icipiat diſtillare: tũc ignis paruꝰ ꝯtinuet̃. poſtea qdẽ aqua q̃ egredit̃ nullius eſt vtilitatis ad pñs. Colligat̃ ergo ꝑ ſe aqua illa q̃ tingit petiã albã qñ in ipſa mittit̃ ⁊ eſt hec vtilis i hoc caſu. Caueat̃ aũt bñ qualiter iponat̃: ipſa eniz indomite poſita nõ ſoluz pilos ſ; ẽt cutim adhurit adminiſtrat̃ aũt hoc mõ intra dẽtes pectis ligat̃ aliquid molle ſicut bombax vel ſtupa vel fruſtuluz ſpõgie ⁊ madefit pecten in aqua ipſa tepida exiſtẽte ſup cinere calido ⁊ hincinde poſtea pectinamꝰ caput ſtatiz fricãtes ipſuz pãno lineo albo: ⁊ hoc tñ facimus donec appareat color in ipſis quẽ q̃rimus ſufficit vna imiſſio nec eſt ſeparabilis color nõ pilo cadẽte imo q̃zto ca

put magis lauat lucidat color peramplius. Hec aq̄ multarū vtilitatum eſt ⁊ ſolatiorum: tingit enim ſi quis nouerit nō ſolum rubeo: ſed etiā nigro: viridi ⁊ roſeo: ⁊ zallo colore pariter ⁊ rebus inſeparabiliter adherēte qbus ad diuerſa ſolacia vſi ſumus. ⁊ ſecreta etiaꝫ quedā facit q̄ p nūc dimitto pro meliori. ¶ Experimētatores vero alchimie quaſi p oppoſituꝫ ꝓportiones eoꝝ ponunt vt ſit vitrioli ro. par. ij. ſalis nitri par. i. cinaprij par. quartā ⁊ teſtat hoc eſſe pulchrius. Nos in primo ſtetimus neqꝫ hoc (qꝛ poſſibile eſt eſſe) experti ſumus. ¶ Ex his etiaꝫ q̄ ſic tin-

Aquā mellis. gunt eſt aq̄ mellis ſit: aūt cū elābico ⁊ tutius poteſt poni. nā nō cauterizat vt prima. Eius aūt impoſitio ſit poſt ſufficientē lotioneꝫ capitis ⁊ exiccationeꝫ in ſole cū ea fricādo caput vſqꝫ ad eius cōſumptioneꝫ in capillis. Cauere aūt opꝫ cū ſit ne ad coopertoriū elābici aſcēdat nā tota aq̄ deſtruet. det ergo ignis nō ſupfluus ⁊ quuꝫ icipit aq̄ manare cōtinuo cū aliquo mantico in capellū elābici inſufflet aut cō petia madefacta in aqua frigida inuoluat cooptorium ſiue capellus: hoc enim ꝓhibet mel nimis bulire. Similr̄ h aq̄ caute ponat in capillis. nā ſi cutim tāgat illā tingit vt pillos. ¶ Qd̄ aūt redit capillos flauos eſt aq̄ huiuſmodi. ℞. tutie coſti folij myrrhe ſpicenardi añ. ʒ. ij. olei roſ. lib. i. terant terenda ⁊ cū oleo miſceātur ⁊ inde ſublimet per elambicum: ex hac ſublimationis aqua loto capite iteruꝫ liniant capilli. ¶ Ca-

Camomilla. momilla aūt in lixiuio retēta ex his que decēti colore decorat capillos. ¶ Ad rubificādū inſuper eſt vt tollat fex vini antiqui reſine pini olei maſticis miſceant ⁊ in nocte fiat linitio capilloꝝ ſicut ⁊ de poſteris

Litiū induꝫ. dicet. ¶ Idē operat litiū induꝫ ſi ex eo diſſoluto in aq̄ vitis fiat linitio ad capillos callido exiſtente: ſint aūt capilli ſemi hūidi quuꝫ apponit. ¶ Ex cōmunibus eſt cōfectio hmōi. ℞. lupinoꝝ ⁊ myrrhe añ. ℥. ſ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0022-1
DFG

ſtafiſagrie fecis vini añ.ʒ.iij.aggregent oia trita ⁊ cribellata cũ aq̃ in q̃ cinis lignoꝝ vitis extinctus ſit ⁊ liniant cũ eis capilli ⁊ teneāt nocte tota:mane autē lauet caput ⁊ hoc iteret ⁊ fient flaui. ¶ Siquis magis dealbare cupit:tunc hac ꝯfectione vtat.℞.corticē radicũ capparis ſulfuris:neſrini ⁊ eſt ſambucus ſilueſtris ſeminis raffani mes ⁊ eſt robilia enule ſicce ſtercoris yrundinũ añ.terant ⁊ aggregent cuz felle vaccino ⁊ aceto vini albi liniat ex eis caput p̃miſſa lotione communi ⁊ exiccatione ⁊ ſuffumigatione capilloꝝ cum ſulfure reiterata ⁊ teneat ſuper caput. ¶ Cum vero capilli facti fuerint albi:tunc ipſoꝝ aſſiduetur inunctio cum oleo ſambacino.

Alia lrãhabz neiſuz ⁊ exponit.i.roſa ſilueſtris alba.

Gloſſa

a ¶ Uel ſic in forma magis intelligibili.℞.ſalis nitri vitrioli ro.añ.lib.5.cinaprij.ʒ.ij. ⁊ ſequere vt dicit magiſter.

b ¶ Uz ad poros tollēdũ ⁊ callos:ad albādũ dētes: ⁊ lētigines euellēdas. Additiones.

¶ Ad capillos colore auri colorandũ. ℞.dragagāti amili añ.ʒ.ij.gũmi arabi.ʒ.iij.ſaponis albi.ʒ.ij alumi nis fecis.libꝛ.ij.aque clare.q.s.⁊ oia iſta piſtent ⁊ miſceant ⁊ ponantur ad ignē ⁊ aliquantulum buliant poſtea colent ⁊ vngātur ſtando aliquantulũ in ſole. ¶ Ut capilli cani efficiant plani. ℞.galeti.ʒ.ij.mellis occie ⁊ eſt ſpecies terre ana.lib.ij.⁊ fiat aq̃ diſtillata per elambicũ ⁊ ſic liniant pilli cũ pectine ad ſolem poſt ablutionē cũ liſiuio ⁊ deſiccationē aliq̃lez. ¶ Ad capillos flauos faciendũ.℞.mirre rubee:ma. radices celidonie domeſtice añ.tere diligēter ⁊ pone in olla vbi ſit ciminum raſura buſci ⁊ parum croci decocta ⁊ caput vnge:⁊ ſic frequenter tota nocte dimitte ⁊ in die laua aſſidue cum lixiuio ſtipitum fabarum ⁊ radicis ordei probatum enim eſt.

¶ Capitulum.4.De tardanda canitie.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0023-7 DFG

Ex primis autẽ eſt aſſidua inunctio capitis cū oleo de oliuis recentibus ⁊ nõ ſolum hec efficit: ſed eoꝝ prohibet̃ caſus. ¶ Kirãdus dixit ꝙ ſanguis tauri nigri aridus comeſtꝰ ⁊ inunctus cū oleo onfacino canos capillos denigrat caueat autẽ oīs q̄ canitiẽ tardare cupit ab vſu balnei aque dulcis ⁊ ſuperfluo coitu ⁊ ſummopere etiã capilli nõ tangãtur aqua roſata ⁊ maxime camphorata enim quocunq̧ modo approximata canos accelerat.

Sang. tauri nigri.

Cãphora canitiẽ facit.

¶ Capitulum. 5. De criſpandis capillis.

Ex his q̄ capillos planos incriſpãt ẽ ℞. ℞. ſeminis iuſquiami: gallaꝝ: farine fenugreci: pſidie: calcis: ⁊ litargirij. ⁊ ex his poſt lotionẽ ⁊ exiccationẽ fricent̃ capilli. ¶ Applanãt ãt capilli. ſ. criſpi ſi vitꝝ peroptime teratur ⁊ in lixiuio in quo fit lotio ponat̃ nã a ꝓprietate applanat. ¶ Similiter aūt cõfortat capillos ⁊ applanat nabach ⁊ eſt agrifoliū quãdo ex eius decoctione liniunt̃ capilli. ¶ Sciſuras aūt ⁊ corroſiones in finibus eorum peroptime ſanat ordeum ſi cõtinue teneatur in lixiuio quo fit ablutio ꝙ continue fuimus experti. ¶ Idez operatur vnguentum de ſucco lapatij ſcriptū infra caplo de alopitia.

Nitruz capil. planat.

Agrifolium.

Ordeum.

Vnguentum. lapacij.

¶ Capitulum. 6. De abraſione capilloꝝ ⁊ prohibitione eorum ortus.

Vt igitur cadant ſumat̃ lac racens titimali ⁊ liniant̃ in ſole: nã cadūt poſt quos orient̃ alij pili ſubtiliores ⁊ rubei qui ſimiliter liniant̃ ⁊ cadent ⁊ hoc fiat quouſq̧ penitus nullus remaneat ꝙ erit i tertia vel quarta vnctione vel amplius ſm corporis diſpõnẽ. ¶ Idẽ operat̃ lac volubilis maioris nã prorſus illos abradit. ¶ Idẽ eſt ⁊ fortius ſumat̃ calcis fortis par. i. ⁊ infundatur per. vi. aque deſup ⁊ p triduū dimittat̃ poſtea colet̃ ⁊ colature addat̃ ſexta ps calcis iteꝝ: ⁊ ſic p tres dies dimittat̃ poſt ſexta ps arſenici citrini triti in predicta aqua mittatur ⁊ tã-

Lac titimali.

Lac volubilis ma.

diu in ſole dimittatur donec pēna imiſſa depilet po
ſtea cū lana intincta deducat ad vſum ſemp tñ poſt
depilationē cū aq̈ ordei vel ſabaruz vel ſeminū melo
nuz vel oleo roſato inungatur. ¶ Ex pprÿs eſt vt
locus cū gūma edere liniatur aut lachruma eius ⁊
Gūma edere
poſt caſum cuz eiuſdem teneat inunctus. ¶ Prohi
bent autez generationē piloꝝ euulſoꝝ oua formica/
Oua formica rum.
ruz ſupfricata loco ⁊ rubigo ferri cū ſaluia. ¶ Pro/
hibet etiam in pilis palpebraꝝ ortum fieri piloꝝ.
¶ Aqua vero lupinoꝝ groſſos capillos ſubtiliat.
Aqua lupino norum.
¶ Et dixit Raſis q̄ ſāguis cerui capillos ſubtiliat.
San. cerui.

¶ Additio.

¶ Ad tollendum pilos ⁊ ne naſcantur. ℞. oua for/
micarū: gūmi: edere auripigmēti: ⁊ tere ⁊ incorpora
cū aceto in modū vnguēti ⁊ frica vbi vis vt ſupra.

¶ Capituluz. 7. De multiplicatione capilloꝝ.

Ex expertis quidē noſtris multotiens in multi
plicatione: confortatione: ⁊ decoratione capil/
loꝝ eſt hoc vnguētū mirabile. ſumāt radices malua
uiſci: folia trifolÿ: radices ⁊ folia petroſilij. añ. ponā
tur in olla noua ⁊ ſupponāt in eis mel ⁊ acetū añ. q.
ſ. vt plene coquātur qbꝰ coctis plene colētur p pānū
⁊ in vaſe vitreo recondātur. Ex hoc vnguento vn/
gat caput multotiēs. bonū autē eſſet ſi caput prius
raderet mirabilis eſt effectus eius. ¶ Ad hoc ꝯfert
lotio cū aqua decoctionis capillorum veneris facta.
Capillis ve.
¶ Ex his etiā eſt vt ſumatur antimonÿ plūbi vſti
añ ʒ. viij. eris vſti: croci: myrrhe: ſpicenardi: piperis
longi. añ. ℈. i. oſſium dactilorum cōbuſtoruz in vaſe
eneo. ℥. iiij. terant oia bñ ⁊ cū lixiuio miſceant ⁊ fiat
vnguētuz vſus. vt in alÿs. ¶ Accelerat autē pilos
in barba maxime inūctio de oleo de ſticados frequē/
Oleum ſticados.
tata. ¶ Similiter quoq; in barba ⁊ ſupercilÿs hoc
facit. ℞. papaueris nigri: foliorū mirti: capilli vene/
ris: ſpicenardi: ciperi: ſeminis apÿ: emblici: cipreſſi.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0025-8
DFG

añ.ʒ.i.coquaẗ in tribus libris olei mirtini in duplici
vaſe ⁊ ſit caldariuz inferius plenũ aqua ⁊ coquatur
vſqꝫ ad cõſumptioné aque deinde accipianẗ cortices
pini ⁊ laudãi. añ.par.tertiã ter pulueriʒenẗ ſubtiliſſi
me ⁊ addãtur in pᷓdicto oleo ⁊ ex hoc fiat inũctio
mane ⁊ ſero. ¶ Qđ auté pilos cõfortat:prolongat:
Laudanum. ⁊ inſpiſſat:⁊ naſci facit eſt laudanuz cũ oleo mirtino
ſed hoc nõ facit in alopitia vel caluitio cũ iam cutis
incipit apparere. Confortat etiaz radices capillozuz
ne cadant decoctio mirti ⁊ ſuccus eius cum made
Mirtus. Naſturtium. fiunt ex eis. ¶ Idem operatur naſturtium bibi/
tũ ⁊ linitũ. ¶ Fortes aũt efficit ⁊ duros ⁊ eos ɔfor
Oleum ſiſa/minum. tat oleũ ſiſaminũ qñ in eo decoquiẗ mirtus in dupli
ci vaſe ⁊ inunctio fit ex eo. ¶ Idẽ facit aloe cũ vino
Aloe. mixtũ. ¶ Oleũ aũt coſtinũ cõſeruat iuuentuté i eis
Oleum coſtinum. qñ aſſiduatur inũctio. ¶ Ex proprijs aũt eſt vt ſu/
mãẗ capilli veneris lati ſani olei mirtini olei de lilio
⁊ vini añ.ptes equales permiſceanẗ ⁊ epithimeẗ ex
eis caput. Itẽ ſpuma maris ⁊ cepe ſi loc⁹ friceẗ mul/
Spũa maris tiplicabuntur pili in eo. ¶ Item dicit Raſis ꝙ
Stercus ga/zel. ſtercus gazel ſiue diane cum oleo mirtino meliorat ⁊
creſcere facit capillos.

Additiones.

¶ Aq̃ depilatiua. ℞.lixiuij lib.iij.paꝝ bulliat dein
de ſuperaddatur calcis viue recẽtis.ʒ.iij.auripigmẽ
ti ſubtiliter triti lib.ſ.floris eris triti.ʒ.ij.tũc ab igne
deponanẗ ⁊ ſeruẽtur in vitreo bñ obturato ⁊ ꝓdicta
ſic dimittantur ⁊ poſtea vtere.

¶ Probatum ⁊ nobile in elogatione capillorum.
Decoquaẗ fenugrecũ vel herba eius ⁊ eſt melius in
lixiuio ex quo fiat ablutio ⁊ cũ capilli fuerint medio
criter ſiccati vngatur pecten cum oleo ⁊ pectinetur
hec enim ablutio ⁊ pectinatio capillos vltra mo/
dum elongat ⁊ multiplicat ⁊ valet ad ſciſuras ⁊ cor
roſiones capillorum veraciter.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0026-4
DFG

¶ Ad faciendũ naſci pilos. Pinguedo ſerpentis al bi inuenti in vineis vel pinguedo talpe multum cõ fert ſi locus depilatus inungatur ⁊ bene ſuccedit.

¶ Capl'm. 8. De furfuribus capitis.

Quod ergo iuuat caput a furfuribus ē fel capre aut vrſi cũ vino mixtũ ex qbus caput inungat: aut i lixiuio diſſoluatur: ex quo caput laueẗ. ¶ Idē operaẗ radix lilij trita ⁊ cũ melle mixta cũ inũgitur caput ex eis. ¶ Siḿr ſi vitrũ teraẗ ſubtiliſſime: ⁊ i lixiuio miſceaẗ cũ vitro ⁊ chimolea ⁊ ex ea caput inũgatur curat furfures curatione perfecta ꝙ cõfirmat Mirandus. ¶ Cinis aũt capilli vene. cum lixiuio mixtus oēs aufert. ¶ Idē aũt facit cinis cauliũ ⁊ ipſorum decoctio abluto capite ex ipſa. ¶ Simili quoqꝫ modo ſi ex decoctione fenugreci caput laueẗ. ¶ Si aũt agrifoliũ in lixiuio coq̈tur ⁊ proprie gummi eius nõ ſolũ furfures: ſed oēs res minute mundã tur a cuti. ¶ Aqua ēt decoctionis ficle. i. blitis ⁊ maxime rubee: ⁊ maxime cũ radicibus ſimul ꝙ ſepe ſumus experti peroptime mundat. ¶ Hoc idē facit decoctio foliorũ ⁊ radicũ canapis. ¶ Decoctio garab ⁊ eſt ſpecies ſalicis ablutione facta cũ ea decocta eſt circa ipſam furfuris ablutionem. ¶ Idem facit vrina hominis: ſed hoc pro ruſticis ſit ad iuuamen. ¶ Item tollantur amigdale amare ⁊ teranẗ ⁊ diſſoluantur in vino: ⁊ cum ipſo lauetur caput.

Capl'm. 9. De pediculis ⁊ lendibus.

Ex his eſt tamariſcus coctus in aq̃ ex q̃ poſtmodũ corpus vel caput lauetur nã multuȝ iuuat ꝙ frequēter experti ſumus coquanẗ rami cũ radice ⁊ folijs. ¶ Idē opatur inũctio facta cũ alchitraȝ nõ ſoluȝ illos interficit ſed etiã illos animaliũ brutoꝝ. ¶ Si etiã alumē i lixiuio vel aq̃ coquaẗ illos necat ꝙ ⁊ ſola aq̃ marina operaẗ. ¶ Et dixit Raſis qñ qs ſuffumigaẗ. ex pēna vpupe expelluntẗ ab eo vermes.

Pinguedo ſpētis ⁊ talpe
Fel capre ⁊ vrſi.
Radix lilij.
Uitrum.
Capilli veneris cinis.
Cinis cauliũ
Fenugrecuȝ.
Agrifolium.
Blitis rubea
Canapis.
Garab.
Urina hois.
Amigdale amare.
Tam ariſcus
Alchitram.
Alumen.
Aqua maris
Pēna vpupe.

Auripigmentum. ¶ Idez facit auripigmentuz coctum cũ oleo ⁊ ca/
put vel corpus inde vngatur. ¶ Similiter argen/
Argẽtũ viuũ tum viuũ cũ oleo roſato mortificatũ inũcto corpore
Lac volubilis ma. fugat. ¶ Idẽ quoqꝫ lac volubilis maioris modo de
Siſimbriuz. centi applicatũ. ¶ Siſimbriũ quoqꝫ ſi in aq̃ coq̃tur
aut ficla ⁊ ſi ex hac decoctione fiat lotio fugat̃ imo
Aleum montanum. ſola lotio mellis fugat. ¶ Idẽ aleũ montanũ coctũ
bibat̃ ⁊ eius decoctio bibat̃ aut madefiat corpꝰ inter
Cedria. ficiunt̃ oĩno. ¶ Sic ⁊ cedria ⁊ eſt olus qđ a cedro
Gumi edere. ſumit̃ ſꝫ Gal. interficit. ¶ Idẽ quoqꝫ ⁊ gumi edere
operat̃ q̃ dicit̃ cuſſus ſꝫ Gal. ſed capillos deſtruit.
¶ Ex noſtris aũt ꝓprijs ẽ hoc. ℞. ſtafiſagrie. ℥. ij.
vini fiale. iiij. ſpinaꝝ porciaꝝ cõbuſtaꝝ ℥. ij. argẽti ℥.
i. buliãt ſil' oĩa ⁊ vbi neceſſe ẽ corpꝰ vndiqꝫ madefiat.

¶ Tractatus ſecundus primi ſermonis. De diſpoſi/
tionibus capitis ⁊ cerebri ꝯtinet capitula. xi.

¶ Capituluz primũ. De Alopitia in quo de vlceri/
bus cutis ⁊ ſafati dicetur.

ET quia alopitia eſt feditas cutis ca/
pitis cũ caſu capilloꝝ fedis
etenĩz vulneribus vulpis ſimilat̃ vnde ⁊ no
mẽ ſumpſit. Alops. n. grece idẽ eſt ꝙ vulpes. ¶ No
tãduz autẽ eſt ꝙ ĩ cura cuiuſlibet ĩfirmitatis adhi/
bẽda eſt dieta cõpetens. ¶ Exiſtens igit̃ alopitia cu
tis feditas cũ caſu capilloꝝ indiget virtute duplici
medicinaꝝ abſterſiua feditatis ⁊ generatiua capillo/
rũ tales aũt erunt q̃cunqꝫ ſcribent̃. ¶ Cũ igit̃ eſt ꝓ/
Roſmarinꝰ. pter groſſos humores ſuccus radicuz ⁊ herbe roris/
marini cũ melle mixtꝰ ſanat vt teſtat̃ Gal. ¶ Si in/
Oleum abrotani. ſuper vngat̃ caput oleo decoctionis abrotani ſana/
tur ⁊ pili naſcuntur. Similiter ſi decoquatur ĩ oleo
Limatura auri. de raphano vel decherua. ¶ Limatura quoqꝫ auri
cuz alijs que cõferunt alopitie confert valde. ¶ Si
Ferrum. ferrũ quoqꝫ ſuper cottem fricet̃ ⁊ colligat̃ qđ vtriſqꝫ
aggregat̃ ⁊ liniat̃: caput ſanat ⁊ capillos naſci facit ſi

eut ⁊ erugo ferri cum illinita etiā ſi alopitia antiqua
fuerit. ¶ Idē facit cinis ranaꝝ cū pice preparatus.
Et dixit Kirādus ꝙ rane ſint parue. Et dixit Raſis
ꝙ locus fricet̃ cū ipſis donec rubefiat poſtea inunga
tur cū medicina. ¶ Cepe quoqꝫ fricatū cōfert ⁊ ci/
tius facit oriri pilos q̄ꝫ ſpuma maris ⁊ videtur ꝙ ſit
melius miſceri vtraqꝫ ſimul. ¶ Quod autē appro/
prietate illā delet eſt ſuccus denifir.i.auene capiti illi
nitus. ¶ Et dixit kirandus ꝙ adeps vulpis ꝑfecte
ſanat alopitiā ⁊ ſtrictus copulet̃ inſpiſſat eā alopitiā.
¶ Et dixit Raſis ꝙ cinis ſtercoꝝ caprarūꝫ mixtus
cū aceto ⁊ oximelle cōfricatus alopitiā ſanat. Idem
dixit de vngulis caprarūꝫ vſtis ⁊ cum aceto mixtis.
¶ Si caput vngat̃ oleo: farina loliȷ́: ⁊ raffano mix/
tis piloꝝ generatio in alopitia fiet. ¶ Ut etiā acce/
leretur ortus pilorum in ea fricet̃ cū. gumi rute ſil/
ueſtris. nā valde naſci facit ⁊ raro inuenitur ſibi par
ſm̄ Auicēnaꝫ. ¶ Cuꝫ vlcera ſunt in cute. ſumat̃ al/
tea ⁊ terat̃ ⁊ cū vrina miſceat̃ ⁊ emplaſtretur caput
⁊ cōfert valde. ¶ Hoc idē facit radix liliȷ́ trita ⁊ cū
melle mixta capiti emplaſtrata nam illa tollit. ¶ Et
dixit Raſis ꝙ caput canis cōbuſtuꝫ a frōte ſuperius
⁊ tritū ⁊ ſuper infuſum oleo roſa. ⁊ inunctum vlce/
ra capitis exiccat. ¶ Ad ſaphati ꝓo quod maxime
pueris accidit: cōfert vt locus cum aliquo pſilotro
depiletur deinde folia attriplicis ſuperponant̃ ipſa
eniꝫ ſola multotiens ſanant exiccando humiditatē.
¶ Aut caput hoc vnguēto vngat̃. ℞. ceruſe litar/
giriȷ́. an̄. ℥. v. lixiuiȷ́ d̄ cinere vitis. ℥. iiȷ́. olei roſati. ℥. i.
cere. ℥. i. liquefiat cera cū oleo roſa. ⁊ terant̃ cetere me
dicine ⁊ conficiant̃ oīa cū vitellis duoꝝ ouorum an
ſeris. ¶ Ex expertis eſt hec. ℞. gallaꝝ. ʒ. iiȷ́. granoꝝ
armel alia littera habet hermel. ʒ. ij. baurach. aur̃. j.
ſulfuris citrini aur̃. ij. arſenici rubei ariſtologie am/
boꝝ aū. aur̃. i. ſalis: ac fruſtū veteris furni teſtudi/

Cinis ranaꝝ
Cepe.
Al̃s deſer vt Auic. z. can̄.
Adeps vul/pis.
Cinis ſterco/ris capre.
Ungula cap̄.
Gumi rute. ſilueſtris par nō hꝫ ad pilorum ortum.
Altea.
Radix liliȷ́.
Caput canis combuſtuꝫ.
Expertum.

nis amigdalaꝝ amaraꝝ excoꝛticataꝝ : cologntide:
eris vſti:merdaꝝ citrinaꝝ:merdaſengi:radicū cap/
paris:ſolioꝝ fici ſiccoꝝ:radicū cāne ſicce:ziniar:alu
minis iameni:ſieſmemithe:olibani aiuz añ.auř.i. te
rāř medicine ⁊ cribellēř ⁊ ꝯficiātur cū aceto vini do
nec fiat vnguētū ⁊ ponātur in ſole donec miſceātur
deinde cū eo caput inūgař.eſt eniz vtile hoc vnguē
tuz nō ſolum ad ſaphati:ſed ad oia vlcera capitis:⁊
tineā:⁊ alopitiaz::⁊ lendines:⁊ pediculos⁊ ſcabiem
vlceroſam : ⁊ conſimiles egritudines ⁊ antiquas ſa
nat. ¶ Unguentum etiā vtiliſſimum in alopitia.
℞.ſucci lapatij maioꝛis olei cōmunis añ.cietū vnuz
bulliant inuicē tribus vel quattuoꝛ vicibus ſine bul
litionibus poſtea.℞.cere virginis.ʒ.iij.thuris ma/
ſculi.ʒ.i.terātur optime ⁊ per ſe cū cera liq̄facta mi/
ſceař demū ſimul oia miſceanř ⁊ coleř p pānuz ⁊ no
cte vna ad ſerenū ponař ex quo ſero ⁊ mane caput
p̄raſum ſubtiliter inungař ⁊ ſemp tertia vel q̄rta die
cum lixiuio debili lauetur : hoc etiam vnguentum
fiſuras capilloꝛum curat capite ⁊ capillis inunctis.

¶ Capitulum.2.De ſoda.

Vinuz mellitidos.

Ex his ſic pꝛelaudatis eſt vinū mellitidos quod
maximū p̄ſidium ſcribiř i hoc caſu cuius re/
ceptio ſm Dyaſ.eſt.℞.vini veteris ⁊ auſteri vꝛceos
quiq3 mellis vꝛceū vnū ſalis cietū vnū ponātur in
vaſe magno ⁊ bulliant ⁊ quādiu bullierint adde ſal
minutū cocture ⁊ cū infrigidatū fuerit recōde i va/
ſe minoꝛis terre. ¶ Si ex oleo quoq3 aneti fiat inū/
ctio ſine dubio tollit doloꝛē. ¶ Radix quoq3 rodie
⁊ eſt radix ſimilis coſto q̄ fricata manibus lōgius q̄3
roſa iactat odoꝛē cū oleo nardino maximū eſt reme/
diū. ¶ Pſiliū etiā cōquaſſatū in aq̄ ⁊ fronti applica
tū cōfeſtim ſedat ⁊ ſi cuz aceto coq̄tur admixto ſibi
poſt oleo roſ.⁊ timpoꝛibus illinitū vel emplaſtratū
exiccat. ¶ Sed ſilere nō potero hoc eſſe remedium

Oleum anetinum.
Radix rodie Hoc Dyaſ. cap. pꝛopꝛio.
Pſilium.

ſode q̄ a cauſa callida eſt. ¶ Camomilla ē᷑t ⁊ ei⁹ oleū cōferunt curādo humores ſine attractione per reſolutionē ⁊ hec operatio eſt ſibi magis propria q̄₃ altera medicina. Et nos ſemp probauimus in dolore capitis q eſt in febre euaporationē ex decoctione camomille factā eſſe perutile₃ ſicut ⁊ ī eo q ab aeris frigiditate ꝯtingit. ¶ Idē facit aloes ſi cū oleo roſa. diſſoluat᷑ ⁊ cū modico aceti ⁊ idē caput liniat᷑. ¶ Sodā aūt ſi ſit antiqua tollit caputpurgiū factum ex vno grano mumie diſſoluto in ſucco maiorane ⁊ p̄cipue ſi cauſa ſit frigida ſicut etiā ex mumia : caſtoreo muſco cāphora añ. gra. i. fiat. caputpurgiū ſedat᷑ dolor. ¶ Similiter folia trifolij timporib⁹ emplaſtrata illū tollunt. ¶ Antiquū tollit ſcamonea ſi cū aceto ⁊ oleo roſa. mixta capiti liniat᷑. ¶ Sed circa hec ꝓprium experimentu₃ habemus de ſcamonea quod poſtea dicet᷑. Sedat aūt ſodā factā ſtati₃ pp diſſolutionē neruoꝝ caputpurgiū factu₃ ex diſſolutione margaritaꝝ. ¶ Vehemēter etiā ea₃ ſedant folia mirti viridia in vino cocta ⁊ capiti emplaſtrata ſi ſit dolor cū febre. Eſt autē ex expertis noſtris. Eande₃ tollit opiū cū oleo roſa. ⁊ myrrha mixtū ⁊ diſtillatū in aure. ¶ Dolorē autē q cōtinet totū caput q gallea vel ouū dicit᷑ curat ſtercus colūbaꝝ ī domibus nutritarū ſi cū ſemine eruce tribuatur ī potu. ¶ Si aūt ſit dolor pp eleuationē vapoꝝ ad caput a ſtomacho illū tollit vſus coriādri ī cibis nā ꝓhibet illos aſcēdere. ¶ Dolorē calidū ſedat ſolatrū emplaſtrū capiti. ¶ Elacteriu₃ quoq₃ immiſſu₃ naribus ſanat Gale. teſtāte ⁊ gallia ſedat illū. ¶ Et Amech dixit quādo pēne vpupe apponuntur ſup caput ſedant ſodam. ¶ Et kirandus dixit ꝙ ſi accipiatur cornu dextru₃ arietis ⁊ fiat pecten ⁊ pectinetur habens emigraneā ī dextra capitis ſanat᷑: ſil᷑r ſiniſtrū ſiniſtro. ¶ Et dixit ꝙ ſi mēbrū vulpis in capite ligaueris cephaleā: emi

Camomilla.
Mumia.
Trifolium.
Scamonea.
Margarite
Folia mirti.
Stercus columbarum.
Coriādrum.
Solatrum.
Elacterium.
Galia.
Pēna vpupe
Cornu dexe arietis
Mēbrū vulpis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0031-1 DFG

granea͂:⁊ ſcotomia͂ curabit. ¶ Et ex ꝓprijs eſt vt ex
Succ⁹ yreos ſucco yreos fiat caputpurgiu͂. Jde͂ yreos capiti em/
plaſtretur ſicut elacteriu͂ ſiue ſuccus cucumeris aſi/
nini dictu͂ eſt plurimas ſuperfluitate cerebri educe/
re p̄ nares. ¶ Ex exptis etia͂ eſt. ℞.ſcamonee:myr
rhe:croci:coſti ana.ℨ.i.cu͂ ſucco agreſte ⁊ pauco opio
fiant trociſci cu͂ vino ſtiptico ponderis aur̄.liniatur
ſup̄ fronte͂ ⁊ timpora ⁊ ꝓprie cu͂ vitello oui ⁊ parum
aceti fortis. ¶ Experti au͂t ſumus iuuame͂tuꝫ caput
Cuſſus. purgij facti ex ſucco folioꝝ ⁊ ſumitatu͂ cuſſus prepa
rato ſicut dictuꝫ eſt ſupra. ¶ Ex exptis ſublimibus
Electuariuꝫ. de ſerpenta/ria ſolutiuu͂. cu͂ qbus corpus purgatur in hoc caſu eſt. ℞.aloes.
ʒ.i.colognitide iterioris.ℨ.viij.radicu͂ vtriuſqꝫ ſerpe͂
tarie ſicce:yreos:turbit:agarici:ſerapini:mirabola/
norum citrinoruꝫ:chebulorum:⁊ indoꝝ.an̄.ℨ.i.ſ.ci
namomi maſticis ellebori nigri euforbij:aſſari:caſ/
ſie lignee:ſalis indi:croci:caſtorei:apij:cheiſim:ſemi
nis mezereon:ſticados.an̄.ʒ.j.ſquille aſſate.ʒ.ij.ſ.ſca
monee.ʒ.ij.fiat trituratio bona ⁊ iuoluatur puluis i
ſucco cucumeris aſinini q͂ꝫtitate q̄ bn̄ iuoluatur pre/
dicto ſucco ⁊ oleo pauco nucu͂:deide exiccetur ⁊ in
uoluatur i mellis diſpumati q͂ꝫtitate q̄ totu͂ fiat ſicut
paſta ⁊ ꝓpinet poſt ſex me͂ſes:alia lr̄a hꝫ pri⁹.⁊ ſic ſibi
des ſꝫ q͂ꝫtitate͂ virtutis a.℈.ij.vſqꝫ ad.ʒ.i.ſ. ¶ Hac
Tiriace deſcri ptio. a͂t tyriaca vtimur q̄ dolore͂ cronicu͂ tollim⁹. ℞.ſucci
abſinthij marubij ſticados maſticis reubar.camedre
os camepitheos.an̄.ʒ.xij.yſopi aur̄.vi.agarici ad po͂
dus oiuꝫ pulueriʒent ⁊ reficia͂t cu͂ melle ⁊ det ſꝫ vir
tute͂ a.ʒ.ij.vſqꝫ ad.ʒ.v.cu͂ aq͂ calida decoctio͂is ſtica/
dos.

¶ Capl̄m tertium. De Freneſi.

CONfirmata au͂t freneſis no͂ curat:tn̄ curat no͂
co͂firmata:⁊ hoc difficulter. ¶ Co͂feru͂t auteꝫ
maxie i eius cura:maxie flo͂ie diuertentes ⁊ eu͂antes
⁊ repercutientes medicine ad caput que note ſunt ⁊
ſomnifere. de qbus multa copia ifra dicem⁹ caplo de

vigilia ſuppoſito alio gñe regimis. ¶ Et in oi cura tiõe cuiuſꝫ freneſis cõpetit aptio vẽaꝝ. Uex ſecretũ Gal. ſcribim⁹ exptũ a nobis cui nõ eſt par. R. pſilij i fuſi i aq̃ cucũeris indi: deide extrahaṫ ⁊ coaguleṫ cũ rob vue leni deide ſumaṫ dragãti albi: gumi. arabici ſeis citroli cucurbite ⁊ cucumeris mũdatoruꝫ amili ſandaloꝝ ſeis portulace ſeis maluauiſci oiuꝫ añ. par/ tẽ. i. teranṫ ꝯtritiõe bõa deide miſceaṫ cũ coagulato p̃dicto ⁊ dẽtur de eo oi mane. ʒ. iii. ⁊ ſimiliter apud ſomnũ ⁊ dieta ꝯueniens ſemp fiat. ¶ Quecunqꝫ ad ſodã cal. ꝯferũt dicta ſupra hic cõiter poſſẽt adduci.

Gal. ſecretũ cui nõ ẽ par.

Additio.

¶ Ad ſomnum prouocãdum. Capite abraſo illud perunge leuiter cum ſpuma que ſupernatat ſero lactis quãdo bulit ſtatim dormiet hoc feci cuidaꝫ qui vigilauerat q̃ttuor dieb⁹ cõtinue ⁊ ſtatim dormiuit.

¶ Capl'm quartum. De epilepſia: incubo: apoplexia: ⁊ ſimilibus.

ET qꝛ incubus eſt ſicut quedã epilepſia diminuta ⁊ via ad ipſaꝫ ⁊ alias malas cerebri paſſiões eſt eniꝫ ſicut epilepſia i vigilia ſic hec epilepſia eſt in ſomno: ideo vtriqꝫ ſit cura cõmunis. ¶ Ex approbatis eſt herba betonice qñ cũ aq̃ bibitur. ¶ Eſt maximũ preſidiũ ei gargariſma qḋ ex caricis factuꝫ eſt. ¶ Optimũ eſt fumus ſinapis naribus attractus ⁊ maximũ eſt p̃ſidiũ. ¶ Folia quoqꝫ trifolij ⁊ ſemen cũ aq̃ bibitũ ſingulare cõfert auxiliũ. ¶ Cõferũt aũt iuuamẽto magno tã epilepſie q̃ꝫ incubo fruct⁹ peonie cũ geleniabin aut vino ſumptus ſint ex eo grana nigra. xv. ⁊ vniuerſaliter cõcordati ſunt oẽs veteres i peonia ꝙ ipſa totaliter ſubiecte plus oi alio cõfert. Ita etiã ꝙ ad collũ ſuſpenſa: ⁊ hoc ſemper maxime. eſt i epilepſia pueroꝝ probatũ ſicut ad incubũ dicta genera damus cũ melle rob. collato ⁊ vino. ¶ Ad epilepſiã autẽ pueroꝝ ꝑprie flos viole datus cũ aq̃ ⁊

Betonica.

Fumus ſinapis.

Trifolium.

Peonia.

Flos violaꝝ.

bibitus approprietate confert. Simili quoqȝ modo
Aſſa. — aſſa mixta cũ ſerapino ⁊ bibita cũ vino ⁊ aqua mul-
Serapinum. — tum cõfert. nam ſcriptũ eſt ſerapinum eſſe ad epilep-
ſiam vnã de melioribus medicinis. ¶ Supra ãt oẽȝ
Armel ⁊ qđ fit. — medicinaȝ comẽdatuȝ eſt granũ armel qđ cum vino
mixtuȝ ⁊ propinatũ in potu multũ cõfert. Quidam
Antimoniuȝ — aũt dicũt illud eſſe rutã ſilueſtrẽ. ¶ Antimoniũ aũt
cõfert appropietate epilepſie. ¶ Ex ſecretis autem
Gal. fuit ⁊ alij i hoc cõcordati ſunt φ ſi ſumant oſſa
Oſſa homis mortui. — hois mortui cõburãtur ⁊ fiat cinis ⁊ ꝓpinet i potu
φ appropietate epileptico cõfert ⁊ ego in hoc mira
bileȝ inueni veritatẽ: ſanaui. n. ⁊ pſeruaui amicũ pur
gatõe facta ſola exhibitõe hui⁹ cineris a poxiſmo epi
lepſie qui eã tm̃ incurrerat vt plurib⁹ diebus illã ha-
beret ɔtinue. tollebã aũt oſſa capitꝫ hois ⁊ dabam cũ
San. agni. — vino ſubtili pmixta. ¶ Sanguis agni ſȝ Gal. 10. de
ſimplici medicina nõ curat epilepſiã: ſed Aui. ⁊ kirã
dus dicũt φ ſic eo φ hoc facit a forma ꝓpria ⁊ nõ a
Galbanum odoratũ epilenticũ reuiuiſcit. — ɔplone vt voluit Gal. ¶ Galbanũ aũt ſuo odoratu
facit epilepticũ reuiuiſcere ſicut. ⁊ odoramẽtũ gallie
viuificat eos. ¶ Ex experimẽtis quoqȝ nr̃is ⁊ vſita
Gallia nõ ipſum viuificat — tis poſt corpis mundificatõeȝ eſt vt cũ hijs paſtillis
ſumat piretrũ cũ maſtice ⁊ cera quãtũ ſufficit ad in-
corporãdum iſta duo ⁊ fiant paſtilli qui maſticentur
ipſi eniȝ cũ virtute flegma deponũt ⁊ cerebrũ mira-
biliter mundificãt. ¶ Ad idẽ aũt vſi ſum⁹ mundifi-
catiõe corpis facta ſupra cũ ellectuario facto ſeu ſcri
pto ſupra cap. de ſoda circa finẽ ⁊ eſt penultimum: ⁊
ẽt vtile eſt illud qđ ſcribit infra caplo de ſurditate.
¶ Utebamur quoqȝ tyriaca ſcripta ſupra eodẽ ca. i
fi. nos illã dabam⁹ cũ decoctõe piretri. ¶ Et qr ap-
popleſia cõicat i cura cũ epilepſia ſicut ẽt plm cã ei⁹
ſic cura ei⁹ applicet cũ pdicta: pcolaudata tñ iter ce-
Gallia. — tera pdicta ſunt gallie odoramẽtũ. ¶ De brionia ãt
Brionia. — dicit Dya. φ ex ea bibat. ʒ. i. aut. ʒ. ij. ad plus pſtollat
epilepſia

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0034-8 DFG

vid practica Joan. michael sauo. folio 66 et libro ... scriptum de magnis

ſicut ꝛ cura ſub eth ex his adiuuatur ſilibus.

¶ Additiones.

¶ Nota ſiquis poꝛtauerit ſecũ criſma nunq̃ pacietur epilepſiam.

¶ Expertũ quoq; habui a fratribus ſancti Frãciſci de obſeruantia d̾ ſancto Mauritio i caſu q̄ caro lupi cõbuſta pulueriȝata ꝛ data i epulis cõfert idẽ de pulmone lupi. Et ſi det̃ pulmo lupi lotus cum bono vino nigro: ꝛ coct⁹ cũ bonis ſpecieb⁹ aroma. liberat ab epilepſia ꝛ expertum eſt in vna iuuene de cõȝano nobili q̃ curata ꝛ nupta inde filios habuit.

caro lupi
pulmo lupi

¶ Expertũ ꝛ pꝛobatũ ad epilepſiam quo deum teſtoꝛ multi curati ſunt infantes. ℞. opoponacis: caſtoꝛei: ſan. dra. antimonij añ. tere ꝛ quocũq; mõ dare poteris patienti tribue videbis mirabile.

& infante...

¶ Jteȝ expertũ ſecundina aſine bene lota in vino nigro qñ ſtatiȝ nat⁹ eſt aſin⁹ ꝛ i furno exiccata ꝛ pulueriȝata data i ieiuno cũ modico vini albi ille ſpaſmus cerebꝛi ad man⁹ paulatiȝ reducit̃ deide ad digitos tãdẽ euãeſcit ꝛ reſoluit̃ ꝛ ẽ a religioſis ſumptũ. — Secundina aſini.

¶ Cap. 5. De ꝓhibitõe ſomnioꝝ ꝛ timoꝛis i ſõno.

Quia vero quidã moleſtant̃ in ſomnijs imaginant̃ ſuperflua ꝛ hec dictis egritudinibus cõmunicat. Nã ſm Auicẽ. 6. de naturalibus epileptici ꝛ appopletici ꝛ ſubetici eaſdem imaginationes vidẽt in egritudinibus quas in ſomno tp̄e ſanitatis: ideo nõ fruſtra dicẽdũ eſt aliqd poſt hec. dico auteȝ p̄cedẽtia cõuenire. ¶ Ueruȝ has viſiones habẽtes debilioꝛibus egent auxilijs q̃ȝ p̄dicti particulariter auteȝ hec cõferunt. ¶ Semen lactuce bibituȝ ſupflua ſomnia pꝛohibet. ¶ Et dixit Amech qui poſuerit poꝛtulacam ſuper lectũ ſuum nõ videbit ſomnũ penitus. ¶ Et dixit Raſis q̄ oculus vrſi dexter deſiccatus ꝛ ſuſpenſus ſuper pueꝝ remouet ab eo timoꝛeȝ i ſomno. Jdẽ dixit de oculo dextro lupi

Semẽ lactuce.
Poꝛtulaca.
Oculus dexter vrſi ꝛ lupi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0035-4
DFG

Margarita Serpētaria.

¶ Et dixit Auic. margarita ſuſpēſa collo timorem tollit. Et Albert⁹ dixit ſi tollat herba ſerpētaria trita cū herba trifolij generat ſerpētes. Si igit de eorū puluere ſub capite ponat de certo nō ſōniabit.

¶ Capitulum. 6. De litargia.

Litargia quoqȝ cōmunicat cū p̄dictis in cauſa vt plm: ideo multa p̄dicta hic adducātur ⁊ maxie euacuatiōes ⁊ mūdificationes ꝯueniētes.

Saturegia.

¶ Scriptū eſt ſpāliter ad litargiā mortalē ꝙ saturegia cū aceto frequēter iſuſa capiti litargiā exiccat. Et de anacardis dctm̄ eſt ꝙ approp̄etate ꝯferūt: q̄re cōdita anacardina cōfectio vtilis eſt cui⁹ doctrinā infra ſcribemus cap. de egritudinibus motus.

Anacardi.

¶ Capitulum. 7. de vigilia.

Somnifera.

OMnes fere doctores cōueniūt in hoc q̄ q̄ſi oia frigida ſomnū ꝓuocāt: ſed iter alia laudarunt lactucā: papauer: mādragorā: ſemina cōmunia frida: opium ⁊ ſimilia. ¶ Et ex cōpoſitis qdem eſt hoc ꝙ ſomnū ꝓuocat alienationē tollit ⁊ febrem ⁊ ſitim. ℞. ſeminis lactuce portulace: papaueris ſeminis cucurbite: ⁊ citruli excorticati ana. ℥. v. ſucci ligritie: dragāti: amili: opij: ana. ℥. i. ſ. terātur omnia ſubtiliſſime ⁊ fiat trociſci cū mucilagine pſilij. Doſis a. ℥. ij. vſqȝ ad. ℥. iiij. cū aqua frida aut cuȝ aqua citruli vel lactuce vel ſimiliū ſicut vocat neceſſitas.

Trociſci.

Embroca.

¶ Embroca materialis que ēt aufert dolorē capitis calidū. ℞. folioꝝ apij capitū papaueris folioꝝ mēte ſeminis lactuce iuſquiami añ. ptes eq̄les coquant in aqua que ſufficit vſqȝ ad ꝯſumptionē tertie partis ⁊ fiat capiti embroca: ⁊ ſi emplaſtret fiet opatio fortior ⁊ p̄fectior. ¶ Oleū ēt mirabile quo fit inūctio. ℞. opij. ℥. x. ſeminis lactuce. ℥. viij. iuſquiami mādragore añ. ℥. v. corticum papaueris. ℥. xij. terātur groſſe ⁊ ſup eis ꝓijce aquā exp̄ſſionis mandragore aut decoctionis ei⁹ lib. j. aque decoctionis

Oleum mirabile.

Agrimonia si capiti supponitur non surget dormiens dormiri facit nec excitatur nisi removeatur

capitũ papaueris lib.j.olei ſiſamini lib.j. coquãtur in duplici vaſe vſq; ad decoctionẽ ſuccoꝝ ⁊ ex hoc frons ⁊ ſinciput liniãt ⁊ ẽt põt narib⁹ ſugi ⁊ eſt mirabile. ¶ Et ego multotiẽs ſum expt⁹ vt tollat ſuccus lactuce papaueris ſolatri aque roſ.añ.par.j.aceti par.j.opij.par.iiij.infundãtur in ſpongia ⁊ apud naſum teneat infirmi. ¶ Qđ ſi cauſa vigilie ſit materia frida cõfert tũc ſuffumigiũ hoc. ℞.camomille floꝝ aneti añ.ʒ.ij.melliloti.ʒ.j.corticũ mãdragore:caſſie:ſquinãti.añ.ʒ.iij.corticũ papaueris.ʒ.j.ligni aloes boni.ʒ.j.ſ.terant groſſe ⁊ fiat ſicut in alio ſuffumigio diximus. ¶ Caputpurgiũ i caſu codẽ ℞.olei anetini: olei de croco: olei camomille añ. fiat caputpurgiu; ⁊ ſi neceſſitas vrget fiat additio ex modico croco ⁊ opio cũ eis op;.n.qñq; tm̃ ſomnum iducere vt poſſit incidi mẽbru; aſbq; dolore. ¶ Et ſimplicia qdem laudata ſunt loliũ: iuſquiamus:lignũ aloes:cortices mãdragore:opiũ ⁊ ſimilia. ¶ Et ego qdem laudo aquã hãc qua frequẽter ſum vſus. ℞.mirrhe:vſnee:iuſqami nigri:corticũ mãdragore:lolij añ.M.j.opij.ʒ.ij.nucis muſ.aloes: gallie muſc.an.ʒ.j.coquant oia in aqua donec iſpiſſentur ⁊ cũ vino miſceant ⁊ bſbãtur. ¶ Ellectuarium ꝓpria induſtria factũ fortiſſimũ. ℞.corticum radicũ mãdragore. M.j.ſeminis iuſquiami nigri. ʒ.j.papaueris albi:nigri:⁊ rubei añ.ʒ.j.terant groſſe ⁊ coquant oia in duabus lib.aque donec redeant ad lib.j.⁊ collent ⁊ manibus exprimant tũc. ℞ zuchari albi li.j.ſ.diſſoluãt cũ ꝑdicta decoctõe ⁊ bulliãt vſq; ad zuchari pfectã decoctionẽ poſtea addatur pulueris harum ſpecierum nucis muſcate:gallie muſc.ligni aloes añ.ʒ.ij.corticum mandragore: ſeminis iuſquiami:papaueris albi ⁊ rubei añ.ʒ.iii. opij.ʒ.ii.terantur ſubtiliter ⁊ cum zucharo miſceantur ⁊ fiat confectio.

Expertum.

Suffumigiũ

Caputpurgium.

Aqua ſomnifera.

Ellectuarium

¶ Additio.

¶ Pillule ad ſom.prouocādū.℞.amili.ʒ.j.croci ʒ.iij.opij.ʒ.ij.tempera cū aqua roſ.⁊ fac pillulas. Item.℞.opij.ʒ.ſ.croci ponderis vnius denarij ⁊ ſimul optime incorporent̄ mediante aceto deinde bene miſceātur cū.℥.ſ.populeon eſt eniꝫ ꝓuocatiuū forte ſomni in feb.intenſa ſi fiat inunctio tempoꝝ. Item pillule alie fortes que ſic fiunt.℞.opij:croci caſſie lignee aā.ptes eq̄les detur ſola pro vice.

¶ Capl'm.8.De melancolia ⁊ timore.

ET ex hijs quidē eſt ſiſaminū vſus.n.eius in cibo multuꝫ ꝓdeſt.¶ Timori q̄ ex ipſa accidit

Margarite. ꝓprietate ꝯferunt margarite.¶ Lingua aūt bouis

Bugloſa .i.bugloſa multum etiā cōfert.¶ Qḋ aūt dicitur

Lac. eſſe cura eius eſt vſus lactis cōtinuus q̄ꝫdo aſſocie

Aurum. tate cōtingit multa.¶ Aurum ēt ſ꜊ omnē modū

cōfert.¶ Et ex expertis taꝫ auctoꝝ q̄ꝫ etiā noſtris

Ellectuariū. eſt ellectuariū hmōi.℞.ſete tincte ex cremeſi ⁊ grana ſuper cuius tincturā nō multū preterierit circa lib.j.ſubmergat̄ in ſucco pomoꝝ dulciū ⁊ aq̄ roſ. aā.lib.j.ſ.⁊ dimittat̄ die vna deinde fac bullire modicum donec rubeat aqua deīde extrahe ſtatim cōprimendo eā ⁊ pone in ea zuchari tabarzet.ʒ.ſ.⁊ li.j.⁊ coq̄t̄ dōec habeat ſpiſſitudinē mellis tūc aufer ab igne ⁊ pone in eo calido ambre crude minutiꝫ incise ʒ.x.⁊ dimitte in eo liquefieri deinde ꝓhijce ſup ipſum puluereꝫ haꝝ reruꝫ.℞.ligni aloes crudi ⁊

Species eſt cinamomi. darſeni aā.ʒ.vi.lapidis laꝫuli preparati: margaritaruꝫ albaꝝ aā.ʒ.ij.auri boni:muſci boni aā.ʒ.j.ꝯfice oia ſimul doſis eſt aur̄.ij.ſ.¶ Nos fiduciam in iſto

Nectar expertum ad quartanam. habemus ⁊ maxime ꝑparātes infirmū hoc nectare qḋ perutile inuenim⁹ ꝙ eſt.℞.epithimi recentis foliculoꝝ:ſene:floꝝ boraginis:aā.M.ſ.cinamomi ℥.ij.ſ.caſſie:ſpice:macis:cardamomi aā.℥.ſ.ꝫinꝫiberis:gariofiloꝝ:ſeminis aniſi aā.℥.j.fiat nectar cū vi-

Ad quartanam

no ſubtili.doſis in mane eſt ciatus vnus. Eſt autē
hoc nectar tante virtutis vt cū ipſo ſolo iam ſana/
uimus quartanā. ¶ Confert ēt ad idem quū eſt mi
rachia ſirupꝰ noſter hmõi. ℞.capilli ve.ligue boui/
ne:paſſulaꝝ añ.M.j.xilo aloes:ſpice:maſticis añ.ʒ.
ij.epithimi:polipodij:floꝝ boraginis añ.℥.ſ.fiat ſi/
rupus cui addaẽ ſucci pomoꝝ redolentiū.℥.j.ſ.çu/
chari lib.ij.⁊ i fine aromatizeẽ cū ambra. ¶ Ad idē
eſt cõfectio hmõi ꝑter hoc aliud multa iuuamenta
hꝫ. ℞.roſ.rubeaꝝ.℥.vj.ciperi.ʒ.v.gariofiloꝝ: ma/
ſticis:ſpice:aſſari oīuꝫ añ.ʒ.ij.macis cardamomi:nu
cis muſcate añ.ʒ.i.teranẽ ⁊ miſceātur poſt.℞.lib.j.
emblicoꝝ coquaẽ cū lib.vij.aque donec pars tertia
remaneat poſtea coleẽ ⁊ probijciaẽ ſup eam mellis
lib.i.⁊ coquatur vſqꝫ ad mellis ſpiſſitudinē.poſtea
addatur puluis predictus ⁊ miſceatur cum ſpatula
ſalicis vel citri ⁊ aromatizeẽ cū.℈.ſ.muſci. ¶ Ad/
huc eſt hoc ex ſecretis galeni. ℞.ſeminis aniſi cha
rabe:corali cõbuſti:xilo aloes puri:ſeminis corian/
dri ſicci:margaritaꝝ tritaꝝ:vt alchool:folioꝝ roſ.
ſpodij maſticis oīum añ.auẽ.iij.mirabolanoꝝ ido/
ruꝫ:cheb.citrinoꝝ mūdatoꝝ a ſuis nucleis añ.auẽ.
x.turbit albi auẽ.xij.agarici auẽ.viii.zedoarie:doro
nici añ.auẽ.ij.zuchari tabarzet ad põdus omniū te
rantur oīa ⁊ fiat puluis.doſis multis diebꝰ cū aqua
frigida vſqꝫ ad.ʒ.v. ¶ Item ad educēdū melācoliā
℞.aloes.ʒ.vij.maſticis.ʒ.iiij.agarici:carthami:po
lipodij:epithimi añ.ʒ.ij.folij:caſſie lignee:ſpice añ.
ʒ.j.tereanẽ ⁊ cribellenẽ ⁊ cõficiātur cū melle diſpu/
mato.doſis auẽ.j. cum vino ſi non impedit febris.
¶ Itē cõfectio hec propria ad timorem. ℞.trium
piperum ſeminis peonie:galange:zinziberis: ſpice
inde ⁊ romane:ſeminis leuiſtici:carpobalſami:xilo
balſami:gariofiloꝝ:aſſari:cimini :cinamomi.ozimi
maioris ⁊ minoris:corticum citri ſiccorum:añ.℥.j.

Sirupus.

Confectio.

Confectio.

been al.⁊ rub.zedoarie:doronici: ameos:radicū li/
gritie.margaritaꝝ:tritaꝝ:vt alchool:charabe cora
loꝝ:lapidis lazuli.abluti:ſādarace:croci:nucis mu
ſcate:lace ariſtolo.ſeminis portulace:ſemis apii.co/
riandri: ſete crudē inciſe añ.ʒ.5.macis: fauſel ⁊ eſt
auelana ida:galie.añ.q̄rtā partē.ʒ.i.muſci.ʒ.ii.terāt
⁊ cribellent ⁊ liniant cū.ʒ.ii.olei de amigdalis ⁊ cō
ficiat cum melle diſpumato doſis oi die eſt.ʒ.iii.

¶ Capitulum.9.De debilitate cerebri.

Cerebrū gal line.

ET dixit Raſis auctoritate Gal.q̄ cerebrū ga/
linaꝝ multū vz ɔtra tremorē cerebri ⁊ ſepum
ipſaꝝ addit in ſenſuz. ¶ Et dixit Auicen.xiloaloes
valde cōfert cerebro ⁊ cōfortat ſenſus. ¶ Et ex ſe/
cretis quidē eſt hoc ⁊ ex experimētis. ℞. ſalis gē/
me ſalis maſſe:ſalis nitri cōbuſti:ſpume maris:bau
rach albi oium añ par .i. ellebori albi par .5. cōdiſi
ſtafiſagrie:ſinapis.tartari cōbuſti añ.par .i. ſulfuris
rob.ſumach:gallaꝝ:alchāne:ſquināti:praſſii gūmi
arabici:olibani:gariofiloꝝ:xilobaſmi:liliū:arſenici:
aluminis folii:ſpice:nucis muſcate añ par.5.terant
⁊ cribellent ⁊ ſoluant in aq̄ ſaponis aut i aceto vini
antiqui ⁊ conficiant oia in mortario ſimul fortiter
agitando ⁊ fit acetū bulliens quādo ſoluit cū ſapo/
ne ⁊ fiant trociſci.ʒ.v.vnuſquiſq3 ⁊ exicet i vmbra
cū ergo trahuntur ad vſum teratur vnus ex eis ⁊
ſoluatur cum aqua calida ⁊ abluatur ex eo caput:⁊
caueatur ne ex eo cadat aliquid in oculum.⁊ ſit na/
tura leuis hec etiam conſumit vapores ad cerebrū
aſcendentes ⁊ impugnat catarro.

Xiloaloes.

Sal.maſſe ⁊ cōe idem.

Als a ferme/ tiz ⁊ eſt ſpēs liliū ſilueſtris.

¶ Capl'm.10. De paraliſi ſpaſmo ⁊ ſimilibus.

QUia ſicut cerebro accidunt egritudines nocē/
tes principaliter cogitatiue virtuti de quib⁹
dictū eſt ſupra. Ita etiā ei contingunt egritudines
nocentes motiue virtuti ſicut ſpaſmus: paraleſis:
mollificatio tortura:⁊ hmōi ideo de oib⁹ his dicet.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0040-1

Anacardi.

¶ Et ð anacardis aũt dictũ eſt ꝙ cũ ſua calefactio
ne appropriętate ſenſus acuũt ⁊ laxationi neruorũ
cõferunt. ¶ Ad oẽs egritudines neruoꝝ confert

Lac paucedani ⁊ quid eſt.

multuz lac paucedani ⁊ eſt feniculus porcinus ſiue
agreſtis bibitum ſiue ſemen eius vel ſuffumigatio
ex eis. vel etiam inunctio facta cum lacrima eius ⁊
aceto ſimiliter ⁊ ſuccus eius cum oleo roſ. ⁊ aceto
mixtus maximũ eſt preſidium. ¶ Ad inflamandũ

¶ Febrẽ facientia.

ſubito corpus ⁊ febrem inducendum ſumat̃ ex aſſa
fetida ad quãtitatem fabe mane ⁊ ſero. ¶ Quod
etiam ſubito totum corpus calefacit eſt vſus pipe-
ris ⁊ piretri: ſed de pipere quidẽ ſcriptũ eſt ꝙ ei nõ
eſt par ſicut in gũma rute ſilueſtris in calefaciendo
nõ eſt par. ¶ Ad idem omnes quaſi cõcordati ſunt

¶ Purgantia capͫ ⁊ neruos.

nigellã eſſe vltimũ farmacũ. ¶ A neruis aũt ⁊ capi
te educit materias appropriętate mirabili q̃ eſt i eo

Agaricus. Cepe odore. Ciclamen. Gargariſma

agaricus. ¶ Idem facit cepe appropriętate que eſt
in ipſo ſolo ſimplici odoratu. ¶ Hoc idez facit ſter
nutatoriũ factũ ex ciclamine mixto cũ melle. ¶ Si
militer quoqȝ operat̃ gargariſma factũ ex cortice ra
dicum capparis cocto in aceto ⁊ melle aut ſi cortex
ẽt maſticet̃. ¶ Et ſi ex radice ⁊ ſemine ſumat̃ vſqȝ
ad. ʒ. ij. cũ vino mirifice ſanãt. ¶ Ad paraleſiz mul-

Euforbium. Semẽ ſpine albe. Oleuz de maiorana.

tũ ꝯfert euforbiũ cum aliquo oleoꝝ inunctũ. ¶ In
fantes aũt ꝯtritos ſaluberrime ſanat ſemen ſpine al
be potui datuz. ¶ Oleũ ẽt de maiorana ſcribit̃ eſſe
medicamen eius: ſicut ⁊ in tremore oleũ de cinamo

Iuniperus.

mo eſt mirabile. ¶ De iunipero ſcriptũ eſt ꝙ nihil
eo melius reperit̃. ¶ Ad oẽs autẽ frigidas egritu-

Sirupus de ſticados.

dines neruoꝝ dicit Aui. ꝙ ſirupꝰ de ſticados eſt ma
gis iuuatiuus q̃re oꝫ aſſidue vti eo q̄ hꝫ debiles ner
uos ⁊ qui ex frigiditate in ipſis patit̃. ¶ Ad tortu

Nigella ad torturam.

ram aũt ſpãliter accipiat̃ nigella ⁊ īfundat̃ p̄ noctez
in aceto ⁊ mane terat̃ ⁊ fiat caput purgiũ ⁊ teneat̃
etiã proxima ſic infirmo vt per nares illam ſentiat.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0041-6

Aſrop ē eſt muſtū coctuꝫ ad ſpiſſitudinem.

¶ Ad idē facit caputpurgiū cū roba multū ꝯfert. ¶ Patiens aūt torturā in domo moret tenebroſa. ¶ Omnibus aūt egritudinibꝰ predictis ⁊ ſpaſmo cōfert ſerapinū ⁊ ſcriptum eſt de ipſo ꝙ eſt vna ex melioribus rebus. ¶ Ex expertis aūt ꝓprijs ad paraleſiꝫ eſt aſſumptio radicis vitis albe a.ʒ.j.vſqꝫ ad.ij ad plus cū ydromelle. ¶ Ad paraleſim que eſt in vtroqꝫ latere cū nocumēto ſenſus radix rubee contrita in potu ꝓpinet. ¶ Ad ideꝫ aūt eſt mundificatio corporis facta cū cōfectione ſerpentarie ſcripta ſupra cap. de ſoda circa fineꝫ. ¶ Et ſuperius pmiſſimus ſcribere anacardine perutileꝫ in hoc caſu qua ēt cōtinue vtimur que eſt. ℞. zinziberis: piretri: nigelle: coſti: piperis: macropiperis: acori añ.ʒ.x. foliorum mirrhe rubee: aſſe: gentiane: ariſtolo. bacharuꝫ lauri: caſtorei: aſſe: ſinapis añ.ʒ.v. mellis: anacardi.ʒ.v.⁊ tertiā inuoluant oīa cū oleo nucuꝫ ⁊ cōficant cū melle doſis ſit granū lauri. ¶ Experientiā etiaꝫ habemus ꝙ aqua roſmarini ſublimata ſm omnem modum adminiſtrationis multum confert.

Serapinum

Radix vitis albe.

Radix rubee.

Anacardine deſcriptio

Aqua roſmarini.

¶ Caplm. II. De reumate ⁊ catarro.

De qbꝰ catarrus dicit a tepi.

Omnis quidē fluxus a quacūqꝫ pte ⁊ ad quācunqꝫ partē fluat pōt dici catarrus appellatione comuni lꝫ ſm loquentes catarrus ꝓprie ſit q a capite defluit ad ptes inferiores ⁊ maxime ad pulmonē ⁊ pectus. Fluxus vero qui eſt ad nares dicit ꝓprie coriza ſicut q ad fauces dicit brāchus. ¶ Ex his.n. que preferunt ſi catarrus ⁊ reuma eſſet antiquus eſt vt liniantur nares ex myrrha cum penna. ¶ Fumus quoqꝫ ſtoracis liquide eſt multū vtilis: licꝫ: in corriza ſit vtilimus ſm Auicē. ¶ Storax āt ſicca facit ad deſcēſum catarri approprietate aūt deſiccat catarruꝫ. ¶ Sandaraca etiam eſt vehemens. ¶ Ad idē eſt gargariſma factuꝫ cū ſucco foliorum ebuli ſm dictuꝫ Auic. ¶ Loch hmōi eſt iuuatiuuꝫ

Loch.

bonuꝫ. ℞. capita papaueris quāta vis ꝛ coquātur cū aqua pluuiali vſqꝫ ad cōſumptionē medietatis aq̄ ꝛ ꝯſumptioni admiſtreť mellis ꝙ ſufficit ꝛ coq̄ť iteꝝ vſqꝫ ad iſpiſſationē ꝛ aq̄ ꝯſūptiōeꝫ ꝛ fiat loch. ¶ Boluꝫ āt armenū affert iuuamētuꝫ maximum ſi deť nō febrienti cū vino paꝝ limphato febricitanti vero cū vino multū limphato. ¶ Cū aūt catarr⁹ eſt cū grauedine: thoracis: radix draguntee: maximū cōfert iuuamētuꝫ ꝛ effectū: ꝛ tumoreꝫ thoracis curat nō amplius reuerſuꝝ ꝛ maxime ſi aſſa vel cocta fuerit accepta. ¶ Ideꝫ facit puluis eius radicis cū melle mixt⁹. ¶ Fumus quoqꝫ aſpalti multū eſt vtilis. ¶ Ad reuma quoqꝫ ꝛ ſquinātiaꝫ ariſtolo.ro exhibeať. ¶ Ad oē etiā reuma eſt perutilis fumus nigelle torrefacte ꝛ retente i pāno lineo. ¶ Simľr autē ad omne reuma vtilis eſt theil eſt auteꝫ theil gramen. ¶ Qđ āt corrizā certiſſime maturat ſunt auellane aſſe cū pauco pipere. hoc aūt experti ſum⁹ optimū nā cibātes ifirmū de ſero cū eis tm̄ ſemel iuenimus ſanatū ſine alio auxilio. ¶ Ex ppꝛ. ̇js aūt ē noſtris eſt ad corrizā ſuffumigatio facta cuꝫ lino ꝙ ēt valet ad ꝓfocationē matricis. ¶ Ad idē vtimur ſolo odoratu ſtoracis q̄ multū cōfert. ¶ Eandē quoqꝫ ſanat flos edere coct⁹ cū oleo vel rodano. ¶ Ad exiccāduꝫ aūt catarrū cū ʒ. j. māne diſſolute cū vino facimus caputpurgium qđ etiam valet ad cerebri ventoſitates. ¶ Utimur etiā linimentis dictis ſupra capitulo de debilitate cerebri. ¶ Ad ſedandum catarrum calidum acutum ſiccum. Sumatur ſebeſten ꝛ coquatur ꝛ fiat loch cuꝫ zucharo lenit enim pectus ꝛ tollit ardorem eius ꝛ catarruꝫ. ¶ Nos aūt mendoſe coacti ꝑ vnam nocteꝫ curare ocultauimus dantes in hora ſomni vſqꝫ ad .ij. vel. iij. ex pillulis huiuſmodi. ℞. ſtoracis: myrrhe: opij an̄. cum melle diſpumato fiant pillule ſicut piper.

Bolus ar.

Radix dragontee.

Fum⁹ aſpalti

Fum⁹ nigelle torrefacte.

Gramen. Auellane aſſe

Suffumigiū ex lino ad matricis ꝓfocationem.

Storax.

Flos edere.

Loch ď ſebeſten ad catarrum cali.

Pillule.

Suffumigiū ex ambra ad catarruz flegmaticū ſalſuz

¶ In catarro ex flegmate ſalſo iueni perutile ſuffumigiū factū ex ambra: ⁊ ēt eius retentio i naribus. ¶ Et ad hoc proprie valet imediate receptio pillulaꝝ predictarum. ¶ Gargariſma ēt tale operamur. ℞.foliorum plantaginis oliuarum: endiuie: radicum liquiritie: añ. coquanť i aqua decoctione perfecta ⁊ fiat gargariſma.

Gargariſma

Additiones.

¶ In reſoluēdo cataꝝ recepta poteſt eſſe talis experta: vt dicit magiſter. ℞.laudani puriſſimi: q̄rtū j.maſticis.ʒ.vi.milij.ʒ.ij.pulueriʒanda pulueriʒenť prius ⁊ cōquaſſanda cōquaſſenť cū piſtello calido oia malaſſando cū oleo camomillino ⁊ fiat emplaſtrū ad quātitatē medij palmi i longitudine ⁊ i latitudine 6.digitoꝝ ⁊ extendať ſuper alutā ⁊ ponatur in parte anteriori capitis ſuper cōmiſſuram.

Emplaſtrū.

¶ Cōtra frigidū reuma vel ad alias paſſiones fri. capitis. dentur tres pillule ex pul.caſſelig. ⁊ laudano confecte mire cerebrum confortant.

¶ Medicamen valens ad fluxū hu. cali. a capite ad.pec. ⁊ mēbra ſubiecta ſtringēdū. ℞.ſeminis papaue.al.corriādri: dragāti iſuſi amili: ſucci ligritie añ.ʒ.ij.cōficiāť cū ſiru.mirtino ⁊ fiāt pillule ⁊ teneanť i faucibns hicide ⁊ potiſſimū quādo dormiet: q: tūc magis reumatiʒat. Et ſi materia ē fri ℞.maſticis: thuris: myrrhe: nucis cipſſi: ſtoracis: calamite: ligritie mūde vuaꝝ paſ.iniubaꝝ añ.ʒ.j.cōficianť cū ydromelle ⁊ fiāt pillule ⁊ teneanť i ore vt ſupra.

¶ Tractatus tertius primi ſermonis. De diſpōnibus palpebraꝝ ⁊ oculoꝝ cōtinet capitula.xiii.

¶ Cap.primū. De recuperatiōe piloꝝ palpebraꝝ.

Dicemus igitur taʒ de diſpōnibꝰ coopertorij quā oculi. A coopertorio tanq̄ ab extra magis exiſtē

ri initiũ faciẽtes et primo de recuperatione pilorum i palpebris circa q̃ multa de his que dicta ſunt ſupra capl̃o de pilis requirant. ¶ Et ex prelaudatis primo eſt lapis lazuli qm̃ in hoc hʒ ꝓprietatem. Et ipſum ẽt azul bonos efficit illo et prolongat appropietate quã hʒ et in hoc eſt vltimũ. ¶ Fumus quoqʒ eleuatus a ligno pini multũ cõfert et experti ſumus de maiori pino. ¶ Cũ aũt rubedo et durities exiſtũt i palpebris ad pilos ipſorum reſtaurãdos bñ facit fum⁹. medicinarum calidarum ſicut ſtoracis: ſpice et alchitram. ¶ Ex cõpoſitis aũt eſt hoc. ℞. antimonij. ʒ. vi. nuclei dactilorum cõbuſti. ʒ. ij. fellis muli. ʒ. ſ. terant et cribellent et adminiſtrentur. ¶ Et dixit Raſis ꝙ ſplen aſini aſſus et tritus in modũ collirij et liquefactus cum ſepo vrſi et oleo donec fiat in ſpiſſitudinem mellis ſi ex eo ſupponat cilio depilato naſcunt pili. Idẽ aũt videt de palpebra.

Lapis lazuli
Fumus ligni pini.
Alia lra habet ãtimonij. ʒ. vi. nuclei dactilorum cõbuſti. ʒ. i. milli ſolis. ʒ. ſ.
Splen aſini.

¶ Capitulũ. 2. De prohibitiõe generatiõis pilorum palpebrarum et rectificatione orbiculi naſcentium.

Dicimus aũt ꝙ mũctio facta cũ ſanguine bouye vel cũ ſan. ranarum viridiũ ꝓhibet ortũ pilorũ euulſorum. ¶ Idẽ facit ſanguis ſerpẽtis inũct⁹. ¶ Sumat etiã cinis cõchiliũ paruarum antiquarum et miſceat cũ alchitrã et locus inungat et dñe carnes aduri et nõ teſta. ¶ Oua aũt formicarum et rubigo ferri ꝓhibet pilos generari appropietate. ¶ Et Rirãdus dixit ꝙ hoc facit ſanguis veſpertilionis inunctus. Et etiã fel mergi cũ cedria inunctus. ¶ Et quãdo orbicul'r naſcitur pilus ponatur cum ſtillo mucilago limatiarum naʒ cõglutinat et rectificat ortuʒ eius. ¶ Idẽ quoqʒ operat albumẽ oui et maxime mixtũ cum olibano pingui et hoc confirmat Gal. ¶ Quecũqʒ aũt dicta ſunt de pilis palpebrarũ ad pilos ſupciliorum adaptẽt adducant aũt hic ea q̃ adducta ſunt ſupra ca. de ꝓhibitione pilorum.

San. ranarum serpentis.
Oua formicarum.
Rubigo ferri
San. veſpertilionis.
Fel mergi.
A

¶ Gloſa.

¶ Accipit mucilago limatiarum ſic. perfora carnes ipſarum cū cultello acuto: qr cum hoc facies exire ab eis humiditatē multum viſcoſum q̄ eſt vtilis ad euelleñ pilos palpebrarum ꝛ vtere in emplaſtris q̄ ponuntur in fronte ad prohibēdum humores ad oculos peruenientes.

¶ Additio.

¶ Euellat pilus additus aut iuerſus in palpebra deinde inungat locus cum ſang. rane aut pediculi aut catuli canis aut fiat cum ouis formicarum cōtritis aut rubigine ferri ꝛ ſaliua aut cū iſto. ℞. ſpume maris ſalis ar. vngule aſine aduſte miſceantur iſta cum aceto forti ꝛ mucilagine: ſemis lini ꝛ locus illiniat.

¶ Capitulum .3. De aſperitatibus palpebrarum ſcabie ꝛ ordeolo.

Testa ſepie. Commune quidē eſt in aſperitatib⁹ palpebrarū in cura ipſarum vt fricent cū teſta ſepie quo uſqꝫ ſanguis egrediat: nā poſtea alie medicine efficacius operantur ¶ Et ex prelaudatis auxilijs eſt

Lapis ematitis. lapis ematitis terat autē ſubtiliſſime hoc vult Gale. de oī lapide cū ad vſum deducit. miſceat autem cū melle ꝛ lacte mulieris ꝛ fiat inunctio. Gal. dixit ꝙ eo ſolo vti poſſumus aſperis factis palpebris ꝛ ſi quid eſt ſtones ſint facte per omnē remiſſionem facies vel magis p decoctionē fenugreci. Si vero ſine flegmone p aquā vitellum oui crudū cum lana impoſitum palpebris inflatis flegmonantibus eſt vl

Radix albech. timū. ¶ Et radix etiā albech: al's altee illos reſol

Flos eris. uit. ¶ Ziniar quoqꝫ ꝛ ē flos eris ſiue viride eris diſſolutū cū aq̄ mellis aſperitates aufert: ſed tunc ſpōgia cū aq̄ calida ſupponat oculo. ¶ Idē operat ꝛ ſquama eius ſimiliter ꝑparata. ¶ Gal. dixit ꝙ cōgrue p ipm cōficiētes collıria ſ. p florē eris mundificam⁹ ꝛ cōſumim⁹ magnas aſperitates palpebrarum.

¶ Sinapis trita ꝛ mixta cũ melle ꝛ aq̃ illas ſanat. Sinapis.
¶ Si vero vlceratio ſit ſcabioſa in palpebris emplaſtrum ſuper oculo fiat ex camomilla decocta.
¶ Ordeolum ꝟo qḋ eſt apoſtema ſimile ordeo qḋ ſit in palpebra optime ſanat ſerapinũ cũ aceto diſſolutũ ꝛ inunctũ. Ad ordeolũ. Serapinum.
¶ Et dixit Mirandus cões formice decapitate ꝛ atrite ꝛ i palpebris poſite ordeos ſanant. Formice. Similiter autem ꝛ campeſtres que frumentũ comedunt celeriter ſanant

¶ Cap. 4. De liuoribus circa oculos factis ꝓpter percuſſionem vel aliam cauſam.

Aloes mixtũ cum melle ꝛ ſup illinitũ tollit liuores. Aloes. ¶ Idẽ opaꝛ aſſa mixta cũ oleo ꝛ ſup poſita. Aſſa. ¶ Ciminũ quoqꝫ coctũ cũ melle ꝛ paſſulis tollit optie illas maſticãtes miſcẽdo. Ciminum. ¶ Maiorana cum melle trita ꝛ ſupemplaſtrata ſanat. Maiorana. ¶ Ameos mixtũ cũ melle ꝛ paſſulis ſanat. Ameos. ¶ Rafanus ſimiliter mixtus ꝛ ſuppoſitus idẽ facit. Rafanus. ¶ Pulegiũ coctum cũ ruta ꝛ ſuperemplaſtratũ ſanat. Pulegium. ¶ Alleum eodem mõ ſupemplaſtratũ ei ſanat. Aleum. Idẽ facit ſi cuꝫ melle miſceꝛ. ¶ Liuorẽ etiã ſi ſit in oculis propter ſanguinẽ curat yſopus in aqua coctus ꝛ ſupemplaſtrat⁹. Iſopus. ¶ Sãguinẽ etiã qui eſt ſub oculis mortuuꝫ tollit auripigmẽtum. Auripigmẽtũ. ¶ Alkitrã autẽ ſolũ linitum tollit illos. Alchitram. ¶ Caſeus recẽs aſſatus ſup poſitus ſanat. Caſe⁹ recẽs. ¶ Iſop⁹ cocta ꝛ ſupemplaſtrata ſanat. Iſopus. ¶ Sal quoqꝫ vſtus ꝛ ſuplinit⁹ cũ melle liuores tollit ꝛ vl̃r remouet nigredinẽ ſanguis in quacũqꝫ pte ſit corporis. Auic. teſtãte. Sal vſtus. ¶ Acetũ quoqꝫ mixtũ cũ melle idẽ opaꝛ tñ ei⁹ ſupflu⁹ vſus viſum debilitat. Acetum.

¶ Capl̃m 5m. De cõfortãdo viſum noctilope.

Intendẽtes de diſpõnib⁹ viſus tractare ꝛ oculi primo q̃dem bonificãtia viſum dicem⁹ poſtea de egritudinib⁹ que ſiũt in oculis ſeq̃ntes. Gal. Gal. ce enim

preceptum ꝙ ſemper inchoãdum eſt ab eo ꝙ me/
Acorus. lius eſt. ¶ Et ſuccus quidem acori ⁊ eſt gladiolus
imiſſus oculis oculum clarificat ſiue viſuꝫ: ⁊ abſter
git omne qđ coram pupillis aggregaꝛ ⁊ tollit ob/
Succꝰ cucu/ ſcuritatem viſus ⁊ viſuꝫ acuit. ¶ Succus cucume
meris maio/ ris maioris coctus cum melle ĩ vaſe eneo ⁊ coliriza
ris. tus in hoc valde confert. ¶ Ad acuendum autem
Succus feni viſuꝫ ſuccus feniculi ſiue herbe ſiue ſeminis ſiue ra
culi. dicis eſt magni iuuamẽti. ¶ Idem opatur ſi quoti
Betonica. die ſumaꝛ betonice .ʒ. alꝛ. ʒ. i. cum aqua tepida ieiu/
Gario. no ſtomacho. ¶ Gariofili ⁊ cinamomũ valde cõfe
Cinamomũ. runt: ⁊ hoc appropꝛietate agũt: ſicut ⁊ marchaſita ab
Marchaſita. ſtergẽdo: ⁊ hec hꝫ ꝓprietate. ¶ Ruta. cõeſta acuit
Ruta. viſum ⁊ magis operatur ſuccus eius mixtus cum
ſucco feniculi colirico inde facto. ¶ Cõfortat ãt vi
Solatrus. ſum coliriũ factum ex ſucco cuiuſlibet ſolatri pre/
Solatrũ mor terq̃ꝫ ſolatri mortalis que communiter vocatur fa/
tale faba in/ ba inuerſa. ¶ Cum autem eſt obfuſcatio viſus pro
uerſa a no/ pter ſanguinem congelatum in oculo ex ſale mele
nullis dicit/ ⁊ oleo fiat emplaſtruꝫ aut ex cinere alei mixto cum
Succꝰ ſalicis melle: melius oĩ alio eſt ſuccus ſalicis vt teſtaꝛ Ga/
⁊ gumi eius. le. imo obfuſcationes q̃ fiunt coram pupilla abſter/
git optime humiditas que egreditur a ſalice cum
incidiꝛ ⁊ ĩ hoc eſt gũmi eius cõferens valde. ¶ Et
Sepũ capra dixit Rab. ꝙ collyriũ factum ex ſepo capraꝝ ſilue/
rũ ſiluestriũ. ſtriũ cõfert patientibꝰ tellã oculoꝝ. ¶ Et idem fa/
Fel caprarũ cit fel capraꝝ domeſticaꝝ. ¶ Deinceps aũt exper/
domeſticarũ. ta noſtra ponãꝛ ⁊ caliginẽ ⁊ debilitatẽ viſus iuuat
Fel thauri ⁊ ſi oculus colirizatur ex felle taurino. Rab. dixit ex
vacce nigre. felle vacce nigre quare hoc puto melius. ¶ Aut ſi
ex puluere facto ex quodã duro ſimili amilo ꝙ in/
ueniꝛ in chriſti fellis ipſum naribus inſuffleꝛ. Naꝫ
idem operaꝛ loco cuius hoc modo in vſuꝫ ponimꝰ
duplum fellis. Iuuamus aũt caliginem que proue/
nit ex ſuperflua hũiditate cuꝫ collirio ex oleo anti/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0048-7
DFG

quo ⁊ melle facto. ¶ Sanauimus ãt debilitatẽ vi-ſus factam ex diſgregatione ſolum ex collirio hu-iuſmodi ℞. humiditatẽ epatis yrci aſſati in furno demũ. ℞. puluerez ſubtiliſſimi: piperis lõgi: ſucci roſmarini exiccati añ. partẽ tertiam: acatie ſief me-mithe añ. partẽ quartaz informeť ſieť diſſoluať ſup cotte aut ligno olibani cũ aqua roſa. ⁊ lacte aut ſuc co extremitatuz vitis clarificate ꝑut meli⁹ poterit fieri ⁊ colirizeť. ¶ Exacuit aũt viſuz hoc ℞. gario filate betonice feniculi herbe adil oium. añ. zuccari quãtum ſufficit ſm quãtitatẽ vini citonioꝝ qꝺ de bet miſceri. ¶ Ad idẽ. ℞. feniculi: rute: domeſtice ⁊ agreſtis: eufragie: berbene: celidonie: capilli ve. en diuie añ. ℳ. i. aque roſate vrine pueri virginis vi-ni albi clari ⁊ aroma. quãtũ ſufficit teranť terẽda ⁊ miſceantur cũ aliis ⁊ ponãtur in elambico ⁊ subli-metur ide aqua qua ſic diſtillata ſeu ſublimata. ℞. aloes ſuccotrini tutie corticum bugir. añ. ℥. ij. ſit aũt repreſſa tutia nouẽ vicibus. fiat puluis qui miſceať cuz predicta aqua: poſtea teneatur ad ſolez per no-uem dies ⁊ per nouem noctes ad ſerenum ⁊ poſtea incoliriis vſui reſeruetur. ¶ Coliriũ ad idẽ. ℞. tu tie preparate ptes. ii. aloes ſuccotrini boni ſarco col le añ. par. cui. poroſe par. quartaz camphore par. vi. aque roſa. quadruplum omnium miſceantur ⁊ agi tentur ⁊ teneantur in ſole ⁊ reſeruentur. ¶ Ad idem multũ vz aqua nr̃a experta que infra dicetur quãdo de reſtauratione lachrimaꝝ dicetur.

Colliriũ bo-num.

A dil. i. eufr gia.

¶ Gloſa.

a ¶ Eufragia herbe cali. ⁊ ſic. ⁊ proprietatez q̄ qñ pul. ei⁹ cũ ru. ouoꝝ recipitur vel vino facit oculuz iuueneſcere ⁊ ꝓdeſt viſui debili ⁊ fidedigni fecerũt in ſeipſis: q² vix videre poterant: poſtea peruene-runt vt minimas litteras legerẽt ⁊ vinuz ipſius ſi-ne dubio nõ hz par in viſum confortando.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0049-5 DFG

¶ Capl'm sextuz. De ꝓhibitione fluxus materie/rum ad oculos.

Caro melōis

Ex his eſt caro melonis fronti emplaſtrata materias eē̄ defluētes repcutit. ¶ Si aūt ſumaᷓ ſucci radicū graminis vini ⁊ mellis.añ. par.j. myrrhe par.s.piperis ⁊ olibani.añ.par.iij.⁊ coquaᷓ ⁊ teneatur in vaſe eneo multū ꝯfert. ¶ Cōfert ēt ſi coliriçeᷓ.pōt ēt ipm gramen decoq cū melle ⁊ vtriuſq; ſint partes eq̄les ⁊ miſceaᷓ cū ꝓdictis ⁊ fiat coliriū vel emplaſtreᷓ. ¶ Cōfert ēt hoc ad oēs cās oculi.

Mucilago lī mattarum.

¶ Oēm ēt fluxū humoꝝ ꝓhibēt mucilagines limatiaꝝ mixte cū aloe myrrha vel olibano vel cum oibus vel plurib⁹ ex his vel ēt ſole timporibus applicate. ¶ Panis quoq; cū pauca raufredine maſticatus ſiſtit ⁊ maxime hoc in corporibus mollibus operatur. ¶ His autem ꝓdictis noſtra experimenta admiſcemus cōia ſtiptica: ſicut acatia bolū ⁊ ſil'ia ⁊ nō minus.imo mag; inuenimus iuuatiua. ¶ Ricrādus dixit. ℞.ſucci corriçole ⁊ litij idici.añ. ʒ.vj. myrrhe croci thuris opij.añ.ʒ. iiij. acatie nigre. ʒ. xij.aque pluuialis vel vini qꝺ eſt melius.ʒ.v.terantur terenda ⁊ imiſceātur ⁊ teneatur in vaſe vitreo. hoc eniz ad omne reuma ⁊ oēm oculoꝝ paſſionem ⁊ hebetudinem viſus eſt precioſum.

Additiones.

¶ Aqua ꝓ oculis ſ̄z magiſtꝝ Angelū. ℞.aque celidonie aque roſ.aq̄ feni.aque eufragie: añ.ʒ.iiij.deᷓ pa.rubedinē ſiue grauedinē nō multuz fortē ⁊ hoc cū dolore vel ſine ⁊ q̄bus nō poſſunt lucē videre.

¶ Maſtix ⁊ olibanuz bulliāt in vino al.⁊ aliq̄ztulum ſtip.⁊ in olla bene coopta ⁊ cū argilla vel paſta bene ſigillata ne fumus euaporet facta vehemēti decoctiōe diſcoperiaᷓ olla ⁊ pa.inclinato capite ⁊ vndiq; copto fumū recipiat ipſi ēt vino lauenᷓ oculi ⁊ tota facies irroreᷓ hec eadē valēt ꝯtra dolorē oculoꝝ ex

loꝝ ex fri.cā factū ꝓbaui in.d.Aloyſia cui lachrima/
bant valde oculi ꝛ maximū honorē adeptus fui.
¶Aqua ad ſtringēdū lachrimas ꝛ leuamen ſang.
℞.cāphore:tutie:an.ʒ.ij.aluminis:zucharini:ca/
puroſe:aloes:epatici an.ʒ.j.puluerizēt hec ꝛ ponāt
in duab⁹ ciatis vini boni albi ꝛ clari deinde pone ī
oculis:ſed prius pone ad ſerenū per dies tres.

¶Capitulū.7. De dolore oculorum.

Ex hijs que cōferunt i magno ꝛ pulſatiuo do/
lore multū eſt coriandrū imiſſum cū lacte qđ — Coriandrū.
ſʒ Serap.facit pp multā virtutem q̄ ſibi i repercu/
tiēdo adeſt. ¶Multū ēt ad idē vʒ abſinthiuʒ co/ — Abſinthium
ctuʒ cū paſſis ꝛ ſupemplr̄atū ꝛ hoc ſepe ꝓbauim⁹.
Et ēt euaporatio facta cū decoctiōe eius ſoli⁹ cum — Folium.
vino. ¶Emplaſtratio ēt eſt vtilis qn̄ cū ſolo vino
coquit. ¶Lachrimus ēt mandragore mixtus cuʒ — Lachrimus
alijs medicinis ad hoc cōueniētibus ſedat doloreʒ — mandragore
ſuperfluū.Qđ ideʒ operat emplr̄m factum ex folijs
eius teſtante Aui. ¶Pulmo leporis ſuperpoſitus — Pulmo le
ꝛ ligatus mirifice illum tollit.Et dixit Mirand⁹ qꝫ — poris.
ēt timores oculoꝝ tollit minutiʒ inciſus. ¶Caro — Caro pepōis.
vero peponis alligata fronti mitigat miro modo.
¶Folia quoqꝫ betonice trita ꝛ emplr̄ata ſup fron/ — Folia betoni
tē mirabiliter ſanāt:imo ꝛ oibus vicijs oculoꝝ po — ce.
ſita ſunt cōferentia.¶Cū aūt dolor eſt a pcuſſione
vitellū oui cū attramēto ꝛ oleo roſ.eſt optimum.
¶Et hoc qdē noſ experiētes iā pauco tpe magnū
dolorē a pcuſſione ſanauim⁹ ſic miſcētes vitellum.
¶Ad idē valet qđ infra ſcribit cap.de cura albu/ — Teſtes gruis
ginis de teſticulis gruis auctoritate Raſis ꝛ ēt va/
let ad plagā ipſoꝝ. ¶Si aūt pupilla pcuſſa fuerit:
aq̄ ꝛ fruct⁹ ſalicis ſupponant ꝛ ſanant. ¶Experti
quoqꝫ ſum⁹ ſuccuʒ coriādri mixtū cū lacte mulieris — Succus cori
aut ipſius aquā ſimlr̄ preparatā colirizatam oculo/ — andri.
rum dolorem vehemētem pulſatiuū ſedare.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0051-2
DFG

¶ Capitulum. 8. De obtalmia ⁊ lippitudinibus oculorum.

Acatia.

AD oēs tumores ⁊ vulnera ꝯfert acatia qn̄ cū
aliјs medicinis miſcetˀ oculi ſicut ēt circa oēs

Pulegium.

egritudines tutia ꝯfert. ¶ Pulegiū deſiccatū ⁊ pul
ueriçatū ⁊ oculis coliriçatū ⁊ maxie mōtanū nimi/
um ꝯfert. Et hoc experti ſumus freq̄nter. ¶ Re/

Sticados ar.

ſoluitˀ āt obtalmia ſi ſuper decoctionē ſticados ara/
bi. oculus vaporetˀ ꝙ eſt vtile ⁊ experimēto didici/

Urina pueri virginis.

mus. ¶ Et dixit Raſis ꝙ vrina pueri ꝟginis ſi ca
lida ⁊ cuȝ bōbace ⁊ more emplaſtri ſuperponatˀ ocu
lo quuȝ patitur q̄ſi apoſtema aut rubiginē mitigat.

Folium.

¶ Et ex expertis noſtris eſt vt foliuȝ coq̄tur cum
vino ⁊ cū eo calido apoſtema liniatur. ¶ Molifica
mus autē apoſtemata calida oculi taliter. ℞. ſucci
mellíloti ⁊ rob. an̄. coquātur adinuicē ⁊ oculus fo/
mētetˀ. Qḋ ſi ſedationē maiorē volumus addimus
vitellū oui. Et ſic adhuc magis: addimus ſemē pa/
pa. Qḋ ſi magis ad mollificationē intēdimus: fenu
grecuȝ ⁊ ſemen lini ⁊ puluerē molendini. hoc qui/
deȝ vȝ in apoſtematibus teſticuloꝝ lȝ in illis fortio
ribus egeamus. p̄ſupponimus autē nō tm̄ in cura
apoſtematū: ſed in oi egritudine cōueniēs regimen
per dictā. ⁊ vl̄es purgationes: vel eñones corporis

Cañ. cōis.

per medicinas. hic āt ſit canon cōis in cura cuiuſlȝ
egritudinis taȝ p̄terite q̄ȝ future. Et qꝛ lipitudines
in obtalmia ſequuntˀ: ideo in cap. eodē de ipſis dica
mus. ¶ Plus autē aliјs medicis lipitudinē expel

Sarcocolla ⁊ modus eaȝ nutriendi.

lit ſarcocolla nutrita ⁊ maxime mixta cum amilo ⁊
zucharo albo ſil' ⁊ inde fiat alchool. Nutrimus aūt
ipſaȝ ſic operātes ponētes ipſaȝ in lacte aſine ⁊ qn/
qȝ diebus dimittētes ipſaȝ ibidē q̄cunqȝ die lac per
mutantes: aut etiā in albumine oui ſilr̄ preparantes
terimus autē ipſam ſarcocollam prius.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0052-8
DFG

¶ Capl'm.9. De cura vlceris et veſice oculi.

Sanat autē oīa vlcera et veſicas pomphilix ſm Gale.in.9. ¶ Ex pprijs autē eſt quuz eſt vlceratio in cornea vt ſumat gūma ruthe agreſtis ꝯficiatur cū melle et coliriçetur oculus. abſtergit. n. et exiccat et phibet ſupfluitates ad ipſuz. ¶ Idē operatur lac lactuce agreſtis et abſtergit. Et lac domeſtice eſt ei ppinquū. Dictū eſt ſupra quō camomilla ꝯcocta et oculo emplaſtrata ſanat ſcabiem oculi vlceroſaz.

¶ Capl'm.10. De cura albuginis et aliarum macularum oculi et egreſſu et oculi tortura.

Et qr albugo eſt veſtigiū vlceris poſt ꝯſolidationē decet poſt curā vlcerum de ipſius cura dicere. ¶ Qđ ergo abſtergit oēs maculas et cicatrices q̄ fiūt in oculis ēt a pcuſſionibus: et eas q̄ remāſerunt poſt ꝯſolidationē vlcerum corneee: eſt vt admiſceat alkitrā in colirijs ꝯueniētibus. ¶ Ad hoc idē facit ziniar: ſed lacrimas puocat. ¶ Gal. dixit in.7. q flores ieſemini ſubtiliant oēs cicatrices oculorum. ¶ Et Kirādus di. q ſolus ſuccus branze vrſine albuginē tollit. ¶ Hoc idē facit lac endiuie. ¶ Et pprietas acori abſtergit et eā ſubtiliat. ¶ Idē facit ſtercus yrundinū et eſt mirabile. Et ſtercus ſtellionis et lacerti et cocodrilli. ¶ Et Raſ. dicit q lūbrici inuenti in corpore hoīs ſiccati et ꝯtriti: in oculo poſiti. tollunt albuginem. ¶ Et dixit ſi meſtruū mulieris anteq̄z virum cognoſcat miſceatur cum ſperma te viri et imponat: albuginem tollit. ¶ Et dixit q ſtercus primū pueri cum ſtatim eſt natus ſiccū et inſufflatum idem facit. ¶ Et dixit etiā ſtercus pueri ſiccuz cōtritum et cuz ſalgēma mixtū et cum muſco inſufflatū oculos beſtie ſanat de albugine: et idē etiā ſine illis per ſe ſolū operatur. ¶ Ad idem etiā operatur cinis oīs oſtrachi cum carne ſua vſta ablutus et eniz illā delet. Et idez de groſſitudine palpebrarum.

Pomphilix et ē fuligo tectis edificii vbi metalla funduntur.
Gūma ruthe agreſtis.
Lac lactuce. agreſtis.
Camomilla ſca. ocu. vlceroſam ſanat.
Alkitrā.
ziniar.
Flos ieſemi.
Suc. brā. vr.
Lac endiuie
Acorus.
Sterc⁹ yrūdi. et ſtellionis.
Lūbrici inēti in corpe hominis.
Meſtruum mulieris et ſpma viri.
Sterc⁹ pueri nouiter nati.
Cinis oſtrachorum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0053-4

Flos pape. cāpeſtris.
Aqua raſani
Acetoſitas citri ad citrinitatem oculi
Epar caꝑ aſſuꝫ cū pipe.
Conferentia ad oculi ⁊ pupille egreſſū.
Succᵘ folioꝝ oliue ſilueſtrꝭ
Ad oculi torturam.
Ad veſtigia vlcerum.
Succus foli dragontee.

¶ Veſtigia quoqꝫ oculoꝝ itaqꝫ ēt aialiū. Flos papaue. cāpeſtris abſtergit viſtigia q̄ exiſtūt ſub lacrimali. ¶ Raſani aqua imiſſa delet ⁊ viſum ꝯfortat. ¶ Citrinitatē ⁊ hictericā ipſoꝝ tollit acetoſitas citri ſi ex ipſa oculus colirizatᵘ ſit. ¶ Pānū āt tollit ſi piper longū aſſature epatis caꝑ miſceaꝛ ⁊ fiat colliriū imo talis aſſatura comeſta ⁊ iclinatio ſup vaporē eiᵘ ꝯfert. ¶ Egrediꝛ quoqꝫ pupilla: ⁊ ēt oculus ⁊ tūc fiat emplm̄ cū farina fabaꝝ: roſis: ture: ⁊ albumine oui. ¶ Ad idē āt ⁊ ex ꝓprijs ē fomentū factū ex ſucco folioꝝ oliue ꝑcipue ſilueſtris aut cū aq̄ decoctiōis ipſoꝝ. ¶ Et qꝛ ꝯtingit oculos q̄nqꝫ eē tortos maxime ēt i īfantibᵘ addimus ꝙ i caſibus hmōi fiat alchool cū antimonio ⁊ roba. ¶ Ex proprijs ad veſtigia vlceꝝ q̄ poſt ꝯſolidationē remanēt eſt vt ſuccus folioꝝ dragontee depureꝛ ⁊ ex eo oculus colirizeꝛ.

Additio.

¶ Expimētū vrſonis ad extrahēduꝫ ſan. ⁊ mackaꝫ ⁊ pānuꝫ de oculo. Accipe pſicariam diſiūgas membratiꝫ p nodulos ſuos ⁊ per noctem in albo vino dimittas ⁊ vinum de nodulis exprimas in oculo ſuper parte pa. donec ſanetur.

¶ Caplm̄. xi. De pruritu oculi ⁊ lachrimis.

Succus cepe
Fumus ligni pini.
Aloes.
Lapis ematitis

Pruritū igiꝛ ocli q fit a ſtate ſalſo ſedat ſuccᵘ cepe mixtus cū tutia ⁊ ipoſitus in quo mirifice ꝓdeſt acatia mixta cū medicis oculi. ¶ Multū aūt ꝓdeſt corroſionibᵘ lachrimalibus fumᵘ eleuatus a ligno pini. ¶ Pruritū ēt tollit aloes cū vino mixtū ſm quoſdā: exicat .n. oēm humiditateꝫ eiᵘ. ¶ Cōtingit aūt q̄nqꝫ fieri tales aſperitates: ⁊ pruritus cū aꝑate calido: ⁊ tunc qdeꝫ ꝑceptū eſt vt fricet ſup cotte lapis ematitis cū albumine oui ⁊ imponaꝛ. ¶ Si aūt pruritus ⁊ aſperitas ſint ſine apate. fricet cū aq̄ tēpate quātitatis ⁊ ſi infirmᵘ bene tollerat ſemꝑ ponaꝛ ſpiſſius: i ſine aūt ſic ſpiſſuꝫ

ponat vt poſſit ſtillo colligi. ¶ Lachrimarũ autem fluxui eadẽ cõferũt ſm hec puluis corali rubei for titer opat ⁊ ſtringit. ¶ Nos aũt mirabilẽ experientiã in hoc habem⁹ caſu cũ aqua cũ qua paucis imiſſio nib⁹ more colirij ⁊ lachrimas ſtringim⁹ ⁊ rubores abſtulim⁹ ⁊ pruritũ ⁊ fuit mirabilis effectus eius. ¶ Sumat. n. herba quo dr pes colũbin⁹ cõtũdat ipſi⁹ tres mãipuli deſup ꝓyciat pulueris tutie. ℥. ij. ſalis cõis albi triti puluerizati. ℥. i. vini boni clari due fial: ꝯquaſſent ⁊ vſui reſeruet hoc virtute ſua ĩter ſecreta nr̃a ſeruamus. ¶ Cõfert ẽt in hoc caſu vrina pueri ſicut de ea ſcriptũ ẽ ſupra cap. de obtal mia. ¶ Experti aũt ſum⁹ ſubito fore iuuatiua i pruri tu ⁊ lachrimis ⁊ i lippitudine euaporationẽ factã ex ſticados decoctiõe quã i nobis ⁊ alijs experti ſu mus. ¶ Expti quoqȝ ſum⁹ ꝙ ablutio iſuſiõis aloes in vino aut aq̃ roſ. aut ſucco feniculi ꝑparati ab/ ſtergit oculos: viſum addit: ⁊ ſtringit lachrimas.

Ad fluxũ la chrimarũ pul uis corali ru.

Aqua mirabi lis.

Vrina pueri.

Sticados.

Aloes.

¶ Capitulũ. 12. De Deſcenſu aque ad oculũ.

OMnia que dicta ſunt de deſcẽſu reumatis ad oculos ſunt cõia in hoc caſu: iuuatiua tñ vt moris eſt nũc exponem⁹ laudata ab auctorib⁹ dein/ de ꝓpria. ¶ Cũ igit aqua deſcẽdit ad oculos ⁊ ma xime pp groſſos ⁊ viſcoſos hũores ſerapinũ ẽ vna ex melioꝛib⁹ medicinis. ¶ Ad hoc idẽ cõfert coli/ riũ factũ ex ſucco ciclaminis diſſoluto cũ melle ꝙ ẽt viſuz acuit. Idẽ ẽt operat ſternutatoriũ cũ eo fa/ ctũ. ¶ Cõfert aũt coliriũ factũ ex ſucco roſmarini diſſoluto cũ melle. ¶ Idẽ ẽt opat caputpurgiũ fa ctũ ex ſucco hireos vl' ei⁹ oleo cũ nigella: ſȝ hoc ma xime ꝯfert in prin. egritudis. ¶ Valz ẽt ſucc⁹ cepe qḋ cõedit cũ melle mixt⁹ ⁊ colirizat⁹. ¶ Si quoqȝ fiat alchool ex cerebro yrũdis ⁊ melle ⁊ hoc i prin. egritudis multũ ꝯfert ⁊ hoc expt⁹ ſuz. ¶ Idẽ opat cerebrũ veſptiliõis ⁊ ſilr ꝑpatũ. ¶ In hoc ẽt caſu

Serapinum.

Succ⁹ cicla minis.

Succus roſ marini.

Succ⁹ hireos

Succ⁹ cepe

Cere. yrũdis

Cerebrũ veſp tilionis.

Fel ſcorpiõis marini ꝛ teſtu dinis. fel ſcorpionis marini aut teſtudinis marine eſt ma gne ṽtutis colirizatꝰ. ¶ Ex noſtris aũt expimẽtis

Caputpurgiũ nſm expium. eſt caputpurgiũ factuȝ ex felle thauri ꝛ ſucco ficle aut ſolus puluis cuiuſdã duri inuenti in kiſti fellis

De duro in kiſti fell' thau ri inuento. thauri naribus inſufflatus. ¶ Hoc quoqȝ caput/ purgiũ facimus. ℞. ſucci blitis: ſucci radicũ acori: ſucci ruthe omnium depuratoruȝ añ. ꝛ ex eis fiat

Sacculus. caputpurgiũ. ¶ Sacellationibus quoqȝ talibus vſi ſumus ad oculũ. ℞. ſpice: aloes: macis: croci: ci peri: piperis: nucis muſcate: añ. fiat puluis groſſus

Colliriũ nſȝ. ꝛ ſacculus impleaṫ quo oculus ſacelleṫ. ¶ Coliriũ noſtrũ. ℞. ſucci feniculi: ſucci radicũ acori: ſucci ra dicũ roſmarini oium depuratoꝝ añ. aggregenṫ cuȝ tãto melle diſpumato q̃ȝtũ ipſa ſunt ꝛ fiat coliriũȝ. ¶ Qꝺ ſi caliditas aliq̈ apparet i oculo addebamus

Secretum. Gal. albumen oui cũ ſucco pomi ꝛ aq̈ roſa. ¶ Secreto vtiqȝ Gale. vtebamur hmõi. ℞. epithimi auṙ. x. ſe/ minis praſſij: ſticados: myrrhe: ellebori nigri: came dreos: macropiperis: oium añ. ʒ. iij. ſquille aſſate: eu forbij: aloes: croci: gẽtiane. petroſilij: armoniaci: op poponacis oiuȝ añ. auṙ. j. polij: cimini: al' cinamomi: myrrhe: ſpice: folioꝝ ſquinãti: calamẽti fluuialis: ari ſtolo. lon. oiuȝ añ. auṙ. ij. teraṫ terẽda ꝛ cribelleṫ ꝛ gu me in vino boni odoris diſſoluanṫ ꝛ conficianṫ cuȝ melle diſpumato ꝙ ſufficit ꝛ recondaṫ i vaſe vitreo ꝛ ſumaṫ antiq̃ti. doſis huius medicine eſt auṙ. iiij. ꝛ plus ꝛ minus ſm quantitatem virtutis.

¶ Additio.

¶ Aqua ad catarractas. ℞. aque pro oculis deſcri pte ſupra ca. 6. ℥. ij. in ea decoquanṫ gaṙ. ſarcocolle. ruthe añ. ʒ. j. pipis. ℈. j. fellis bouis. ʒ. j. ſ. ſerapini. ℈. ſ. ꝛ bulliant ſil' ꝛ coleṫ mãe ꝛ ſero oculis iponaṫ.

¶ Capl'm. 3. De fiſtula lachrimali.

ET dixerunt quidã veteres ꝙ ſolatruȝ illas fi/ ſtulas ſanat ꝛ nõ dubitamus qn velit ꝙ poſt

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0056-1

expreſſionẽ ipſaꝝ ſucc⁹ ſolatri clarificatus imittat. ¶ Ad qd̕ ꝯfert lac lactuce ſilueſtris imiſſe. ¶ Nos ꝑcipim⁹ maſticare folia maluauiſci cũ ſale ꝛ ſupponi ꝛ multũ cõtulerũt. ¶ Expert⁹ quoqꝫ fui i cõitegoritie q patiebat̃ hãc egritudinẽ ꝛ cũ hac cura ꝑſeruatus eſt longo tpe. ꝛ ꝑſeruat̃ glꝫ vtens ac ſi ſanus ſic cõputat̃ ꝙ ſanus ſit. ꝓmat̃ ſanies cũ digito quouſqꝫ tota ſanies videat̃ egreſſa deinde in lachꝛimali tres vl̕ quattuoꝛ gutte ĩfraſcripti medicamis imponant̃: ſpaciũ vero paruũ iter guttã ꝛ guttam ponẽtes ꝛ ĩfirmus poſt imiſſionẽ iaceat ꝑ duas vel tres horas ꝛ ꝯtinuet̃ hoc ꝑ vnã ebdomadã: exiccabit̃.n. fiſtula vt ſana videat̃. ꝛ multis mẽſib⁹ ſic manebit. ¶ Modꝰ ãt medicine. ℞. aloes: thuris ſarcocolle: ſan. draconis: balauſtie: antimonij: aluminis zucharini oiuꝫ añ. ptes eq̃les ziniar q̃ꝫtũ ẽ q̃rta ps vni⁹ fiat ex eis tritis ꝛ cribellatis fiet quũ neceſſe fuerit diſſoluat̃ ex eis i aq̃ ꝛ vſui aptet̃ vt dictũ ẽ. ¶ Infra ẽt aliq̃ vtilia iuenient̃ vbi ſmo fiet ď fiſtul̕.

Solatrum.
Lac lactuce ſilueſtris.
Folia maluauiſci cũ ſale.

¶ Tractatus quartus pꝛimi ſermonis eſt. De diſpoſitionibus narium ꝛ continet capitula.iiij.

¶ Capl'm pꝛimũ. De fetoꝛe ꝛ vlceribus nariũ.

CReauit igit̃ de⁹ olfatiue virtuti vel potẽtie ſicut ceteris potẽtijs ſenſitiuis oꝛganũ pꝛopꝛiũ. ſ. capita mamillaria cerebꝛi q̃ ſupꝛa foramina nariũ ſunt debite collocata vt olfabilis q̃litas ſimul attracta cuꝫ aere iſpirato ad ea veniẽs pcipiat̃ ꝑ illa. ¶ Et ſcitũ quidem eſt ꝙ coliriũ factũ ex ſucco radicũ hireos fetorẽ nariũ tollit. ¶ Confert aũt vt patiẽs os plenuꝫ aq̃ teneat ne aliqd medicamis ad ipꝫ trãſeat ꝛ tunc naribus iſufflet̃ ziniar cũ ſale armoniaco alumine ꝛ aceto ꝯpẽt idẽ ſanat vlcera mali moꝛis i ipſis. ¶ Cõfert aũt fetoꝛi nariuꝫ ꝛ oĩ putredini que in illis exi-

Succ⁹ radicis hireos.
Cañ. cõisit ẽ ab Aui. gnta tertij. cap. 3.

Aloes. ſtit cipex inſufflatū. ℂ Aloes quoqꝫ puluerizatū ⁊ naribus inſufflatū vlcera nariū ſanat ⁊ ꝯfert etiam

Succus vue ſerpentarie ⁊ ſemen. cōcuſſioni nariū. ℂ Cācroſa aūt vulnera ⁊ corroſiua nariū ꝓhibet ſucc⁹ vue ſerpētarie imiſſus naribus cū lana vel ſpōgia. Idem aūt opaꝛ ⁊ eius ſemē.

Uria aſinoꝝ. ℂ Gale. dixit ꝙ vrina aſinoꝝ eſt ex melioribus la/uatiuis ⁊ infuſionibus ad fetorē nariū. ℂ Nos aūt

Succ⁹ folioꝝ edeꝛ arboree. expti ſum⁹ ꝙ ſi tollaꝛ ſucc⁹ folioꝝ ⁊ extremitatū edere arboree faciētis nigrū al' magnū ſemē ⁊ trahaꝛ in nares cōfert in vlcerib⁹ veteratis in eo ⁊ ſil'r in au/riū vlcerib⁹. ℂ Multa aūt ad iſtud capl'm poterūt trahi de his que dicenꝛ in cap. de vlcerib⁹ vel tractatu. ℂ Ex ſucco quoqꝫ cucumeris aſinini cū pauco lacte ꝓprie caputpurgiū facimus nā plurimas ſupfluitates educit ex cerebro ⁊ fetori ēt confert.

ℂ Capitulū. 2. De obſtructionibus narium ⁊ polipo ⁊ recuperatione.

OBſtruunꝛ ſepe nares aliqbus aut cū excreſcē/tia carnis cuiuſdā ſupaddite ꝑternaturā aut ſi

Succus dragontee. ne. breuiter dōm eſt de vtriſqꝫ. ℂ Et creditū ꝙ ſuccus dragontee imiſſus naribus maxime cōfert ob/ſtructioni ⁊ polipo. ℂ Quod aūt eſt fortiter aperit nares opilatas ex viſcoſis ⁊ groſſis humoribus eſt

Ozimū gariofilatum. ozimū gariofilatū qd̄ operaꝛ ſolo olfatu ⁊ ēt in ci/

Lac paucedani. bis frequēter datum. ℂ Idem operaꝛ lac paucedani ⁊ eſt feniculus agreſtis attractus per nares. Idez facit decoctio radicum eius attracta per nares vel

Semē vrtice. ſuffumigatio eius recepta. ℂ Semen vrtice eſt ex

Abrotanum. fortiter aperiētibus precoquimus aūt ipſum in aq̄ ⁊ decoctionē calidam attrahi iubemus per nares.

Cudex. ℂ Idē facit ⁊ ſil'r ꝑparatū abrotanū. ℂ Cudex aꝛ

Fel. caudes āt ⁊ eſt radix ellebori vel ꝯdiſi appropieta/te illas tollit ſeu apit: ⁊ vētoſitates nariuz reſoluit.

Nux cipreſſi. ℂ Oē āt fel iſufflatū narib⁹ apit illas. ℂ Si āt nux cipſſi fortiter teraꝛ cū ficub⁹ ⁊ cū licinio narib⁹ imi

ratur ſanat carnē ſupadditā q̄ eſt polip⁹: Aui. teſtā/te. ¶ Et nos ēt expti ſum⁹ piretrū: vehemēter co/latoriū ꝛ nares apit ſicut ꝛ ſucc⁹ ciclamis imiſſus. ¶ Siľr aūt nigella ꝛ ſinapis vehemēter aperiunt. ¶ Scriptū ē de lactuca ꝙ ipa ē medicamē oppiľo nis facte i narib⁹. ¶ Euaporatio fcā cū aceto caľo fortiter apit. ¶ Siľr opaꝛ euaporatio decoctionis ſticados. ¶ Expti ſum⁹ ꝙ multū ꝯfert polipo pul/uis ſemis dragōtee narib⁹ iſufflat⁹. ¶ Et qm̄ olfat⁹ diminutio maxie accidit ab obſtructione colatorij ꝑpea q̄cūqꝫ dicta ſūt ad colatoriū apire ēt olfatui ꝓ ſunt. ¶ Sed ex ſimplicib⁹ multū eſt laudata rutha ꝛ olfata ꝛ caputpurgio attracta. ¶ Et ſiľr ſerapi/num ꝛ nigella ꝛ maxime quum eſt in aceto infuſa ꝛ trita ꝛ inſufflata naribus ꝛ ꝓprie cum oľo antiquo mixta ꝛ impoſita eſt. n. mirabilis veruntn̄ cum im/mittiꝛ patiēs teneat os ſuū plenū aqua ꝛ illā ſugat ꝛ ſuperius q̄ꝫplus pōt. ¶ Mordicationes vero q̄ ab hmōi caputpurgijs fiūt tollit attractio olei roſ. per nares ꝛ etiā decoctio ſulfuris ſiľr attracta.

Piretrum. Succus ciclaminis. Nigella. Sinapis. Lactuca. Euaporatio aceti ꝛ ſticados. Semen dragontee. Rutha. Serap. Nigella. Cañ. ꝓnotat⁹

¶ Capľm. 3. De fluxu ſan. narium.

Dixerunt antiqui ꝙ ciminū tritū cū aceto ſta/tiꝫ frāgit ſiue ſolo olfatu trahaꝛ odor ipſius ſi ue cū licinio naribus imittaꝛ. ¶ Dixerūt quoqꝫ ꝙ ſuccus herbe liſimachion ꝛ eſt herba hn̄s folia ſiľia ſalici frōti illinit⁹ ſtatiꝫ ſtringit. ¶ Succ⁹ āt cuiuſli bet vrtice trite imo folia trita ſiſtūt ſanguinē nariū. Puto āt frōti applicata ꝛ hoc maxime appropzie/tate q̄ꝫ a cōpľone cōi. Nā teſtaꝛ Dyaſ. ꝙ folia vrti/ce narib⁹ imiſſa ſanguinē fluere faciunt. ¶ Oliba/nū in hoc caſu multū ꝯfert. ¶ De rutha dcm̄ eſtꝙ ſi ceraꝛ cū aceto ꝛ itromittaꝛ ipſa vel ſucc⁹ ei⁹ ſtatim flux⁹ ſang. abſcindiꝛ. ¶ Inſuffleꝛ ſterc⁹ aſini vľ cap vſtū ꝛ ſiſtit. ¶ Et dixit Ra. ꝙ ſterc⁹ eq odoratū idē facit ꝛ ſiľr vſtū ꝛ inſufflatū cū aceto. ¶ De ſanguie

Ciminum. Liſimachion ſuccus. Succus vrtice. Olibanum. Rutha. Sterc⁹ aſini capre vſta. Serc⁹ equi. San. columbi.

Obſtracha. aũt colũbi dictũ eſt q̄ hũc fluxũ abſcendit. ¶ Ob/ ſtracha ſi terant cũ carne ſua ⁊ applicēt fluxũ ſiſtũt. Indicum. ¶ Expti q̄dez ſumus q̄ puluis indici naribus in ſufflatus fluxũ ſan. ſiſtit: imo ēt a quacũq̧ pte corpis Cinis cornu ceruı vel bo/ uis. fluat talis pl'uis loco ſupponat. ¶ Sumat ēt cinis cornu cer. vel bouis ⁊ cũ re aliqua ſumat in potu ⁊ cũ aceto. frõti empl'et aut narib⁹ attrahat ſan. ſiſtit. Cinis roſaꝝ. Et idē ḋ cinere roſ. ꝓbauim⁹. ¶ Uz ēt empl'z ex ſe cretis Gal. ſcriptũ infra cap. de fluxu ven. circa fi. Succ⁹ arno/ gloſe. ¶ Expertũ quoq̧ eſt ſi tollat ſuccus arnogloſe ⁊ cũ eo pili leporis ⁊ fuligo more emplaſtri miſceat ⁊ frõti ⁊ timporıb⁹ applicēt ſepius inouãdo q̄ hunc fluxũ ſan. mirabil'r ſtrigit. ¶ Lignũ queq̧ cãpane Lignũ cam/ pane. ſi teneat i manu patientis ſiſtit ſubito ſanguis hoc fuit expertũ. ¶ Additio.

¶ Exptũ ad fluxũ ſan. na. ℞. ſtercoris aſini qd̄ vis ⁊ põe ſup tegulã cal. ⁊ recipiat pa. fumũ pnaſuz ſana bit idubie. ¶ Capl'z. 4. De ſternutatõe.

Et dixerunt antiq̄ q̄ oia fere acuta p os'aſſum Sternutatio naz ꝓuocãtia i n cã cali. pta ſternutatione incitant cepe: aleuz: porrũ: ſinapis: ⁊ ēt vinũ forte: ⁊ ſimilia. ¶ Et ex odoratis Roſa. quidem eſt roſa: ⁊ dicit Auic. propterea q̄ groſſum vaporē retinet. Et folia mirti cũ aceto: ⁊ ſuccus vi tis olfatus ⁊ agreſta ⁊ cãphora qñ cum oleo onfaci no naribus inſufflatur ⁊ opio: ⁊ nenufar odoratuz: ⁊ ſolatrũ ⁊ vapor aceti naribus attract⁹ ⁊ ſucc⁹ me/ mithe que oia meo iudicio ſicut dixi de roſa ſternu tationē promouēt. ¶ Ob hoc eniz tacere nõ poſ/ ſum q̄ in cã cali. iſta valēt. ¶ Sternutationē in cã Sternutatio nez ꝓuocãtia in cã frigida. frigida mouent hec mezereon: ellebor⁹: piper: olean der: oē fel: caſtoreũ: panis porcinus: cucumer aſini/ nus: zinziber: piretrũ: ſanſuccus. i. maiorana nigella Ingeniũ de/ ſtruẽdum ad ſternutatiõez ſedandam. iſuſa in aceto: pulpa coloquintide: gallia: ſinapis: ⁊ ſil'ia. ¶ Sedat aũt ſternutatio cũ patientis anim⁹ ſubito deſtruit aliquo accñte animi ſubito aduenıẽ.

te vt gaudio: ira: ⁊ ſolicitudine vt ſepe probauit: timore ⁊ ſilib⁹. ¶ Et dixit Meſue qñ ſternutatio eſt frigida odorationes calide ⁊ inűctiões oleoꝝ calidorus ad caput ꝯferűt: ſilr odoratões ſimpliciũ cal'oꝝ vt gallie: camomille ⁊ ſiliuм. ¶ Et iteꝝ dixit olea caſa ſine mordicatõe ponunt in aures ⁊ ſternutationez ſedant. ¶ Et iteꝝ dixit qñ cã ſternutatiõis eſt caſa olea frigida naribus attracta aut capiti infuſa aut naribus miſſa ſicut ẽ oleũ roſ. ⁊ ol'm mixtũ de ſalicib⁹ ⁊ ol'z de cucurbita ⁊ ſil'a illaz tollűt. ¶ Et dixit Iſaach ſucc⁹ baſilici illaz appropríetate ſedat.

Succus baſilici.

¶ Tractatus quintus. De diſpõnibus auriuz ⁊ eſt quintus primi ſermonis ⁊ cõtinet capl'a. vj.

¶ Capitulum primũ. De dolore auris.

Dixerunt veteres ꝙ ol'm coctũ in cõcaua radice affodiloꝝ ⁊ tepidũ auri imiſſuz eſt ſingulare remedium dolori auris. ¶ Sit aũt canon cõis i oi egritudine auriũ ꝙ remedia nõ ſint calida nimis: nec nimis frigida: ſ3 ſint tepida: q2 auris hec nõ ſuſtinet. loq̃r aũt ď his q̃ itra aurẽ mittűt. ¶ Adeps aũt collect⁹ ex pulmone vulpis ⁊ imiſſus mirifice ſanat. ¶ Et Raſis dixit ſil'r de ſepo vulpis recenti ⁊ ẽt ſi fuerit ſalſuz eſt ad hoc magni iuuamẽti. ¶ Cõtingit aũt qñq3 pp caſuz ⁊ pcuſſionẽ factã i aure dolorẽ accidere i quo laudat⁹ eſt puluis aniſi triti diſſoluti cuz oleo roſ. ⁊ intromiſſi i quo caſu cinis porri ſil'r ꝑparat⁹ aut cũ aceto itromiſſus auri laudat. ¶ Si aũt ſuccus ruthe tollatur ⁊ calefiat in cortice granati ⁊ auri intromittatur doloren aufert. ¶ Nitrum diſſolutum in aqua vel vino in aurem miſſum dolorem ſedat ⁊ vẽtoſitatez reſoluit. ¶ Diſſoluat myrrha in vrina thauri vel capre ⁊ ex hac ſubtil'r diſtillet i aurẽ. ¶ Sola ẽt vria caṗ ꝯfert ipoſita. ¶ Ad idẽ oleuz de cinamomo. ¶ Sal quoq3 cõfert dolo-

Oleũ coctũ i radi. affodi.
Cañ. ⁊ ẽ Aui. q̃rta tertij. c. 5
Adeps pul. vulpis.
Sepũ vulpis
Cura doloris a caſu ⁊ pcuſſione.
Pul. aniſi.
Cinis porri.
Succ⁹ ruthe calefactus in cortice gnati.
Nitrum.
Mirrha diſſoluta i vrina thauri vl' caṗ
Urina capre
Oleũ de cinamomo.
Sal.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0061-8

ri auris:ſi ēt cū aceto more emplaſtri ſupponaꝛ au/
Succus pſſij ri. ¶ Antiquos āt dolores tollit ſuccus praſſij im/
miſſus mūdificat eā ⁊ aperit meat⁹ audit⁹ Gal. hoc
Galbanuz. teſtāte. ¶ Galbanū autē cū oleo de lilio ſedat dolo
rē frigidū ſine ipedimēto ⁊ reſoluit apoſtemata au/
Bace lauri. rium. ¶ Bace aūt lauri ⁊ oleū ipſoꝝ dolorē auriū
tollūt ⁊ ꝯfortāt auditū:⁊ ꝯferūt trinnitui. ¶ In oī
Sinapis. aūt dolore auris ſinapis tanq̃ iuuatiua inſtilletur.
Oleū de per/ ¶ Quacūq; cā:ſiue calida:ſiue frigida ſit dolor ole
ſicis. um de pſicis ꝯfert. ¶ Gale. dixit in tra. 7. de ſimpli
Succ⁹ ſemis ci medicina: q ſuccus ſeis canapis intromiſſus au/
canapis. ri dolorē ſedat q fit ab obturatione ei⁹. ¶ Inſuper
buliaꝛ ſucc⁹ folioꝝ ſalicis cū oleo roſ. in cortice gra/
nati ⁊ diſtilletur in aurē q idez facit decoctio ipſoꝝ
recētiuz. ¶ Ex expertis autē ſepius eſt vt tollatur
Cinis calid⁹ cinis ⁊ ligetur in petia calidus auri valde ſuperpo
Oleum ſcor/ naꝛ. ¶ Cōfert autē cū cā eſt frigida oleū de ſcorpio
pionum. nibus factum ſm artē ⁊ curat ēt opilationē q̃ fit in
Laudanum. aure. ¶ Similr̄ tollimus laudanū ⁊ diſſoluimus
in hidromelle ⁊ diſtillamus in aurē. Cū dolor a fri/
gida cā fuerit. Si vero a cā cali. eſſet ip̄m cū oleo ro
ſa. diſſoluimus ⁊ tepidū inſtillamus. ¶ Ad idē tol
Succ⁹ ederꝛ. limus ſuccū extremitatū funis paupeꝝ q̃ eſt edera
⁊ dr̄ cuſſus:⁊ olei de hircos. an̄. miſcemus ⁊ auri im
mittimus: ꝯfert. ēt mēbris q̃ ꝯfluūt ad ip̄m. ¶ Ad
dolorē auriū qui fit per caſuz vel percuſſionē tollaꝛ
ſal ⁊ miſceaꝛ cū furfure ⁊ melle ⁊ ſuperemplaſtreꝛ.

¶ Capl'm. 2. De humiditatibus aurium ſanie ⁊ vl ceribus ⁊ exitu ſanguinis.

Flos edere. Dicemus q ex laudatis ad reuma auriū eſt flos
edere q̃ dr̄ cuſſus:ſi eñ coquaꝛ cuz oleo dulci
aut rodono al's rodino ⁊ auribus imittaꝛ illa ſiſtit.
Olm̄ canapis ¶ Oleū canapis tepidū auri imiſſum appropriata
Nitrum. te exiccat ſicut ⁊ nitꝝ diſſolutū in aqua vel vino im
miſſum auribus:vt ſuperi⁹ dcm̄ eſt. ¶ Si vero ſan

ḡnis fluat puluis calcanti qui imiſſus ſanat. ¶ Si
ēt fluxus ſaniei ſit antiquus teraṫ cacatura ferri pri
us cōbuſta: ⁊ cū aceto cōmiſceaṫ ⁊ imponaṫ. Gale/
nus dixit tract. 9. de ſimplici medicina hūc ſermo/
nez loquēs de ſcoria ⁊ eſt cacatura ferri. Ea vero q̄
eſt ferri maxime ⁊ ſubtiliſſimā faciens eam in aceto
acerrimo ac demū faciēs coquens ad aures ſaniem
manātes diutius vtor medicina exiccatiua vt mira
ti fuerūt q viderūt eā ꝯfici ⁊ deſiderāt ante experiē
tiā aures poſſe pati hmōi medicinā. ¶ Ad ſaniē au
tē auris maxīe cū vlcera ſunt recētia diſtilleṫ i aure
fel tauri cū lacte caprino vel lacte mulieris nā curat
idē. ¶ Idē facit fel hircinū ⁊ filr̄ preparatū. ¶ Ad
hoc āt caplm̄ addaṫ vinū mirtinū ſcriptū ifra cap.
de decoratione tract. ſo cap. prio. ¶ Qd̄ aūt valde
ꝯfert eſt vt p aliquos dies itromittaṫ liciniū vnctū
ex melle ⁊ inuolutū in puluere ariſto. ro. nā abſter/
git ſordes ⁊ ꝯfortat auditū ⁊ ꝓhibet ſordes q̄ gene/
rātur in aure. ¶ Ulcera āt auriū ⁊ ſordes delet ſuc
cus alchechingi auri imiſſus ſicut ⁊ ſuccus cuſſus.
i. volubilis maioris de quo dictū eſt ſupra: ⁊ hoc eſt
ex noſtris expertis. ¶ Ad tales aūt ſordities radix
vitis albe ⁊ nigre ferentis vinum eſt ex ſumma me
dicinaꝝ. ¶ Ad idem eſt radix herbe yrcine ⁊ ſimi/
liter radix ſerpētarie. ¶ Sanat autē vlcera ⁊ ſaniez
⁊ delet dolorē myrrha quando cum ſieṫ memithe:
opio: ⁊ caſtoreo adminiſtratur. ¶ Calcantū in hoc
caſu eſt ex ſūma medicinaꝝ ſm Auic. nā mūdificat
aures: ⁊ vermes interficit. ¶ Nihil aūt in hoc caſu
eſt magis vltimū q̄ȝ ſucc⁹ folioꝝ ſalicis. ¶ Gal. di/
xit. 8. d ſim. medicia q ſucc⁹ centūnodie iuuat vlce/
ra auriū ⁊ ſi pus ſufficiēs in eis fuerit exiccat illud.

Additio.

¶ Medicamen contra ſuperfluas humi. aurium.
Rꝫ. ſcoriam ferri ⁊ abluatur cum aceto deinde deſic

Pul. calcāti
Squama dꝫ
frigi in ſarta/
gine ⁊ extin/
gui quinqꝫ
i aceto ſemp
inouādo ace/
tum ⁊ totiens
frigi ⁊ ſic pre
paratur.
Cacatura fer.
Fel thauri ⁊
hircinum.

Uinum mirti
num.

Succus alke
kingi ⁊ caſus

Radix vitis
al. ⁊ nigre.
Radix her/
be hircine ⁊
ſerpentarie.
Mirrha.
Calcantū au
res mundifi-
cat ⁊ vermes
occidit.
Succus fol.
ſalicis.
Succus cen
tūnodie.

cetur poſtea fortiter côteratur ⁊ ita fiat nonies: de/inde bulliat in aceto donec ad ſpiſſitudinē mellis deuenerit ⁊ vna gutta auribus inſtilletur aut in licinio intromittatur.

¶ Capi. tertium. De vermibus aurium.

SI igit̃ auri patiēti v̄mes inſint ſuccus folioꝝ ebuli imittat̃ illos iterficit. ¶ Puluis quoqꝫ calcāti imiſſus idē operat̃. ¶ Idē ⁊ oleū de amig/dalis amaris facit. ¶ Idē vrina hois ſi prius in cortice granati calefacta intromittat̃. ¶ Idē operatur vrina tauri cū myrrha mixta ⁊ ipoſita. ¶ Extrahit autē eos vrina hois ieiuni in aure poſita ſtatim eos educit. ¶ Ad hoc aūt eſt oleū de ſcorpionib⁹ ex melioribus medicis ⁊ ſublimioribus. ¶ Succus autē rute calefactus in cortice granati ⁊ auri inſtillatus mūdificat eā: ⁊ ſedat dolores. ⁊ tinituꝫ ⁊ ſonitum: ⁊ vermes iterficit. hoc teſtāte Aui. ēt dicit ꝙ ſuccus centūnodie operat̃ imiſſus ⁊ alia q̄ dicta ſunt in fi/ne p̄cedētis capl'i. ¶ Hoc idē teſtat⁹ eſt Gal. de ca/lamento ⁊ maxime môtano ꝙ ſuccus eius impoſi/tus illos interficit ſicut ⁊ ſuccus folioꝝ capparis ēt imiſſus. ¶ In hoc autē caſu diſtillatio facta in au/re ex decoctione ellebori albi cocti in vino eſt experta. ¶ Expertū quoqꝫ eſt vt patiētis auris aſſungia impleatur porcina ⁊ patiens in ſole iaceat ſuper aure patiente ⁊ pānis caput cooperiat̃ ⁊ ibi diu more/tur cūqꝫ ſurget ex aſſungia eleuabuntur vermes ⁊ egreſſi inuenientur ⁊ adherebunt aſſungie.

¶ Cap. 4. De ſurditate ⁊ de debilitate auditus.

EX p̄laudatis apud famoſos eſt vt ponat̃ in aure elleborus niger ⁊ dimittat̃ in aure trib⁹ die/bus. nam tollit ſurditatē ⁊ reddit auditū: ⁊ hoc ſu/mus experti veꝝ opꝫ ſm exigentiā vt corpus ante mundet̃. ¶ Succus cepe diſtillatus in aurē debilē auditū adiuuat. ¶ Ad hoc idē valet nitrū ſi ſit diſ/

Succus fol. ebuli.
Pul. calcāti
Oleuꝫ amig. ama.
Vria hois in cortice granati calefacta.
Vria thauri.
Vrina hois ieiuni.
Oleum ſcorpionum.
Succ⁹ ruthe in cortice granati calefact⁹
Succ⁹ cētūnodie.
Calamentum montanum.
Succus capparis.
Elleborus albus.
Aſſungia porcina.
Elleborus niger.
Succ⁹ cepe.
Nitrum.

ſolutū in aqua vel vino ꝛ auri etiā imiſſuꝫ. ¶ Antiquā ſurditatē delet flos eris albus ſi teraᷓ ꝛ diſtilletur in aurē. ¶ Radix vitis albe ꝛ nigre ferentis vinū eſt in hoc caſu medicina ſumma medicinaꝝ. ¶ Euaporatio aceti calidi aliter calefacti ꝛ meliꝰ: ꝯfert ꝛ auditū acuit: ſonitū reſoluit. ¶ Experti ſumus ſuccū radicuꝫ dragōtee imiſſum in aurē cōferre: ꝛ hoc qñ paſſio eſt a cauſa que cā opillat. ¶ Et dixit Meſue ꝙ pulpe collogntide aut ſucco cucumeris aſinini aut radicū eius ineſt ꝓprietas mirabilis in hoc caſu qñ in aliquo ex his aut eis imiſceᷓ ſicut eſt oleū coſtinū aut nardinū ꝛ ꝓprie oleū balſami. ¶ Et ꝑter purgatiōes cōmunes in hoc caſu co laudata eſt purgatio hec tāꝗ̃ mirabilis. ℞. ſalis armoniaci: piperis añ. ʒ. ij. euforbij. ʒ. j. detur ex hac a. ʒ. iij. vſqꝫ ad. viij ꝺm ꝙ virtus tollerat cū hidromelle aut ouo ſorbili ꝙ ēt mirablr̄ vertigini ꝛ epilepſie vꝫ ꝛ mulierib' mēſtrua potēter educit. ¶ Miradus āt di. ꝙ fel leporis cū adipe vulpis ſurditatē tollit ꝛ ſanat. ¶ Et Raſis di. ꝙ cerebꝝ leonis aľ bouis cū oleo liqfcm̄ ꝛ i aurē iſtillatū auditū ſurdo reuocat.

Flos eris.
Radix vitis albe ꝛ nigre.
Acetū cal'm
Succus radicis dragōtee.
Pulpa colloquintide.
Succꝰ cucu. aſini.
Purgatiuū mirabile.
Fel leporis.
Cerebrū leonis.

¶ Capitulum. 5. De ſonitu ꝛ ſibillo.

Tuba ꝛ ſonitus ab eiſdē fiunt cauſis quibus ꝛ ſurditas vt in pluribus qꝛ a repletione groſſa ꝛ viſcoſi humoris ꝛ coartatione ventoſitatis. Differunt autē in hoc qꝛ maior coartatio facit ſibilitudinem: ꝛ minor tubā ꝛ ſonitum quare que ſupradicta ſunt poſſunt hic cōuenienter adduci. ¶ Et ideo per veteres eſt narratum ꝙ ſuccus folioꝝ ebuli immiſſus tollit ſibillum ꝛ tinnitū: licet hoc ſit ex noſtris expertis. ¶ Idem facit ſuccus ſambuci diſtillatus in aurem: hi autē ſucci vermes interimunt. ¶ Idem operatur alkitrā diſſolutum in aqua decoctionis yſopi: ꝛ auri inſtillatum ꝙ ſi cum his miſceaᷓ acetum vermes necat ꝛ hoc eſt nr̄m expertū.

Succus fol. ebuli.
Succus ſambuci.
Alkitrā.

¶ Operaꝛ idē oleuz de hircos imiſſuz auribus cū aceto ⁊ ꝓhibet fluxum materie𝔷 ad aures. ¶ Nihil aūt eſt ꝙ ſic ventoſitates diſſoluat que ſunt cā eius ſicut modicū caſtorei diſſolutū i oleo nardino ⁊ itromiſſum. ſit aūt caſtoreum quantuz lens vna. ¶ Idē opaꝛ oleū de amigdalis amaris ⁊ oēs ei⁹ ꝓprietates ſūt circa aures. ¶ Cōfert āt valde i reſoluenda vētoſitate: ſucc⁹ raphani ⁊ eius oleū vt dicit Auicē. ¶ Si coquaꝛ elleborus niger cū aceto ⁊ inſtillenꝛ in aurē acetū: ſibilū tollit: ⁊ vigorat auditū. ¶ Experti quoq; ſum⁹ ꝙ ſi due vel tres gutte fellis thauri iſtillenꝛ in aurē tinnitui ⁊ ſibilo ꝯferunt.

Caſtoreum. Oleuz amig. ama. Succ⁹ ⁊ olꝫ raphani. Elleb. niger. Fel thauri.

¶ Capl'm. 6. De apātibus ⁊ attritōib⁹ auriuz.

Contingit quandoq; aures apoſtemati ⁊ ꝑ percuſſiōes attritiōes pati de qbus oīb⁹ nūc ſimul narrabimus. ¶ Soluunt aūt apata difficilis reſolutionis que fiunt ꝓpter caſuz vel percuſſionē mucilaginoſa limatie quādo cū ſuo cortice terunꝛ ⁊ ſuperponunꝛ: naz exiccāt ea: quāuis ſit in eis humiditas groſſa ⁊ viſcoſa: ſed ibi dimittunꝛ donec per ſe cadant. Utile eſt aūt ⁊ ipſas miſcere ⁊ bene terere cū aloe: mirrha: ⁊ olibano donec fiāt ſicut mel aut cuz omnibus vel pluribus vel cū aliquo ex eis ⁊ applicare loco. ¶ Idē operaꝛ ⁊ mucilago limatiaz ⁊ ſola appilcata ⁊ cū predictis modo ſimili ꝑparata. ¶ Et dixit Raſ. ꝙ apoſtemati tarde venienti in radice auris cōfert emplaſtrum factuz ex ſtercore ouis cum ſepo aut anſeris vel galline mixto. ¶ Et dixit etiā ꝙ apoſtemati poſt aurez cōfert ſanguis muſtelle inunctus ⁊ ſimiliter cinis eius cōbuſte mixtus cū cera liquefacta ⁊ oleo de lilio. ¶ Et dixit ꝙ omnis cinis teſtudinis cōfert apoſtematibus peruenientibus i parte auriū ⁊ maxime quādo ſumitur cū aqua mellis ⁊ intelligit per teſtudinem limatias. ¶ Confert aūt ad predicta apoſtemata ⁊

Mucilago limatie. Sterc⁹ ouis. San. ⁊ cinis muſtelle. Cinis teſtudinis.

bene ſi

bene ſi coquaꝛ granatuȝ dulce ſicut in vino deinde totū ſimul teraꝛ ꝛ ex eo ſup loco fiat empl'm. ¶ Si aūt apoſtema ſit poſt aures ꝛ ꝑprie i corporibꝰ molibus ſicut ſunt iſantes ꝛ mulieres ſolū butirū illa ſanat: appoſitū ꝛ ꝑprie butiꝝ ātiquū crudū. ¶ Multa āt iſra dicēꝛ de apoſtematibus q̄ huic capl'o erūt vtilia ſicut ꝺ attritionibus diceꝛ. ¶ Attritiões aūt ſanat empl'm fcm̄ ex bulbis al' lūbricis ꝛ ſauich aut cū ſulfure mixto cū melle vl' vino. ¶ Sumaꝛ ēt olibanū ꝛ miſceaꝛ cū pice vel oleo vl' lacte vel vino de vuis paſſis ad attritiones valde cōfert. ¶ Sulfur quoqȝ vinū cuȝ melle ꝛ aceto emplaſtratū confert. ¶ Ex ꝑpriȷs eſt myrrha cū memithe opio ꝛ caſtoreo emplaſtrata cōcuſſioni auris Auicē. teſtante.

Granatum dul.

Butirum.

Bulbus.

Olibanuȝ.

Sulfur.

¶ Tractatus. 6. primi ſermonis. De diſpōnibus labioꝝ: dentiū: gingiuaꝝ: oris: lingue: vue: ꝛ cāne pulmonis: ꝛ continet capitula. ix.

¶ Cap. primuȝ. De puſtulis labioꝝ ꝛ eoꝝ ſciſuris.

Dicit Mirādus q̄ cerebrū anſeris domeſtice cū medulla ceruina inunctū labiȷs: eoꝝ ſciſuris ꝯuenit. ¶ Ad puſtulas āt labioꝝ tali vtebaꝛ vnguēto. ℞. ciperi aluminis: galle: myrrhe: arſenici: plūbi vſti: oluȝ aā. cū modico oleo roſ. ꝛ cera fiat vnguētuȝ ꝛ loco applicetur. ¶ Ego vero ꝺ hoc vnguēto mirabilē vidi effectū pluries vt vnica ipoſitione per vnā noctē difficiles ſciſuras labioꝝ ſanauerim ꝛ vnquā egui pluries q̄ȝ terna ipoſitione ipſius ꝛ eſt hoc. ℞. litargiriȷ: argēti: myrrhe: ȝinȝiberis: aā. pulueriȝēꝛ ſubtiliter ꝛ cū cera virginea: melle: ꝛ oleo cōmuni q̄ ſufficit fiat vnguētū Cū aūt imponimꝰ prius ſaliua locus iſirmus bn̄ madefiat poſtea cū petia appliceꝛ vnguētū que totam ſciſurā intus ꝛ extra contineat. Experti etiā ſumus q̄ in nocte vna magnas ragadias papil

Cere. anſeris domeſtice.

Vnguentum

Vnguentum exptum ꝛ optimum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0067-2 DFG

laꝝ mamillaꝝ ſimili modo appoſitũ ſanaui cuz eo/
dem vnguẽto. Experti etiã ſumus in ragadijs ma/
nuum ſoluz ſine ſaliua fricantes ⁊ non ſolum illas
citiſſime ſanat: ſed manus etiã decorat. Et in raga/
dijs virge ⁊ ani ⁊ aliaꝝ partiũ corporis intẽdimus
experiri. Suſcipe igitur mi dñe hoc inter maiora ſe
creta. nunq̃z eniz defeci in eius opere ſepe iſtud ꝓbã

Radix portulace.

tes. ¶ Ex dixit ꝙ radix portulace ſicca ꝯtrita mix/
ta cũ melle ⁊ ſuperpoſita more vnguẽti illas ſanat.

¶ Capitulum. 2. De dolore dentium.

DIcimus ꝙ dolor dentiũ qñq̃z eſt cũ corroſiõe
ipſoꝝ: ⁊ qñq̃z ſine: ⁊ qñq̃z cũ vermibꝰ: ⁊ q̃liter
cunq̃z accidat ſil' de oi in eodẽ dicaꝰ capl'o. ¶ Pre/
ſeruat aũt perpetuo a dolore dentiũ ⁊ non ſinit eos

Limatura cornu cerui.

corrodi limatura cornu cerui qñ cũ aqua in olla cru
da coquiꝰ ⁊ ex ea fit ſepe colutio. ¶ Et ſuccus qui/

Succus affodillorum.

dez affodilloꝝ imiſſus in aurẽ ꝯtrariã dentis dolẽ/
tis dolorẽ ſedat ⁊ ꝓprie dentis molaris. ¶ Si vero
dens ſit corruptus ponaꝰ in loco corrupture illud

Inuentuz intra galliam. Gumi oliue ſilueſtris.

qđ inueniꝰ intra galliã aut gumi oliue ſilueſtrꝭ ⁊ ſe
dabiꝰ dolor. ¶ Idẽ facit lac ſiue ſuccus paucedani
.i. feniculi agreſtis in loco corroſionis poſitũ: nã ſta

Succus paucedani.

tiz tollit dolorẽ. Idẽ aũt facit ẽt ipſius radix. ¶ Co
lutio aũt facta ex aceto decoctiõis radicũ capparis

Radix capparis.

⁊ ꝓprie recẽtiũ aut idẽ cortex maſticatꝰ ⁊ ſilr ſemen.
dolorẽ tollit ⁊ hoc experti ſumus cũ dens eſt ſanus
nõ corroſus coquẽtes in aceto ⁊ in aqua. ¶ Idez ⁊

Radix mori ⁊ arnagloſe.

ſilr per oĩa faciunt cortices radicũ mori qđ idez fa/
cit radix arnogloſe ⁊ eodez modo ꝑparata ſicut di/

Aſpaltum. Cornu cerui.

ctũ eſt de cortice radicũ capparis. ¶ Aſpaltũ autez
denti impoſitũ dolorẽ eius tollit. ¶ Cornu quoq̃z
cerui in aceto decoctũ ⁊ ori retentuz dolorẽ tollit ⁊
hoc operatur in dentibus corroſis ⁊ in molaribus.

Radix titimalli.

¶ Colutio quoq̃z facta ex aceto decoctiõis radicũ
titimali: illud tollit. ¶ Et dixit Gale. ꝙ curat talis

dy wurczn vo dẽ teſtel kraut legt auff dẽ zand
tött den wurm

colutio dolorẽ factuꝫ ꝑpter corroſionẽ ⁊ nos exper ti ſumus. Et ſi guta vna lactis titimali ponaꝛ in lo co corroſionis ſtatiꝫ dolorẽ tollit. ſed obtineaꝛ bene ibi cuꝫ cera vel alio ſimili. nã ſi egredereꝛ ⁊ caderet ſup gingiuã vel linguã vlceraret illã. ¶ Si quoqꝫ alkitrã in loco corroſionis ponaꝛ dentẽ frãgit: ⁊ do lorẽ ſedat. ¶ Colutio facta ex decoctione piretri in aceto vel vino dolorẽ frigidũ tollit vt vult Gale. ¶ Meſue dicit ꝙ acetũ decoctionis ſpolij ſꝑpẽtis eſt mirabile appropriatate q̃ eſt in eo. ¶ Valde aũt ꝯfert ad dolorẽ dẽtiũ radix acori. ¶ Si ṽo vermes ibi fuerint ſuffumigeꝛ dens cũ ſemine porri ⁊ alki trã: nã interficiũt ⁊ educunt. Juuamẽtũ ſandarace quũ eſt ṽmis eſt magnũ ⁊ vehemẽs in ſedãdo dolo rẽ neqꝫ aliqd par ei inuenieꝛ ⁊ ꝯfirmat gingiuã. Im ponit aũt ſup dẽtẽ puluis eiꝰ aut ipſaꝫ ſoluimꝰ i ace to ⁊ aq̃ ⁊ colutionẽ iubemꝰ fieri ⁊ hoc eſſe vtile ex perimẽto didicimꝰ. ¶ Succꝰ aũt cuſſus nigri cale factus i cortice granati ⁊ iſtillatꝰ in aurẽ ꝯtrarie par tis dolẽtis dẽtis ſanat dolorẽ ⁊ hoc ſepe experti ſu mus. Et ẽt ex folijs eiꝰ ꝯtuſis ⁊ oleo roſ. ſil'r ꝑpara tis. ¶ Caputpurgiũ factũ ex ſucco cucurbite. dolo rẽ tollit. ¶ Dolorẽ aũt tollit molariũ colutio facta ex decoctiõe ſpine iudayce. ¶ Eidẽ aũt dolori mo lariũ ꝯfert appropriatate ꝫichar ⁊ dꝛ capiſtrũ auri: ⁊ etiã borax: immo etiã ⁊ ad eoꝝ pulſationem: corro ſionem ex vermibus credita eſt habere ꝓprietatem mirabilem. ¶ Aleuꝫ quoqꝫ aſſatũ eidẽ ꝯfert ſuper poſituꝫ. ¶ Oẽm etiã doloreꝫ tollit colutio facta ex aqua ſinapis. ¶ Doloreꝫ quoqꝫ dentis tollit radix celidonie maſticata. ¶ Decoctio ſolatri eſt i hoc ca ſu experta cuꝫ aceto. ¶ Et dixit Gale. ꝙ ſi teratur aleum ⁊ ponaꝛ in palma in parte domeſtica ⁊ ꝓprie in manu q̃ eſt in parte ſeu ex latere dentis dolentis dolor ſedabitur. ¶ Et Raſis dicit ꝙ qui habuerit

Nota.
Alkitram.
Piretrum.
Spolium ſer pentis.
Radix acori.
Semẽ porri
Sãdaraca ⁊ ei par nõ exi ſtit Auicẽ. te ſtante.
Cuſſus.
Succꝰ cucur bite.
Spina iuday ca.
Capiſtꝝ auri
Aleũ ⁊ infra,
Aq̃ ſinapis.
Radix celi donie.
Solatrum.

dolorē dentiū ꝛ poſuerit i parte vbi dolor fuerit ex dentibus leporis auferꝭ dolor. ¶ Et dixit dens hominis mortui ſuſpēſus collo ei⁹ q patiꝭ dolorē: tollit. ¶ Ex expertis aūt eſt cortex pinee maioris i aceto coctus ꝛ ex eo os coluatur aut cortex ipſe in aceto iſuſus i ore teneaꝭ. Idē aūt facit ꝛ fruſtū ligni ei⁹ ſimiliter adminiſtratū. ¶ Si aūt ex decoctione radicis ſpargi os coluaꝭ ſedaꝭ dolor. ¶ Ad dolorē ēt molariū ꝯfert aq̄ iſuſionis cicer quādo i ore teneꝭ. ¶ Ad oēm ēt dolorē dētis ēt ſi dētes ſint putrefacti. tollaꝭ herba q̄ vulgariter diciꝭ morella ꝛ ē herba ortulana q̄ p cubituȝ creſcit folia eius petroſilio al' piretro ſimilia: ſȝ magna ꝛ i vnoquoqȝ folio pua folia ſimilia petroſilio al' piretro ſuū odorē hȝ valde aromaticū ꝛ acutū ꝛ eſt amarū ſaporē habēs ꝛ florē hȝ ſimilē camomille. frigaꝭ ergo ſicut eſt in oleo demum ponaꝭ i ſacculo ſic calidiſſima ꝛ loco appliceꝭ ꝙ expti ſum⁹ ſepiſſime. ¶ Trociſci de ſcamonea dicti ſupra circa finē capituli de ſoda liniti ſup dētem i hoc caſu ſunt expti ſepiſſime. ¶ Et qꝛ ꝯgelatio ē dolor dentiū ſtupefactus iō optime cadit i hoc capitulo eius cura ꝛ q̄ qdē hec opanꝭ ē portulaca maſticata que a ꝓprietate ꝛ nō a cōplexione hoc habet. ¶ Amigdale quoqȝ amare maſticate: ꝛ cera: ꝛ caſe⁹ ꝛ maſtix: ꝛ nux ꝛ auellane: ꝛ ſimilia ꝛ cū ſale fricata cōgellationē tollūt dentiū. ¶ Et qꝛ tales dētes corruptos q quādoqȝ ſunt cauſa doloris: freq̄nter eradicare oportet: iō ſcribem⁹ aliq̄ que decenter illos eradicant. Et dentiū qdē cōmotoꝝ ꝛ quoꝝ ēt eradicationē volumus: corp⁹ rane ꝛ pinguedo ipſius maxime facit eradicationē facilē vult aūt. Auicen. ꝙ ſit rana petroſa nō domeſtica illa que i hoc caſu eſt vtilis. ¶ Tollāꝭ etiam folia ſilueſtrium oliuarū ꝛ bulliant i aqua agreſte donec fiat ſicut mel ꝛ liniatur dens corroſus: naȝ cadet per ſeipſum. ¶ Expti

Dens lepori. Dens hominis mortui. Cortex pinee maio. Radix ſpgi. Aqua cicer. Herba morella ꝛ ab aliquibus dꝭ vulgo criſpolla ꝛ ſic firmiter teneꝭ. Tro. d'ſcamo. ¶ De cōgelatione dētiū. Portulaca. Amigdale. a. Cera. Caſeus. Maſtix. Nux. Auelane. Sal. ¶ Eradicantia dentes. Corp⁹ ꝛ pinguedo rane. Oliue ſilueſtres.

ſumus hoc, idem de amurca olei quando ipſa decocta aſſumitur ⁊ cum aqua agreſte rādiu bulliat donec fiat ſicut mel ex quo dens corruptus liniatur.

¶ Additio.

¶ Ad dentium dolorem expertū mirabile remouēs in media hora. ℞. ſeminis apij gra. ij. opij. iuſquiami añ. gra. iiij. cum ſirupo de papa. vel vino fiat pillula vna quā teneat itra dentes dolores tempore: ⁊ ſtatim ceſſabat dolor mirabiliter ⁊ firmiter.

¶ Capitulum. 3. De confirmādo dentes cōmotos ⁊ abſtergendo ⁊ eorum ortum facilitando.

COmmotos qdē dētes maxie iuuare ⁊ corroborare: oꝫ ⁊ corroboratos abſtergere ⁊ ortuꝫ facilitare ipſoꝝ. ¶ Et primū qdē pficit radix cameleonte nigre qñ cū tali q̄ntitate ſui ex pipere ⁊ cera miſcet̄ ⁊ denti ſupponit̄ calefacit quoqꝫ dentē: ⁊ dolorē aufert. ¶ Colutio āt facta cū aceto ſqllitico ⁊ maxie qḋ factū eſt ex ſqlla ſicca. dentes. n. cōmotos corroborat: ⁊ oris. odorē bonū facit. Cōburat̄ ēt alumē ⁊ cū aceto ⁊ melle miſceat̄: ⁊ dētes cōmoti fricētur. ¶ Acetū quoqꝫ decoctionis piretri ſi ex eo fiat colutio ⁊ teneat̄ i ore dētes cōmotos ſtrigit. ¶ Dētes ēt cōmotos: balauſtia fortes efficit. ¶ Silr etiā dētes cōmotos ēt ſi ſint molares atramētum rubeū ꝯfirmat. ¶ Coluit̄ ēt os ex myrrha vio ⁊ oleo ⁊ ꝯfirmat dētes cōmotos valde ⁊ ꝓhibet corroſionē eoꝝ ⁊ ſtrigit eos ⁊ remouet hūiditatē eoꝝ. ¶ Nos etiā cū cinere calcanei vace aut cornu cap dētes motos fricātes ꝯfirmam⁹. Expti quoqꝫ ſumus vt tollant̄ gallaꝝ ptes. ij. myrrhe ps. j. corticū granatoꝝ hireos añ. parꝫ media bulliāt i aceto ex quo os ⁊ gigiua leſa fricet̄. Qḋ āt dētes valde ſtrigit eſt lapis cornellus rube⁹ hñs itra ſe lineas albas qñ ex eo puluerizato fit dentifriciū. ¶ Qḋ idem faciunt margarite cōuenienter fricate. ¶ Idem quoqꝫ facit ſal vſtus

Amurca olei.
Radix cameleonte nigre.
Acetum ſquilliticum.
Alumen.
Piretrum.
Balauſtia.
Atramentum rub.
Mirrha.
Cinis calcanei vace ⁊ cornu capre.
Lap cornell⁹
Margarite.
Sal vſtus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0071-3
DFG

quādo ex eo dentes fricant maxime autē mixtus cū teſta oſtrachi aduſti ⁊ ꝑcipue cū oſtracho purpureo aduſto. ¶ Cornu quoqꝫ caꝑ vel cerui vſtū fortiter dentes abſtergit. ¶ Simili quoqꝫ mō valet pumex vſtus ⁊ fricatus abſtergit. ¶ Facilitat aūt ortū dētiū i īfantibus appropꝛietate q̄ eſt in eo: cerebrū leporis coctū ⁊ ſupfricatū ⁊ ſine dolore facit eos naſci. ¶ Butirū cū melle mixtū ⁊ fricatuꝫ eſt optimū: aufert quoqꝫ dolorē ⁊ mordicationē quā tūc habent īfantes. ¶ Et dixit kirandus ꝙ cerebrū galline fricatū dentes naſci facit ſine dolore. ¶ Et dixit Raꝑ. dēs canin⁹ leonin⁹ collo pueri ſuſpēdat an̄q̄ꝫ dentes ei naſcātur ſecurū eū reddit a dolore dentiū in natiuitate eoꝝ. ¶ Et dixit iterum dentes pulli equini vni⁹ anni ſup pueꝝ ſuſpēſi cū egrediunt dētes eius faciunt egreſſum abſqꝫ dolore. ¶ Et idem dixit de oculo cancri ſuper puero ſuſpenſo.

Cornu capre ⁊ cerui. Pumex. ¶ Facilitanda ortū dētiū. Cere. leporis. Butirum. Cere. galline. De ns canin⁹ leonis. Dens pulli equi. Ocul⁹ cācri.

¶ Capitulum. 4. De omni diſpōne gingiuaꝝ ⁊ ꝓhitione ſaliue puerorum.

Poſſūt ad hoc capl'ꝫ adduci qn̄ ſmonē facim⁹ de gingiua laxa oīa q̄ dicta ſūt ſupra de ꝯfirma tiōe dētiū motoꝝ ſicut ⁊ hec ēt ibi poſſunt adaptari. ¶ Dico ꝙ illō qō ab oī q̄rela gingiuas tuet eſt aſſiduatio colutōis: ſcē cū vīo⁹ decoctōis pruni ſilue ſtris: nā vehemēter ꝓdeſt. ¶ Colutio quoqꝫ facta cū vitriolo ꝓhibet oēm defluxū humoꝝ ad fauces. ¶ Saliua āt pueroꝝ ꝓhibet ſi mus aſſet ⁊ exiccet ⁊ det ſibi ad eſſuꝫ. ¶ Ad idē rob lentiſci valde cōfert. ¶ Dicūt aūt qdaꝫ ꝙ ſanſucus idē operat ⁊ affert iuuamētū. ¶ Ad gingiuā āt ad quā fluūt multe hūditates ⁊ idē laxat multū ꝓdeſt anthera puluerizata ⁊ ſuppoſita. ¶ Colutio quoqꝫ facta ex aceto ſqllitico maxie facto cū ſquilla nō ſicca ſanat laxaꝫ gingiuā. ¶ Idē āt opat colutio facta cū maſtice. ¶ Eaſdē āt qb⁹ multa fluit ſaluia abſtergūt oīa

Prunum ſilueſtre. Uitriolum. Mus aſſus. Rob lentiſci. Sanſucus. ¶ Ad gingiuas laxas. Anthera. Acetū ſquilliticum. Maſtix.

alumina ⁊ maxime alumen iamenũ. ℂ Qḋ aũt eſt ſummũ i ꝯfortãdo gigiuas eſt puluis corali ꝯfricatus. ℂ Laxa ẽt gingiua cõfricet cũ cinere teſte obſtrachoꝝ cũ ſale. ℂ Utimur ãt i hoc caſu ex ꝓprijs cinere calcanei vace aut cornu cap̃ ꝯfricatio ſup gingiuã: ⁊ dolorẽ etiaꝫ dentiũ mitigat: vt dixit Raſis. ℂ Ad gingiuã autẽ ſanguinolentaꝫ bona eſt balauſtia ⁊ colutio facta cũ oleo de oliuis ſilueſtribus cõfirmat etiã hec dentes motos. ℂ Nil eſt qḋ ita ſanguinẽ a gingiua ⁊ oĩbus partibus corporis reſtringat ſicut facit terra ſigillata. ℂ Decoctio ãt abrotani ſanguinẽ gingiue ſtringit. ℂ Cortex radicũ vitis ſilueſtris cũ melle mixtus ſanguinolentã gingiuaꝫ ſanat. ℂ Apoſtematibus gingiuaꝝ multũ prodeſt alumẽ. ℂ Et dolorẽ ẽt gigiuaꝝ iflataꝝ tollit cinis cornu cap̃ vel cerui qñ tãtuꝫ cõburit donec albeſcat. ℂ Succ⁹ ẽt rubi ⁊ folioꝝ eius ſanat dolorẽ ei⁹. ℂ Ulcera quoqꝫ gingiuaꝝ ⁊ alcola ſanat liciũ ⁊ ſilr cicer ipatoris ⁊ eſt tribuli marini. ℂ Qḋ ãt eſt i p̃dicta itẽtione mirabile. naꝫ ſanguinẽ ſiſtit: ⁊ oẽm putredinẽ ⁊ oĩa vlcera ẽt totius corpis ⁊ herpeſtiomenũ eſt hoc medicamẽ. ℞. vtriuſqꝫ arſenici ⁊ rubei ⁊ citrini: calcis gallaꝝ: aluminis oiuꝫ añ. partes eq̃les ⁊ ex his pulueriꝫatis ⁊ cũ aceto mixtis fiant parui trociſci. Cum aũt neceſſe eſt ſumat ex eis ℈. ſ. ⁊ cõfricent cũ eo gingiue ⁊ ſic maneat paꝝ donec purgetur deinde oleum roſ. in ore teneatur.

Alumẽ ⁊ iſra
Corallus.
Oſtrachoruꝫ teſte.
Cinis calcanei vace ⁊ cornu capre.
Balauſtia ad gingiuã ſanguinoſam.
Oleũ oliuaꝝ ſilueſtrium.
Terra ſigilla.
Abrotanum.
Cortex radi. vitis ſilueſtrↄ.
Cinis cor. cerui ⁊ capre.
Succ⁹ rubi.
ℂ Ad alcola
Licium.
Tribuli marini.

ℂ Capl'm. 5. De vlceribus oris.

AD oẽs cauſas oris ſucc⁹ ſeminis rubi maturi vtilr adhibet. Ulcerationes aũt oris mire iuuat aloes qñ cũ vino vel melle miſcet. ℂ Colutio ãt fcã cũ alumine eſt optima. ℂ Etiaꝫ valꝫ colutio facta ex ſalmura piſciuꝫ maxime anguille ⁊ piſciuꝫ paruuloꝝ. ℂ Ulcera aũt oris ⁊ cancrũ maxie iuuat colutio facta ex vio ꝺcoctõis betonice. ℂ Et

Suc⁹ ſe. rubi
Aloes.
Alumen.
Salmura piſcium.
Betonica ad cancrum.

Cinis yrun. dixit Mirandus q cinis yrūdinis cū melle inūctus vlcera q̄ sunt i lingua ꝛ gutture ꝛ oia depaſcētia ꝛ
Succ⁹ fol. vitis al. cancrenas pfecte ſanat. ¶ Et dixit q cancrū ligue imo linguā marcidā vidit curari ſolo ſucco folioꝝ
Lūbrici terrent. vitis albe cū melle. Et dixit q lūbrici terre cū melle triti cācrenas ſanāt. ¶ Ad vlcera āt difficilia ra/
Radix cipi ad vlcera piretrum. dix ciperi mirabilis eſt ꝛ optima. ¶ Piretrū āt ad ipa. ¶ Cāphora quoqꝫ vehemēter ꝯfert. ¶ Ad idē
Camphora. Baſili. porci. āt ꝯfert baſilicū porcinū d quo dictū ē ſupra. ¶ Cu
Cubebe. bebe valde ꝯferūt ad putridas vlceratōes. ¶ Hoc
Rub⁹ canis. idē operaꝛ rubi canis maſticat⁹ ꝛ eſt rubeus ei⁹ fru/
Altea. ctus. ¶ Maſticatio aūt altee ꝛ ſunt radices malua
Alcanna. uiſci etam ſanat. ¶ Et alcanna maſticata idē facit.
Coriandrū ſiccum. ¶ Idē aūt facit puluis coriandri ſicci ſupaſperſus aut colutio facta ex ipſo hūido. ¶ Infantiuꝫ ꝓprie
¶ Ad alcola infantium. alcola. lingua bouis remouet ꝛ tollit inflationes oris
Ligua bouis eoꝝ. eſt aūt lingua bouis bugloſa. ¶ Fraudulentia
Fel teſtudis. aūt vlcere pueroꝝ fel teſtudinis ſanat. ¶ Eadē aūt
Stafiſagria. mala ſtafiſagria cū melle ſanat. ¶ Ad pueroꝝ autē
Galle. alcola galle cū aceto coquāꝛ ꝛ fiat colutio. ¶ Rob
Rob lentiſci quoqꝫ lentiſci valde confert fluxui oris ꝛ ad vlcera
Tutia. oris. ¶ Tutia ſꝫ Gal. i vlceribus oris eſt medicina perutilis ſiue p ſeipſam ponaꝛ ſiue cū melle diſpu/
Lac calibeatum. mato. ¶ Gal. aūt vult q lac decoctū cū lateribus aut ferro ignito q meli⁹ eſt: vltimū fit nō ſolū ad vlcerationes oris: ſꝫ ēt ad flegmones. ¶ Solū autem
Butirum. butiꝝ appoſitū ſufficit ad ſanationē pfectā etiaꝫ ſm Gal. in corporibus molibus ſicut ſunt corpa puerorū ꝛ mulieꝝ ꝛ ad oēs flegmones ꝛ paſſiones eoruꝫ poſtea dicenꝛ multa de vlceribus q̄ cōueniunt hic.

¶ Capl'm. 6. De diſpōnibus lingue ꝛ renula.

PRius dicemus q̄ ad grauedinē ꝛ mollificationē lingue ꝯferūt: radix ciperi multū confert.
Radix ciperi Acorus. ¶ Hueg ꝛ eſt acorus eſt medicina conueniens ſm

oēm modū adminiſtrationis eius. ❡ Et ſimilr ana cardina ꝯfectio ſcripta ſup̄ cap. ꝺ paraleſi linita ſup linguā ꝛ itra aſſumpta: ꝛ etiam ad caput poſterius more emplaſtri ſuppoſita. ❡ Experti ſumus i hoc pillulas hmōi. ℞. oppoponacis nucis muſ. aſſe dul cis oiuꝫ añ. partē vnā terant donec fiat ſicut paſta ꝛ informētur pillule ſicut cicer ꝛ ponant ſub lingua vna poſt aliā ꝛ ſugant ꝛ aſſiduet gargariſma cū ſina pi ꝛ balneatio cū aq̄ ſalſa. ❡ Trahantur multa ad hoc caplm q̄ dicta ſunt ſupra cap. ꝺ paraleſi. ❡ Ra gadias lingue ſanam⁹ experientia ꝑpria ſic fiat deco ctio ordei paſſularū pſilij ꝛ ligritie donec ad iſpiſſa tionē deueniāt ꝛ ex hac primo fiat frequēs ablutio poſt hoc teneat i ore mucilago pſilij cū aq̄ roſ. per mixta ꝛ albumine oui ꝛ oleo roſ. cōtinuato āt hoc pluribꝰ diebꝰ ponat hoc medicamē ſup linguā. ℞. mucilaginis pſilij mucilaginis dragaganti gummi arabi. añ. ptes eq̄les ſiru. violati ptes. ij. tamaridoꝝ ptes. iij. ſe. portu. aſſe ptē. j. ſpodij ptis vnius tertiā cāphore vnius octauā terant cōtritiōe vltima quo uſqꝫ bene adinuicē miſceant ꝛ miniſtrētur. ❡ Aſp dines aūt lingue ſanat mēta fricata aut adeps galli ne. ❡ Et eius dolorē tollit decoctio radicū penta philon. ❡ Caules vero linguā deſiccāt. ❡ Ranu laꝫ aūt lingue q̄ eſt nodus ſub lingua natꝰ ſanat at tramētuꝫ ſi mixtū cum hermodactilis applicet. In ipſius aūt principio cū ſale armoniaco ꝛ gallis fri cet qꝺ eſt ēt vtile. Si aūt inueterata ſit ranula tunc ex medicamine qꝺ ſupradiximꝰ i fine capli de diſpō nibꝰ gingiuaꝝ curet ꝛ ꝯfert eis. ❡ Fraudulētis vl ceribus ꝛ curet eodē modo quo ibidē deinde eſt.

Anacardina. Pillule. ❡ Ad ragadias lingue. ❡ Ad aſpredinez lingue. Menta. ❡ Ad dolorez ligue pētaphilon. Caules. ❡ Ad ranulam.

❡ Capitulum. 7. De fetore oris.

Ipſum aūt tollit ꝛ putredinē aufert colutio fa cta cū aceto ſqllitico ꝛ ꝑprie facto ex ſqlla nō ſicca. ❡ Idē aūt pōt ꝛ alumen iamenū in colutio

Alumē iamenum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0075-7 DFG

nibus mixtuz. ¶ Apiũ aũt domeſticũ efficit valde oris bonũ odorẽ maſticatũ ⁊ deglutituz. ¶ Myrrha quoqꝫ i hore retẽta fetorẽ moris aufert ⁊ bonuz oris efficit odorẽ. ¶ Idẽ aũt facit ⁊ xiloaloes maſticatũ. ¶ Sahane remouet fetorẽ q̇ fit a corruptõe aliq̃ exiſtẽte i ſtõ ⁊ abſtergit hũiditatẽ ſtõaci ⁊ exiccat eã. Eſt aũt ſahane ſalſamẽtũ factũ ex piſcibus ſalitis ⁊ nucibꝰ ⁊ oleo ⁊ aliq̄bus ſpẽbus. ¶ De auro aũt ſcriptũ eſt ꝙ retẽtio eius in ore fetorẽ remouet. ¶ Nos aũt exp̄ti ſumꝰ ꝙ vinũ decoctõis abſinthij cũ corticibꝰ citri fetorẽ remouet q̇ eſt pp̄ rẽ putridã ẽñtez i ſtõ. ¶ Et de folio ſił'r ſcimꝰ ꝙ ipſuz ſub lingua retentũ bonũ efficit oris odorẽ. Pãnos ẽt a corruptione p̄ſeruat ſicut ⁊ abſinthiũ. ¶ Fetorẽ ãt oris q̇ contingit ex vſu aleoꝝ ⁊ cepaꝝ aufert rutha maſticata ⁊ poſtea deglutita poſtea paruz aceti ſumaꝶ. ¶ Sił'r ẽt tollit coriãdrũ maſticatũ deglutitũ ſiue ſit ſiccũ ſiue hũidũ: maſticeꝶ ãt fortiter. ¶ Idẽ autẽ poſſũt; fabe ⁊ lẽtes aſſate. ¶ Sił'r zedoaria maſticata ⁊ de glutita.

Margin: Myrrha. Xiloaloes. Sahane ⁊ quid ſit. Aurum. Expertum. Folium. ¶ Ad fetorẽ. Comeſtibiliũ Rutha. Coriandrũ. Faba. Lens. zedoaria.

¶ Additio.

¶ Fiant ẽt pillule ex puluere caſſie lignee ⁊ ſtorace calamita ⁊ bona eſt q̇ manibꝰ malaxari põt.

¶ Cap. 8. De diſpoſitionibus vue.

De vua pauca dicemus. aſſerimus aũt p̄rio ꝙ ſuchaa ſꝫ oẽꝫ diſpoſitionẽ eius ⁊ i radice ⁊ in folijs ⁊ i fructo ꝯfert dolori eius ſicut caſuz eius ſanat acetũ. ¶ Sal ãt armoniacũ vuã cadentẽ reſtringit. ¶ Sꝫ ex p̄laudatis i caſu eius maxie eſt vt teranꝶ duo granata ſicut ſunt cũ totalitate ſue ſubſtãtie ⁊ ex ſucco fiat gargariſma. ¶ Idẽ facit gargarizatio diamoron a q̄cunqꝫ cã fiat. ¶ Puluis ẽt exp̄tus. ℞. balauſtie. ʒ. ij. alumis iameni. ℥. j. croci ⁊ cãphore. añ. ʒ. j. tertiã ⁊ fiat ex eis puluis ſubtiliſſimꝰ ⁊ applicet cũ paruo cockeari ⁊ hoc fiat poſt garga/

Margin: Suchaa. Sal armoniacum. Granato. Dyamoron. Puluis.

riſmū ex aceto ꝛ diamorō facto. ¶ Alius i cauſa ca Pul. alius.
li. ē hic. ℞. cinamomi: zizıberis. piretri: balauſtiaꝝ
corticū granatoꝝ: folioꝝ roſ. ſemis cauliū terāt vt
alius puluis ꝛ ſimil'r poſt gargarizationē applicet.

¶ Cap. 9. De clarificanda voce ꝛ aſperitate cāne pulmonis.

VOx igit clarificat ſtatiz ſi ſqlla bulliat cō mi/ Squilla.
xta aq̄ mellis. debet aūt ſm Aui. pri⁹ gargariza
ri poſtea paꝝ deglutiri: ꝛ tūc ſtatiz vocē clarificat.
¶ De alleo aūt ſcriptū eſt q̄litercūq3 comeſtū ſiue Alleum.
crudū ſiue coctū vocem clarificat: tñ Auicē. vult ꝙ
coctū ſit melius. ¶ Loch aūt factū ex auripigmē/ Loch.
to ꝛ melle vocē clarificat. ¶ Idē facit cubeba i ore Cubebe.
retēta. ¶ Caules etiā vocez clarificant ꝛ ſi virides Caules.
deglutiant. ¶ Et ſcitū qdē eſt ꝙ ſtorax vocē clari/ Storax.
ficat cū lenitate veniēti arterie. ¶ Cicer quoq3 co/ Cicer.
meſtuz vocē clarificat. ¶ Et dixit Raſ. ꝙ ſanguis San. ericij.
ericij mixtus ꝛ gargarizat⁹ cū aq̄ cal. remouet groſ/
ſitiem vocis ꝛ raucedinē. ¶ Tollit aūt exaſperatio
nē cāne ꝛ vocē clarificat myrrha ſi ſub ligua teneat Mirrha.
ꝛ eius aq̄ deglutiat. ¶ Idē operat gargariſma ſcm̄ Pētaphilō.
ex decoctiōe pētaphilon. ¶ Anguilla ēt ſiue recēs Anguilla.
ſiue ſalita comeſta tollit exaſperationē cāne. Anti/
quā āt aſperitatē ex cāna pulmonis tollit ſinapis ſi Sinapis.
terat ꝛ cū aq̄ mellis bibat. ¶ Semē aūt altee pro/ Semē altee.
prietatē hz i aſpitate cāne tollēda. ¶ Galen⁹ dixit
i octauo de ſimplici ꝙ ſimphitū maſticatū ſanat aſ/ Simphitu.
pitatē hmōi. ¶ Eſt āt ſimphitū ꝯſolida: ꝛ ita tunc
patet. ¶ Dixit ēt ꝙ ouū ſorbile ꝛ eſt illō qō ſolum Ouum.
calidū eſt in aq̄ ſanat aſperitates gutturis que fiunt
ꝓpter clamorem vel propter humoris acrorem nō
ſolum itus ſumptum ſed etiā extra cataplaſmatum
nam propter ſuauitatē ſubſtantie ſue mitigat ꝛ ſa/
nat illas partes. Et ſm hanc etiam rationez ꝛ aſpe
ritates ſtomaci ventris inteſtinorum kiſtis ꝛ veſice

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0077-8 DFG

idez ouũ ſorbile ſanat. ¶ Et kirãdus dixit ꝙ ouuz crudũ hoc facit: nã arteriã attenuat ꝛ clarificat ſiue ſplẽdificat. ¶ Cũ ãt vox deficit ex catarro tali vte/bant ſirupo. ℞. capilliueneris endiuie: ſparagi: bruſci: paſſulaꝝ: liquiritie mũde epithimi: amigdalaꝝ: añ. M. j. ſeis aniſi: feniculi: yſopi ſicce. añ. ʒ. ij. medulle dactiloꝝ pinguiũ ſeis malue añ. ℥ al's. ʒ. iij. coquãtur oia in lib. ij. aque vſqꝫ ad lib. j. ꝛ cum zucchari ꝛ mellis diſpumati quãtitate ꝙ ſufficit fiat ſirupus.

Sirũ. ad vocis defectum ex catarro.

¶ Tractatus. 7. primi ſermonis. De diſpoſitionibus gule ꝛ continet duo capitula.

¶ Capl'm. 1. De ſquinantia ꝛ apatibus gutturis.

Flos viole. *Elacterium.* *Decoctio ficuum.* *Ebulus.* *Sterc⁹ infantis.*

Et de ſquinãtia pueroꝝ qdẽ dcm̃ eſt ꝙ flos viole cuz aq̃ cal'a bibitus ap propietate ꝯfert. ¶ Si ꝟo elacteriũ diſſoluat cũ mele vel oleo vl' felle thauri ꝛ emplaſtret maxime iuuat. ¶ Decoctio ficuũ ſiccaꝝ gargariçata ẽ valde vtilis medicina. ¶ Et ſilr ſucc⁹ ebuli gargarizatus. ¶ Si quoqꝫ ſtercus iſantis ſumat q p tres dies panẽ nõ comederit dulcoratũ aut carnes gallinaꝝ elixataꝝ ꝛ exiccet illud ſterc⁹ ꝛ miſceat cũ melle ꝛ liniat cũ eo guttur ꝛ palatũ aut ſoluz cũ digito applicet palato ꝯfert in hoc caſu magno ꝛ mirabili iuuamẽto: ita ꝙ ẽt a flobotomia excuſat: ꝛ i hoc breuiter ſic laudãtes ꝯcordes ſunt Gal. Auic. ꝛ Serap.

Sterc⁹ canis.

¶ Idẽ aũt operat ſtercus canis comedẽtis oſſa applicatũ palato. Gal. ãt vult ꝙ dbeat miſceri cũ alijs medicis ꝯueniẽtib⁹ ad hec. ꝛ hoc dicit. x. lib. de ſimplici medicina. ¶ Ad ſquinãtiã aũt ꝛ ꝑfocationẽ: folia mori ſunt vtilima ꝛ eſtimo ꝙ ſit ſucc⁹ eoꝝ gargariçatus. ¶ Cõfert ãt cinis hirũdinũ ſi cũ ipſo tãgat palatũ. ¶ Circa apoſtema gutturis ꝛ vue ſcribit Auic. auctoritate Gale. iuuamẽtũ mirabile ꝛ eſt hoc. Intingat plurima fila ex ſanguine muris ꝛ cũ

Folia mori. *Cinis yrũdinum.* *Filum tinctũ in ſan. muris*

tis vipera ſtranguletur ꝛ poſtea inuoluatur vnū eoꝝ in circuitu colli patiētis ꝛ fiet ꝑ ipm mirabile iuuamē tū. ¶ Et kirādus dixit ꝙ ſi ꝑ os muris acuꝫ cū filo miſſeris ꝛ per eiꝰ foramē filū traxeris ſanitatē collo dabit. ¶ Et dixit ꝙ ſtercus aquile femine cū melle mixtū ſquināticos curat ꝑfecte. ¶ Et dixit qḋ tres nidi yrūdinū cū aq̄ ſoluti ꝛ collo emplaſtrati infan/ tiū tumores ꝛ ſquinātiā ꝑfecte ſanāt. ¶ Cōfert aūt ſq̄nātie ꝛ gauonibꝰ ſi ex ſale naptico cū melle liniatur palatuꝫ. ¶ Ad apata aūt facta in vtraq3 pte radicis lingue in muſculis.ſ.q̄ eā mouēt fiat linitio cū aloe vino ꝛ melle. ¶ Apoſtemata āt facta i cāna pulmonis: bdeliuꝫ diſſolutū cū ſaliua hoīs ieiuni mirifice diſſoluit. ¶ Ex exptis aūt ꝛ ꝓprie ad apa gutturis calīm ꝛ ſuffocatiōis eſt vt ſumatur aq̄ ſolatri ꝛ i ea caſ. fiſtula diſſoluatur ꝛ gargarięetur. ¶ Itē diſſoluatur caſ. fiſtula i aq̄ coriādri humidi poſtea miſce totū cū mucilagine pſilij ꝛ fiat gargariſma. ¶ Emplaſtro hoc vtimur applicato ad gulā. ℞. ſtercoris canis comedentis oſſa: mellis: cineris ordei oiuꝫ. an̄. coeleariū vnū ſalis modicū fiat emplīm eſt āt coclear. ʒ.j.ſ.

Sterc'aquile femine. Nidus yrundinum. Sal naptic'. Bdeliū cū ſaliua hominis ieiuni. Caſ.cū aqua ſolatri. Emplaſtrum. Quid coclear.

¶ Caplīm. 2. De ſanguiſugis ꝛ adherētibus gule.

ET ſucco q̄dē ſalicis ineſt ꝓprietas in extrahendo eas. ¶ Et dixit Raſ. ſi cū lingua ſicca capriolí ſiue dyane ꝑ fiſtulā ſuffumigetur guttur: cadit ſanguiſuga. ¶ Acetum quoq3 calīm demū extrahit eas. ¶ Idē aūt operatur aſſa in aceto diſſoluta ꝛ gargariſma ex ipſa factū vbicūq3 adheſerit ſanguiſuga ꝛ nō ſolū in gula. ¶ Aleū applicatū ſiue comeſtum expellit. ¶ Educit aūt illas ꝛ interficit medula citri qn̄ cū aceto decoquitur ꝛ ex illa i bona q̄ȝtitate ſumitur. ¶ Generalis cura adherētie oſſis ſpine ꝛ boli: gutturi eſt vomitus. ¶ Sed ex ꝓprijs ad ſpinā eſt vt deglutiatur fruſtuꝫ carnis bouine peiculoſe cocte nō ſuperflue: ſed prius cū filo forti ꝛ lōgo ligetur de/

Succ'ſalicis. Ligua capreoli ꝛ dyane'. Acetum. Aſſa. Aleum'. Medula citri. Cura gnālis eſt vomitus. ¶ Ad ſpinaꝫ ꝛ os gutturis ingenia.

mum cuꝫ filo ſubito extrahat ſurſum adherebit ei ſpina vel os ⁊ egredietur hoc voluit Gal. ¶ Idē aūt facit bolus ſpōgie filr deglutitus ⁊ tractus aut etiā ficus ſicce ⁊ pingues. ¶ Ex exptis eſt vt tollat cā/della cerea equalis groſſitiei ⁊ ſufficiētis lōgitudis ⁊ caleſiat in aq̄ calida vſqꝫ ad ſufficiētē mollificatio nē cera ⁊ in gula leuiter premat ⁊ demū extrahatur impingit: ⁊ hoc ēt bolū detētum in ore. ¶ Sed ex pprijs ad bolū detentū in ore eſt vt pcuſſiones poſt percuſſiōes fiant ſuper collo ⁊ iniectiones alicuius impingentis bolum leuis duri inſtrumēti ſicut cornu aut ligni ſic eniꝫ bolus inferius impingetur.

¶ Ad boluꝫ in ore infixū.

¶ Tractatus. 8. primi ſermonis. De diſpōnibus pectoris ⁊ membroꝝ que ſunt in eo ⁊ continet octo capitula.

¶ Capitulum primū. De egritudinibus pectoris in vniuerſali.

Ex herbis q̄ circa vitia toracis oia laudata ſunt: eſt caſſia lignea fertur eniꝫ ꝙ ſit vltima. ¶ Eiuſdē aūt paſſionis radix ſiſeleos trita mirifice ſanat ſeu curat. ¶ Dragōtea eſt ſcriptū ꝙ radix eius maximū preſtat effectum: ⁊ tumorē toracis nō reuerſuꝝ curat: maxime ſi cocta vel aſſa fuerit accepta. Idē facit puluis eius cū melle mixtus. ¶ Ad oēs egritudines pectoris ⁊ pulmonis q̄ fiunt ab humoribus groſſis ⁊ viſcoſis mulū ꝓfert lac paucedani cū vino bibitū ⁊ p nares ⁊ per ſuffumigiū attractuꝫ. Idē pōt ⁊ radix eius ⁊ eſt feniculus agreſtis ſiue porcin⁹. ¶ Ad antiquas aūt egritudines radix raffani ſilueſtris vel plāta co quat cū kiſt. j. ⁊ eſt lib. j. s. ordei vſqꝫ ad diſſolutionē ⁊ detur in potu: nā in hoc hꝫ maximā efficatiā.

Caſ. lignea.

Radix ſiſeleos.

Dragontea.

Lac paucedani,

Radix raffani ſilueſtris.

Quid kiſt.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0080-3

¶ Capitulum. 2. De dolore lateꝝ.

Cum igitur ſine febre eſt dolor: ſumat cinis tirſoꝝ cauliū ꝛ miſceat cũ quarta parte aſſungie porcine veteris ꝛ locus inungatur. nã dyaforeſim facit ꝛ dolorẽ mitigat. ꝛ in hoc oēs cõueniunt ꝙ ꝛ nos freq̃nter experti ſumus ponẽtes aſſungiã nõ ſalitã ꝛ cõtulit nõ ſolū in hoc caſu: ſed ēt in omni dolore. ¶ Sinfitū autẽ ꝛ eſt ꝯſolida cū oximelle bibitum ſaluberrimū eſt in dolore lateꝝ. ¶ Si etiã bibat. ℥. j. gentiane cū aqua ꝯfert. ¶ Antiquū autẽ dolorẽ tollit inunctio facta cũ tapſia. ¶ Stercus aūt apri ſiccū ꝛ bibitū cū aqua ꝛ vino dolorẽ lateꝝ ruſticoꝝ tollit. Idẽ aūt operat cum aceto diſſolutū ꝛ ſuperpoſitū loco. ¶ Oppoponacū autẽ ꝯfert ẽt ſi ſit in vtroq; latere: cauſa doloris frigida exiſtente. ¶ Cõfert aūt calamẽtum aſſumptū cū ficubus dolori lateꝝ ꝛ ꝓprie qđ eſt mõtanū. ¶ Emplaſtrum factū ex farina ordei melliloto ꝛ cortice papaueris illū tollit. ¶ Cõfert dolori vtriuſq; lateris ſi bibat pondus aur. j. affodilloꝝ cum vino. ¶ Scordeon ꝛ eſt aleum ſilueſtre ſanat dolores eſt obſtructione ꝛ frigiditate factos. ¶ Cum aūt ꝓpter caſū vel percuſſionem pectus vel latera dolent: bibatur mumie kirat. j. cum duobus danich boliarmeni ꝛ danich. j. croci. ¶ Eſt aūt danich põdus. viij. granoꝝ ordei. ¶ Ego quidẽ expertus ſum exhibitionem ſolius agarici quãdo maſticat ex eo a. ℨ. ij. ſ. ꝛ poſt ipſū bibitur modicū vini ſubtilis cũ aqua ſubito dolorẽ tollit. ¶ Item expertus ſum ꝛ maxime in doloribus calidis ꝙ roſa ꝛ aqua eius mira ſedatione illos ſedat. ¶ Radicem autem vitis albe tenerã in oleo decoquimus vſq; ad diſſolutionẽ ꝛ lateribus inunctis cum illo dolor ſedatur. ¶ Ex tiriacha quoq; ſcripta ſupra capitulo de ſoda. in fine damus cum decoctione camomille.

Cinis tirſoꝝ caulium.

Conſolida.

Tapſia ꝛ a nõ nullis pro rubea tinctorum habetur.

Sterc⁹ apri.

Oppeponacum.

Calamentū

Affodilli.

Scordeon.

¶ A caſu ꝛ percuſſione.

Mumia.

Quid danich

Agaricus.

Roſa.

Radix vitis albe.

Tiriacha.

De dolore lateꝝ

Dragātea — Serpētaria

¶ Cap. tertium. De tuſſi.

Farina frumēti. — Scordeon. — Dragōtee radix ad tuſſim catarralem. — Electuariuꝫ. — Ad tuſſim antiquam. — Loch capitū papa. — Loch ex colofonia. — Aleum. — Storax liqda. — Succꝰ auripigmenti. — ¶ Ad tuſſim puerorum. — Fructus nil ⁊ quid ſit. — Lap ſpōgie. — Serapinum — Raffanus. — Gumi te nub ⁊ quid ſit. — Ariſtologia.

Dixerūt antiqui ꝙ farina frumēti mūdi cocta cū vino maximū eſt ꝓſidiū. ¶ Et ſi addat butirꝫ ⁊ mēta aſpredines pectoris tollit. ¶ Scordeon ⁊ eſt aleū ſilueſtre maximū eſt ꝓſidiū. ¶ Cui aūt eſt tuſſis cū catarro radix dragōtee maximū eſt ꝓſidiuꝫ ⁊ tumorē thoracis curat nō reuerſuꝝ ſi aſſa vel cocta fuerit accepta. Idē aūt facit ⁊ puluis radicis eiꝰ cū melle mixtus. ¶ Ad idē aūt multū facit electuariū factū ſolū ex melle ⁊ bacis lauri. ¶ Tuſſim aūt antiquā ſanat loch factum ex capitibus papaueris. ¶ Et ſcriptuꝫ eſt ſupra cap. de catarro ⁊ in hoc eſt valde bonū loch factū ex ſola colofonia ⁊ ē pix greca frāgibilis eſt magni iuuamēti. ¶ Aleuꝫ ēt q̄litercunqꝫ comeſtū multuꝫ ꝯfert: ⁊ etiā ſtorax liqda per ſuffumigiū ſumpta. ¶ Antique etiā tuſſi ſuccus auripigmēti ꝯfert mixtus cū reſina pini ⁊ attractus ꝑ os per canulā. ¶ Tuſſim aūt pueroꝝ qua cōtingit eos vomere: fructus nil aſſumptus ꝯfert. Eſt āt nil indicuꝫ quo pāni tingunt. ¶ Et dixit amech ꝙ ſi lapis ſpōgie ſuſpēſus in collo pueri tuſſientis ꝓſtat magnū ꝓſidiū. ¶ Cōfert aūt tuſſi ſerapinū multū: ⁊ mūdificat pectus a groſſis ⁊ viſcoſis humoribus ī eo. ¶ Silr ꝯuenit raffanus decoctus. ſ. cū humor groſſus in pectore generat ⁊ tuſſim ſedat antiquā. ¶ Aui. aūt dixit ꝙ gūmi te nub: ⁊ eſt pix ſilueſtris eſt in hoc caſu magni iuuamēti. Opinor autē ꝙ ſit colofonia de qua dictū eſt ſupra. ¶ Ex expertis eſt vſus ariſtologie ipſa eniꝫ ſm oēꝫ modū adminiſtrationīs ꝯfert ⁊ ꝓprie rotūda: ita ꝙ ēt ſuffumigatio attracta per embotū multū ꝯfert. ¶ Loch noſtrū ſedās tuſſiꝫ ⁊ mūdificās pectus a materiebus frigidis q̄ generant in ipſo ex ſemine lini ⁊ ꝓprie aſſo cum melle fiat loch multū cōuenit. ¶ Loch valens ad tuſſim pueroꝝ. ℞. amigdalas ⁊ coque cū zuchare

nil — ad tuſſim puerorum

in aqua

in aqua feniculi ſublimati vſqȝ ad ſpiſſitudinē ꝛ de tur: educit aūt tales materias groſſas ꝛ putridas q̄ in pectore ꝯtinētur. ꝛ tuſſim ſedat. ¶ Noſtrū bonū ꝛ exptuȝ electuariū qđ eſt. ℞. ſeminis lini aſſi: paſſulaꝝ enucleataꝝ añ. ℥. iiij. amigdalaꝝ dul. ꝛ amararum granoꝝ pini añ. ʒ. ij. auelanaꝝ aſſataꝝ: hireos: glutinis: albotim añ. auř. ij. thuris: maſticis: myrrhe: croci añ. auř. j. teranť ꝛ fiāt trociſci cū lacte aſine poſtea exiccenť poſtea teranť ꝛ cū melle fiat electuariū. doſis ʒ. j. in mane cuȝ modico vini ſubtilis ꝛ in ſero cū infirm⁹ vadit dormitū aliq̄d ſub lingua teneať. ¶ In p̄ſenti vtimur aūt ſirupo hmōi aperiente materias al's vias. ℞. ficuū pinguiū. xx. numero iuiubaꝝ. lx. numero capilliuene. nec ex proximo collecti nec exiccati. ꝫ M. ij. paſſulaꝝ enucleataꝝ ꝫ M. j. coquāť oīa in lib. iiij. aque vſqȝ ad medietatē ꝛ cū zucha. ꝛ penidijs añ. ℥. vj. fiat ſirupus. doſis eius ſit. ℥. ij. cū aqua decoctiōis ſpargi. ¶ Si aūt cū tuſſi fluxus adſit vtebamur puluere hmōi. ℞. gumi arabici ſpodij boliar. mirtili oīum añ. fiat puluis detur aūt ꝭȝ diuerſitatē exigētie diuerſimode vſqȝ ad. ʒ. iiij. de eo oī die. ¶ Cōfert aūt ꝛ eſt ſecretū vſitatū a nobis ſcriptū infra capl'o de opillatione ſplenis.

Electuarium noſtrum.

Sirupus.

Ad tuſſim ꝛ fluxum.

¶ Capitulum. 4. De aſmate ꝛ diſnia.

Aſmatis aūt ꝛ diſnie q̄ eſt difficultas anhelitus ꝯſeq̄nter curā dicimus ſciētes ꝙ fere oīa q̄ dicta ſunt ſupra cap. de catarro. ꝛ tuſſi ꝯferūt etiā in hoc caſu. ¶ Scriptū eſt de radice cētauree maioris ꝙ ſi ex ipſa bibanť. ʒ. ij. a nō febriente cuȝ vino: ꝛ a febricitate cū aqua eſt ſingulare p̄ſidiū. ¶ Omnino ꝓdeſt aſmati ꝛ vicijs toracis os ſepie ſi trituȝ aq̄ bibať. ¶ Eſt etiā hoc iuſculum ſingulare p̄ſidium aſmati. Sumať capo vnus ꝛ euiſceretur ꝛ auferanť intranea deinde ponātur in cotilis. xx. aque. Et eſt

Cētaurea ma.

Os ſepie.

Quid cotila. cotila pōdus.14.vnciaꝝ ⁊ coq̄tur donec redeat ad cotilas.vj.⁊ bibat:⁊ pñt addi cuȝ iuſculo medi.ad hoc ꝯueniētes. ¶ Cōfert eidē ortomie electuariuȝ

Bace lauri. factū ex bacis lauri ⁊ melle. ¶ Difficile aūt aſma iu

Semen abrotani. uat ſemē abrotani coctū in aq̄ vel infuſuȝ ⁊ bibitū. ¶ Cōfert aūt loc factū ex auripigmēto cuȝ melle.

Bolusarme. ⁊ non. ¶ Ad difficile aūt aſma deť ex boloarme.nō febriē/ti cū vino ſube ſubtilis moderate limphato.Febriēti vero cuȝ vino valde limphato ⁊ q hac medicina nō ſanať nulla alia ſanabit in qua oēs nobiles medicine ꝯcordāt. ¶ Et nos qdē pluries experiētes taȝ in viris q̄ȝ in mulieribus ſenibus ⁊ quā iuuenibus mirabilē inuenimus effectū ⁊ nō falacē q̄re cōfidas in ipſo:neqȝ hoc a cōplōne cōmuni hȝ cū bolusar/menus ſit frig.⁊ ſic.⁊ potius ꝯſtrictiuꝰ q̄ȝ dilatatiuꝰ ſed hoc hȝ appropriętate mirabili ⁊ diuina q̄ exiſtit in eo. ¶ Aſmati aūt ⁊ oregmoni ⁊ tuſſi antiq̄ valde

Squilla. ꝯfert ſqlla ⁊ ꝓprie eiꝰ acetū. ¶ Ariſtologia ſm oēm

Ariſtologia. modū adminiſtratiōis eius ꝯfert ita q̄ ſuffumigiuȝ eiꝰattractū p embotū. ¶ Cōfert āt vehemēti aſma/

Cologntida. ti ⁊ dilatat anhelitum euaporatio facta cū cologntida. ¶ Aſſumptio calamēti mōtani ⁊ maxie cū ficu

Calamentuȝ montis. bus ꝯfert ⁊ eſt forte in extractiōe humoꝝ viſcoſoꝝ. ¶ Nunc vero experta nr̄a dicētur. ¶ Et ex his q̄ cōferunt aſmati ⁊ tuſſi eſt hoc.Sumať ex ꝯdiſi ⁊ eſt radix ellebori albi ⁊ ſemine apij ⁊ ꝯficiātur cuȝ melle. ¶ Ad idē autē eſt vt ſumať magna q̄ȝtitas lacce ⁊ cuȝ ficubꝰ⁊ ſemine apij ⁊ paſſulis enucleatis ⁊ ca

Loch bonū. pilliuene.⁊ ſemine malue fiat loch cū melle ⁊ ꝓpinetur.Ex ſi ex pulmone vulpis aliqd addať erit melius. ¶ Purgationē quoqȝ corporis ꝑmittamus ſem

Purgatiuū. per cū pillulis hmōi.℞.agarici.ʒ.vj.hireos praſſij añ.ʒ.ij.turbit hierepigre añ.ʒ.viij.cologntide ſarcocoll: añ.ʒ.iiij.ꝯficiant pillule cū rob.doſis ſm q̄ȝti/tatem virtutis a.ʒ.j.vſqȝ ad.ij.Aut etiā cuȝ pillulis

cu vino subtilis
semo limphato
vt in sirupo
violato

[illegible]

de ſarcocolla purgabamus q̃ infra ſcribentur capl'o de dolore iuncturaꝝ in vl'i. ¶ Unguẽto vtebamur hmõi. ℞.pinguedinis galline butiri vacini: pinguedinis anatis: olei de lilio: olei de amigdalis dulcib⁹ oiuz añ.cũ cera q ſufficit fiat vnguẽtũ. ¶ Sirupus nr̃ in aſmate catarrali. ℞.capilliuene.iuiubaꝝ paſſulaꝝ: radicũ ſpargi: ⁊ feniculi añ.ℳ.5.dactiloꝝ pinguiũ ficuũ añ.numero.v.ſeis malue: radicũ lilij ſeis apij añ.ʒ.ij.coquãt in aque fontiũ lib.ij.vſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis poſtea colet ⁊ colature addat mellis ⁊ zuchari añ.℥.iiij.fiat ſir⁹.doſis mane.℥.ij.cũ decoctione malue cãpeſtris ⁊ ènule. ¶ Caput purgiũ nr̃z ad idẽ. ℞.radicũ lilij blitis añ.coque i aq̃ q̃ ſufficit vſq; ad medietatez ⁊ attrahat p nares. ¶ Sacellatio ſup caput ad idẽ. ℞.camomil.thurꝫ meliloti: ſpice ro.añ.ex his ꝯtritꝫ fiãt ſacelli. ¶ Loc ad idẽ ℞.dactiloꝝ piguiũ paſſulaꝝ enucleataꝝ añ. ℳ.j.fenugreci: ſeis aniſi añ.℥ 5.coquãt i duab⁹ lib. aq̃ vſq; ad ꝯſumptionẽ medietatꝫ ⁊ cũ mellis diſpumati ⁊ zucha.añ.℥.iiij.coquãt donec ad ſpiſſitudinẽ mell' reducãt. ¶ Dam⁹ aũt i aſmate ex tyriacha ſcripta.ſ.cap.de ſoda cũ bono vino. ¶ Secretũ Gal. quo vtimur. ℞.yſopi: ſicce: ozimi: capilliue.praſſij. liqui.decorticate oiuz añ.ʒ. vj.coquãt i aq̃ q̃ ſufficit vſq; ad medietatẽ: deide colet ⁊ inſundat ſuper ipa coclear vnuz mellis ⁊ ſumatur in potu oi mane.

Unguentum. Sir.ad aſma catarrale. Caputpurgiũ Sacculus capitis. Loch. Tyriacha.

¶ Capitulũ.5.De pleureſi ⁊ peripleumonia.

QUod autem in peripleumonia maximum efficit effectum eſt yſopus ſicca cocta cum caricis melle ⁊ myrrha ⁊ bibita. ¶ Cõcordati ſunt omnes veteres in vtraq; paſſione q̄ butiꝝ mixtũ cum melle confert iuuamento magno ⁊ ſi ſumptum eſt magis maturatiuũ maneꝝ que ꝯtinentur in pectore ⁊ pulmone q̃z excreatiuũ. Si vero butiro ⁊ melli ad-

Butirum.

Contra pleureſim exroquat mel cu lacte ... et ... i illo ... . hoc ... laver ſanguinis

dant amigdale amare ē forte i excreādis manebus eiſdē debilꝰ tū in maturādo. ¶ Qđ āt pectꝰ ꝛ pulmonē mūdificat a māebꝰ groſſis viſcoſis ꝛ ſanioſis ꝯtētis i eis ſūt grana pinee maio.ipſa.n.i hoc valde ꝯferūt. Et vl'r oia grana pini. Et ſil'r cortex ꝛ lignū eius. ¶ Scriptū aūt ē ꝙ ſi bibat alkitrā vſqꝫ ad.ʒ.j.ſ.ſanat ea ꝛ ꝯfert tuſſi antiq̄. ¶ Folia aūt ꝛ ſemen trifolij cū aq̄ bibita vt ſupradictū eſt cap. de aſmate ēt multū ꝯferūt q̄ſi oia q̄ dcā ſunt ſupra cap. đ tuſſi ꝛ aſmate ꝯferunt i hoc caſu:qꝛ tā pauca ſcripta ſunt in loco iſto ſiue capl'o quibus ſum cōtentus.

Grana pini maio. Alkitram. Trifolium.

¶ Cap.6. De ſputo ſan. ꝛ ꝯgelatōe eius in pectore.

Oportet ſanguinē emanātez ex ꝑtibꝰ pectoris ꝛ pulmonis cū ſputo:reſtrigere nā ꝓducet ad vlceratōez ꝛ ptiſiꝫ q̄nqꝫ ꝛ ſanguinē dētiū i pectore: oꝫ ꝓuocare ꝑ ſputū ꝛ đ hijs nūc diceñ.ē. ¶ Et dixerūt veteres ꝙ succꝰ portulace mirifice ſtrigit imo portulaca ſ̄ꝫ oēm modū adminiſtratiōis eius i hoc hꝫ ꝓprietatē. ¶ Fructꝰ aūt ſiue flos rubi puluerizatus ad hoc ē vltimū remediū. ¶ Radix aūt centauree maio. eſt ſingulare p̄ſidiū qñ đ ea bibūt.ʒ.ij.cū vino a nō febriēte ꝛ a febriēte cū aqua. ¶ Coclearia duo cornu cerui cōbuſti maximū ſunt p̄ſidiū. ¶ Ad idē aūt corallꝰ mirifice ſubuenit. Preparet āt hoc mō ℞. coralli rubei aduſti ꝛ abluti.ʒ.j. gumi ara.triti. dauic.j.ꝛ miſceat cū albumie oui ꝛ bibat cū aq̄ frigida. Cōfert āt amilū i hoc caſu bibitū. ¶ Semē plātagis cū vio bibitū mirifice ꝓdeſt:ꝛ ſil'r plātago ipſa cū vio vl' aceto decocta vl' ꝓpinata. ¶ In hoc caſu gūi ligni amigdalaꝝ ſaluberrimū credit. ¶ Thꝰ ēt bibitū ē ſingulare p̄ſidiū. ¶ Si āt betonica cū melle miſceat more electuarij ꝛ ſumat maxime ꝯuenit. ¶ Semina quoqꝫ porri tertia cū myrrha proſunt mirifice: ¶ Idē ꝛ.ʒ.ij.eiuſdē ſeminis cū granis mirti ꝛ nos dedimꝰ ex eis ꝑtes eq̄les cū aq̄ arnogloſe vl'

Portulaca. Rubus. Cētau.maio. Cornu cerui. Corallꝰ ꝛ modus ꝓparādi. Amilum. Semen plā. Gumi amigdalarum. Thus. Betonica. Semia porri.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0086-8

portulace. ¶ Gumi pſici i hoc caſu mirromõ cõue/nit. ¶ Ferula in hoc caſu maximũ pſtat auxilium. ¶ Stercus iſup apri ſiccũ ꝛ tritũ eſt ſingulare pſi/diũ cũ aq̃ vel vino bibitũ ſicut ꝛ litiũ cũ aq̃ ſumptũ eſt ẽt ſingulare pſidiũ. Dedimꝰ ipz qñ cũ tuſſi erat ſputũ ſan. ¶ Cortex ãt glandis medius vel cortex arboris medius q.ſ.eſt īter lignũ ꝛ corticẽ exteriorẽ maximũ pſtat auxiliũ ꝛ mirifice ſtringit. ¶ Cõfert ſũt ꝛ virga paſtoris bibita ꝛ maxime ſuccus eius. ¶ Cõfricatio lapidis ematitis ſup cotte bibita cõ/fert iuuamẽto magno.ꝛ ſi ſit ſputũ antiquũ. ¶ Ad idẽ cũ exaſpatione vene coquat̃ lib.j.ſanguinis edi cũ tantũdez aceti fortis ꝛ bulliant tribus bullitio/nibus aut plus pax:deide fiant tres ptes ꝛ i tribus diebꝰ q̃lz die i ieiunio ſumat̃ pars vna. ¶ Scriptũ eſt ãt ꝛ de butiro ꝙ ipz mixtũ cũ melle ꝯfert. ¶ Ka/rabe ãt ꝯfert valde. ¶ Sanguinẽ ãt coagulatuz in pectore oẽ coaguluz ſumptũ diſcoagulat ſ; pcipue leporũ. ¶ Ad idẽ ãt põt butix cũ bibit̃:nã lique/facit ꝛ extrahit ẽt ſanguinẽ. ¶ Expientia ãt didi/cimus ſolũ melicratũ potui ſumptũ coagulatũ ſan/guinẽ i pectore educere p ſputũ. Sz de talibꝰ adhuc multa dicẽtur vbi de ſoluta continuitate tractabit̃. ¶ Nũc vero ponemꝰ experiẽtias noſtras ſputi ſan guinis reſtrictiuas. Et trociſci de karabe i hoc cãu ſunt vltimi ꝛ ſunt hmõi. ℞.karabe aur̃.vj cornu cerui aduſti:coralli aduſti:draganti:acatie:hipoqui ſtidos:balauſtie maſticis:lacce:papaueris nigri añ: añ.aur̃.ij.thuris:croci:ciperi añ.aur̃.j.ſ.fiant troci ſci cũ mucilagine pſilij ꝛ ſit quilibz.ʒ.j.nõ ſoluz hũc ſanguinem ſtringũt:ſed etiaz a quacunqz parte cor/poris fluat. ¶ Sumat̃ etiaz floris ſquinanti aur̃.j. cuz kiſt.ordei ꝛ eſt lib.j.ſ.offerat̃. ¶ Item ſumatur pulueris ſandarace.ʒ.ſ.ꝛ cum aqua arnegloſe propi netur in potu. ¶ Similr̃ autẽ damus i potu nucẽ

Gumi pſici. Ferula. Stercꝰ apri. Litium. Cortex glan/dis. Virga paſto/ris. Lap ematitis. Butix ꝛ in/fra. karabe. Sã.diſcoagu lanua. Coagulus. Mellicratũ. Tro.de kara be dſcriptio. Flos ſqnãti. Sandaraca. Nux cipreſſi.

cipreſſi recentē quātum eſt poſſibile aut ex ſumita/
Suffumigiū ex ſandaraca. tibus eius cū vino. ¶ Suffumigiū quoq₃ ex ſanda
raca factum nō ſolum ſanguinē fluentem p ſputuz
Coriandrum torefactum. ſed vndecūq₃ fluat ſiſtit. ¶ Sumāt quoq₃ coriādri
torefacti ꝛ contriti optime a.ʒ.ij.vſq₃ ad.iij.ꝛ cū aq̄
plantagis vel ſucco eius detur in potu ſiſtit enim
Secretum. Gale. ſanguinē vndecūq₃ fluat ab intra. ¶ Hoc ēt ſecre/
to Gal.vſi ſum⁹i ſputo ſanguinis ꝛ ſaniei. ℞.ſucci
praſſij.℥.vi.vini.al.boni.℥.j.coquant in olla donec
due partes ſiue due tertie cōſumātur poſtea addat
mellis.℥.j.bulliant lento igne vſq₃ ad ſpiſſitudinez
mellis poſtea ſuperadde puluerē harum ſpecierum
℞.myrrhe:piperis electi:thuris:oium aā.ʒ.j.mi/
ſceantur ꝛ ponantur in vaſe vitreo doſis coclear.j.
Trociſci ad ſputū ſang.ꝛ fluxum ven. da ad bibēduz i ieiunio lābēdo. ¶ Ad ſputū āt ſan
guinis ꝛ fluxuz vētris ſimul hoc ſecreto vtebamur
℞.karabe marini aduſti abluti coralli aduſti:acatie
ablute:gumi arabi.ſpodij:roſ.rub.oiuz aā.ʒ.x.apii.
ʒ.j.maſticis.ʒ.ſ. terant ꝛ cribellent ꝛ cuz mucilagi/
ne granoꝝ citonioꝛuz fiant trociſci.doſis.ʒ.j.cuius
doſis ſit trociſcus vnus cū aqua fri.apud ſomnum
ꝛ ſi aliquib⁹diebus manſerint ſic facti erunt melio/
res in ope. ¶ Ad idē eſt emplaſtrū ex ſecretis Gal.
qd̕ infra ponit caplo de fluxu ventris

¶ Additiones.

¶ Deū teſtoꝛ ꝙ multos curaui hoc mō.℞.dragā
ti gūi.ara.ſan.dꝛa.boliar.amili. ſpodij aā.℈.iij.ema
titis ſucci plan.papa.mumie:acatie:hipoquiſtidos
aā.ʒ.iij.ſirupi roſ.ꝙ ſufficit ꝛ fiat electuarium.
¶ Ad ſang.collectum in pec.ex vulnere vel ruptu
ra vene.℞.camedreos optime piſtetur ꝛ infundat
in aqua ſcabroſe ꝛ optimo vino poſtea extrahat ſuc
cus ꝛ detur calidus ad bibēdum mirabiliter curat
ꝛ eſt ſecretum magiſtri Heſtoris de manfredis.

¶ Caplm.7.De ptiſi.

Ptiſis ꝓprie q̄ ē corpis ꝯſumptio cadēs ex vlcere pulmonis ſm ꝙ voluerunt veteres nō ſanat viuūt per mēſes ⁊ annos ſm ꝙ debitū eſt regimē in dieta. ¶ Attn̄ ad eos qualr̄cunqȝ ſubleuan̄. qdā ſcripſerunt ꝑcipua ꝑter cōia tradita in curis ipſoꝛuȝ ⁊ cōuenerūt i hoc ꝙ betonica mixta cū melle more electuarij ſumpta ſubueniat maxie. ¶ Idem aūt opat electuariū factū ex bacis lauri cum melle. ¶ Eiſdē aūt ⁊ oib⁹ hn̄tib⁹ ſaniē in pectore: auripigmētuȝ datū cū aqua mellis aſſerūt cōferre mirifice. ¶ kirand⁹ dixit ꝙ cor ⁊ pl'mo anſeris ſilueſtris ptiſicos ſanat. ¶ Et dixit ꝙ eſus ſpiniti .i. papagalli ptiſicos ſanat. ¶ Et dixit Raſ. ꝙ ſepū capraꝝ mōtanaꝝ cū pulueris⁹ datū cōfert pulmoni vlcerato. ¶ Cōcordati aūt ſunt oēs i boloar. ꝙ ipȝ ſumptū i potu eſt exiccans vlcera pulmonis ipſoꝝ ita ꝙ nō tuſſiūt: dūmō nō errēt i dieta aut aer ad corruptionē ꝑmutet iuuant iuuamēto magno. ¶ Et nos expti ſumus i vlcerib⁹ q̄ fiunt in pectore ⁊ pulmone hmōi loch. ℞. grana pinee maioris recentia tere ⁊ cū rob ⁊ melle diſpumato quoqȝ quouſqȝ ad mellis ſubſtantiā reducant ⁊ ꝓpinet ex eo diſſoluto cū aq̈ calida vſqȝ ad. ʒ. iij. aut lambat ad modum loch.

Betonica.
Auripigmentuȝ ad ſanieȝ pecto.
Cor ⁊ pul. anſeris ſil.
Caro papagalli.
Sepū capraꝝ montanarū.
Bolus ar.
Loch noſtrū

¶ Cap. 8. De diſpōnibus cordis.

Cor nō patit egritudies magnas tpe lōgo ⁊ ꝑcipue ꝯtinuitatis diſſolutiōeȝ: ſȝ nūc dicem⁹ d̄ his q̄ ſibi ſunt ꝓpria ſicut eſt tremor: triſtitia: ſincopis. ¶ Et oēs qdē aſſerūt ꝙ in oi diſpōne cordis conferat aurum. ¶ Ad cardiacā autē ⁊ eſt tremor eius dicunt margaritas appropriͤtate cōferre ſicut etiam muſcum dicunt ad idem cōferre ⁊ cor etiam cōfortare ⁊ ſanare. ¶ Cuȝ vero frigus eſt in cā tremoris calamentum hirci multū cōfert ⁊ eſt calamētuȝ mōtanū. ¶ Et Raſ. dixit ꝙ cor ſymie aſſuȝ deſiccatū potatū ad pōdus. ʒ. j. cū mellicrato antiquo

Aurum.
Margarite
Muſcus.
Calamentuȝ. hirci.
Cor ſymie ad epi.

corroborat cor ꝛ auget acuitatē ꝛ audatiã ꝛ remo/
uet puſilanimitatē ꝛ pulſuz cordis: ꝛ acuit itellectū
ꝛ ꝯfert ꝯtra morbū caducū. ¶ Tremorē āt cal'm re
mouet acetoſitas citri: ꝛ ēt coriādri. ¶ Et nos qdē
ſum⁹ expti ſi tollaꝫ puluis coralli rubei ꝛ croci ꝛ cū
vio ſubtili bibaꝫ ſtatiz tollit. ¶ Ad ſincopiz āt eius
ſi a caliditate ꝯtingat cucumer magn⁹ odoreꝫ nā ap
proprietate ꝯfert. ¶ Eius quoqꝫ debilitati q̄ dormi
re nō pmittit meliſſa i ieiunio comeſta appropriera
te ꝯfert. ¶ Cor aūt letificat ꝛ triſtitiā remouet ap/
propetate ligua bouis ꝛ eſt bugloſa. ¶ Ad anguſtiā
aūt a caliditate ipſius poma odorifera comeſta ſunt
magni iuuamēti ꝛ cor ꝯfortāt. ¶ Ex exptis nr̄is ad
pulſuz cordis ſincopiz ꝛ triſtitiā ſine cā eſt electua/
riū narratū ſupra capitulo de melancolia qḋ dicitꝫ
electuariū de lapidibus p̄cioſis. ¶ Ad releuationē
āt virtutis vtimur hoc ſecreto Gale. ℞. coſti: folij:
calami aromatici: gariofiloꝝ electorū oium an̄. ℥. j.
galle: acatie: folioꝝ rob. ſpodij: ſanſel: thuris maſcu
li an̄. ℥. ß. teranꝫ ꝛ cribellenꝫ ꝛ cōficianꝫ cū rob cito/
nioꝝ ē. n. optima medicina. doſis āt ſit quātitas nu
cis. ¶ Ad cordis quoqꝫ tremorē ꝛ cōfert ēt melāco
lie magno iuuamēto hmōi vtimur qḋ ex ſecretis ē
Gal. ℞. thuris: rob. xilobalſami: gariofiloꝝ ſpodij:
ſandaloꝝ rub. karabe marini: ſandarace. aluminis:
iameni omnium: an̄. ʒ. j. teranꝫ ꝛ cribellentur cum
aqua rob. aut aq̄ maloꝝ ꝛ ponatur ſuper cor ꝛ ſto/
machū. Poſſunt ēt trahi ad iſtud cap'm multa ex
his que dicta ſunt capitulo de melancolia.

Acetoſitas ci tri. Coriandruz. Corall⁹ rub. Cucumer magnus. Meliſſa. Bugloſa. Poma odorifera. Electuariū. Epithima.

¶ Tractatus. 9. primi ſermonis. De diſpōnib⁹ mā/
millarum ꝛ cōtinet capitula tria.

¶ Cap. primū. De ꝓhibitōe excreſcētie mām̄illaꝝ.

Vzrit Mirandus ꝙ teſte ouoꝛuz pdicis
trite cū cera citrina valde cōmix
te ꝛ inūcte mām̄illas laxas ꝛ cadentes eri/

Teſte ouorū perdicis.

gunt. ¶ Et dixit Raſ. ꝙ ſi ex prio ſanguine menſtruo v̄ginis vngāt capita mamillaꝝ alicuius virginis nō creſcūt. ¶ Et ex hys q̄ paruulas i puellis faciūt ⁊ eaꝝ augmētū prohibēt eſt cicuta: ipſa qn̄ tota cū folys ⁊ ſemine terit̄ ⁊ ex ea emplaſtratio aſſiduat̄. ¶ Idē quoqꝫ facit fricatura ferri ſuper cotte qn̄ cū ipſa ꝯtinuat̄ inūctio. ¶ Unguētuꝫ āt veſpertiliōis ſup ipis vſitatū opat̄ ad idē. Et d̄ ſanguie ei⁹ dictū ē illō idē accidet̄. Quecūqꝫ igit̄ ꝓhibēt teſtes augeri ꝓhibēt ēt mām̄llas de q̄bus īfra dicetur.

Sa. mēſtru⁹ prim⁹ v̄ginis

Cicuta.

Fricatura ferri.

Unguētū veſpertilionis ⁊ ſang.

¶ Capitulum. 2. De multiplicatione lactis ⁊ eius abſciſione.

Ex his q̄ mām̄illas mulieris iplēt lacte ē lactuca ipſa. n. i hoc vehemēter operat̄. ¶ De ſucco āt bachaꝝ brionie. i. vitis albe ſi cū frumēto bibatur cocto ⁊ hoc expti ſum⁹ facit lac exuberare. Ideꝫ āt eſt brionia ⁊ vitis alba. ¶ Aq̄ quoqꝫ ordei i qua coctū eſt ſemen feniculi facit abūdare lac. ¶ Et Albert⁹ dixit qꝫ ſi criſtallus cū melle potet̄ dat lac mulieri ⁊ certe veꝝ ē. ¶ Exuberare faciūt ⁊ facilitant lac folia ⁊ ſemē altee. i. maluauiſci qn̄ bibunt̄ ēt aniſuꝫ multū auget lac. ¶ Nos āt hec ſimplicia poſuimus ⁊ iuenim⁹ mirabile ſicut lactucas coctas i aq̄ ordei in potu ⁊ miro mō lac excreuit q̄ꝫto magis ſi alia ꝯſilia miſceant̄. Mām̄illas quoqꝫ blādis māib⁹ fricat̄ lactꝭ efficit multitudinē. ¶ Et dixit Kirād⁹ ꝙ lūbrici terre cū vio bibiti lac i nutricib⁹ educūt. ¶ Et di. Raſ. ſi des i potu oi die ex ſemie pſily trito. ʒ. j. ſ. cum vino fiet lac multum. ¶ Expertis noſtris ꝓuocātib⁹ lac ⁊ roborātis corp⁹ lactātis ē vnguis pedis anterioris vacce cū vrin̄ ⁊ cinis eius dat̄ i potu ⁊ hoc affirmat Raſ. ¶ Exiccam⁹ āt lac faciēdo multiplicare ment i eſu. ¶ Et ſimil̄r cū fomētatiōe hm̄oi. Coquāt̄ caules in aq̄ ⁊ ſup eis calidis ſuffumigēt̄ mām̄ille aut ēt eedē eiſdē emplaſtrē

Lactuca ⁊ infra.

Succus brionie.

Aqua or. cū ſe. feniculi.

Criſtallus.

Folia ⁊ ſemē altee.

Lūbrici terreſtres.

Semē pſilij.

Cinis vnguis pedis anterioris vacce.

Exiccātia lac

Menta.

Fementum.

tur. ¶ Circa hoc multa ſcripſerunt aucto. & ſimplicia & cōpoſita. nos aūt vt p̄miſſum eſt ſolū prelaudata ſimplicia & expta noſtra in his & alijs ſcribemus.

Additio.

¶ Si capita tantum mammillarum liniantur ex ſucco plantaginis fit ſiccatio ſubito lactis & hoc habeas pro magno ſecreto.

¶ Cap. 3. de apoſtemate mā̄illaꝝ coagulatiōe lactis in eis & doloribus & ragadijs papillarum.

Simul āt dicemus de apoſtematib⁹ mā̄illaꝝ & coagulatiōe lactis i eis: ſepius eteniꝫ a lacte coagulato apoſtemant mā̄ille. Ad flegmonē igit mā̄illaꝝ & tumores maximū eſt p̄ſidiū lenticula i aq̄ marina decocta emplaſtrata & proprie ſi flegmon veniat ex cōtritione lactis in eis ꝙ ſumus experti. ¶ Ad calida aūt apoſtemata mā̄illaꝝ & maxime ſi lac coagulatū eſt i eis: valde iuuatiuū ē emplaſtrū factū ex farina fabaꝝ & ſauic ordei. i. ſucco. dixit aūt Gal. hūc ſermonē i ſermone de fabis ēt ad apata teſticuloꝝ & mā̄illarū ē bonū cataplaſma. ¶ Amāt .n. hee particule moderate ifrigidari cū flegmonāt & maxie qn̄ ex lacte i eis caſeato mā̄illa flegmonat &. n. lac extinguit ab hmōi caliditate al's cataplaſmate & i eodē recto caſu cōuenit menta emplaſtrata & ſedat ēt apata eaꝝ. ¶ Apoſtemata aūt mā̄illarū curat curatiōe pfecta ſudor exercitati cū puluere exercitij mixtus. Gal. aūt dixit hunc ſermonē ō tipo. i. ſudore i. 10. de ſimplici medi. ¶ Optima vero ſanatio flegmonis vbeꝝ ē & .n. igneitatem eoꝝ extinguit & iflationes repercutit: & diaforat: cōponit. n. ex puluere & oleo & humano tipo. i. ſudore hoīs. puluis aūt emplaſtica infrigidātia & repcuſſiua. Oleuꝫ aūt mollificatiuum: ſudor aūt & tipus diaforeticus. ¶ Aui. aūt dixit ꝙ dꝫ admiſceri cū oleo de alcāna & ſi ſit ibi lactis coagulatio cū oleo roſaceo. miſceat.

Sudor & pul. hominis exercitati.

¶ Et kirandus dixit ꝙ ſi ſtercus cap̄ cũ veteri vio coquat̄ ⁊ ſuperponat̄ tumoꝛibus vbeꝝ.ꝑfecte ſanat ⁊ ſil'r genitaliũ ⁊ articuloꝝ. ¶ Et iteꝝ dixit ꝙ ſtercus muris cũ aq̄ diſſolutũ ⁊ inũctuz doloꝛem:duritiez:⁊ tumoꝛẽ vbeꝝ perfecte diſſoluit. ¶ Et dixit Raſ.ſi fenugrecũ cõquaſſatuz in aq̄ ⁊ moꝛe emplaſtri ſupponat̄ mãmillis:lac nõ coagulat̄. ¶ Ad mãmillas inflatas ⁊ doloꝛẽ:vitellũ oui cruduz cũ laua impoſitũ eſt vltimũ. ¶ Ad doloꝛes aũt ipſaꝝ thus cũ oleo roſ.⁊ chimolea eſt ſingulare ꝓſidiuz. ¶ Ad apoſtemata quoq;:ex radice affodilloꝝ cũ fece vini fiat emplaſtrũ. ¶ Ad duritiẽ aũt herbus ꝓprie valet ⁊ eſt oꝛdeũ ſine coꝛtice ſm Serap. ¶ Eaſdez aũt duritieſ:camepitheos emplaſtrata diafoꝛat. ¶ Coagulationẽ aũt lactis mirabiliter diſſoluit coagulum lepoꝛis diſſolutũ cũ aceto ⁊ ſuppoſitũ. ¶ Si quoq; tria grana cere in modũ fabe deglutiant̄ lac coagulatũ dixit Dyaſ.ꝙ diſſoluit. ¶ Ad flegmões vlceroſas.mãmillaꝝ optima medicina eſt vnguẽtuz ex fricatura plumbi cũ oleo. ¶ Ad idẽ eſt emplaſtruz factum ex folijs canabit ⁊ eſt caulis imperialis. ¶ Ex noſtris autẽ ad conſtrictionem lactis ⁊ ſanguinis in mãmilla eſt vt tollatur rutha ⁊ ſulfur ⁊ coquãtur ſimul cũ modico aceti ⁊ fiat emplaſtruz. ¶ Ad apã autez calidũ mãmille vz ſulfur al' furfur infuſum in vino ⁊ emplaſtratũ. ¶ Ad apoſtemata autem dura mãmillarum ſumatur fecis vini pars.j.ſalis ps tertia terantur adinuicem ⁊ fiat emplaſtrũ. ¶ Quecũq; autem conferunt ad apoſtemata teſticuloꝛum de quibus infra dicet̄:hic conueniunt. ¶ Et q: ad ragadias que fiunt in papillis expertiſſimã habemus experientiaz de noſtro vnguẽto ſcripto ſupꝛa capl'o de ſciſſura labioꝛum.⁊ infra de ragadijs multa dicẽtur:ideo pꝛopter bꝛeuitatez tacemus multa de his Dixit Raſis ꝙ ad ſciſuras vlcerum mulieꝝ:⁊ ven.

Sterc⁹ capre
Sterc⁹ mur.
¶ Ad inflationes.
Vitelluz oui crudum.
¶ Ad doloꝛes.
¶ Ad duritiez.
A Herbus.
Camepitheos.
Diſſoluentia lac.
Canabit.
¶ Ad ragadias.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0093-0

tris:ꝛ femoris comburaᷓ tarcuta marina ꝛ miſcea-tur cū albumine oui ꝛ lacte aſine ꝛ inunganᷓ loca.

¶ Gloſa.

caſeatio

a ¶ Nota ꝙ ſi calefactio fiat a frigido reſoluaᷓ cū calidis. ſicut ſunt ſuccus apij:blete:rute:fenugrecū aniſuꝫ:ciminū ſiſeleos abrotanuꝫ:ꝛ ſuccus feniculi. Accipe ergo vnū iſtoꝝ aut plura ꝛ cum farina lupinoꝝ:myrrha:ꝛ croco ꝛ vino al. fiat empl'm ꝛ ſuper mām̄illā apponaᷓ vel imponanᷓ pāni intincti in ꝑdictis ſuccis ꝛ tepidi ſupponātᷓ. Si aūt caſeatio fiat a calido tunc. ℞. ſucci cauliū:ſucci maurelle:ſucci coriādri:ſucci portulace añ. tunc iſta cū oleo roſa. ꝛ aceto forti ꝛ farina ordei miſceātur ꝛ fiat empl'm:ꝛ poſſumꝰ modicā q̄ꝫtitatē myrrhe ꝛ croci vt melius valeat penetrare addere ꝛ ſupponaᷓ actu cal. ¶ Illud aūt qđ in vtraqꝫ cā reſoluit caſeationē dolorē ꝛ tumorem mām̄illaꝝ ſuppoſito bono regimine ſunt acetū vinū albū ꝛ aqua calefiāt igiᷓ ꝛ ꝓijciant ſu-per mām̄illaꝫ ꝛ fiat cōpleta eoꝝ reſolutio.

¶ Additiones.

¶ Ad duritiē nodos ꝛ glādulā mām̄illaꝝ. ℞. dra-gagāti gumi arabi. vitella ouoꝝ oleū viola. ꝛ miſceā-tur ꝛ fiat empl'm:ſi fortius operari volueris liq̄fiat cera ꝛ pix in ol'o ro. ꝛ addaᷓ modicū fellis ꝛ ſtercoris colūbini ꝛ fecis vini ātiq ꝛ fiat empl'ꝫ ē. n. optimū.

¶ Additiones.

¶ Ad fiſtulas mām̄illaꝝ laueᷓ quotidie cum vino puro cali. vbi bullierit myrrha:poſtea ſicceᷓ deinde ℞. ſarco. ꝛ aloe pulueriçētur ꝛ miſceantur cū mel-le ꝛ inuoluatur tenta ꝛ in fiſtula intromittatur eſt de ſecretis contra fiſtulam.

¶ Serap. recitat de maiorana:ꝛ propter hanc cām ponentes ventoſas adminiſtrant ſuccum eius vn-guen. locum ventoſatū ne cicatrices appareant:ꝛ ſic ad propoſitum poſſimus adaptare.

¶ Tractatus. 10. De diſpoſitionibus ſtomachi cō/ tinet capitula ſex.

¶ Capitulum. 1. prohemiale.

VErum qꝛ ſemꝑ aliqd ſuperfluū repe
rit in cibo cuius ꝑtia nō eſt
idonea mēbris dotauit natura ſingula mē/
bra expulſiua ꝟtute q̄ qd̄ ſuperfluū eſt ab eis expel
lat: quo circa ordinatū eſt mēbꝝ qd̄libet ꝟtute qua
druplici. ſ. attractiua: retētiua: digeſtiua: ꝛ expulſi/
ua: nutritiua: cōia iter cetera mēbra ſūt ſtōs ꝛ epar.

¶ Capl'm. 2. De debilitate ſtomachi ꝛ eius confor/ tatione ructis: acidis: ꝛ ſiti.

POnemus ſtomachos debiles habētes qui ma
gis in actu digeſtiue ꝟtutis ledunt q̄ȝ alicuius
alterius qꝛ lȝ a plurib⁹ cauſis poſſit accidere: frigidi
tas tn̄ magis eſt cā̄ ſiue ſit ſola ſiue cuȝ materia fleg/
matica ꝯtenta in ſtomacho: ponemus tam in cā̄ ca/
lida q̄ȝ frida remedia neceſſaria. ¶ Et vinū quidē — Vinū d̄ paſti/
de paſtinacha ponit in hoc ſingulare ꝑſidiū qn̄ ho — nacha ꝛ mo/
mo vtitur illo ꝛ ſit hoc modo. Tollant radices pa/ — dus ſiendi.
ſtinace in vno modio muſti ꝛ ponat ex eis. M. j. ꝛ
dimittat per tres mēſes poſtea colet ꝛ vſui reſerue/
tur. ¶ Succus gētiane cum aq̄ bibitus ſtomaticis — Succus gen
maxime ꝓdeſt. ¶ Caſſialignea vero ſtomachū debi — tiane.
leȝ ꝯfortādo fortificat. ¶ Pulegiū ꝯfert debillitatē — Caſſia lignea
ſtomaci ꝛ maxime mōtanum. ¶ Cōfert ad malitiā — Pulegium.
ſtomaci valde betonica qn̄ maſticat ꝛ deglutit ꝛ po — Betonica.
ſtea paꝝ vini calidi deglutiat vel bibat. ¶ Semen — Semen gra/
aūt gramis oīno ꝯuenit ſtomaco. ¶ Cōfortat aūt ꝓ — minis.
ꝓprietate enula: maxīe aūt vinū factū cū ea. ¶ Ad — Enula.
idē ſcriptū eſt qꝛ ſmeralgdus ꝯfert ſuperligatus ſto — Smeralgd⁹.
macho etiā portatus in digito ꝛ hoc ſibi a ꝓprietate
ineſt. ¶ Defectiōi aūt ſtomaci mirifice ꝓdeſt puluis
radicis vitis ſilueſtris ꝛ ſilr̄ flores ei⁹ veꝝ hoc eſt qn̄ — Vitis ſilue/
e cā̄ calida ſtomach⁹ deficit. ¶ Debilitati ſtomaci ꝛ — ſtris.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0095-2 DFG

Vinū ꝛ aqua calibeatis. eius molificationi ꝯuenit vinū vel aqua in quibus ferꝝ extinguiť. Auicē. dixit ꝙ cortices olibani ꝯfortant stomachū ꝛ stringūt eū ꝛ ſunt magis calefaciens ꝛ magis iuuans euꝫ in digeſtiōe ꝛ cortices magis colligūt ſtomachū mollificatū. ℭ Ex expertis nr̄is. ℞. nucis cipſſi partē. j. partē. 5. olei dulcis q̄ꝫtuꝫ ad intētionē ſufficit fiat empl'm. ℭ Succus āt cuſcute trite in vino poſitus facit ſtomachū forteꝫ. ℭ De melliſſa aūt ſcriptuꝫ eſt in ſtomacho frigido ꝛ humido. Meliſſa in ieiuno comeſta ꝯfert ꝛ facit digeri groſſum cibū ꝛ aperit opillationes cerebri ꝛ ꝓprietas eius eſt ꝯferre debilitati cordis q̄ nō ſinit dormire nos damus illā ſiccā cū melle ꝛ eſt vltimū. ℭ Calere āt facit ſtomachū fortiter ꝛ ꝯfortat inunctio facta cū oleo decoctiōis abrotani. ℭ Corroborat ꝛ mās corruptas ēt expellit ab eo lignum aloes qn̄ ex eo ſumiť. ʒ. j. 5. ℭ Qd aūt abſtergit ſtomachū p ſeceſſuꝫ a flegmate qd in eo eſt ſunt cappares ſaliti nō abluti ante cibū ſumpti: ſaliti aūt ꝛ abluti ante cibū aſſumpti digōnem ꝯfortant ꝛ appetitū releuant. ℭ In quo eodē caſu ſaturegia ꝓprietatē hꝫ ꝛ digōnem ꝯfortat. ℭ Zinziber aūt ꝯditū ꝛ ꝓprie cuꝫ melle appropriетate ꝯſumit ſupfluitates q̄ ſunt i eo maxie q̄ gn̄ate ſunt pp fructus humidos: ſicut ſunt melones ꝛ ſil'ia. ℭ Ad appetitū ꝯfortādū ꝛ ad debilitatē ſtomaci remouēdā eſt calamentū. ℭ Qd aūt corruptionē digōnis ꝛ ei⁹ malitiā remouet ꝛ flegma groſſuꝫ qd eſt in eo ꝛ in inteſtinis deponit eſt vinū ſqlliticū qd ſic fit. ℞. ſqlle inciſe ꝛ mūdate cū cultello ligneo manas q̄ttuor ꝛ ponāť in anfora plena vino ꝛ dimittāť ſex mēſib⁹ poſtea coleť vinū ꝛ dimittať in vaſe. ſqlla. n. multū ꝯfert ad digōneꝫ ꝯfortandā. ℭ Qd aūt multū digōnē ꝯfortat eſt ſirupus de camepitheos ſumptus in ieiuno ꝛ quāto erit antiquior tanto erit melior. ℭ Si aūt bibať decē dieb⁹

Marginal notes: Vinū ꝛ aqua calibeatis. — Cortex olibāi — Succus cuſcute. — Meliſſa. — Oleum abrotani. — Lignū aloes. — Cappares ſaliti. — Saturegia. — Zinziber conditum. — Calamentuꝫ — Vinū ſquilliticum ꝛ modus fiendi. — Siru. camepitheos.

quacũqʒ die ciatus vnus ex ſucco abſinthij appeti/tus ꝓuocaꝛ ꝛ in hoc eſt mirabilis. Eſt aũt ciatus.ʒ. j.s. ❡ Appetitũ ꝑgnãtiũ corruptũ ſedat ꝛ ſtomacũ ſanat ꝛ ꝯfortat decoctio citri. ❡ Et expti ſumus ꝙ talẽ appetitũ falſuʒ ſanat ſuccus folioꝝ vitis dome/ſtice aut caprioloꝝ eiꝰ cuʒ vino ſtiptico ꝑparatus in potu. ❡ Eundẽ appetitũ ꝑgnãtiũ ſanat acetoſa qñ in vino põtico coquiꝛ ꝛ potui daꝛ. ❡ Cõfortat aũt digõnẽ: ꝛ digerit cibũ: ꝛ ſedat inflãm tiones: ꝛ ẽ bo na ſtomacho radix ſiſeleos i cibo vel potu ſumpta. ❡ Sirupus ẽt de citonijs ſtomachũ valde calidũ ꝯfortat. ❡ Ex pprijs aũt laudatis in mundãdo ſto machũ ꝛ corpus ꝛ ſtomachuʒ ꝯfortat hoc eſt vt ſu/maꝛ citoniũ ꝛ euellaꝛ totũ qđ eſt in medio vbi ſunt ſemia ꝛ ipleaꝛ ſcamonea ꝛ inuoluaꝛ poſtea ꝛ coquaꝛ in furno ꝛ poſtea abiecta ſcamonea comedaꝛ pomũ ❡ Uinũ nobiliſſimũ quo vos vti ꝯſulo ſtomachũ ꝯfortat: ſenſus exacuit: bonũ colorẽ facit: ꝛ bonum oris odorẽ: ꝛ ꝯfert tremori cordis. ℞. mirabolanoꝝ oiuʒ añ.ʒ.j. piſtenꝛ bene. deinde. ℞. q̃ttuor fialas vi ni rubei boni ſtiptici ponãꝛ in eo ꝛ ferueant feruo/re magno. deinde. ℞. cinamomi maſticis añ.ʒ.j. ga/lange.ʒ.s. macis.ʒ.j.s. piſtenꝛ optime ꝛ addanꝛ ꝛ di/mittãtur ꝑ dies.8. Doſis eſt.ʒ.v. vſqʒ ad.ʒ.ix. ꝭm ꝙ virtus exigit. ❡ O venerande dñe huic vino nr̃o expto te adhereas cũ idiges ſolutiuo vbi neceſſitas alia imineret faciet ꝛ em̃ reuiuiſcere ſenſus tuos. ❡ Cõfectionẽ etiã qua tũc vtimur tãqʒ vtilẽ in bo nificãdo ſtomachuʒ frigiduʒ ſcribã ꝛ eſt. ℞. trium pipeꝝ añ. auꝛ. v. zinzibe. aſſe aniſi añ. ij. ſpice ameos amomi añ. auꝛ. j. caſſie lignee ſeminis apij ſiſeleos aſſari enule ſicce añ. auꝛ. s. ꝛ conficiantur cum mel/le diſpumato. ❡ Electuarium inſuper de ſcoria fer ri vſitatum eſt ex eis que ſtomachũ vehementer cõ fortant: ꝛ bonum colorem corporis ꝛ faciet reddit.

Succꝰ abſin-thij.
Quid ciatus
Decoctio ci/tri.
Succꝰ fol. vi/tis domeſtice
Acetoſa.
Radix ſiſele.
Sir. citonioꝝ
Uinuʒ artifi/ciale ſolutiuũ
Confectio.
Electuarium de ſco. ferri.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0097-3
DFG

¶ Hoc autez noſtro experimēto ſtomachū vigora
mus. ℞. cuſcute: ſemis apij: ⁊ feniculi: cinamomi:
piperis albi ⁊ lōgi oīuz añ. zuccari q̄ztuz oīa fiat pul
uis. Doſis eſt a. ʒ. j. vſq3 ad. ʒ. iij. cum aqua calida.
¶ Q̄ð aūt acetoſitatē ſtomachi ⁊ puncturas tollit
Ell'z ex ſecretis Gal.
q̄ cauſanť a frigido eſt electuariū hmōi qð aſſumpſi
mus multotiens ex ſecretis Gal. ℞. mirabolanoꝝ
nigroꝝ beliricoꝝ kebuloꝝ ⁊ emblicoꝝ nutritoꝝ in
lacte añ. aur. x. teranť ⁊ cribellenť ⁊ linianť cū oleo
de amigdalis dulcibus. deinde ſumať maſticis zinzi
beris cinamomi: capparis: aſſari: croci. añ. aur. iiij.
coſti dulcis: piperis: macropiperis: ſetaragi indi:
corticū caſſie lignee: oīum añ. auř. iij. nuciſmucate:
macis: cardamomi: xiloaloes indi: cubebe: calami
aromatici oīum ana. auř. ij. teranť ⁊ cribellētur ⁊ li
niātur cū oleo balſami ⁊ ꝯficiātur cuz melle. Doſis
eſt aureus vnus. Loco autē olei de balſamo vtimur
oleo anetino. Emblici aūt ſic nutriunť in lacte ſun
dať: ſuper emblicos lac dulce ⁊ muteť mane ⁊ ſero
⁊ hoc fiat ꝑ triduuz poſtea ſiccenť in vēto ⁊ vmbra
⁊ vſui reſeruenť. ¶ Nos aūt noſtro experimēto di
Melegeta.
dicimus in hoc caſu mirabil'r mologatas al's mele/
getas ſumptas iuuare. ¶ Eandē aūt acetoſitatez ⁊
Electuarium noſtrum.
ructus acidos ſanat nr̄m experimētū Gal. ℞. oīuz
pipeꝝ añ. ℥. iij. xiloaloes. ℥. j. ſpice: amomi añ. ʒ. iiij.
ʒʒ. ſeminis apij: ſiſeleos ro. caſſie fiſtule mūde: enule:
aſſari oīuz añ. ʒ. j. teranť ⁊ cribellenť ⁊ ꝯficiātur cū
melle diſpumato. doſis eſt ſicut caſtanea. ¶ Ad idē
Spica.
aūt cū decoctione abſinthij ſpicā ꝓpinamus in po/
Grana pinee ma.
tu. ¶ Cōſeq̄nter grana pinee maioris retēta cū ſuc
co portulace aut aqua decocaionis eius ⁊ ꝓpinenť.
Uſnen.
¶ Uſnen etiā ſumptū cū vino vel aq̄ decoctionis
maſticis corruptas ructuatiōes tollit. ¶ Et q2 ſto/
Ualētia in cā calida.
machus non minus a cā calida q̄z frigida debilitať
Portulaca.
bonū eſt ponere q̄ illū corrigant. ¶ Portulaca. n.

cuz aceto

cũ aceto comeſta mire ſanat ardorẽ ſtomachi. ¶ Si aũt ardor ⁊ ſitis eſſent ꝑpter flegma ſalſuȝ qđ eſſet i ſtomacho: aleũ comeſtũ appropꝛietate tollit. ¶ Ad ſitim aũt colericã: ꝯfert vehemẽter mucilago pſilij cuȝ oleo roſ. ſumpta. ¶ Endiuia quoqȝ ⁊ maxime ſilueſtris eſt de melioꝛib9 medicis ad ſtomachi cali/ tateȝ. ¶ Emplr̃m quoqȝ factũ ex folijs ⁊ capitibus vitis ⁊ maxime ſilueſtris cũ ſauich ⁊ eſt ſucc9 oꝛdei multũ ꝯfert. ¶ Sirupus nr̃ ad idẽ qui eſt ex ſecre/ tis Gale. ℞. ſucci baſilici: ſucci granatoꝝ dulciuȝ ⁊ acetoſoꝝ aque cucumeris ſarracenici: tamarindoꝝ: aque caſſiefiſtule: aque citruli: aque maloꝝ citonio/ rũ oiuȝ añ. lib. j. rob vue vere dulcis lib. viij. coquãt vſqȝ ad ſpiſſitudinẽ ꝯſeruantẽ a malitia: ⁊ põt addi zuchaꝝ ⁊ fit ſirupus. doſis cuȝ aqua frigida coclear vnuȝ hic ſirupus nõ ſolum inflãmationi calide ſto/ machi cõfert: ſed etiã nauſee: ⁊ malitie digeſtionis: ⁊ vere ſiti. ¶ Eandem autẽ caliditatẽ ⁊ ſitim extin guũt vehemẽter trociſci huiuſmodi. ℞. ſeminis ci trulli: ſeminis poꝛtulace: liquiritie munde: oiuȝ añ. ʒ. viij. dragaganti. ʒ. iij. terãtur ⁊ cõficiantur cũ mel le pſilij ⁊ fiant trociſci. ʒ. j. ⁊ adminiſtrẽtur. ¶ Ad hoc ideȝ ſunt trociſci noſtri extinctiui ardoꝛis vri/ ne ꝺ quibus infra dicetur capitulo de ardoꝛe vrine. ¶ Apozima autẽ iſtud eſt de mundificantibus ſto/ machum valde in quo eſt fiducia magna. ℞. mira/ bo. nigroꝝ beliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ: radicum apij: fe/ niculi: ſquinanti: cimaꝝ ſquinanti: capitis lilij om/ niuȝ añ. ʒ. x. ſpice: maſticis: calami aromatici oium añ. ʒ. iij. ſuchaa bedeguar amboꝝ añ. ʒ. v. coloquinti de interioꝛis. ʒ. ij. coquãtur omnia in. v. lib. aque do nec a lib. j. deueniat poſtea ꝓijciatur ſuper eo aloes ſuccotrenſis. ℥. j. ⁊ ponatur in ſole. doſis eſt ab. ℥. j. vſqȝ ad. ℥ ij. ſm ꝙ virtus tollerat.

¶ Caplm̃. 3. De vomitu.

Aleum.
Mucilago pſilij.
Endiuia ſil/ ueſtris.
Emplaſtrum
Sirupus nr̃.
Trociſci.
Apozima.

Vomitus ſicut ⁊ alie diſpoſitiones ſtomachi
ꝓpter naturā corrigendus eſt:niſi creticus exi/
ſtat ⁊ motu nature factus:tūc.n.eſſet ꝓhibitio eius
nocíua niſi ſupflueret. ¶ Et vomitū qdē flegmati/
cuz ſedat approprietate menta ſola ſilueſtris bibita
aut cū aqua ſiſimbrij. ¶ Cuſcute cū aceto bibita il/
lū ſedat. ¶ Experimēto quoqꝫ ſcitū eſt ꝙ ſal vſtus
in ſacculo poſitus ⁊ ſuppoſitus illū ſanat. ¶ Pul/
uis aūt moroꝝ ſiccoꝝ qñ ſunt viridia ſtatiꝫ ſtringit.
¶ Mollificatū aūt ſtomachū multitudine vomi/
tus tamarindi ſtringūt ⁊ coadunant. ¶ Ad vomi/
tū aūt ſang.ſumant.ʒ.iiij.ſerpilli cū aceto. ¶ Con/
tingit qñqꝫ opportere ꝓuocare vomitū qđ facimus
ꝓuocādo vomitū flegmaticū dantes ex radice beto
nice cū hidromelle. ¶ Et deinceps expta nr̄a ſcri/
bamus. Illud aūt cū quo nauſeā tollimus:⁊ vomi/
tuꝫ:⁊ appetitū ꝓuocamus eſt hoc. ℞. lupinoꝝ dul
coratoꝝ ⁊ cū aceto ꝓpinent ꝙ ſi calefactionis adſit
neceſſitas:addimus modicuꝫ vini:ſi aūt retētionis
⁊ ſtipticitatis neceſſitas modicū vini granatoꝝ aut
citonioꝝ admiſcemus. Utile aūt eſt hoc in empl'is
apponere nō minus q̃ꝫ intra. ¶ Ad vomitū aūt cū
ſignificationibus frigidis tollat cardamomū maius
cū capitibus ſuis ⁊ bibat cuꝫ vino decoctionis ma/
ſticis ligni aloes ⁊ ſucco mente ſi ſit cū ſigno calidi/
tatis ſumatur cū vino granatoꝝ. Si aūt diſpoſitio
ſit media ad ſuccū granatoꝝ addatur modicū ſucci
mente. ¶ Ad nauſeā quoqꝫ ſumat floꝝ ſquināti ⁊
piperis añ. fiat puluis de quo detur aur̄. j. vſqꝫ ad.
aur̄. ij. cuꝫ vino aromatico. ¶ Ex his aūt expertis
q̄ nos Gal. docuit eſt hoc nō ſolū vomitui valet:ſꝫ
etiā debilitati ſtomachi ⁊ ſolutioni ven. ℞. grana/
toꝝ acetoſoꝝ citonioꝝ amboꝝ añ. xx. numero piro
rū ꝫuꝫule al's iuiube amboꝝ añ. numero. c. ſumach
aur̄. lx. granoꝝ mirti aur̄. cc. terātur oīa ⁊ ponātur

¶ Abſcindē/tia vo. flegmaticum.
Mēta ſilue/ſtris.
Cuſcute.
Sal vſtus.
Pul. moroꝝ
Tamarindi.
Prouo. vomitum.
Radix beto/nice.
Cardamomū
Sedantia nauſeam.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0100-4
DFG

in vaſe vitreo ꝛ ſuperponaẗ aque lib. xxx. ꝛ decoq̄/
tur decoctione bona ꝛ exprimaẗ fex ab eis poſtea ei
qđ claꝝ eſt mellis lib.ij. bulliant vſq; ad ſpiſſitudi/
nez mellis ꝛ recōdaẗ.doſis eſt coclear.j.cū aqua fri/
gida. ¶ Uomitū quoq; infantiū ꝛ flegmaticū pꝛeci
pue cito ſanamus cum hmōi'puluere. ℞.ruthe ſic
ce partē.j.olibani partem.ſ.miſceātur ꝛ detur ex eo
ſm ꝙ neceſſitas ꝓuocat qn̄q; cum ſirupo roſ. qn̄q;
cuz aqua qn̄q; cuz vino mixto. ¶ Sirupus quē pa
ter cōpoſuit religioſo nr̄o cuius etas erat fere. 40.
annoꝝ cui acciderat vomitus ſanguinis in q̄ttitate
magna fere lib.xv.ex ipſius aqueitate ꝛ multitudi/
ne circa totū. ℞.radicū quinq;:ſuchaa: bedeguar:
camepitheos:capilliue.ſcolopen.an̄.M.ſ. ſucci eu/
patoꝛij:reubarbari an̄.ʒ.ij.al.ʒ.j.caſſie:ſpice: ſpodij:
cuſcute:maſticis:corticū:thuris:an̄.ʒ.j.ſ. paſſularū
nō enucleataꝝ.℥.j.roſ.℥.ſ.ſquināti.ʒ.iij.fiat ſirupus
cum zucharo ꝛ aromatizeẗ cū ambꝛa.ʒ.ſ. iuuatiuus
eſt ergo per ipſum. ¶ Confert etiā ſecretum Gale.
quod infra ſcriptum cap.de fluxu ventris.

¶ Ad vomitum infantiū

Sir.

¶ Capitulum. 4. De ſingultu.

PAuca dicemus de ſingultu per inanitionem.
nō eniz recipit curā niſi vix. ¶ Ad eundē aūt
qui de repletione:cōmuniter omnia dicta ꝛ dicen/
da calefacientia ſtomachū ſunt iuuatiua. ¶ Cum
ergo eſt cum doloꝛe ſtomachi ſingultus : detur ſuc/
cus aneti in potu ſm ꝙ infra ſcribeẗ capitulo de do
loꝛe ſtomachi.nā anetū appꝛopꝛietate tollit ipſum.
¶ Ciminū etiā cū aceto bibitū ꝯfert:etiā ſi toꝛſio/
nes adſint. ¶ Aufert aūt ſingultum ſerpillum cuz
vino bibitū. ¶ Ad idē aūt ſi bibaẗ ſiſimbꝛiū cuz vi/
no ꝛ ꝓpꝛie ſemen eius. ¶ Eundem autē ꝛ ſi ſit fleg
maticus tollit ſemen ruthe quando de eo in potu

Succꝰ aneti.

Ciminum.

Serpillum.

Siſimbꝛium

Semē ruthe

ſumitur a.ʒ.j.vſqȝ ad.ʒ.ij. Experti ſumus ꝙ ipſum tollit fortes imaginationes ſubito impreſſas ⁊ etiaȝ retentiones anhelitus vſqȝ ad ſuffocationem.

¶ Additio.

in singultu

¶ Aloe per ſe datuȝ optimuȝ eſt remediū i ſingultu de repletione: platearius ⁊ experto credite.

¶ Capitulum.5. De dolore ſtomachi.

QUāuis oīs dolor virtutē ꝓſternat ⁊ auferēduȝ ſe idicet. dolor.n. ſtomachi eſt ex maxime deijcientibus virtutē tā pp ſenſibilitatē ſui quaȝ hȝ pp duos neruos groſſos deſcēdentes ad os eius a cerebro q̄ȝ pp cōtinuitatē quā hȝ cū corde vn̄ citaȝ ſincopim paratus eſt accidere quare de ipſo tractandū eſt. ¶ Et ſcriptuȝ quidē eſt ⁊ nos experti ſumus ꝙ

Succ⁹ aneti.

ſuccus aneti aqua coctus ⁊ bibitus vſqȝ ad ciatos tres miro modo releuat dolorē ſtomachi qui eſt cū nauſea ⁊ ſingultu.

Corallus.

¶ Corallus autē bibitus cū aq̄ pluuiali iuuat ⁊ eſt expertū in cauſa calida.

Palma nouella.

¶ Sumitates quoqȝ palme nouelle cum primo naſcitur ſumpte in potu approprietate tollunt: lȝ in cā calīa magis.

Semen naſturtij.

¶ Dolorem autē oris ſtomachi tollit ſemen naſturtij ſi cū lacte caprino bibaꝛ.

Pellicula interior ſtomachi galine.

¶ Tollaꝛ quoqȝ interior pellicula ſtomachi galine ſicceꝛ ⁊ deꝛ in potu: ſtomachi dolorē aufert. ¶ Idem autē poteſt oīs pellicula iterior ſtomachi cuiuſlibet auis. ſed i hoc caſu excellētiā hȝ hec.

Lac muliebre.
Lac oē ſtōm inflat muliebri excepto niſi ſal ei. admiſcetur.

¶ De lacte aūt mulieris ſcriptum eſt ꝙ illum tollit. Omne auteȝ aliud lac iflat ſtomachū veruȝ ſi modicū ſalis miſceaꝛ cum eo cōfert.

Abſinthiuȝ.

¶ Abſinthiuȝ cum oleo roſ. vel cū roſis illum tollit. Et nos ipſi experti ſumus bullientes ipſum cum roſis. i vino ſtiptico: ⁊ fomētantes ipſuȝ aut ſi ſolum ipſum bullim⁹: ⁊ poſtea ſi ſm exigētiaȝ plus vel minus admiſcem⁹ olei roſ. ⁊ fomētam⁹. Aut bucellam panis aſſi in vino infundim⁹ ⁊ ſtomacho applicam⁹ ⁊ peroptimū inuenim⁹ etiā in antiquis do/

loribus. ¶ Jus autē gallorū in hoc caſu multū cō uenit. ¶ Idem ⁊ andacocha ⁊ oleū eius. Eſt autē andacocha trifoliū. ¶ Dolorē ⁊ mordicationē ſedat ſemen peonie ⁊ cōfortat ſtomachū ⁊ ꝓhibet materias effundi ad ipſū quādo cū ſirupis datur ſtipticis. Nos autem damus ex granis eius. xv. nigra aut ex radice eius quātum eſt auellana vna ⁊ idem operatur. ¶ Cōtingit autē ꝙ quādoqꝫ dolor ſit ꝑ percuſſionē ⁊ caſū: ⁊ tunc ſumat mumie gra. j. cū duobus dauich boliarme. ⁊ dauich. j. croci. Eſt aūt dauich pondus. 8. granoꝝ ordei. ¶ Dolorē aūt ſtomachi ſedat aqua que iuenit in oſtrachis crudis bibita cum aperiunt. ¶ Et licet quedā experta ſint tacta nunc ſeriatiꝫ alia dicemus. ¶ Ad dolorē aūt ventoſū. ℞. extremitatū abſinthij partē. j. ſiſeleos ſpice celtice: aā. partē. 5. terant ⁊ coquant in aqua ⁊ propinent in potu ¶ Ad dolorē qui eſt cū acetoſa eructuatione. maſticet infirmꝰ agaricū a. ʒ. j. vſqꝫ ad ʒ. ij. ⁊ poſtea deglutiat ⁊ poſt ipſū bibat modicū vini permixti aut cū iulep vt exigit diſpoſitio. ¶ Ad idem puluis florum vitis ſilueſtris facientis vuas propinet in cibo pro cōdimēto hoc hꝫ verū i cauſa calida. ¶ Materias autē effundi ad ſtomachū que ſunt cā doloris prohibet nux cipreſſi recens quātū poteſt eſſe aut ſumitates eius recentes propinate in potu cū vino. ¶ Si autē propter apoſtema dolor eēt tūc ꝓmiſſa euacuatiōe ꝑ flobothomiā ⁊ alijs neceſſarijs. Cauda cabalina emplāta ⁊ bibita multū ꝓdeſt i quo caſu maſtix etiaꝫ ꝓdeſt. Et ſecretū Gal. ſcriptū ifra caplo de opillatione ſplenis eſt vtile.

Jus galloꝝ
Andacocha.
Semen peonie.
¶ A cāu ⁊ ꝑcuſſione.
Quid dauich
Aqua oſtrachoꝝ crudoꝝ
¶ A ventoſitate.
Flos vitis ſilueſtris.
Nux cipreſſi.
¶ Ab apāte.
Cauda cabalina.
Maſtix.

¶ Capitulum. 6. De cōgelatione lactis vel ſanguinis in ſtomacho.

Coagulationē ergo lactis i ſtomacho diſſoluit caſſa mixta cū ſerapino qñ cū aq̄ ⁊ vino mixtis ſumunt. ¶ Sanguinē cōgelatum diſſoluit ſuccus

Aſſa cum ſerapino
Succꝰ folio. ebuli.

foliorum ebuli bibit⁹. Eundē āt ſanguinē cōgelatum diſſoluit lixiuiū hmōi qñ ex eo bibitur. ʒ. j. ſ. cum pauco oleo. ℞. extremitatum ficus domeſtice vel ſilueſtris et ꝑ prius cōburat̄ et tollatur cinis et ifundat̄ in aq̄ aliquibus horis poſtea colet̄ et in colatura ponat̄ alius cinis et fiat vt prius et hoc pluries fiat et in fine adminiſtret̄. Huic autē lixiuio eſt propinquū lixiuiū factū ex cinere q̄rcus qñ ſimiliter fit.

Lixiuium.

¶ Coagulū āt leporis eſt bezaar in coagulatione lactis i ſtomacho: et ſimil'r oē coagulū: ſꝫ leporinum fortius: et hoc placuit Gal. Et hoc idem cōfert ad ſang. cōgelatū. ¶ Et dixit Raſ. ꝙ coagulum parui catuli cū vino bibitum diſſoluit coagulata ſolutione leui et aleuiat ipſa hora qua potat̄. Lac inſup et ſanguinē coagulatū iſtomacho diſſoluit cinis yſopi humide i potu ſumptus. Eſt autē yſopus humida humiditas quedā q̄ a pilis et lana q̄ eſt circa pudibunda arietū aſſumit̄. Et mirū eſt de lacte ficus optime liq̄facit ſanguinē et lac et coagulata et que ex eis liquefacta ſunt coagulat et hoc teſtatur Auic.

Coagulū leporis. Coagulū parui catuli. Cinis yſopi humi. Lac ficus.

¶ Nos autē expti ſumus et i rege raſie fecim⁹ acetū. nā illō datū pax bibere aut cū modica aqua valde ſtatim vomere facit lac coagulatū in ſtomacho.

¶ Additio.

¶ Quidā paſſus eſt fluxū ſan. na. ex quo ad eius ſtomachū fluxit ſan. multitudo et coagulatus i ſtomacho accidit ven. iflatio quare dedi mel cū ſucco apij et euomuit ſan. coagulatum et liber factus eſt.

fluxꝰ ſang. narium

¶ Tractatus. ii. primi ſermonis. De diſpoſitionibus epatis et continet capitula quinqꝫ.

¶ Capl'm primū. De epaticis et epatis debilitate.

Epar creauit de⁹ tāq̄ꝫ anchorā in corpe: alligate. n. omnes vene ad ipſū ſine pōderoſitate trahunt̄ et ſic aperte ꝑmanēt ad tranſitū nutrimenti ꝑ eos ipm āt eſt ex

nutritiuis mẽbris cõibus vt minera nãlis virtutis
qđ enim in ſtomacho eſt digeſtuz ſtatiz vadens ad
epar ibi ſtatim perfectam ſecundam digeſtionez re/
ipit ⁊ mutationem in quattuor hũores q̃re de ipſo
merito poſt tractatũ de ſtõ ẽ dicẽduz. ¶ Dicemus
igit̃ nũc de hñtibꝰ epar debile quos vocamus epa/
ticos. ¶ Et epaticis q̄dẽ maxie ꝓdeſt ſuccus gẽtia/ — **Succꝰ gẽtiãe**
ne qñ cũ aq̃ bibit̃. ¶ Ad idẽ ãt ẽ maximũ preſidiuz — **Camomilla.**
camomilla cuz aq̃ calida ẽt ſi febres exiſtant. ¶ Ad — **Malua ma/ciana.**
oẽs epatis iniurias mala maciana maxime pñt ſub — **Epar lupi.**
uenire: ſicut ad oẽs eiꝰ egritudines confert multuz — **Lignũ albũ.**
epar lupi ⁊ lignũ albũ multũ ꝯfert ei i oi eius diſpõ
ne. ¶ Ad epaticos aũt eſt ſingulare remedium vi/
nũ đ paſtinaca ⁊ eiꝰ vſus cuiꝰ doctrina poſita eſt ſu/ — **Vinuz de pa/ſtinaca.**
pra ca. 2. trac. de diſpõne ſtõchi. Gal. ãt dixit i libro
ſuo đ nutrimẽtꝫ ꝙ vſus piſtachiorꝝ ep bõificat. — **Piſtachia.**

¶ Caplm. 2. De opillatiõibus epatis.

STrictura viarũ que in epate maxima cã eſt vt
frequẽter opillões cadant in ipſo quorꝝ cu/
raz nunc dicemus. ¶ Et ad opillões epatis cen/ — **Cẽtaurea mi/nor.**
taurea minor ẽ ex nobilioribus medicinis ⁊ nõ ſo/
lũ i opillonibꝰ ſed in hicteritia. Et dixit Gal. i. 7. ꝙ
cẽtaurea mi. ẽ optimũ farmacũ ẽplata. ¶ Ad idem
ãt valde ꝯfert taraſacõ ⁊ eſt endiuia ſilueſtris ſiue ſit — **Taraſacon.**
interius comeſta ſiue exteriꝰ emplata ſeu applicata. — **Cubebe**
¶ De cubebis ãt ſcriptũ ẽ ꝙ fortiter opillationes — **Rubea tinto/rum.**
apiunt. ¶ Et in aptiõe earꝝ rubea tintorꝝ ꝓprietatẽ
hꝫ. ¶ Apiũt ãt vias cibi ficus ſicce qñ mãe ſtõ ieiu — **Ficus ſicce.**
no cõedũt̃ cũ nucibus ꝙ meliꝰ eſt aut cũ amigdalis
⁊ i hoc caſu ſunt mirabilis iuuamẽti. Et Gal. dixit
in 2. tra. đ nutrimẽtis. ꝙ idez opat̃ ſi cũ pipe aut ca
lamẽto ſumãt̃. Et nos q̄dẽ cũ pipe damꝰ: nã cũ pre
dcã vtilitate quã faciũt: abſtergũt ſtõm ⁊ ipz cõfo/
tãt. ⁊ h̄ ꝑ ſtõ nr̃o laudo. ¶ Aduertẽdũ tñ ꝙ oiaq̃ di
cunt̃ đ hicteritia i h̄ cã u ꝯueniũt ⁊ ecõtra: ſꝫ h̄ ma

gis approꝑetate hic: illa ꝓo ibi q̄re alternatiꝫ ꝑ mu-
taꝛ, licebit auxilia. ¶ Expti q̄dē sum⁹ ꝙ semē cuscu-
te est ex meliorib⁹ medicis ⁊ fortiorib⁹ reb⁹ i apien-
do venas ꝑuas ⁊ magnas ꝑcipue qñ cū bono zuc.
admistraꝛ. ¶ Utimur āt i hoc casu tyriaca n̄ra scri-
pta sup̄ ca. d̄ soda dādo eā cū d̄coctōe absintbij ⁊ ma-
xie circa finē egritudis. ¶ Ex exptiꝫ p̄nis ē vt tol-
laꝛ farina lēticule excorticate vsq̄ ad coclear vnū ⁊
cū aq̄ feni. ℥. ij. ⁊ vrine ifantis nō poluti. ℥. j. misceaꝛ
⁊ quolꝫ mane bibaꝛ. Est. n. potēs nō solū i hoc cāu:
sꝫ ēt aptione opillōnū splenis ⁊ omniū nutritiuoꝝ.

Semen cuscute. Tiriaca. Expiū p̄nū.

¶ Capitulū. 3. De hicteritia ⁊ inflatione epatis.

Hicteritia est fedus color totiuꝫ q̄ vt plurimū
ſeq̄tur opillationē epatis q̄cūq̄ sit illa ⁊ tūc
est hicteritia citrina qñq̄ vero opillationē splenis:
⁊ tūc fit nigra. Gratia igiꝛ breuitatis de vtraq̄ dice-
mus. Et q̄ quecūq̄ opillationi ꝯferūt i hoc casu iō
⁊ ꝑdicta de cura opillationis possunt adduci pro-
prie hicteritie q̄ nunc scribemus. ¶ Et ex eis q̄ illā
tollunt est succus pentaphilon. est. n. maximū presi-
diū qñ ex eo tolluntꝛ tres ciati. Est aūt ciatus. ℥. j. s.
¶ Electuariū āt cū lacte naribus imissuꝫ est presi-
diū singulare. ¶ Semē quoq̄ rosmarini cū pipere
⁊ vino datū est singulare remediū. Cōfert aūt i hoc
casu decoctio folioꝝ raffani. ¶ Cōfectio de amig-
dalis i hoc casu est vehemens medicamē q̄ est. ℞.
amigdalaꝝ amaraꝝ. ℥. ij. gētiāe. ℥. iiij. anisi. ℥. ij. absin-
thij pontici. ℥. j. simul teranꝛ ⁊ cribellenꝛ: ⁊ ex hoc
puluere daꝛ coclear vnū cū aq̄. His āt q̄ timēt ama-
ritudinē deꝛ cū mulsa. i. aq̄ mellis. ¶ Mirifice etiā
facit ad hicteritiā iecur eritij siccum qñ ꝓpinaꝛ in
potu. ¶ Scriptū est ꝙ camepitheos cōfert sup oīa
medicamina ⁊ maxime recēs: ⁊ hoc qñ flores eius
bibunꛈ septē diebus cū vino ⁊ ēt eius decoctio bi-
bita septeꝫ diebus sanat illā. ¶ Ideꝫ āt facit came-

Succ⁹ pēta-philon. Quid ciatus. Electerium. Semen ros-marini. Folia raffani. Descriptio ꝯfectōis d̄ amigdalis. Iecur eritij. Camepiteos. Camedreos.

rot radicis celidonie ... ad yctericiā

dreos. ¶ Ad hicteritiaȝ quoq; decoctio ſtipticum
affodillorum eſt maxima medicina cum in potu ſu/ — *Affodilli.*
mitur. ¶ Nigram autem hicteritiā ſanat litiuȝ bi/ — *¶ Ad nigrā hicteritiam.*
bitum deforis ſpleni illinitū. De ramis arboris eius — *Litium*
eſt ſcriptum ꝙ conferūt vltime in hicteritia omni. — *Cuſcute.*
¶ Aqua āt decoctiōis cuſcute bibita eſt mirabilis. — *Vene ru. tin.*
¶ Eandē aūt curāt vene rubee tinctoꝝ ſumpte ⁊
maxie cū aniſo i vino al. hoc aūt ſm quoſdaȝ eſt ru/
bea tintoꝝ. quidā aūt dicunt ꝙ ſunt radices grane.
¶ Cōfert āt ad vtrāq; hicteritiā valde decoctio ca — *Calamentū.*
lamēti bibita ⁊ balneū etiā decoctiōis eius. ¶ Ad
idem autē bibātur tres auf. ſolū buchor marien ⁊
eſt panis porcinus cū vino aut mellicrato pmixto — *Pan's porci.*
aqua ⁊ ſanaf. ſed patiens pannis cooperiaf ⁊ ſudet
multuȝ ⁊ ſudabit ſudore colerico. ¶ Dicit āt Gal.
7. d ſimplice medicina. oȝ aūt puto bibitā eſſe aquā
eius vſq; ad .ʒ. iij. ⁊ reliqua que dicta ſunt ſubdit: ⁊
dixit Meſue. ʒ. iiij. eius bulliant diſſolute cū zucha
ro vſq; ad tertiā partē ⁊ bibanf mane ⁊ fiat ſicut di
ctuȝ eſt ⁊ eſt medicina experta quā nos etiam expti — *Lumbrici ter-*
ſumus datur etiā cum mellicrato. ¶ Bibanf autē — *reni.*
lūbrici terreſtres cū vio ⁊ hicteritiā ſanāt. ¶ Ra/
ſis dixit ꝙ ſi bibātur ex felle leonis dauich nouem — *Fel leonis.*
curat hicteritiā prima vice. ¶ Et dixit ſterc⁹ ouis — *Sterc⁹ ouis.*
bibitū ad pōdus. ʒ. ij. cū oximelle curat hicteritiaȝ.
¶ Et experti ſumus ꝙ ſi detur in potu ex ſtercore
ouis cū oximelle ⁊ aqua decoctionis ſpargi aut ca/
mepitheos ꝙ cōfert valde. ¶ Hoc queq; vtimur
Gal. ſecreto. ℞. euforbij: epithimi: aloes: ſulfuris: — *Secretū Ga.*
ſemis apij: oiuȝ añ. ptē vnā terāf ⁊ denf ex eis. ʒ. ij.
cū aq̈ caſei. eſt. n. vltimū in auferēdo hicteritiā toti⁹
corporis qñ nō eſt a cā calida. ¶ Et ſilr vtimur ſe/ — *Ad epatis in*
creto ipſi⁹ ſcripto cap. de morphea ⁊ albaras. ¶ Cū — *flatiōnem.*
āt epar iflāmari icipit tūc ex plaudatis ē aq̈ granoꝝ — *Aqua grana*
acetoſoꝝ, pprie qñ cā iflationis ē vinū hȝ. n. pprieta — *toꝝ acetoſoꝝ.*

ydropisis 4 sunt passiones depurati et cum curare melli

Endiuia. — tez i hoc. ¶ Ad caliditatē quoqꝫ eius endiuia eſt ex melioꝛib⁹ medicinis: ꝛ ſilr ei⁹ epithima qđ fit ex aq̄ eius cū ceruſa ꝛ aceto. dicit. n. Auicē. ꝙ eſt mirabile epithima ifrigidādo illud cuius ifrigidatio q̄ritur.

¶ Capitulum. 4. De hydropiſi.

Hydropis pꝛelaudata remedia ponuntur ꝛ lꝫ eius tres ſint ſpecies: attamen quecunqꝫ laudata in vno ponemus capitulo. ¶ Et dixerunt quidam antiqui ꝙ radix ebuli. in vino cocta ꝛ bibita eximium eſt remedium. ¶ Carnes quoqꝫ eritij trite ꝛ cum oximelle bibite eſt ſingulare remedium. ¶ Succus quoqꝫ folioꝝ ꝛ radicum vmblici veneris eſt ſingulare p̄ſidiū ꝛ maximū. ¶ Poliū āt dixerunt eſſe p̄ſidiū maximū. ¶ Cauda āt egna bibita ꝛ ēpl'ata multū ꝯfert. Decoctio quoqꝫ maioꝛane maxime cū paſſio eſt i p̄n. ꝓdeſt multū. ¶ Et dixit kirandus ꝙ ſi de ſanguine coturnicis bibāt duo coclearia hydropicos pfecte ſanat. ¶ Uria quoqꝫ capraꝝ ꝛ ꝓpꝛie montanaꝝ cū ſpica bibica oi mane aut cū pipere aut cinamomo vſqꝫ ad q̄ꝫtitatē. ℥. j. ß. curat hydropē expellēs humiditatē eoꝝ ꝑ fluxū ven. ꝛ renes ꝙ exptus ſum ꝛ pauperculos multos ſanaui: ſed in pluribꝰ ipſaꝫ dabā cū ſpica. ¶ Et ꝺ ſtercore ipſius capꝛe ideꝫ aſſerit ſilr ꝓpinato ꝙ ſi vētres cū eodē ſtercoꝛe empl'ent aut ſtercoꝛe bouino in ſole attenuat ven. ꝛ aquaꝫ reſoluit ꝛ cōfert iuuamēto magno. Et Raſ. auctoꝛitate Gal. addit huic empl'o acetū. Et iteruꝫ dixit Raſ. ꝙ vrina ouis rubee aut nigre poſita al' potata multū cōfert hydropiſi carnoſe. ¶ Et idē dixit de ſtercoꝛe ei⁹ cū melle bibito. ¶ Dicūt quoqꝫ ꝙ ſanguis poꝛcin⁹ aut hyrcin⁹ cū melle mixt⁹ ꝛ ſumpt⁹ curat hydropiſim. ¶ Uinū ꝺ oppoponaco qđ ſcriptū eſt infra cap. de opil'onib⁹ ſplenis cōfert. ¶ Taraſacō. i. endiuia ſilueſtris multum cōfert. ¶ Si ſupponaꝉ quoqꝫ vnguētuꝫ factū

Margin notes: Radix ebuli. — Carnes eritij. — Umblic⁹ ve. — Cauda egna. — Maioꝛana. — San coturnicis. — Urina capꝛe. — Stercus capꝛe ꝛ bouis. — Urina ouis rubee ꝛ nigre — San. poꝛci. ꝛ hircinus. — Uinum oppoponacis. — Taraſacon. — Unguētum.

Eupatorium removet opilationes et magnum iuuamentum affert ydropisi decoctum cum ...

1. ...

ex obſtrachis et maxime ſilueſtrib⁹ tritis cū cōchilijs ſuis et dimittatur donec attenuetur et cadat per ſe iuuat multū. ¶ Mēbra aūt eorum frigore vexata betonica Trita et ipoſita mire ſanat. ¶ Ponem⁹ nunc lauda ta p ipſos i eductiōe aque ipſorum: demū circa ydro/ pez nr̄a ponem⁹ expta. ¶ Dixerūt aūt q̄ i eductio ne aque hydropicorum radix hyreos ꝓprietatē habz. ¶ Kemeiſir āt et dr̄ q̄ eſt ſpēs oppoponacis nō hz par in ſoluēdo. ¶ Purgatio āt facta cū cucumere aſinino mirabilr̄ cōfert ducēdo aquā ſine nocumē to qn̄ datur in potu de radice eius aur̄. j. ʒ. aut quādo decoquitur media libra eius cū duob⁹ kiſt vini et datur i potu ex illo omni die a trib⁹ anulaſat vſqz ad qnqz. Idem aūt facit ſi bibatur cū aqua mellis cōfert vehe/ mēter ſine leſione ſtōchi. ¶ Aui'āt. dixit ex hijs q̄ faciunt ſolutionem que ei fit bona eſt vt ſucco eius dupluz ſalis admiſceatur deide fiant pillule ſicut oro bus et bibantur in aqua. ¶ Et vnguētū ēt ifraſcriptū arthanite cap. de ꝓuocatiōe fluxus vē. ē vtile i hoc caſu inūctum vt infra ibidem dicetur. ¶ Ex noſtris autē exptis in eductiōe aque hydropicorum ſunt hu/ iuſmodi pillule mirabiles et p̄cioſe. ℞. foliorum meze reon partes. x. carnis citoniorum elixatorum in aceto zu chari tabarzet et viniaū ptes. lxx. tereniabi ptes 40 aque coſti ifuſiōis agarici ptes. 30. olei almezereon partes. xij. diſſoluatur zucharū et tereniabin i aqua coſti predictā et miſceatur cum carne citoniorum de coquatur cum facilitate vſqz ad mellis ſpiſſitudinē et inuoluatur puluis foliorum almezereon cum oleo iam dicto et ꝯficiantur oia. ¶ Ego mirabilez i hoc ca ſu eperientiam habui et eſt vt tollatur buffo ſilueſtris qui in nemorib⁹ inuenitur et ſcindatur totus per ventrē et ſup renes ligetur educit enim mirabilr̄ aquoſitatem per vias vrine et cū volumus amplius ipſum edu/ cere renouamus et hoc multotiens ſum expertus.

Betonica.

¶ Educētia aquā curinā.

Radix hyre os.

Kemeiſir.

Cucumer aſi ninus.

Unguentum arthamite.

Pillule.

Buffo ſilue ſtris.

Radix vitis ſilueſtris. ¶ Tollaẗ etiã ex radice vitis ſilueſtris ferẽtis vuaꝫ ⁊ coq̃tur decoctione pfecta in aq̃ ⁊ ſumaẗ ex ea cuꝫ vino ꝯfecto cũ aqua marina in potu. ¶ Ad idẽ aũt eſt vt tollaẗ ſuccus vſnee a duabꝰ partibus lib. vſqꝫ

Succꝰ vſnee. ad vnã ⁊ fit ex eo ꝙ naſciẗ in ſterqliniјs addaẗ ſibi aliq̃ꝫtulũ pulueris fumiterre aut aq̃ decoctiõis eiuſ ⁊ modicũ zuchari rubei ⁊ ꝓpineẗ. Solus ẽt ſuccus ſumptus a q̃rta parte lib. j. vſqꝫ ad tres partes ideꝫ operaẗ ⁊ facit detumeſcere vẽtrẽ ꝓprie aſclitez ſumatur ẽt floꝝ ſquinãti ⁊ piperis ana. teraẗ ſubtiliſſime cũ aliquo aperitiuo calido aut cũ vino ſubtili detur

Emplaſtrum exiccatiuum. ab aur. j. vſqꝫ ad aur. ij. ¶ Empl'm ẽt exiccans ventrẽ in hydropicis. ℞. ſtercoris bouini q̃ꝫtitatẽ quã vis ⁊ cũ aceto boni vini ⁊ aq̃ cucurbite diu in mortario miſceanẗ ⁊ vẽtri appliceẗ. ¶ Puluis ꝓ cõdi/

Puluis. mento in hydropicis ⁊ ꝓprie hypoſarcha. ℞. aniſi feniculi cuſcute ſqnãti. aũ. partẽ. j. cinamomi ptes. ij. fiat puluis: põt aũt addi piper ⁊ ſpica. ¶ Pillu/

Pillule. lis ẽt his vtebamur q̃ ſunt ex ſecretis Gal. ℞. ſpice inde ⁊ romane amboꝝ. aũ. ʒ. iiij. agarici: ariſtologie: amomi: croci: eris vſti: epithimi: maſticis: hypericon: coſti: camedreos oiuꝫ aũ. ʒ. iij. kerſe. i. cinamomi ſqnãti titimali oiuꝫ aũ. ʒ. ij. aloes. ʒ. viij. teranẗ ⁊ cribelleẗ ⁊ ꝯficianẗ cũ aq̃ ⁊ fiãt pillule doſis. ʒ. ij. cũ vino permixto. Eſt etiã vtile ſecretuꝫ nr̃ꝫ Gale. ſcriptuꝫ capl'o de oppilationibus ſplenis in fine.

¶ Additiones.

¶ Platearius narrat ꝙ quedã vetula coxit in olla ſuccuꝫ plan. ad medic. ⁊ dedit hydropico de cã cali. ad bibendum quotidie: ⁊ ſic curatus fuit.

¶ In hydropiſi hypoſarcha curauit inumerabiles purgãdo cũ electuario facto in hũc modũ: accipiatur ſucci fructus cucumeris aſinini tẽpore dieꝝ canicularũ ⁊ ad ſolẽ ſicceẗ ſemper ꝓhijciẽdo aquaꝫ q̃ ſupernatato donec ſicceẗ: ⁊ tunc. ℞. eiuſdẽ ſucci ſic

ci.℥.j.bdelij.ʒ.j.maſticis.ʒ.ſ.ſaliſgẽme.℈.ij. incorpo rent ſimul ⁊ cũ volueris dare forma pillulã vnã ad moduʒ ciceris vel fabe ⁊ da in ſero eunti dormitum vnã ſolã ⁊ videbis mirabil'r operari. Genti.

¶ Capl'm.5. De dolore epatis.

Epar quidẽ dolere põt a cã intrinſeca ⁊ extrinſeca. extrinſeca vt percuſſio ⁊ caſus intrinſeca vt vẽtoſitas ⁊ apoſtema vel hmõi. ¶ Cũ ergo dolor eſt ꝑpter percuſſionẽ vel caſuʒ: tunc ſumat mumie. gra.j.⁊ cũ danic.ij.boliarme.⁊ danic.j.croci cũ aqua ſolatri vel caſſiefiſtu. detur in potu. naʒ approprietate cõfert. ¶ Ad dolores intraneos: betonica bibita cũ aq̃ ꝯfert. ¶ Cerotuʒ ẽt factũ ex abſinthio cũ oleo de alchãna ꝯfert. ¶ Oleũ laurinũ qñ ex eo cũ vino odorifero bibit vſqꝫ ad.ʒ.ij.ꝯfert. ¶ Idem autẽ ⁊ gentiana facit qñ de ipſa bibitur vſqꝫ ad.ʒ.ij. ¶ Idem etiã facit cortex grani lauri qñ cuʒ vino odorifero bibit vſqꝫ ad aur.j. ¶ Et dixit Rab. auctoritate Gal. ꝙ epar lupi exiccatũ ⁊ tritũ nimis ſi ex eo bibat coclear.j.cũ vino dulci vʒ dolori epatis: cuiuſcũqꝫ fuerit male cõpleſionis: q: in eo eſt ꝓprietas cõueniens ei epati infirmo. ¶ Si aũt apata ad ſint cauda equina emplata ⁊ bibita multũ ꝓdeſt: in quo caſu ẽt maſtix multũ ꝓdeſt. ¶ Ad apoſtemata aũt dura epatis ficus ſicce cũ ſubtiliatiuis multũ cõ ferũt. ¶ Ex expertis aũt nr̃is ad frigida apoſtemata epatis eſt flos ſgnanti tritus cũ ptiſana ſi cum vino detur in potu. ¶ Si autẽ dolor ſimpliciter ſit a cauſa frigida detur in potu a.ʒ.j.vſqꝫ ad.ʒ.ij. epatis leonis vt ẽt vult Raſis cũ vino. nã prima vice aufert dolorẽ. ¶ Ad dolorẽ quoqꝫ epatis antiquum ⁊ ⁊ hypocũdrioꝝ ſumat abſinthium ⁊ ferueat cũ vino poſtea illi vino addat oleũ de alchãna vel oleuʒ nucũ ⁊ ex eo poſtea fiat fomentũ cuʒ oleo de fiſticis ſiue de nucleis fiſticoꝝ vel etiã poteturꝫ ⁊ loco eius

¶ A cãu ⁊ ꝑcuſſione.
Betonica.
Cerotum.
Oleum laurinum.
Gentiana.
Cortex grani lauri.
Epar lupi.
¶ Ab apate.
Cauda eqna
Maſtix.
Ficus ſicce.
Flos ſgnãti.
Epar leonis

ponit oleum nucũ cuz oleo de ſpica ꝛ tunc tollitur
Trociſci. dolor epatis q eſt ꝓpter groſſaz humiditatẽ. ¶ Tro
ciſci vltimi cũ qbus iã pluries ex aſſumptione vni/
us: dolorez ſedaui. ℞. reubarbari boni. ʒ. x. ſeminis
apij: abſinthij: aſſari. añ. ʒ. j. amigdalaꝝ amaraꝝ. ʒ. ij.
ſ. fiant trociſci quoꝝ quilꝫ ſit auꝛ. j. dabã aũt vnum
ex eis mane ꝛ ſero ante auroꝛã cum decoctione reꝝ
aliquaꝝ ex his ex quibus ſunt confecti.

¶ Additio.

¶ Unguẽtum quo vtebatur Gale. pꝛo puero ſuo
menſiuz. xvij. ad duritiem epatis cũ hyctericia. ℞.
olei roſ. ℥. j. ſ. ſucci extremitatũ abſin. olei nardini ꝛ
maſticini añ. ℥. ſ. pul. extremitatũ: ſquinanti: ſpodij
caſſie lignee: caude caballine. añ. ʒ. ij. cere quantum
ſufficit: ꝛ fiat vnguẽtum quo vngatur epar cuz ma
nu pꝛius balneata in aceto ꝛ ad ſtomachũ cum ma/
nu vncta in oleo maſticino ꝛ curatus fuit puer.

¶ Tractatus. 12. pꝛimi ſermonis. De diſpoſitioni/
bus ſplenis ꝛ continet duo capitula.

¶ Cap. 1. De opillationibus ꝛ duritiebus ſplenis.

GAlenus dixit ꝙ facta gñatione hu
moꝝ in epate creatum eſt
ſplen vt humoꝛẽ melãcolicuz ſuperfluentẽ
attraheret ad ſeipm ꝓpter multas vtilitates totius
coꝛpoꝛis ꝛ mẽbroꝝ aliquoꝝ: ꝛ qꝛ ſua groſſitie pene/
trare nõ poſſet ad ſplenẽ admiſcet ipſuz natura cuz
ſubtili ſanguine q ſua ſubtilitate ipm penetrabilem
facit: ex quo poſtea ſplen nutrit q̃re in decoctiõe ip/
ſius remanet molle ſicut epar qđ ex groſſioꝛi nutrit
ſanguine ſui decoctione remanet duꝝ. aperte ergo
poſt tractatũ de epate ponat tractatus de opillatio/
nib⁹ ſplenis ꝛ durietibus ipſius ꝯñter de eius dolo/
Confectio de ribus. ¶ Et ad opillationẽ ꝛ duritiẽ ſplenis ꝯfert
amigdalis. confectio de amigdalis ſupꝛadicta ca. de hicteritia.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0112-1

¶ Et in hoc caſu eſt vehememens ſi ex radice celi donie bibaẗ.ʒ.j.cuȝ aceto ſentitur ꝓſidiū ſingulare. ¶ Et Raſis dixit ꝙ calcaneus vacce cōbuſtus ca/ lefactus cum melle bibitus ſplenem inflatū curat. ¶ Itē dixit ſi ſplen exterius inūgaẗ ſtercore ei⁹ cō/ buſto attenuaẗ eius magnitudo. ¶ Obolus inſup vnus radicis brionie ſi quolibet die bibaẗ triginta diebus ꝯtinuis ſplenē ſiccat. Eſt aūt obolus pōdus trium kirat. ¶ Armoniacū quoqȝ bibitū cuȝ aceto ſplenē diſſoluit: ſit aūt doſis eius vſqȝ ad.ʒ.ij. Idem aūt operaẗ ⁊ deforis emplaſtratū. ¶ Cortices radi/ cuȝ capparis plus valēt omni alia medicina empla ſtrati exterius cuȝ farina ordei vel aliquo ſimili aut aſſumpti interius triti ⁊ ſiccati cū aceto ⁊ melle vel cocti in aqua qñ ex eis ſumunẗ.ʒ.ij.vſqȝ ad. 30.dies tunc enim fortiter ſplenē attenuant. ¶ Radix etiā cētauree minoris vel ipſa herba ſiue extra poſita fue rit ſiue intus mirifice cōfert ⁊ hoc cōfirmauit Ga/ le.in.7. ¶ Aſſaꝝ in hoc multū confert. ¶ Agnus caſtus emplaſtratus multuȝ iuuat. ¶ Uinum autē oppoponacis valde ꝯfert qꝺ ſic fit. ℞. oppopona/ cis auẛ. x .ponātur in duobus vrceolis muſti ⁊ di/ mittaẗ per duos mēſes: poſtea cuȝ clarificatū eſt vi num tollaẗ ⁊ vſui reſerueẗ. ¶ Polium cū aceto ad idem ⁊ apoſtemata ſplenis eſt epithima ꝯueniens. ¶ Radix quoqȝ acori multum attenuat ſplenem. ¶ Ariſtologia rotūda cū aceto ſuppoſita ꝯfert val de. ¶ Si aūt fiat oximel cū aceto ⁊ decoctione ſco lopendrie ⁊ bibaẗ q̄draginta diebus ꝯfert magnifi/ ce ⁊ delet ſplenē. ¶ Rami quoqȝ liciȷ̈ ſi cū aceto co quātur ⁊ bibātur vltime ꝯferunt. ¶ Ficus aūt ſic/ ce ſi cū ſubtiliatiuis date fuerint ꝯferunt valde apo ſtematibus duris ſplenis. ¶ Et kirādus dixit ⁊ ꝑ/ fecte multi prudentes ꝯcordant ꝙ ſi tollatur ſplen capre in nomine patientis ⁊ ſuperponaẗ ſpleni pa/

Radix celi/ donie.
Calcane⁹ vac/ ce.
Brionia.
Quid obol⁹.
Armoniacū.
Cortex radi. cap.
Cētaurea mi nor.
Aſſarum.
Agn⁹ caſtus.
Uinuȝ oppo/ ponacis ⁊ mo dus fiendi.
Polium.
Radix acori.
Ariſto.ro.
Oximel.
Licium.
Ficus ſicce.
Remediū ſu perſtitioſum.
Splen capre

tientis ꝛ tm̄ vna die ſit infaſciatus ꝛ poſtea ſublatus ꝛ infirmus ſuſpendat ipſuꝫ ad fumū vel ad ſolē vel ad ventū in q̄ꝫtum ſplen capre deſiccabitur intm̄ ꝛ ſplen patiētis minuet. ¶ Iteꝝ dixit ſi ſplen canis ſpleni ſplenetici ſupponatur ſanabit. ¶ Et dixit ēt ꝙ ſplen vulpis geſtatus: ſpleneticus perfecte ſanat. Et ſil'r epar ei⁹ ſiccū ꝛ tritū cuꝫ melle bibitū. ¶ Radix quoqꝫ ebuli cocta in aq̄ vſqꝫ ad cōſumptionem duaꝝ partiū ꝛ bibita ſpleneticū pfecte ſanat ꝛ mire ꝙ experti ſumus. ¶ Fructus al' ſuccus etiā cicaminis bibitus cū duobus ciatis vini albi pluribus diebus ſanat ſpleneticū mouens vrinā cū vētre ſubducēs ſicut dicit Gal. tractatu. 7. ¶ Adeſt aūt tēpus ponēdi nr̄a experimenta ꝛ eſt ex primis vnguētum hoc. ℞. ſucci ciclaminis mucilaginis q̄ egredit ex radice filicis an̄. lib. 5. ſucci extremitatū tamariſci ℥. ij. olei hyrini. lib. ij. yſopi humide. ℥. iij. aceti. ℥. ij. bdelij: armo. an̄ ℥. j. ſ. cere citrine. ℥. vj. bulliāt ſucci ꝛ acetū cū oleis in duplici vaſe vſqꝫ ad ꝯſumptionē aceti ꝛ ſuccoꝝ ꝛ poſtea addant reliqua ꝛ fiat vnguētuꝫ hoc. n. vnguētum reſoluit apata dura ſplenis ꝛ ſcrofulas. ¶ Oleū etiā nr̄m quo ſplen vngitur cū dolore eius ꝛ duritie. ℞. radicū ruthe: radicū capparis an̄. cū oleo ꝛ in modico aceti bulliant in cepe albo ꝯcauo: tollātur inſuper folia edere q̄ di cuſſus ſiue funis paupeꝝ ꝛ coquātur in aceto ꝛ ſupponantur aut cruda terant ꝛ miſceātur cū aceto ꝛ ſupponāt ꝛ remouēt dolorē ſplenis. ¶ Ad idē aūt ꝛ adiuuat ēt hydropicos. ℞. abſinthiū ſiccū: nitrū ꝛ farinam lolij oīa ſimul trita aggregētur ꝛ addito aceto modico fiat empl'm. ¶ Emplaſtꝝ quoqꝫ fiat ex ſucco extremitatū vitis albe perfectaꝝ aut ex puluere eius cū medula ficuū ꝛ ſuperponat. ¶ Idē autē facit puluis eius cū aceto permixtus ꝛ bibitus ꝛ cuꝫ oximelle facto ex puluere illo dato. ¶ Itē. ℞. folis

Splen canis ꝛ vulpis.

Epar vulpis

Radix ebuli.

Unguētū noſtrum exptū.

Oleum nr̄m.

Emplaſtrum

Aliud.

Aliud.

cuſſus.i.volubilis maioris coquant in aceto ⁊ ſup/ponātur:hoc.n.empl'm opillationes aperit ⁊ aper/ta reſoluit. ¶ Puluis quoqꝫ rubee tintoꝝ ſumptus cū ſirupo acetoſo ⁊ aqua ſcolopēdrie iuuat. ¶ Trociſci iuuatiui valde ſumpti cuꝫ decoctione alicuius vel aliquoꝝ ꝑdictoꝝ. ℞.corticuꝫ racapparoꝝ infuſoꝝ in aceto ⁊ excorticatoꝝ.ʒ.viij.ſeminis agni caſti ariſtologie lon.ſcolopen.oium añ.ʒ.iij. oppoponacis.ʒ.iiij.radicū liquiritie.ʒ.viij.terātur ⁊ cōficiant cum aceto ⁊ fiant trociſci aur.j. ¶ Secretuꝫ Gal. exptuꝫ. ℞.ſpice inde:coſti:corticū caſſie lignee omniuꝫ añ.ʒ.ij.feniculi.ʒ.iij.piperis:ſeminis apij:trifolij:hireos:xilobalſami:oium añ.ʒ.iiij.radicū capparis.ʒ.v.paſſulaꝝ enucleataꝝ.ʒ.x.terātur ⁊ cōficiant cū melle diſpumato ⁊ ſumātur ex eo omni die.ʒ.iij. cuꝫ decoctione capparis ⁊ calamenti in ſecheniabi pauci aceti ⁊ ꝯfert hoc apoſtematibus epatis: ⁊ doloribus ſtomaci:renum:tuſſi:⁊ aque citrine.

Pul.rub.tintorum.
Trociſci.
Electuarium

¶ Additio.

¶ In pueris hñtibus duritiē ſplenis apoſtemoſaꝫ vel nō:pōt fieri tale iuleb ⁊ ēt vꝫ vermibus. ℞.corticum radi.capparoꝝ.℥.j.camepitheos camedreos ſcolo.polij folioꝝ cū ſumitatibus tamariſci ſeminis portula.añ.℥.ſ.hireos paſ.lupuloꝝ:centauree minoris:calamenti:liquiritie:raſe ⁊ ꝓtuſe:radi. acori:agari.naſturtij:nigelle:ſeminis apij:feniculi añ.ʒ.ij.hec oia ſpargātur aceto ſquillitico ⁊ ſic dimittātur per diem ⁊ nocteꝫ vel per nocteꝫ vnā ⁊ fiat tunc fortis decoctio in aqua ſufficienti vſqꝫ ad medietatis cō/ſumptionē ⁊ coletur ꝙ clarificet ⁊ dulcoret exhibendo.℥.iij.zuchari vel oximellis ſquillitici pro lib.decoctionis ⁊ ita vtitur exhibendo potum copioſuꝫ.

Iuleb.

¶ Capitulum.2. De dolore ſplenis.

Quoniā dolor ſplenis cōiter ꝓuenit ab opilla/tionibus ⁊ vētoſitate ꝙ fiunt in eo qbus cōſe/

runt omnia que dicta ſunt ſupra. ideo pauca ſcribe/mus. ¶ Propria tñ ad dolorē ſplenis ſunt vt ſumatur gramen decoctū ⁊ teratur cuꝫ flore eris ⁊ ponatur in pāno lineo ⁊ ſuperponatur: nam ſtatim infirmus ſentiet bñficium. ¶ Conferunt autē folia betonice ⁊ eum tollit: radix hyreos bibita cum aceto. ¶ Idez autē facit gentiana qñ ex ea bibuntur. ʒ. ij. ¶ Si autē dolor ſit ꝓpter percuſſionez bibatur mumie kirat. j. cum aqua zuchari ⁊ tollit dolorē. ¶ Et kirandus dixit ꝙ folia ſalicis trita cum ſale ⁊ ſuper poſita ſpleni: illico tollit dolorem.

Gramen. Betonica Radix hyreos. Gētiana. ¶ A cāu ⁊ ꝑcuſſione. Mumie. Folia ſalicis

¶ Tractatus. 13. primi ſermonis. De diſpōnibus renum ⁊ cōtinet capitula tria.

¶ Capłm. 1. De doloribus renuꝫ ⁊ vlceribus eoꝝ.

Creauit altiſſimus renes iuxta epar vt ſupfluitatē aquoſaꝫ a quacibus iuuatur in trāſitu ſuo a ſtō ad epar ꝑ vias ſtrictas ipſius ad ſe attrahāt ꝙ faciunt per venas quaſdā q̄ emulgētes dicunt alligatas ad cōnexuꝫ ipſius epatis iuxta venā ↄcauā magnā aſcēdentez ad cor de quoꝝ nocumēto nunc dicemuſ. Et primo de dolore eoꝝ. Et dixerūt antiqui omne tepidū aſſumptū mirifice ſanare dolorē renū ꝙ vtile ſumꝰ experti. ¶ Radix peonie femine in vino elixa ⁊ bibita valde cōfert ⁊ de ſemine idem experti ſumus. ¶ Daucus cū vino tollit oēm dolorē qui nō eſt cū vlcere. ¶ Et ꝙ reubarbaꝝ dolori renū eſt maximū ꝓſidiuꝫ. ¶ Iecur quoqꝫ hyrci ſiccū in ſole ⁊ comeſtum mirifice ipſuꝫ tollit. Idē aūt carnes eius ſiccate cū ſechaniabin ſumpte. Eſt aūt ſechaniabin ſirupus factus ex aceto ⁊ aqua. ¶ Cū autē dolor eſt ex obſtructione ſuperfluitatū radix meu trita ⁊ abluta prius ⁊ cruda cū aqua bibita ipſuꝫ tollit. ¶ In hoc

Radix ⁊ ſemē peonie. Daucus. Reub. Iecur erīij ⁊ carnes. Quid ſechaniabin. ¶ Ab obſtructione ⁊c. Meu.

autē caſu ameos penitus vz:ita q̄ ſuccus eius ⁊ ſe/ men bibitū diebus.x.ꝯtinue illud ſanat.Doſis.ʒ.iij. cū vino.¶Ad idē decoctio ſempuiue cū ipſa ſem/ peruiua ſumpta.¶Ego iā pluries ipā cū aliqbus ſupradictis miſcui.ipſa.n.eſt fortiter frida ⁊ inueni operationē mirabilē in dolore renū.¶Si āt dolor eſſet a cā ſimpl'r calida nō dubito ipſaz maximū af/ ferre pſidiuz:ſicut ēt lamina plūbea appoſita ſuper renes q̄ fortiter ipſos infrigidat. ¶Nouit.n. tale facere cū infrigidare vult renes qui nouit.virtutes eoꝝ in hoc tāgunt capl'o.pluriuz autē ꝓprietas eſt in aufferendo dolorē renum caſuadar ⁊ eſt galenga. ¶Experti autē ſumus in dolore renū facto ex ven toſitate ⁊ materia flegmatica radicē ſpargi qn̄ illam coquētes in aqua ꝓpinamus in potu.¶In hoc ēt caſu ꝯfert tyriaca nr̄a ſcripta capitulo de ſoda in fi/ ne.qn̄ ex ea aſſumitur cuz aq̄ decoctionis camomil le.¶Cōfert etiā dolori renuz ſecretū Gale.ſcriptū ſupra capl'o de opillationibus ſplenis in fine.¶Et dixit kirandus q̄ ſtercus leporis tritū cuz pipere ⁊ bibituz nefreticos ſanat.¶Idē dixit q̄ interior pe licula ſtomachi q̄ di: cornea in vino mixta ⁊ ſiccata ⁊ trita cū ſale potataq; cuz vino vel cum ꝯdito:ne/ freticos perfecte ſanat.¶Et iteꝝ dixit q̄ oua galli naꝝ imperia ſi cū vino elixent ⁊ eſſent nefreticos ⁊ colicos mirifice ſanāt.¶Ego ſanaui iuuenē cui fre quenter accidebat dolor renum cuz ſenſibili frigore ⁊ intollerabili circa locum in quo iam fuerat vulne ratus cū ſola vnctione facta duobus diebus cōtinu is cum oleo de cinamomo:⁊ oleo cōmuni cuz cera mixtis vnguēto facto.Recepta olei de cinamomo. ℞.cinamomi boni lib.j. terātur groſſe ⁊ ponātur in lib.j.olei ſiſamini ⁊ lib.ſ.boni vini ponatur ad ſo lem per dies.xv.demuz in duplici vaſe bulliant tri/ bus vel q̄ttuor horis tunc colla oleuz a cinamomo

Ameos.
Sempuiua.
¶A cā calā.
Lamine plū bea.
Galenga.
¶A cā frigi. ⁊ vento.
Radix ſpgi.
Tyriaca.
Sterc⁹ lepo/ ris.
Oua galline imperia.
Deſcrip. olī d cinamomo

⁊ extrahe cõprimendo:⁊ adde itẽꝝ de alio cianamo mo.⁊ iterum bullias vt primo:⁊ hoc fiat bis vl' ter ⁊ poteſt addi predicte compoſitioni ex foliis lauri cordumeni ⁊ ſpice inde ⁊ calami aromatici ſexta ps vnius ⁊ fieri vt ṗdictũ eſt. ¶ Si dolor eſſet cũ vlceribus tunc intentio eſt ad vlcera. Et vnguẽtũ quidem factum ex radice ancole ſiue calcatrepe cũ cera ⁊ oleo eſt valde vtile. ¶ Et elixatura quoqꝫ graminis bibita optime cõfert:⁊ vrinaꝫ ꝓuocat:⁊ lapidẽ extrahit. ¶ Ad idẽ aũt apropriamus grana brionie maioris ſola cuꝫ rob aut cũ ſemine cucumeris permixta. ¶ Si ardor i vrina adeſſet:vtimur ẽt i hoc caſu:⁊ ẽt in vlceribus veſice trociſcis exptis alkekengi quoꝝ receptio erit i cap. de vlceribus veſice.

¶ Ab vlceribus. Gramen. Grana brionie ma. ¶ Ad ardorem vrine.

¶ Capitulum. 2. De lapide renum.

Serapio dixit maior cauſaꝝ ⁊ magis vincens i generatiõe lapidis ẽ groſſitudo materie ⁊ vrine. Caliditas aũt ſufficit vt ſit temperata i generatione lapidis. Et pp primũ dicemus q̃ ſunt q̃ euacuant lapillos ⁊ ſabulũ ⁊ vrinã groſſam ex renib⁹. Et ex mora cuius generatio lapidis nõ fiat i eis dei de ãt dicemus cõmunia generationi lapidis in rennibus ⁊ veſica. ¶ Ultimo ãt ponã propriã curã lapidis renũ. ¶ Euacuãt ãt arenã a renib⁹ ficus ſicce qñ frequentaꝛ vſus eoꝝ ⁊ ꝑprie lac ficus cũ aq̃ caſei quãdo lac ficus diſtillatur in lacte ⁊ agitatur lac parũper cum ligno ficus. ¶ Experti aũt ſumus ꝙ ſuccus paritarie terreſtris cuꝫ vino albo bibitus in ieiuno mirifice renes a lapillis mundificat. Pillule ℞. eruce ſilueſtris:miliifolis:aniſi:ameos:carui:añ ℨ j. ſeminũ cõium mundatoꝝ. ℨ. ij. caſſie lignee: caſtorei añ. ℨ. j. ſpice pond. deñ. j. ciamomi:cubebe:capparoruꝫ añ. ℨ. j. ſeminis armel ⁊ eſt cicuta. ℨ. ß. ciperi. ℨ. j. ſeraphini: bdelii: oppoponacis añ. ℨ. j. rub. ℨ. ij. agarici. ℨ. j. ß. maſticis. ℨ. j. gũme diſſoluanꝛ cuꝫ vino

¶ Educẽtia arenam ex renibus. Ficus ſicce ⁊ lac. Succ⁹ paritarie terreſtris. Pillule.

z reliqua ex eis conficianť z fiant pillule. ¶ Si aūt volumus ꝙ ſoluant ventrē addať aloes ſuccotrini ad pondus omniū. Doſis a.ʒ.j. vſqꝫ ad.ʒ.ij. ¶ Scri pſerunt autē cōmuniter circa lapides renum z ve/ ſice ꝙ ipſos frangit carui quādo cū ipſo ſumuntur in potu.ʒ.ij.cum cortice radicum lauri. ¶ Expel/ lit autē ipſum cum vrina condiſi cum oppoponaco z cum radice capparis ſumptū. ¶ Ad idem autem vitrum aduſtū cōfert valde. ¶ Haſce al' Haſer frā/ git lapidem in renibus z veſica bibitum cum oli/ bano haſce eſt tribuli marini vel cicer imperatoris. ¶ Si autem bibatur auť .j. granorū lauri frangit lapidem z proprie cortex granorum lauri Gal. autē dixit hunc ſermonē in.7.trectatu de ſimplici medi cina. Proprietas eniꝫ grane al' gūmi ceraſi vera eſt quam ſcribit ꝙ quādo cuꝫ vino bibitur cōfert lapi deitateꝫ patienti: ineſt eniꝫ ei quedam ſuperſtiptici/ tatis virtus. ¶ Nos vero in vtroqꝫ experti ſumusꝙ ſi ex milio ſolis ſumanť.ʒ.ij.cum vino albo in potu frangit lapidem renum proprie. ¶ Dixerunt ꝯfert proprie lapis iudaicus quū ſuper cotte fricať z eius fricatura datur in quātitate deñ.ij.z in hoc debꝫ eē fortis operationis. Dixit autē Gal. limatura illa la/ uetur z detur cum aqua ſal.z eſt valde fortis z mira bilis operationis. ¶ Succum etiaꝫ fiſtule paſtoris ipſum frangere dixerunt. ¶ Experti aūt ſumus ꝙ lacrimus vitis domeſtice qui coagulatur ſup palmi tes quādo diſſoluiť cum vino z propinať i potu la/ pidem renuꝫ ſoluit. ¶ Itē. ℞.radicū pimpinelle: ſpargi: malue campeſtris: aā. ℳ.j.bulliāt omnia in duabus lib.aque vſqꝫ medietatem. Si ergo omni mane ex hac decoctione ciatus vnus bibatur ieiu/ no calculū ſanat. ¶ Sꝫ pater meus magiſter Ber/ tohlomeus in hac egritudine fuit ſollicitus valde z multa adinuenit vtilia in hoc caſu: qꝛ z putanteꝫ

Carui.
Condiſi.
Vitrū aduſtū
Haſce vl' haſcer z q̄d ſit.
Grana lauri.
Granū ceraſi
Miliū ſolis.
Lap. iudayc⁹
Succus fiſtu le paſtoris.
Lacrimus vi tis domiſtice.
Decoctio.

preuidebant ꝛ egrotū ſanabāt cōterentia lapidem ꝛ per vrinā expellentia ꝛ nos oīa illa ſumus experti:qꝫ oīa nūc ſcribem⁹. ¶ Ex ꝓprijs qdē eſt ꝯfectio hmōi. ℞.dauci:carpobalſami:ſpice:aſſari:petroſilij:aniſi:cimini in aceto īfuſi añ.ʒ.iiij.ſanguinis hyrci:lapidis iudaici : cineris nitri : fimi galli añ.ʒ.iij. ſeminis iuſquiami:ſemis malue:ſucci liquiricie:cineris ſcorpionū:paſſularū enucleatarū.añ.ʒ.j.ſ.milij ſolis:pentafilon:ſeminis vrtice:nucleoꝝ cereſoꝝ ſeminis naſtrutij:petroſelini alexādrini : tartari albi:cipreſſi:bdelij:ſerapini:balſami añ.ʒ.j.ſeminum cōiuꝫ mondatoꝝ : diagredij. añ.ʒ.ſ.cicadaꝝ ablato capite ꝛ pedibus ꝛ allis.ʒ.ij.pul'. galāge.℥.j.tritū piperum.ʒ.iij.oīa preter balſamū prius trita īfundant in tribus partibus ſucci ſaxifragie ꝛ q̄rta parte olei nardini ꝛ gūme preter balſamū in modico aceti ſqlitici diſſoluātur deide oīa adinuicē tēperent ꝛ fiāt trociſci qui deſiccati ſub diuo fuerint ꝯficiant cū zuccharo q̄ ſufficit diſſoluto in ſucco ſaxifragie clarificato. Doſis ē a.ʒ.ij. vſqꝫ ad ʒ.iij.cū vino ſubtili i mane ꝛ p̄cipue poſt balneū:frangit .n. lapidē hoc electuariū ꝛ per vias vrine educit. ¶ Ad hanc āt itentionem vꝫ puluis nr̄ hmōi. ℞.cineris leporis:cineris corticū auellanaꝝ : gūmi amigdalaꝝ añ.partem j.cineris ſcorpionū pars .j.ſ. ſeminis malue ꝛ apij iuſquiami.añ.partē tertiā:ſanguinis hyrci facti ꝑm artēꝫ par.ij.omnia cū oleo balſami liniātur ꝛ fiat ex eis puluis ſubtiliſſimus ꝛ ſumat ex eo a.ʒ.j.vſqꝫ ad ʒ.ij mane cū vino albo ſubtili. ¶ Ad idē electuariū noſtrū. ℞.hyreos:camedr eos:ſemis feniculi:apij. aniſi:meu:aſſari:gētiane:ſucci ſticados:ſucci marubij:añ.℥.ſ.zinzi.carui:florum camomile.cinamomi: dauci:ſpice:añ.ʒ.ij.mellis q̄ ſufficit fiat electuariuꝫ ꝛ ſumatur cū aqua decoctionis aſſari : ſquināti : feniculi:aniſi:ꝛ coſti:ꝛ cū ipſum volumus habere ſo/

Elec.

Puluis nr̄.

E'm noſtrū.

litinuz addimus agarici ⁊ reubarbari.añ.ℨ.j. ¶ Cõ
fert etiam in hoc caſu tyriaca ſcripta ſupra capitulo Tyriaca.
de ſoda in fine. ſumpta cum decoctione radicum li/
lij celeſtis. Et ſimiliter electuariũ qḋ infra ſcribetur
capitulo de colica qḋ in vtroqꝫ caſu eſt vtile. Et qꝛ
doctrina ſanguinis hyrci eſt vtilis ad pꝛemiſſa. ideo
hic ſcribatur vbicunqꝫ enim ſit ſermo de ipſo ſem/
per debet eſſe paratus ſm artem ſit ergo ſic. qñ vua Modus ꝑpa
icipit denigrari ſumatur olla noua figuli ⁊ ferueat rãdi ſã. hyrci
aqua in ea donec tota terreitas abijciatur inde dei/
de colletur hyrcus ſuper eam ⁊ tollatur nõ pꝛimus
nec vltimus ſanguis qui egreditur: ſꝫ medius ſina
tur ergo coagulari per ſe in olla poſtea fruſtatiꝫ in/
cidatur in ea minutim ⁊ cooperiatur olla cũ pãno
raro ⁊ dimittatur in radijs ſolis ⁊ lune donec bene
ſiccetur ⁊ caue ne aliqua hucmectatio adueniat ſi/
bi ex roꝛe. Debet autẽ eſſe hyrcus iuuenis vt ſit cir
ca q̃ttuoꝛ annos. Et dixit Serap. ꝙ ſi detur ex iſto
ſanguine ſolo cum vino dulci coclear. j. ante hoꝛam
quietis doloꝛis mirabunt effectũ eius in fractõe la/
pidis vex ꝓꝑ oꝛribilitatẽ ſapoꝛis eiꝰ poſſumꝰ ſibi ad
miſcere aromatica ſicut foliũ idũ: amomũ. ⁊ ſpicã.

¶ Additio.

¶ Ad calculũ frãgẽduꝫ in renibus ⁊ veſica. Pul/
uis factꝰ de ſecũdina mulieris ſi ſumat in potu fran
git adeo calculos ꝙ nunq̃ꝫ remanet veſtigium.

¶ Capitulum. ꝫ. De diabete.

Expertiſſimũ eſt Gal. ſecretũ q nos vſi ſumꝰ ⁊
ẽ. ℞. ſpodij: xilobalſami. coſti: ſandaloꝛ: ſemi
nis poꝛtulace: dꝛagãti: gũmi: amili: terahit ⁊ ẽ radix
rubeẽ: berberis: ſeminis endiuie: boliarme. omniuꝫ
añ. ℨ. iij. zuchari. ℥. j. terantur ⁊ cribellentur ⁊ con/
ficiantur cum geleniabim ⁊ eſt mel roſatum colla/
tum ⁊ reponatur ⁊ ſumatur ex eo omni mane. ℥. j.
⁊ doꝛſum cum tyriaca ⁊ aqua roſata empleſtretur.

¶ Laudat Gal. aquã ordei in potu ꝛ rob fructuũ. ¶ Dico breuiter circa hanc egritudinẽ ꝙ cũ cã ei⁹ ſit propriiſſima ſupfluitas caliditatis ꝛ ſiccitatis in renibus qua fit attractio potus tanta vt virt⁹ attra ctiua renum nequeat releuare vnde ex hoc corpus ad ethicam diſponitur ꝙ voluerunt auctores medi cine ꝙ quecunq₃ frigida cõſtringunt vrinam: ꝓfe/ runt in hoc caſu tam intus ſumpta q̃₃ extra de qui/ bus ſermo copioſus infra habetur. ¶ Et laudaue/ runt ex ſimplicib⁹ vitis extremitatis ꝛ citonia ꝛ ma la granata ꝛ extremitates ſalicis ꝛ portulaca₃ ꝛ vir/ gam paſtoris ꝛ ſempuiuũ ꝛ hiis ſimilia. ¶ Trociſci qui iuuamẽto magno conferunt in diabete. ℞. aca tie. ʒ. ii. roſ. rubearum ſiccarum. ʒ. iii. balauſtiarum. ʒ. iiii. gũmi. ʒ. ii. draganti. ʒ. j. terantur ꝛ cribellentur ꝛ conficiãtur cu₃ mucilagine pſilii ꝛ dẽtur cũ aqua frigida. ¶ Emplaſtrũ ad idẽ. ℞. farine odei ifun/ daẜ i oleo roſ. quãtũ ſufficit ꝛ modico aceti poſſunt ãt addi ſemia portulace ꝛ raſura cucurbite ꝛ ſolatꝛ ꝛ alia ſimilia ſemina frigida. frigidũ tm̃ apponaẜ ꝛ nõ calidũ. veꝝ nõ dubito ꝙ vnguẽtũ noſtꝝ ꝯueniat qđ ifra ſcribeẜ cap. de retentione menſtruorum.

Trociſci.

Emplaſtrum

¶ Tractatus. 14. primi ſermonis. De diſpoſitioni bus veſice ꝛ cõtinet quattuor capitula.

¶ Capl'm primũ. De prouocatione vrine.

CReãnit animali ſundanti vrina₃ ſa/ piẽtia pria ſacculũ q vocaẜ veſica ꝛ colecta ibi voluntate poſtea aialis fundaẜ. niſi. n. ſic colligereẜ i ſacculo ſemp in pplexio ne cõtinua ꝛ anguſtia cõtinue effuſionis vrina aial eſſet q nõ fuit neceſſari⁹ egeſtioni ſuppleuit. n. natu ra ſacculũ p multitudine reuolutionũ inteſtinoru₃.

Dicemus ergo nunc de diſpoſitionibus ſacculi pp
hoc ſciẽtes ꝙ quecũqꝫ ſibi ꝯferunt ſiue in doloribꝰ
ſiue i vlceribus ſiue i lapide ſiue in quocũqꝫ alio cõ
ferũt ẽt poris vtritidibus q̃re ſermonẽ eoꝝ dicemꝰ
qñ de dicto ſacculo fiet ſermo. incipiemꝰ ãt a diſpõni/
bus vrine pp quã creatus eſt ſacculus demũ dicemꝰ
de alijs. Et primũ qdẽ de hijs que vrinã ꝓuocãt qñ
ꝑternaturã detinet̃ i ſacculo vnũ cõmune ꝑceptũ ꝑ
ponẽtes ꝙ ſi vrĩa a multitudine ſua detinet̃ i veſica
tutius eſt illã p extrinſeca ꝓuocare ſicut p balneum
vnctiones ⁊ hmõi q̃ꝫ p ꝓuocãtia itra data. fert̃ enĩꝫ
illa tunc nõ parum nocere. Aliter autẽ ad ꝓuocãtia
tranſeunduꝫ quoꝝ copiam nõ ſcribemꝰ. ¶ Et ſcri
ptum eſt de gladiolo ꝙ maxime in ſtranguriã opi/
tulatur. Oportet autẽ ipſuꝫ coquẽtes dare in potu
decoctionẽ ⁊ coquat̃ vſqꝫ ad cõſumptionẽ duarum
partiuꝫ aque ⁊ per triduũ ſumat̃. ¶ In hoc autẽ
caſu radix centinodie cũ aqua bibita maximũ ꝑſtat
effectũ. ¶ Flos autẽ cimini ſilueſtris vel carniali
bibitus cũ decoctione apij eſt ſingulare preſidium.
¶ Squilla autẽ ⁊ eius acetũ vrinã fortiter prouo/
cant. ¶ Quod vrinaꝫ fortiter prouocat ita ꝙ ẽt ſan
guinẽ niſi caute det̃ eſt radix rubee tintoꝝ. ¶ Mi/
liuꝫ autẽ ſolis bibituꝫ eſt mirabile i hoc caſu. ¶ Se
men autẽ graminis datum in potu fortiter vrinã ꝓ
uocat. ¶ Infantiũ autẽ vrinã prouocat radix meu
qñ trita pectini eoꝝ ſuperponit̃. ¶ Si aũt ſemen
hircos ſumat̃ ad pondus deñ. iij. in oibus ꝓuocat
vrinam fortiter. ¶ Scriptũ eſt etiaꝫ i hoc caſu ꝙ ſe
men dauci eſt fortius omni medicina. ¶ Ciperi ãt
proprietatem habẽt in cõfortãdo veſicam debilem
frigidam ⁊ ꝓuocat in ea vrinaꝫ qñ diſtillãdo egredi
tur. ¶ Elixatura autẽ radicũ lappe i vino cocte bi
bita prouocat vrinaꝫ multaꝫ fetidã: ⁊ ex hoc aufert
fetorem totius corporis. ¶ Folia autẽ myrti ⁊ fru

Cañ.
De diure
ticis.
Gladiolus.
Centinodia.
Ciminum ſil
ueſtre.
Squilla.
Rubee tinto
rum radix.
Miliuꝫ ſolis
Semen gra
minis.
Radix meu.
Semẽ hircos
Semẽ dauci
Ciperus.
Radix lappe
Myrtus.

ctus: ⁊ ſemen ſilueſtris que facit cububas quoſdam
ſilueſtris ⁊ multū oritur inter frumenta maxime in
partibus lumbardie multū confert. ¶ Semen oīs
Apium. apij ⁊ maxime hypoſelini coctuȝ in aceto ⁊ aqua bi
Serpillum. bituȝ vrinā ꝓuocat. ¶ Semen aūt ſerpilli ⁊ maxīe
ſilueſtris ad diſtillationē vrine cōfert in prouocādo
Trifolium. vrinaȝ. ¶ Semē ⁊ folia trifolij cū aqua bibita ſunt
ſingulare remedium cuius doctrina eſt poſita ſupra
cap. de diſpōnibus ſtomachi cap. i. ¶ Semē quoqȝ
Abrotanum abrotani cū cōdito ē ſingulare ꝑſidium. ¶ Elixa/
Cameleōta. alba. tura cameleonte albe in vino bibita maxime ꝓdeſt.
¶ Prouo. ſan. coagula/tum. ¶ Et qꝛ qn̄qȝ ꝯtingit nō ſoluȝ vrinā: ſed ēt ſangui
nem cōgelatū ꝓuocare per vrinā: ideo de illo hic di
camus. ¶ Et i hoc oē coagulū diſſoluit illud ⁊ ꝑci
Coagulatum omne. pue coagulū leporinū. ¶ Idē autem operaƭ cinis
Cinis yſopi humi. yſopi humide. ¶ Ideȝ ēt ⁊ pulegiū matricale forti
ter eniȝ ꝓuocat vrinaȝ ⁊ eliquat. ¶ Et dixerūt qui
Pulegiū matricale. dam ꝙ ſit cotilla fetida Auic. autē vocat eaȝ vehē.
ſed certificatū eſt ꝙ ſit illa que matricalis vocaƭ cōi
ter. debet aūt dari cū aqua mellis. Nos aūt experti
ſumus hoc ſuffragiū in ꝓuocatiōe vrine ⁊ eſt vehe/
Puluis maxillaꝝ. luciuȝ. mens in hoc. ℞. ſpinas maxillaꝝ luciorum ſalſoruȝ
fiat ex eis puluis aduſtus vel nō aduſtus ⁊ detur in
potu cū vino ſubtili. ¶ Idem ad ideȝ. ℞. oppopo
nacis corticuȝ ⁊ radicū capparoꝝ condiſi omnium
an̄. fiat puluis ſicut alchool ⁊ ſubtiliſſim⁹ ⁊ deƭ cum
aqua ciceꝝ. ¶ Expertus quoqȝ ſum in egro ⁊ pro/
Paritaria. prie in infantib⁹ vt tollaƭ paritaria ⁊ frigaƭ in oleo
⁊ demū pectini ſupemplaſtreƭ. potens eniȝ eſt mol/
Filipendula. tum in ꝓuocatiōe vrine. ¶ Urinaȝ aūt ꝓuocat fili
pendule radix cuius experiētiā habem⁹ qn̄ cum vi/
no coquiƭ ⁊ illud vinuȝ in potu ꝓpinaƭ. ¶ Expti
Cucurbita. autem ſumus in infantibus vt tollatur cucurbita q̄
eſt antiqua in retinendo oleum ⁊ calefiat aqua fer/
uenti ita ꝙ aqua non ponatur in ea calida per os

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0124-8
DFG

ipſius infantis ponat virgaʒ:⁊ calorem retineat. In prouectis videmus hoc conferre ⁊ dolorem illaruʒ partium mitigat. ¶ Tollatur etiā cantaridarū cō/buſtarum cum vino a. ℈.j. vſqʒ ad. ℈.ij.ſ.⁊ faciunt etiam nō combuſte. verum vſus earum ſit vltimus ⁊ cū alia remedia nō proſunt: prouocant enim vlce rationeʒ veſice. Ego aūt paꝝ dedi: qꝛ vnam ſolam ſine capite allis ⁊ pedibus ⁊ ſufficit verum illaʒ mi ſcui cum decoctione alioꝝ prouocantium. Cantarides.

¶ Capitulum. 2. De retentione vrine ⁊ micto ſan/guinis ⁊ ardore.

ET ſcriptū eſt ꝙ puluis radicis ſilueſtris vitis cū duobus ciatis vini ſumme facit. ¶ Dyaſ. aūt dicit hoc idē de vite ſimili dicta hypoquiſtidos vrinā vehemētiſſime ſtringit. ¶ Ad idē corall⁹ rubeus bibitus cū aq̄ cōfert iuuamēto magno mani/feſto. ¶ Uſus āt enule multū cōfert. ¶ Ad diſtilla tionē āt ⁊ inſenſibilitatē egreſſus vrine vinuʒ i quo multotiens ferrū extinguitur ardens illam retinet. ¶ Litargiriū illā fortiter retinet. ſed oportet vt de tur cū cautela: qꝛ eſt venenū. ¶ Ad puerum auteʒ qui mingit in lecto confert valde caro eritij terre/ni adeo ꝙ aſſiduatio comeſtionis facit fortaſſis vt vrina cum difficultate egrediatur ſicut dicit Auicē. Quandoqʒ vrina egreditur ſpiſſa ⁊ aſpera: ⁊ tunc radix papaueris agreſtis in aqua cocta vſqʒ ad con ſumptionem medietatis ⁊ bibita: prodeſt. ¶ Ex/perti autem ſumus ꝙ ſi tollantur cipreſſi nuces aut ſumitatis eius aut grana myrti aā. terantur ⁊ mi/ſceantur cum rob ⁊ detur in potu diſniā ſanāt ⁊ cō/ferunt opem veſice ad quam ſupfluitates currunt. Et ſcriptuʒ eſt ꝙ ſola folia cum vino bibita idē fa/ciunt. ¶ Et dixit Raſis ꝙ ſi tollis criſtam galli ⁊

Uitis ſilue/ſtris. Coralus ru. Ennula. Uinū ferratū Caro eritij terreni. Papa. agre. Nuces cipſſi Myrtus. Criſta galli.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0125-4 DFG

ſiccas eã ꝛ miſceas in lecto eius qui mingit in lecto ipſo neſciēte:curabit. ¶ Si aūt ſanguis egrediatur cū mictu ypoquiſtidos vehemētiſſime cōſtringit. ¶ Eūdez aūt ſanguinē ſtringit mumia qñ ex ea bibit vſqȝ ad grana tria cū vino. ¶ Si vero ardoꝛ ſit cū vꝛina:decoctio radicū altee ꝓfert. ¶ Ego ſanaui viꝝ patientē ardoꝛē intollerabilē vꝛine ꝛ impotentiā retētionis vꝛine ita ꝙ bñ.60.vicibus mingebat in nocte cū trociſcis inuentis induſtria ꝓpꝛia ex aſſumptione duoꝝ ex eis duobꝰ diebus ꝛ ſunt. ℞.ſeminū citruli ꝛ cucurbite excoꝛticate añ.ʒ.iiij.ſemis lactuce ſeminis poꝛtulace añ.ʒ.ij. ſucci ligritie.ʒ.j. roſa.ʒ.5.glandiū.ʒ.j.mirtiloꝝ lentium excoꝛticatoꝝ añ.℈.j.terant cū ſucco poꝛtulace aut mucilagine pſilij fiant trociſci:ſit quoqȝ trociſcus quilȝ.ʒ.j.ꝛ doſis .j.veꝝ in magnis coꝛpoꝛibus augeť doſ ſicut in minoꝛibus minoꝛať. ¶ Experti aūt ſumus ad ardoꝛē maxime qñ eſt ꝓpter acumen colere. Qd ſi patiens cōtinue vtať ſebeſten ſanabiť. ¶ Ad idez autē eſt ſi ſumať granoꝝ pinee maioꝛis ſeminū cōium mūdatoꝝ añ.coqtur cū rob q̃ɫtitate q̄ ſufficit ꝛ ſumať ex eo a.ʒ.iiij.vſqȝ ad.ʒ.v.diſſoluto cum aqua zucchari. Et hos ēt trociſcos iueni mirabiles.℞.ſeminū citruli ꝛ cucurbite añ.partes equales ſemis lactuce ſeminis poꝛtulace añ.cuiuſlibet partē mediā ſucci liquiritie pini quartā partē illius terant oia ꝛ cū ſucco poꝛtulace aut mucilagine pſilij fiāt trociſci quoꝝ quilȝ ſit.ʒ.j.ꝛ detur mane cū aq̄ mellis aut zucchari aut decoctiōe ſemis lactuce ſm ꝙ diſpoſitio magis idicat.ſunt ꝛ hij trociſci vehemēter extinctiui ſitȝ.

Hypoquiſtidos. Mumia. Trociſci. Sebeſten. Trociſci alij.

¶ Additiones.

¶ Ad ſtranguriā ex humiditate ꝛ mingentibus in lecto ꝛ ad paraleſim veſice.℞. terrā illam inuentā ſub mola fabꝛi deſiccet ꝛ pulueriȝet ꝛ cum.d. glandium offerat eſt enim expertum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0126-0

¶ Mictui ſanguinis a renibus qdā exhibuit troc. alchechingi cū aqua plan. in mane vz. ℥. ij. ſ. cū vno troc. ⁊ liberatus eſt.

¶ Pul. ſe. lactucaꝝ ⁊ portu. cum zucharo eſt medicina experta maxime cuidā Bonoñ. cui omni anno iſte ꝯtingebat ter vel quater ⁊ liberatus eſt i duobus diebus ⁊ eo vtatur in omni cibo ⁊ potu in q̄ẑtitate magna ⁊ ipſe erat annoꝝ. 50. cal. ⁊ ſic. cōplexionis ſm totum: ⁊ ſi cōtingat excoriatio in capite virge fac ſtuellum infuſuz in aqua roſa. in qua liqueſiat opium ⁊ ſtatim ceſſabit dolor.

¶ Cap. tertiū. De doloribus veſice ⁊ vlceribus.

Voluerunt antiqui circa dolores veſice facientes ſermonem qñ de ſimplicibus tractabant. ꝙ omne tepidū ſumptū mirifice operat̄. ¶ Elixatura peonie femine cocte in vino maximū affert ꝓſidium ꝙ experti ſumus illā dantes in potu. ¶ In hoc aūt caſu flos cimini ſilueſtris cuz elixatura apij bibitus eſt ſingulare ꝓſidiū. ¶ Si ēt folia lauri coquātur in aqua ⁊ ponātur in ſacculo ⁊ ſuper eis calidis ſedeat patiens multuz cōfert ⁊ hoc experti ſumus. ¶ Tollit eundē radix raffani ⁊ nenufaris ſuperemplaſtrata ſed fortius eius ſemen. ¶ Cuz autē nulla alia medicina ꝯferat ⁊ nō alr̄ ꝓſumendum eſt exhibeat̄ cātaris vna vel apud me eſt vt nō ſit dolor cū vlcere cū ꝓprietas cātaris ſit vlcerare veſicā. forte autē magis ꝯfert cū eſt a ſuperfluitatib⁹ groſſis aut vētoſitatibus in ea exiſtētibus. ¶ Si aūt vlcera ſint in veſica: tūc elixatura graminis multū ꝯfert vrinā etiā ꝓuocat ⁊ lapidē extrahit. ¶ Et nos habem⁹ in hoc caſu expta cū qb⁹ iaz. x. dieb⁹ iuuenē vlceratuz ſanaui ⁊ ex his eſt. ℞. granoꝝ alchechingi. ʒ. iij. ſeis citruli cucumeris ⁊ cucurbite añ. ʒ. iij. ſ. boliar. gūmi: thuris: ſanguinis draco. papaueris albi: amigdalaꝝ amaraꝝ: ſucci ligritie: dragāti: amili: gra

Peonia.
Flos cimini ſilue.
Folia lauri.
Radix raffa.
¶ Ad veſice vlcera.
Gramen.
Trociſci.

Bolus idem eſt ꝙ terra ſigillata.

nucis pini añ.ʒ.vj.ſeis apij:karabe:boli: iuſquiami: opij añ.ʒ.ij.fiãt trociſci quoꝝ qlibet ſit.ʒ.j. ⁊ deẜ ex his vnus mane cuȝ iuleb aut aq̃ mellis aut lacte caprino ſicut neceſſitas poſtulat. ¶ Vnguētū ad idē quo vtimur. ℞.litargirij:ceruſe:plūbi:terre ſigillate:ſucci ligritie:corticū thuris:cētinodie añ.partē.j.gallaꝝ:corticuȝ mādragore añ.partē.j.s.pulverizētur ſubtiliſſime ⁊ cū albumine oui ⁊ lamina plūbea ⁊ cū piſtello plūbeo diutius agiteẜ ⁊ cū ſiringa mittaẜ ſuper veſicā ⁊ virgā. ¶ Fomētuȝ fiat ex aqua decoctionis roſ.corticū papaueris ⁊ ꝯſolide vtriuſqꝫ ⁊ renibus cerotum eius continue applicetur.

Vnguentum.

¶ Additiones.

¶ Medicamē bonū ſiẜe tro.de alchechingi.℞.q̃tuor ſe.fri.mundatoꝝ:ſe.papa.al.ſe.malue:ſe.bōbacis:ſe.por.ſe.citonioꝝ mirtiloꝝ:dragagāti:gummi ara.pineaꝝ mūdataꝝ:iuiubaꝝ fiſticoꝝ cādi penidiarū:ligritie mūde:or.mūdi:mucilagis:pſilij:amigd.dul.añ.ʒ.j.boliar.ſan.dra.ſpodij:ro.myrrhe:añ.ʒ.ij.ꝯficiāẜ cū ydromelle ⁊ fiat tro.⁊ cū vti volueris diſtēpereẜ vnꝰ cū lacte ⁊ exhibeaẜ ⁊ ſi fuerit vlceratio ī veſica diſtēpereẜ vnus cū lacte ⁊ ꝓiciaẜ ꝑ ſiringā. ¶ Lac caprinū qūocunqꝫ ſumptū ceteris ꝓualet:⁊ maxime ſi ſumaẜ cū vno tro.alchechengi.nā vir quidam nobilis erat annoꝝ.60.vel circa ⁊ ſolo hoc medicamine liberatus eſt ab vlceribus colli veſice.

¶ Capi.4.De lapide in veſica.

Frangit oēm lapideȝ in veſica fractione forti nitrū qñ tritū bibiẜ cū vino ſubtili qḋ idē dicunt facere fruſtū adamātis qñ per ſiringā imittiẜ. ¶ Cortex autē lape cuȝ vino ſubtili albo ſumptus manifeſte frāgit ipſum ſicut dicit Gal.in.xj.tracta. ¶ Ad idē eſt ſecretū Gal.qḋ infra ſcribiẜ vbi aḋ augenduȝ libidinē ſermo erit. ¶ Raſ.autē plaudans hanc ꝯfectioneȝ dicit ſe fregiſſe in minori ſpatio.xl.

Nitrum.

Adamas.

Lappa.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0128-1 DFG

dieꝝ lapidem magnū in veſica ꝛc. ℞.ſe.raffani: ſe. macedonici:carpobalſami:corticū radicū oppopo/na.corticuꝫ radicum caparoꝝ:amigdalaꝝ amaraꝝ: bacce lauri:ſquinātis:ciperi:ſpice inde:caſſie lignee: ſatyri:al's ſataragi idi:harmel:gentiane:ariſtolo.ro tun.aſſari:cordumeni:armoniaci : ſerapini : bdelij: piperis : oium añ.partes equales gūme ſufficienti: balſamo diſſolute malaxent ꝛ ex eis alie ſpēs cōficiā tur ꝛ fiant pillule.doſis.ʒ.j.in die cuꝫ apozimate de ſeminibus qḋ eſt.℞. ameos:cheyſim:carui:origa/ni:nigelle:oiuꝫ añ.ℳ.j. coquātur in tribus lib. aq̄ vſqꝫ ad cōſumptionē medietatis. Quādoqꝫ poteſt p̄dictis admiſceri.vj.pars cineris ſcorpionū qui fit hoc modo.℞.ſcorpiones ꝛ pone in olla noua ſtri/cto orificio ꝛ pone in furno nō minus cal'o ꝛ dimit te per.vj.horas:ꝛ tunc aduſtos.℞.ꝛ tere ꝛ vſui re ſerua : poteſt autem ſolus cinis dari ꝛ maxime ſm̄ doctrinā Sera.ſcriptā ſupra ca.de lapide renali.

Setaregi pro tapſia exponitur.

Cinis ſcorpionuꝫ ꝛ modus fiendi.

¶ Additio.

¶ Puluis expertus ꝛ optimus.℞.ſaxifragie ani/ſi petroſilij piperis apij milij ſolis ſe.ſparagi añ. te/rantur ꝛ cribra ꝛ cum melle miſce:ꝛ da bibere co/clear vnum cum aqua calida.

¶ Tractatus.15.primi ſermonis.De diſpōnibus inteſtinoꝝ ꝛ ventris:ꝛ ꝯtinet capl'a quinqꝫ.

¶ Cap.1.De doloribus inteſtinoꝝ q̄ dicunt colici.

Multitudinem inteſtinoꝝ creauit altiſſimus i corpore humano ſubiūnicem reuolutoꝝ: vt cū cibus digeſtus deſcēdit a ſtomaco:qꝛ per totū tranſitum inteſtinoꝝ a meſeraicis exucet ꝛ nihil inde iuuamenti perdat nec vt in pluribus inteſtinoꝝ ſunt alligate meſeraice vt ne fex ēt ſine mora deſcendat a ſtomacho:ꝛ ſic homo in cōtinua perplexitate

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0129-9 DFG

egerendi feces eſſet:q2 tardat fecuʒ deſcenſus ex re/
uolutionibus multis. Sunt aũt inteſtina multi ſen
ſus:q2 cũ cauſa dolẽdi vehemẽter affuerit eis vehe
menter dolẽt ⁊ ſi qdeʒ in groſſis fuerit inteſtinis ⁊
inferioribus vocamus colicũ dolorẽ. Si vo in ſub/
tilibus ⁊ ſuperioribus illiacã appellamus. ¶ Dice
mus aũt ⁊ de vtroqʒ ſimul. prius tñ dicẽtur oia que
doloribus intraneis ꝯueniũt ⁊ q̃re ex de fluxu mate
rieꝝ ad inteſtinã dolor q̃ſi ſemper accidit. Dicamus
primo q̃ tales materici defluxus ꝓhibent. ¶ Con/

Cortex medi⁹ glandis.

cordati ſunt qdã ꝙ cortex glandis medius vel etiã
arboris: coctus ƀʒ neceſſitatẽ dico in vino vel aqua
⁊ bibitus maximũ p̃ſtat auxiliũ. ¶ In quo caſu de

Ungula cabalina.

coctio vngule cabaline cũ vino vel aqua bibita for/
tiſſimũ eſt p̃ſidiũ. ¶ Aliter remediũ dicũt in hoc ꝙ

Lac aſininũ.

lac aſininũ eſt optimũ in potu ſumptũ ⁊ ꝙ ouinum
caprinũ ⁊ bubalinũ mirifice ꝓdeſt: ⁊ maxime ſi i eis
ſint extincti lapides fluuiales ſiue poſtea lac bibat̃ ſi
ue per inferius imittat̃. ¶ Gal. aũt p̃laudat extin/
ctionẽ ferri potius in lacte q̃ʒ calculi. ¶ Ad oẽs au
tẽ dolores intrinſecos ⁊ ven. tormẽta dixerũt effica

Cortex pini.

ciſſimũ fore corticẽ arboris pini coctũ in vino ⁊ bibi
tum. Et ego dico hic ꝙ nõ eſt inutile ſcire qd̓ dixit

Sterc⁹ hois

Raſis ꝙ ſtercus hois calidũ ⁊ diſſolutũ cũ aceto ꝓ
iectum in ore beſtie ſtatim dolorẽ ſedat. ¶ Dixerũt
quoqʒ ꝙ agaricus ſumptus in potu cũ aqua vel vi/

Agaricus.

no vel ſquiniabim vel melicrato ƀm ꝙ expedit ꝯdi
tio ꝯfert. ¶ Et qd̓ vtillimũ experiẽtia vidi aniſum

Aniſum.

ƀm oẽs qualitercũqʒ ſumptũ operat̃ idẽ. ¶ Serap.
aũt dixit neqʒ aliqs cõtradixit. Camomilla eſt vna

Camomilla.

ex fortioribus medicinis ꝯueniẽtibus in ſedãdo do
lores ⁊ ex melioribus molitiuis ex medicis ꝯueniẽ/
tibus mẽbris intrinſecis q̃ ſunt poſt mirach. ¶ Cõ
fectio autẽ kirandi ſcripta ſupra cap. de fluxu mate/
rieꝝ ad oculos i balneo illinita eſt magnũ remediũ

ad omnes

ad omnes dolores. ¶ Item dixit ꝙ ſtercus leporis cuȝ vino calido ſumptū colicos ſanat. ¶ Sed oēs pūgitiuos dolores tollit decoctio aneti cū baurach ſicut ⁊ ardores inteſtinorum tollit ⁊ altee decoctio. ¶ Et oēm intraneā pulſationē ſedat cum eſt fortis ſuccus coriādri qn̄ cū lacte bibiť. ¶ Ad oēs aūt dolores fri.⁊ vētoſitates ꝯfert enula. ¶ Dolores autē iteſtinoꝝ colicos tollit ꝯfectio de amigdalis ſcripta ſup̄ cap.de hicteritia. Semp aūt ſit ſermo nr̄ ne cū apoſtemate ſit dolor.ille eniȝ ſibi ꝓpria indiget euacuatione. ¶ Scriptū eſt ꝙ cābria ⁊ eſt ſpēs cauliuȝ in iuſculis comeſta eſt ſingulare ꝑſidiū. ¶ Saluberrime curat dolores colicos ciminuȝ agreſte qn̄ cum melle aq̄ ⁊ paſſis aſſumiť: ⁊ ſilr̄ inteſtinoꝝ inflationes. ¶ Dicūt aūt ꝙ in hoc caſu porꝝ datū res mirabiles efficit. ¶ Proprie autem ꝯfert ſemen ſileris ſumptū. ¶ Et ius galli veteris cū polipodio ⁊ aneto ꝯfert valde. ¶ Ualet ēt hypericon in potu vl' cibo ſumptuȝ. ¶ Semen quoqȝ apij hipoſelini ⁊ ſilr̄ apiū petroſelinū coctū cū aceto mixto aq̄ ſimul vel diuiſiȝ ⁊ bibita ꝯferūt:nā ꝓprietas ſileris mōtani eſt laxare vētrē ⁊ ſic ꝯferre. ¶ Serpillū eſt bonū i hoc caſu ⁊ eiꝰ ſemen ⁊ maxime ſilueſtre qn̄ cū vino ſumitur. ¶ Rutha autē dr̄ ꝙ eſt ex rebus maxime cōferētibus. ¶ Serpilluȝ autē infuſuȝ cū aq̄ mellis aut fenugreci ⁊ bibitū ⁊ clyſterizatum appropriet ate cōfert. ¶ Saturegia etiā appropriet ate ꝯfert ⁊ ſilr̄ radix roſmarini ſicca ⁊ cū vino bibita. ¶ Cōfert autē multuȝ ⁊ betonica superemplaſtrata. ¶ Cum autē a vētoſitate eſt dolor:aleū plus omni alio medicamine reſoluit:⁊ in hoc caſu poniť tāq̄ȝ tyriaca. ¶ Sedat aūt oēs tales dolores ſedatione forti ⁊ mordicationes ventris pinguedo anatis ⁊ poſt hoc pinguedo porci. ¶ In colica autē cōfert multuȝ caro alaude qn̄do ex ea multū comeditur vel eius iuſ.⁊ hoc

Stercus leporis.
Anetuz.
Succus coriandri.
Enula.
Confectio de amigdalis.
Cambria ⁊ qd ſit.
Ciminū agr.
Porruz.
Semē ſileris
Ius galli vetuſti.
Hypericon,
Apium.
Serpillum infra.
Rutha.
Saturegia.
Radix roſmarini.
Betonica.
Aleum.
Pinguedo anatis.
Caro alaude

cõfirmat multũ Gal. ⁊ dixit Rab. i ea eſt ꝓpetas ſol uere vẽ. ⁊ ꝯfert colice. ¶ Cũ ãt pũctio eſt cũ vẽtoſi tate ⁊ dolore calcaneꝰ porci aduſtꝰ donec albeſcat tri tus ⁊ bibitꝰ ꝯfert: ⁊ hoc ꝯfirmat Gal. xj. terapen. Et ego certe expientiã iueni mirabilẽ. ¶ Silr̃ inflatio nibꝰ vinũ ď paſtinaca ẽ ſingulare pſidiũ cuiꝰ doctria eſt ſup̃ trac. de diſpõn: bꝰ ſtõaci cap. 1. ¶ Cõfert aũt ꝟtuoſe harmel bibita ⁊ linita. Et dñt qdã ꝙ ſit ſpẽs ruthe. qdã aũt ꝙ ſit cicuta. Ego aũt dico ꝙ ſi ſit ru tha ſilueſtr ꝫ de quo puto directe cãe fride ⁊ vẽtoſita ti appoſita tollit dolorẽ: cicuta aũt mendoſe ⁊ ſemꝑ ſtupefaciẽdo magis. ¶ Ad humidã colicã ⁊ vento ſam cologntida valde ꝯfert ſicut ad dolores pũgiti uos ven. ꝯfert decoctio maiorane. ¶ Siſeleos ẽt ⁊ etiã radix eius dolores pungitiuos ⁊ vẽtoſos reſol uit. ¶ Ad eundẽ ⁊ inflãmationes: bibaꝛ piper cum melle ⁊ folijs lauri reticẽtibus ⁊ radix etiã piperis dolores colicos ⁊ ventoſitates fridas appꝛopꝛietate tollit. ¶ Ex nr̃is aũt ꝓprijs q̃ colice ꝯferũt ſunt pil lule hmõi q̃ etiã vẽtoſitati cõferũt matricis. ℞. ca ſtorei: ameos: cimini: nigelle: turbit: myrrhe añ. par tẽ. j. ʒʒ. ſaliſgẽme: pulpe cologntide añ. partẽ mediã: corticũ mãdragore: ſemis iuſqami: apij añ. partẽ ter tiã croci: piperis: añ. partẽ. iiij. fiãt pillule ſicut cicer cũ ſucco ruthe. Doſis ſm fortitudinẽ virtutis a. ʒ. j. vſqꝫ ad. ʒ. ij. ¶ Suppoſitorio vtebã hmõi. ℞. cimi ni: carmeni in aceto iſuſi: ameos: ſiſeleos: bacaꝝ lau ri: folioꝝ ruthe ſiccoꝝ: añ. partẽ. j. piretri partẽ. iiij. pulpe cologntide: baurach añ. partẽ. iij. radicũ ari ſtolo. gẽtiane: añ. partẽ. 5. teranꝛ ⁊ fiat puluis: ⁊ ex eo cũ melle ⁊ ſucco ciclaminis informenꝛ ſuppoſitoria ſitqꝫ i quolibet ſuppoſitorio. ʒ. j. 5. ¶ Utebamur ẽt hoc electuario qđ eſt valde vtile ⁊ pcipue qñ qs du bitat. vtrũ dolor ſit vere colicus vel ſit lapis. qm̃ in vtroqꝫ ꝯfert ⁊ eſt. ℞. turbit: ſpatanꝫ ⁊ eſt palma xp̃i

Marginalia: Calcaneꝰ porci. — Vinũ de paſtinaca. — Harmel. — Cologntida. — Maiorana. — Siſeleos. — Radix pipis — Pillule dolori ventoſo matricis. — Suppoſitorium. — Electuarium

añ.auř.vj.cimini carui añ.auř.j.agarici:radicū lilij celeſtis:ariſtolo.añ.auř.vj.origani : yſopi:añ.auř.j. maſticis ſqnāti.ʒ.viij.ɔficiant cum melle. Doſis ſit auelana parua. ¶ Cōfert ēt inunctio facta cuꝫ oleo Gal.ſcrip.iſra cap. vniuerſali de dolorib⁹ iūcturaꝝ.

Tyriaca. ¶ Cōfert ēt tyriaca ſcripta ſup̄ cap.ď ſoda qñ ex ea accipit cū aq̄ decoctiōis camomille.

Roſa. ¶ Dictū eſt āt ſup̄ ꝙ roſa ⁊ aq̄ ei⁹ ⁊ oleū:dolores colicos ſedāt mi/ra ſedatiōe.

Enema acu/tum. ¶ Ego aūt experiētia ꝓpria multos ſa/naui cū clyſteri acuto facto ꝙ ē. ℞.cētau. mino.ca momille:ruthe:aneti añ.M.j.ſe.aniſi:ſeniculi:cimi ni:carui:ameos:bacaꝝ lau.añ. M.s.cologntide ite rioris.ʒ.j.ſaliſgēme.ʒ.ij.coq̄ oia i aq̄ q̄ ſufficit ⁊ colet tūc. ℞.colature lib.j.s.diſſolue in ea olei rutacei.ʒ. iij.bñdicte.ʒ j.⁊ vtere.

Elm ď bacis lauri. ¶ Electuariū ď bacis lauri qď vehemēter eſt vtile nō ſolū.n.ſanat : ſed p̄ſeruat vtētē qñ ex eo quolibꝫ mane accipit a.ʒ.j.vſqꝫ ad.ʒ. iij.cū modico boni vini calidi. Et ego cum eo ſolo plřes p̄ſeruaui amicos. ℞.ruthe ſicce.ʒ. x.ameos:ci mini:nig.cheyſiz:origani:petroſilij:amig. amaraꝝ: pipis:calamēti:macropipis:dauci:acori:añ.ʒ.ij.ba/caꝝ lauri:caſtorei : ſerapini añ.ʒ.iij.oppoponacis.ʒ. iij.ɔficiāt cū melle ei.n.nō eſt aliq̄ ɔfectio par i ſpar gēdo vētoſitatē.

¶ Additiōes.

¶ Pillule ex pul.caſſie lignee ſtorace cala. valēt ad oēm dolorem inteſtinoꝝ ex frigida cauſa factum.

¶ Ad oēꝫ vē.dolorē ⁊ oiuꝫ mēbroꝝ multū facit ſuf fumigatio folioꝝ porri:lauri.ſaluie ďcoctis in vino forti ⁊ deorſuꝫ facta ⁊ eſt pluries expertū ⁊ optimū.

¶ Capitulū.2.De lumbricis.

a

AD lūbricos qdē iſantiū qñ ſūt maxie cū feb. multū ɔfert oleū vio.qñ capit ⁊ vmbilico ⁊ renib⁹ inungit ⁊ certe nos multū vtile inuenimus ⁊ ſum⁹ experti.

Myrrha. ¶ Interficit autē vermes ⁊ approprietate expellit a corpore myrrha. ¶ Vermiculos autem

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0133-8 DFG

vid michael Saus fol 205

Nepta — puos q fiunt in ano vel in alia pte corporis iterficit nepta cū lana poſita ⁊ ipoſitusta ⁊ ſimlr aſpaltū ſimlr appoſitū. ¶ Aſcarides āt oēs nux indica ap-

Nux indica — proprietate expellit. ¶ Et Raſ. dixit q cornu cer-

Cornu cerui — ui aduſtū ſi potet cū modico melle expellit vermes.

Coſtus. — ¶ Dixit quoq Gal. in tractatu. 7. q. coſtus bibitus cū aq̄ vel melle lūbricos iterficit latos. ¶ Clyſtere factū ex chitram magnos ⁊ paruos interficit. ¶ Epellit āt oēs lumbricos leui laxatiōe decoctio

Sticados. — ſticados cū lentibus ppinata in potu: ⁊ hoc eſt ex optimis in hoc caſu vt ſepiſſime fui exptus. Et idē ſticados emplaſtratuʒ exterius interficit plures q̄z

Polium. — abſinthiū. ¶ Ad aſcarides autē poliū eſt valde bonuʒ vt aūt interficiant: cicera fundant i aceto per noctē in mane āt comedant i ieiuno ⁊ patiens abſtineat a cibo ⁊ potu per dimidiā diē. ¶ Educit āt

Semē leuiſti — oēs vermes ſemen leuiſti. propinatū i potu. ¶ De-

Lupini. — coctio ēt lupinoꝝ cū ſemine cauliū illos interficit.

Semē cauliū — ¶ Et Gal. dixit in. 7. q ſolū ſemen cauliuʒ ⁊ maxime egiptiacoꝝ illos iterficit ⁊ educit. ¶ Decoctio āt corticū ⁊ radicū granati ⁊ dicunt cortices buzee ſm quoſdā i ieiuno facta ⁊ bibita: aut idē ēt cortex cū vino bibitus oēs extrahit lūbricos. ¶ Nigella

Nigellā. — āt cōeſta interficit ⁊ ſimiliter ſiſamū ſupemplaſtret. ¶ Linitio etiā circa ignē cū baurach interficit eos vētris. ¶ Nos autē circa vermes expti ſumus q

Calcane⁹ bouis ⁊ vace. — ſi ſumat calcaneus bouis aut vace ⁊ terat ⁊ det i potu cū lacte vel vino vel melle vt dixit Raſ. interficit illos.

Radix nigra filicis. — ¶ Radix etiam nigra filicis data in potu iterficit illos ⁊ educit. Sʒ meli⁹ educit qn̄ modicū ſcamonee aut elebori nigri admiſcet cuʒ ea. ¶ Lotio ēt facta ex radice eius rubea longos vermes iterficit. Cū vero illos p inferius educere volumus fa-

Sebeſten. — cimus clyſtere ex aq̄ decoctiōis ſebeſten. Si vero p ſuperi⁹ illos educere volum⁹ illā decoctionē dam⁹ i

Contra lubricos puerorum da eis bibere ros milch s. lac eque l cabballi · doctor Salig

potu. ¶ Puluis ē redicū ſecunde ſpeciei diptami datus in potu in ieiuno cum aliquo liquore ꝛ pci/pue cum aqua cucumeris interficit ꝛ educit. Multum eſt autem de diptamo in ſclauonia.

¶ Gloſa.

a ¶ Unguentum fieri poteſt ex aloe oleo violato ꝛ cera ꝛ expertum eſt.

¶ Additiones.

¶ Succus radicis enule cū bono vino datus mirabiliter necat oēs vermes ꝛ eſt expimētuz laycoꝝ. ¶ Emplaſtruz optimuz vbi fuerit feb. cōtinua cuz vermibus ſicut ſepe cōtingit. ℞. farine ordei lib. j. ſucci graſſule mioris. ℥. xij aceti al. ℥. iiij. fiat emplaſtrum ꝛ ponatur ſuper vmbilicuz. extinguit eniz febrem ꝛ occidit vermes ꝛ eſt expertum.

¶ A nō nullis etiam dicitur lapis buffonis plurimum contra vermes valere.

¶ Unguentū familiare. ℞. ligni aloes: croci añ. ʒ. ij. farine lupinorum. ʒ. ſ. fellis thauri. ℥. j. hierepigre ℥. viij. olei amigda. amaraꝝ vel michaelis ſcoti. ℥. j. terre ſigil. cornu cerui vſti ſumach añ. ʒ. j. cere. q. s. aceti fortis. ℥. ij. ꝛ fiat vnguentum.

¶ Capl'm. 3. De fluxu ven. ꝛ diſinteria.

Fluxus ventrs eſt ex his que frequenter eueniūt ꝛ cuius diſpoſitio ſemper tractaſ vbi de inteſtinoꝝ diſpoſitionibus ſit ſermo. ¶ In oi qdē fluxu ven. ꝛ exitu cuiuſcūqꝫ humoris plaudant hypoquiſtidos tanqꝫ habentem magnā virtutē i eis. ¶ Corticē āt mediū glandis aut arboris eius etiā corticē mediū mirifice dixerūt ſtringere. ¶ Mora celſi acerba ꝛ deſiccata puluere facto ex eis ꝛ bibita retinent ven. forti retētione ꝛ pſerunt oi fluxui hu. Et dixit Gal. ꝙ dnt eſſe ſalita ꝛ exiccata ꝛ tunc pſerūt vehemēter. ¶ Oēz āt fluxuz ſi ſit virtute catarri ſiſtunt cortices mediani rubei caſtaneaꝝ qñ in aq̈

Hypoquiſtidos.

Cortex glandis medius ꝛ infra.

mora celſi.

coquunt̃ vſq3 ad cõſumptionẽ duax partiũ aque:
Aleum. demũ reſiduũ daẽ i potu. ¶ Aleũ.n. ventrẽ refre-
nat ⁊ certe exptus ſum pp fluxũ factũ pp catarticũ
Lutũ magra ⁊ admiratus ſum effectũ eius. ¶ Lutũ ãt qd dicit
magra ⁊ eſt lutũ quo carpẽtarij ſignant ligna ſua bi
bitũ cũ ouis ſorbilibus cõfert valde. ¶ Ualent aũt
Pira ſicca. ad oẽ3 fluxũ pira ſicca mirifice qñ i aq̃ coquũt̃ ⁊ bi-
Ambroxina. bunt̃. ¶ Herba ambroxia mirabil'r ꝯfert ⁊ dicunt
qdã ꝙ eſt apiũ ſaluaticũ. qdã ãt artemiſiã: ⁊ hoc eſt
Azimi vuarũ. verius apud me. ¶ Azimi quoq3 vuax ⁊ maxime
aſſimire ſtrigũt ꝙ expti ſumus ⁊ maxime ꝺ azimis
Sorba. vuax acerbax. ¶ Sorbe vero plus oi fructu ſtrin-
gunt. ¶ Oẽs cõcordati ſunt ꝙ aſſa abſtinẽt fluxũ.
Ego ãt dico ſi fiat a cauſa frigida ſi cũ fluxu ſanguis
Coagulũ eq. egredit̃ ꝓprie ꝯfert coagulũ eq. ¶ Radix ydre em
Radix ydre. plaſtrata ⁊ bibita ſanat fluxũ. ¶ Et dix Gal. in. 6.
Cauda eqna. ꝙ cauda equina eſt validũ farmacũ bibita cũ vino
ſtiptico nõ febrienti: ſ3 febriẽti cũ aq̃. ¶ Et dixit ki
Sterc⁹ colũbe. randus ꝙ ſtercus colũbe cũ oleo illinitũ ſũme ven
trẽ obturat. ¶ Et Raſis dixit ꝙ eq maſcl'i nõ ca-
Dens eq maſcu. nõ caſtra. ſtrati dẽtes poſiti ſub capite illius q in ſũmo egerit
ꝓhibẽt. ¶ Cõſcriptis ãt oibus in qbus multũ er-
¶ Ad diſinteriã. rabit cauſas nõ noſcens ſcribam⁹ q̃ in diſinteria cõ-
ferunt ſiue ipſa cũ vlcerib⁹ iteſtinox exiſtat ſiue nõ.
Succ⁹ croc ortẽ. ¶ Et circa hoc ſcriptũ eſt ꝙ ſuccus croci ortenſis
ſumpt⁹ cũ melle vel aniſo vl' amigdalis cuius doſis
ſit circa. ʒ. vj. i ptiſana vel iure pulli magnũ auxiliũ
Sucudis ⁊ qd fit. facit. ¶ Idẽ etiã facit ſucudis ſi ex eo vſq3 ad. ʒ. ij.
ſumat̃. Eſt ãt ſucudis illud qd pp groſſitiẽ iferius
Cortex glandis. remanet qñ fit tutia q̃ ex ſubtiliori fit ſic vult Dya
ſco. ¶ Mirifice ãt diſinteriã ſtrigit cortex glandis
Radix celidonie. medius aut ẽt cortex medi⁹ arboris qñ ꝓpinat̃ i po
tu. ¶ Radix ãt celidõie cũ aq̃ bibita maximũ p̃ſtat
Folia pruni ſilue. effectũ. ¶ Folia ãt pruni ſilueſtris decocta ⁊ bibita
Reubar. vehementis ꝯferunt. ¶ Reubarbarum in hoc ca-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0136-5

ſu eſt mirabile. Et nos de ipſo infra dicemus vbi de ipſo experientiaƷ magnaƷ. habemus. ¶ Iteƺ lanceola cum equo pondere ſui ex dauco exhibita eſt ſingulare preſidiū. ¶ Succus inſuper maioris plātaginis per clyſtere imiſſus eſt optimū. ¶ Cum āt vlceratio eſt in loco decoctio ſeminis lini cum oleo per clyſtere imiſſa maxime prodeſt. ¶ Antiquā ēt diſinteriam cum vlcere plantago cocta cū ſale ⁊ aceto ⁊ comeſta iuuat ad hoc magis ſi cum lētibus comedatur. Fabe autem cum cortice ſuo cocte cum aqua ⁊ aceto comeſte i diſinteria ſunt ſingulare pſidium. ¶ Ad idem autē cōfert ſuccus lentiſci. dat⁹ enim cum puſca frigida eſt ſingulare preſidium. eſt puſca ⁊ ſauic ⁊ aqua ordei cocti vſqƷ ad diſſolutionē ⁊ colati. ¶ Item ſumach datū in oībus cibis cōfert antique diſinterie cum vlcere exiſtenti. ¶ Dicunt autē auctores plurimi ꝙ terra ſigillata data in potu aut per clyſtere imiſſa cōfert ad vlcera inteſtinorū anteqƷ ſint putrida iuuamēto manifeſto. Sed primit⁹ pcedāt clyſteria lauatiua cū melle facta cū aqua ⁊ ſale poſtea cum ſucco plātaginis detur etiaƷ in potu cū aqua. ¶ Gal. autē dixit hunc ſermoneƷ in. 14. tracta. de ſimplici medicina. loquēs de terra ſigillata. Scdm aūt eandē potētiā proſunt ⁊ emoroſagijs que ex matrice necnon illi qui fluxus mulie/bris vocat qui etiam diſintericis vlceratōib⁹ poſtqƷ vlcera cū putreſcunt. Nos autē ⁊ ſadegenicis vocant auteƷ diſpoſitiones nomas .i. paſcua ex hoc ꝙ putrefactio depaſcit mēbra vicina corrūpens ea cū viciato primit⁹ mēbro i qbus qñqƷ vſus ſuƷ lēnia .i. terra ſigillata ⁊ ꝯtulit palā imiſſa igne lotƷ vlcerib⁹ put ꝯſueuim⁹ facere. prio qdē melicrato puriſſimo ſcdo quidē aq̄ maris: fuit aūt miſſa ſup ſuccū arnogloſe ꝑ aquoſuƷ aūt oxicratū bibita fuit. ¶ Ad fluxum aūt antiquum ⁊ vlcera: ſanguinis hyrci ⁊ cap

Lāceola ⁊ ē plan. minor ſiue maſculus. Succus plā. clyſterizat⁹. Semen lini. Plātago. Febe.

pro diſinteria

Succ⁹ lētiſci

Sumach.

Terra ſigilla

Sāguis hyrci ⁊c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0137-1

Puluis. ⁊ leporis ⁊ cerui ꝓfert aſſatus primo ⁊ datus potui añq̃ꝫ vlcera putreſcant. ¶ Hic puluis ē vtilis cū quo ēt fluxuꝫ dyaricū i antiq̃ etate ſanaui dans illū cū vino ⁊ aq̃ decoctionis piroꝝ ſiccoꝝ. ℞. cineris limatiaꝝ cōbuſtaꝝ cū corticibus ſuis partes. iiij. gallaꝝ viridiū ptes. ij. Et Aui. dixit cinerē gallaꝝ viridiū piperis partē. j. Et Gal. dixit piperis albi terāt ſubtiliſſime ⁊ fiat puluis. Confert āt magnifice hic puluis ſi i pulmēto ſumat aut cū vio ⁊ aq̃. Et. Gal. dixit ſumatur in pulmētis vel aq̃ vel vino acerbo.

Splen capre ¶ Et dixit kirandus q̃ ſplen cap̄ cōeſtus aſſus diſintericos ſanat. **Pſiliuꝫ** ¶ Ad diſinteriā ⁊ maxime iſantiū det pſilij torefacti cū oleo roſ. vſq̃ꝫ ad. ʒ. ij. **Aqua cineris ficus.** ¶ Aqua quoq̃ꝫ cineris ficus bibita vel clyſterizata cōfert. bibat aūt vſq̃ꝫ ad ℥. j. s. Eius āt doctrina ſcipta eſt ſupra cap. ꝺ cōgelatōe lactis vel ſan. i ſtōcho. ¶ Gal. **Semen lapatij acuti.** autē dixit in. 7. q̃ diſinteriā ⁊ diariam ſanat ſemen lapatij acuti. **Cortex pini.** ¶ Et dixit q̃ ſi cortex pini bibat: vētdetinet ⁊ nos experti ſumus q̃ dꝫ eſſe cortex pinee maioris. Idem auteꝫ facit ⁊ lignum pinee minoris. **Ouū i aceto.** ¶ Ouum etiā coctuꝫ in aceto ꝓfert diſinterie. Et dixit Serap. ſi comedat. Et Gale. dixit q̃ ꝓhibet reumata defluere ad ven. ⁊ illa deſiccat. Et dixit ēt ſi ouum fricet ſuper prunis vbi non ſit fomus ⁊ miſceatur cuꝫ eo aliquid ex ſtipticis ꝓferentibꝰ diſinterie vel colice ſit aptiſſima medicina. Utilia aūt ad mixtionē ſunt agreſta: ſumach: mala granata: galle: myrrha: neſpila: aꝫimi vuaꝝ: ⁊ cinis cōchilorū aduſtoꝝ ⁊ ſil'ia. **¶ Ad ſang. fluxum.** ¶ Si āt qꝺ per fluxū egredit eſſet purꝰ ſanguis ſumat caſeus aſſatus ⁊ miſceat cum oleo **Caſeus aſſus** roſ. ⁊ fiat clyſtere. ¶ Ad idē decoctio radicū maſti**Radix maſticis.** cis ⁊ corticū eius ⁊ bibita ⁊ clyſterizata. ¶ Tēpus eſt ad noſtra experta deſcendere. **Nux cipreſſi** Et ex his eſt nux cipreſſi recens quātuꝫ poſſibile eſt aut recentes ſumitates eius quandoq̃ꝫ cum vino bibunt ⁊ ſiſtunt

fluxũmaterierũ ad ſtõchũ ⁊ ventrez. ❡ Ad euz q̃ a
caliditate attigit. ℞. ſeis ozimi gariofilati aur̃. j. te
raẽ ⁊ cũ aq̃ frigida vel vio citonioꝝ vel granatoꝝ
deẽ i potu. ❡ Strigit at̃ fluxuz vẽ. fex. vini veteris — Flex vini ve
q̃ñ exiccaẽ ⁊ tẽperaẽ cũ aq̃ mirti ⁊ ſupponiẽ ventri. — teris.
Sz ſi flux⁹ ſit a ſupiorib⁹ ponaẽ ſup vmblicũ aut ẽt
fuerit ex matrice ⁊ ſit fex nõ aduſta. ❡ Folia ẽt leb — Leb leb.
leb ⁊ ẽ malua cocta cũ oleo amigdalino data i cibo
ꝯferũt vlcerib⁹ iteſtinoꝝ q: purgãt colerã ⁊ tuenẽ
eoꝝ ſubaz. ❡ Decoctio ſemis eupatoꝛij ſumpta in — Semen eupa
potu iuuat. ❡ Itẽ ſumaẽ. x. grana ex cera ſicut gra — torij.
na milij ⁊ bibãt ⁊ ꝯferũt. cũ litio iſup fiat clyſtere ⁊
confert. ❡ Cũ vlcera ſunt praua cũ decoctione can
daruſij fiat clyſtere. ❡ Ad idẽ decoctio ſeis aut ra/ — Candaruſiu.
dicũ altee i vio aut aq̃ frigida ⁊ ſumpta i potu aut — Altea.
clyſterizata iuuat. ❡ Et ſcriptũ ẽ q̃ decoctio altee
bibita ſtatim iuuat. ❡ Fluxũ mirifice ſtringit cly/
ſtere factũ ex farina fenugreci permixta cũ oleo roſ.
❡ Ad idẽ ſumanẽ. x. grana ex cera vel myrrha ru/
bea ⁊ ſoꝛbeãẽ cũ ſoꝛbitiõe facta ex milio aut rizo aut
ſauic oꝛdei aut ſumaẽ ex puluere folioꝝ q̃ d:ciẽ fu/
nis paupeꝝ bis i die quãtũ duob⁹ vl' trib⁹ digitis ca
pi põt. ❡ Electuariũ quo vſi ſum⁹ i fluxu q̃ eſt cuz — Elm n. m.
ſignis caliditatis ⁊ ꝓpie facto opatione catarri. ℞.
granoꝝ myrti. ʒ. xij. tritoꝝ ſicut puluis. roſ. ſpodij
ſumach ſandaloꝝ oiuz balauſtie gũi an̄. ʒ. j. ſ. grana/
toꝝ acetoſoꝝ aſſatoꝝ. ʒ. vij. coriãdri infuſi i aceto ⁊
aſſati. ʒ. iiij. ſeis acetoſe ſeis plãtaginis: ſeis roſ. an̄.
ʒ. ij. fiat hoꝝ ꝯtrituratio bona ⁊ frigaẽ cũ ſucco agre
ſte vel ſucco myrti ⁊ aceto ⁊ exiccenẽ deide iuoluaẽ
cũ mirra facta ex ſucco citonioꝝ ⁊ aceto. ❡ Puluis — Puluis nr.
noſter in diſinteria inteſtinali ⁊ etiam ethica. ℞. — pro ethica
boliarmeni: terre ſigillate: nucis cõbuſte omniũ an̄.
ʒ. iij. ſeminis acetoſe: ſeminis lactuce: ſemis iuſquia
mi: ſeminis poꝛtulace: ſeminis endiuie: ſemis plan

taginis:ſeis granatoꝝ vue:oium an̄.ʒ.j.torefiat ois ⁊ fiat puluis ſubtiliſſ. m⁹ quē pōt aſſumere patiens i cibis ⁊ ſine cibis cū aliquo liquore ſtiptico. ¶ Si āt ſit pp ɔtuſionē fluxus: reqrat̃ ſupra cap. de tuſſi i fine. ¶ Si xo eſſet egeſtio nigra q̄lis ſanguis tūc

Sir. noſter.

eſt ſirupus exptus. ℞. totā receptionē ſirupi cōpoſiti deide. ℞. ſucci. endiuie: ſucci feniculi an̄.℥.vj. ſucci api.℥.iij. eupatorij. ℳ.ſ.paſ.℥.j. zuccari lib.ſ. reubarbari.ʒ.j.ſ.ex oibus poſtea fiat vnus ſirupus. ¶ Ad hūc ēt fluxū vētris ē Gal. ſecretū ſupra cap. de vomitu ⁊ ſi ſit cū ſputo ſanguinis circa finē qḋ

Emplaſtruz.

eſt optimū i vtroq; caſu. ¶ Emplaſtrū ēt hmōi qḋ eſt ex ſecretis Gal. ℞. myrrhe: thuris: aloes zaſrani oiuz an̄.ʒ.viij. opij: radicū ſpice: ſeis iuſqami an̄. ʒ.iij. ſumach. gallaꝝ. corticū granatoꝝ ⁊ ſint ſolum ſumitates eoꝝ oiuz an̄.ʒ.vj. aluminis luti ſigillati attramenti oiuz an̄.ij. terant̃ ⁊ cribellent̃ cū cribro ſubtili ⁊ cōficiant̃ cū vino paſſulaꝝ bono aut cum aceto vini pmixto donec fiat ſicut mel. Ad ſputum ergo ſan. liniat̃ pectus ex eo. ⁊ pp fluxū ſanguinis nariū liniat̃ caput. breuiter vndecūq; fluit ſanguis

Aliud.

ibi liniat̃ ⁊ ſiſtit. ¶ Empl'ꝝ aliud ex ſuis ſecretis qḋ linitū ſup ſtomachū ſtatiz ſedat vomitū ⁊ fluxū ven. ℞. citonioꝝ mundatoꝝ decoctoꝝ i aceto lib. j. gallie al' galle. ſeis myrti ſumach: acatie: fructus vitis: myrrhe maſticis oiuz an̄.ʒ.iiij. tortelaꝝ de ſemi.ʒ.viij. ⁊ loco huius ponat̃ biſcoctū ſiccū terant̃ bene ⁊ miſceant̃ deinde addat̃ olei roſacei aceti vini ⁊ aq̄ roſ. quātū ſufficit fiat emplaſtrū ⁊ ſupponat̃ ſtō. ¶ Et iā ſanaui fluxū diaricū factū i antiq̄ etate cū febre exiſtēte i vnica approximatione ſeu exhibitione. Electuarij hmōi cū aq̄ decoctionis piroruz ſiccoꝝ dans ēt i cibis ex puluere Gale. ſupraſcripto q̄ fit ex limatiis aduſtis. ⁊ electuariū tale ē. ℞. ligni aloes cinamomi reub. ſpicenardi: macis: cardamo/

mi añ.cōficiant cū decoctione rob.ꝛ nucis cipreſſi. Ego aūt addo zuchaꝝ ꝛ fit elariū. Doſ. a.ʒ.j.vſqꝫ ad.ʒ.ij. ¶ Ego āt dico ꝙ p̄cipue cura fluxus diſinterici eſt purgatio cōis cū mirabolanis ꝛ reubarbaro torefacto. Et ego iā ifinitos ſanaui ſola purgatione facta nec clyſteri nec alijs egui. Purgatio mea eſt. ℞.mirabo.citrinoꝝ.ʒ.ij.cheb. emblicoꝝ añ.℥.j.ꝛ oēs ſint torefa.ſpice:macis:maſti.ſqnāci:garioſiloꝝ.añ.ʒ.ij.myrtiloꝝ:ſeis lactuce:endiuie:vue:torefactoꝝ:ſeis plantaginis añ.ʒ.iij.coquant in aqua arnogloſe q̄ ſufficit ꝛ colent poſtea. ℞.colature ab ℥.vj.vſqꝫ ad.vij.diſſoluat i ea reub. torefacti paꝝ a ʒ.j.ſ.vſqꝫ.ad.iij.ſꝫ diſpōnē patiētis. ¶ Si ꝟo eſſet neceſſitas clyſterioꝝ vtebamur dictis ſupra.ꝛ etiaz his i ca.ſeq. ¶ Sirupo ēt meo myrtino poſt purgationē vtebar q̄ mirabilr̄ fiſtit ꝛ eſt. ℞.myrtiloꝝ.M.j.vtriuſqꝫ plātaginis. M.ſ.ſemis cipreſſi:corticū mediani:glandis arboris ꝛ caſtaneaꝝ:azimaruz vuaꝝ torefactaꝝ:ſumach añ.ʒ.iij.capitū papa.M.ij.citonioꝝ:neſpiloꝝ:ꝛ ſorbaꝝ ſiccaꝝ añ.v.acatie.℥.j.coquant oia i ſucco hypogſtidos aut aq̄ plātagis pfecte.poſtea colet ꝛ colatur addat zucchari ꝙ ſufficit ꝛ fiat ſirupꝰ Doſ.ab.℥.j.vſqꝫ ad.℥.ij.cū aq̄ pluuiali vl' ciſterne ꝛ pōt ſuppōi cū bibit modicū pulueris boliarmeni ꝛ terre ſigillate ꝛ eſt efficatioꝛ.

Can.

Euacuatiuū.

Sir.nr myrtinus.

¶ Capl'm.4. De tenaſmone.

ET qꝛ tenaſmon i gn̄e fluxuū reponit:iō ꝯuiter de ipſo eſt dōm meliꝰ āt medicamen qd̄ fit ad ipſuz eſt cortex arboris minoris pini emplaſtratus. ¶ karabe aūt ꝓprietatē hꝫ ꝛ ſanguinē in tanaſmone ſtringit. ¶ Expti aūt ſumus puluerē ex cortice pini maioris factum quādo ſuperaſpgit aut licinio intromittit mixtꝰ cū albu.oui vel cū oleo myrtino. ¶ Ego autez ex pillulis iſtis cum licino accepi ex

Cortex pini ꝛ infra.

karabe.

ſecretis Gal.ꝛ mirabilē effectuꝫ inueni in tenaſmo/
Pillule. ne exiſtēte cū febꝛe quotidiana. Pillule. ℞.apij ani
ſi amboꝝ an̄.auř.j.ſ.ſemis iuſqami albi. ʒ. iij. ſemis
apij.ʒ.viij.teranť ꝛ ꝯficiātur cū vino ꝛ fiāt pillule ſi
cut cicer ꝛ exiccenť. Doſis eſt grana.v.cū rob myr/
ti ꝛ aqua. Ego aūt dabā tres ex eis. ¶ Modus ꝓ
Licinium liciny. ℞ myrrhe thurꝫ maſculi zaphꝛani opij.an̄.
partē.j.terātur ꝛ cribellenť cuꝫ vitelo ouoꝝ ꝛ fiant
ſuppoſitoꝛia per quē trāſeat filū lōguꝫ vt cū neceſſe
eſt trahať foꝛas filo trito:inunge autē ea qn̄ vis vti
cū oleo roſa.ꝛ impone apud ſomnū. ¶ Dixit autē
Enema con/ Rab.ꝙ clyſteria ꝯſtrictiua ſunt vtilia in hoc caſu ꝛ
ſtrictiuum. vtebať tali clyſtere. ℞.pugillū.j.rizi excoꝛticati pu
gilluꝫ.j.milij medule glandis roſ.lentis excoꝛticate
an̄.pugilluꝫ.j.gallas.iij.funde ſuper oīa aque lib.iij.
coquātur donec veniat ad lib.j.tūc coleť ꝛ de cola/
tura ſumāť.℥.vij.ꝛ ſoluať in ea de trociſcis leuibus
ꝛ foꝛtibus ꝛ addatur iteꝝ olei roſ.℥.ſ.ꝛ vitelus vnꝰ
oui aſſati ꝛ clyſteriza:qđ clyſtere eſt ēt vtile in diſin
teria ꝛ nos vtrobiqꝫ expti ſumus. ¶ Cōfectio etiā
Trocisci. trociſcoꝝ leuiū qui in clyſteri ingrediunť. ℞.boli/
armeni ceruſe de plumbo gumi ſan.draco.acatie an̄.
partes eq̄les fiāt trociſci pōdere.ʒ.iij.ꝛ ex eis diſſol/
uať vnus in clyſteri. Idē aūt trociſci dicūtur foꝛtes
qn̄ eis additur charte cōbuſte ꝛ opij.an̄.ʒ.j. Ego ve
ro adinueni hoc clyſtere ꝓpria inuētione neqꝫ dubi
to hanc eſſe viā in cura tenaſmonis vt lauatiua cly
ſteria ꝯſtrictiua ꝑcedant ꝛ tot imponātur eis donec
vltimū clyſtere ita egrediať mūdū ſicut poniť ꝛ ſta/
tim poſt clyſtere ponať ꝯſtrictiuū quod patiens te/
nea q̄ꝫtuꝫ pōt ꝛ quacunqꝫ die bis imponať in mane
ꝛ circa veſperas:ſanaui nāqꝫ plurimos a tenaſmone
Enema laua difficilioꝛe in tribus vel q̄ttuoꝛ diebus. ¶ Clyſtere
tiuum. nr̄m lauatiuū. ℞.plantaginis.M.iiij.oꝛdei cū coꝛ
tice ſuo.M.ij.coquātur in aqua vel ſero capꝛino ꝛ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0142-8

coletur poſtea colature lib.ij.diſſoluatur in ea zuc/chari rub.ʒ.iij.ꝛ fiat ſicut iulep:ꝛ ex hoc tria vel qͣt tuoꝛ clyſteria fiant. ¶ Clyſtere ꝯſtrictiuū qḋ ſequit̄ lauatiua. ℞.duo poma granata cuꝫ coꝛticibus ſuis terātur ſimul in moꝛtario cupꝛeo poſtea ſuperinfun de aque roſ.ciatum vnum miſce bene ꝛ cola poſtea ſuperpone colature hūc puluerē.℞. ſarcocolle nu trite in lacte mulieris pluribus diebus:ꝛ iteꝝ plu/rib⁹ alijs ſi poſſibile eſt nutrire in ſucco rubi aloes myrrhe ſangui.dꝛacōis antimonij:terre ſigillate:bo liarme.añ.fiat puluis ſubtiliſſimus ꝛ miſceatur cuꝫ p̄dicta colatura ꝛ clyſteriçet̄.Et qñqꝫ cuꝫ vocat ne ceſſitas additur modicū opij. ¶ Fomētuꝫ nr̄m ſe/dans exp̄ſſioneꝫ tenaſmonis.℞.caules coque paꝝ in aq̄ : poſtea extrahe ab aq̄ poſtea frige eos in oleo roſato ſuper qbus patiens ſedeat ꝛ caloꝛē quā maio reꝫ pōt ſinat p locuꝫ aſcēdere fumū. ¶ Ad idē.℞. colofonie ponat̄ ſuper pꝛunas ꝛ ſuper ſedeat patiēs pānis bene circundatis per inferioꝛa vt ſoluꝫ ad lo ca fumus feratur. ¶ Balneuꝫ quoqꝫ nr̄m p̄cioſum ad idē.℞.radicē cardoꝝ cuꝫ quibus pāni parātur. ℳ.vj.coꝛticū granatoꝝ balauſtiaꝝ coꝛticum radi/cuꝫ moꝛi:taſſi barbaſſi.añ.ℳ.iij.coquātur in aqua que ſufficiat ad balneum in quo patiens ſedeat vſqꝫ ad vmbilicum ꝛ effectum miraberis.

Enema con/ſtrictiuum.

Fomentū no ſtrum.

Aliud.

Balneuꝫ no ſtrum.

¶ Additio.

¶ In tenaſmone pluribus diebus durāte dari poſ/ſunt ꝯſtrictiua ꝛ ſpāliter athanaſie q̄ cōſtringit ꝛ in ducit ſomnū ꝛ aufert toꝛtionem ꝛ cito curat. ꝛ ſic poteſt in quolibet fluxu ventris fieri:vt patet.

¶ Capl'm. 5. De p̄uocatione fluxus ventris.

Opoꝛtet nos ſepius nō ſolū fluxum cohibere: ſed etiā ipſuꝫ p̄uocare.multi nāqꝫ naturaliter

De ventre solvendo

ſunt ſtiptici qui quotidiano egent auxilio: et multi per os non poſſunt aſſumere medicinalia quos aliter iuuare opz de quibus nunc intẽdimus. Cum ergo volumus ven. puocare et pprie in infantibus ſciamus oĩa fella hoc facere quãdo ſupponunt et etiã ſi cum lana applicẽtur vmbilico. ¶ Et Raſ. dixit q fel thauri mixtũ cum melle et pulpa: colloquintide inunctũ fundamẽto inducit fluxũ ventris. ¶ Idẽ autẽ operat cortex medius nucis quãdo ab eſilibus euacuat et impletur butyro et applicat vmbilico et dimittit per q̃ttuor horas. ¶ Et kirandus dixit q renes vulpis comeſti et bibiti vẽtrẽ impellunt et excitant. ¶ Et dixit ius galli veteris ſoluit ventrẽ: et perfecte hoc eſt verum et expertũ multotiens et auctores medicine hoc volunt. ¶ Et dixit etiã q oua perdicis ven. excitant. ¶ Et dixit q eliratura piſcis qui di aranea ſoluit ven. et renibus pdeſt. ¶ Et dixit q caro eritij marini comeſta ven. molificat. ¶ Et Raſ. dixit q aqua decoctiõis cancrorum ven. cõmouet. ¶ Et dixit q ſtercus muris cũ oleo et ſale ſuppoſituz natibus alicuius ſoluit ventrẽ. ¶ Ad idem eſt. ℞. foliorum blitis malue mercurialis oĩum an̄. coquãtur decoctione perfecta et cuz adipe caſtrati vel arietis cõdiantur in fine autẽ modicuz addatur ſalis. Doſis in aurora mane eſt lib. 5. ¶ Puluis autẽ ſoluens delicatos cum facilitate. ℞. cinamomi: zinzibe. an̄. partem. j. aniſi: ſpice: an̄. partẽ. 5. epithimi partes. viij. reub. ſene an̄. partes. iiij. zucchari media pars vel tertia vel q̃ztum oĩa ſi expedit: doſ. quãtum tribus digitis capi põt mane cum aliquãtulo brodij. ¶ Traçea noſtra ad idez. ℞. foliculorum ſene viridiũ abiectis ſeminibus et coſtis. ʒ. j. cinamomi. ʒ. iij. croci. ʒ. j. zucchari ad pondus oĩum fiat trazea. doſ. eſt. ʒ. j cum aliquãtulo brodij ante cibum. Puluerẽ etiã tartari ſoluz datũ cum brodio mane.

Fella.
Cortex medius nucis.
Ren vulpis.
Ius galli.
Oua pdicis.
Piſcis aranea.
Caro eritij marini.
Stercus muris.
Puluis sol.
Trazea nr̃a.
Pul. tartari.

hoc idem ſcimus efficere. ❡ Et maximū ſiſr p̄ſidi/
um fit ex caulibus paꝝ coctis oleo cōditis. ❡ Cū
autē volumus ſoluere magis delicatos tunc qñqꝫ
vtimur triaſandali noſtro ſolutiuo qđ eſt. ℞. ſan/
daloꝝ oiuꝫ roſ. zucchari. añ. ℥. j. reubarb. ſpodij: ſuc/
ci: liquiritie: ſeminis portulace: ſeminis end. añ. ℥. ſ.
cāphore. ℈. j. ſirupi roſ. q. s. ad cōficiendū. Et ſi ip/
ſum magis volumuus ſoluere admiſcemus ſcamo/
nee. ʒ. ſ. ꝛ tota confectio eſt pro tribus potionibus.
❡ Forte autē quis delicatus nihil pōt per os aſſu/
mere ꝛ tūc hoc vnguēto vngimus plātas pedum ꝛ
ſoluit ven. ſiue palme manus inungātur cū populeon ꝛ eſt. ℞. elebori albi ꝛ nigri: hermodactili: acori
ſucci: ſempuiue brionie ꝯficiātur cū aſſungia porcina veteri ꝛ inūgant loca. ❡ Aliud quod eſt fortius
valde quo vēter: ſumen ꝛ ilia inūgant ꝛ fortiter ſoluit. ℞. ſucci artanite lib. iij. ꝛ eſt panis porcin⁹: ſucci cucumeris aſinini lib. j. olei hyrini lib. ij. butyri
vaccini lib. i. pulue cologntide. ℥. iij. polipodij. ℥. vj.
euforbij. ℥. ij. al's. ℥. ſ. terēda terāt ꝛ ſubmergāt in ſuccis ꝛ ponātur in vaſe vitreo ſtricti orificij ꝛ obturetur ꝛ dimittat per octo dies: demū totū bulliat bullitione vna ꝛ coletur: tūc pone ſup colaturā ſerapini auř. v. myrrhe auř. iij. prius tñ ſint diſſoluta i aceto vini quātitate ſufficienti aggregētur ſimul oīa ꝛ
bulliant ſemper agitādo cū fuſto vſqꝫ ad ſuccoꝝ fere ꝯſumptionē: ꝛ tunc imponātur. ℥. v. cere ꝛ feruēant donec cera liquefiat: tunc. ℞. ſcamonee: aloes:
mezereon: cologntide. añ. auř. v. euforbij. auř. ij. ſaliſgēme auř. iij. turbit. auř. v. piperis lōgi: zinzib. camomille: cinamomi: oīum añ. auř. ij. puluerigentur
ꝛ miſceātur cū p̄dictis in mortario donec totū perficiat. ❡ Pomuꝫ qđ ſi teneat in manu ꝛ odoretur
ꝯſtipatū aſcellare facit. ℞. ſcamo. aloes: myrre nig.
añ. ʒ. j. eſule cologntide. añ. ʒ. j. ſ. pulueriꝫētur ꝛ cri/

Caules parū cocti.

Triaſandalū ſolo. noſtruꝫ.

Unguētū ſol.

Aliud.

Pomū ſolu.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0145-5 DFG

bellentur per pannum ſpiſſum ⁊ conficiantur cum ſucco coriandri viridis ⁊ informentur duo poma q̄ patiens in manibus teneat ſemꝑ adinuicē permu/tando de manu ad manū vt per motum caleſiant ⁊ aer fortiter imutet̄:nam ſic laxabit fortiter ⁊ nō du/bito. Si coriādrū deficeret loco eius poſſumus po/nere ſuccum cucumeris aſinini aut alterius plante fortiter ſolutiue. Utile aūt erit ſi aliq̄ molitiua pre/cedant talem operationē aut aliqua digeſtiua quod nō ſolum hic laudo:ſed etiā in vnguētis ꝓdictis.

¶ Tractatus. 16. primi ſermonis. De diſpōnibus matricis ⁊ continet ſex capitula.

¶ Capl'm. 1. De iuuamento impregnationis.

ARiſtoteles dixit mulier eſt maſculus orbatus. mēbra eniꝫ gn̄ationis q̄ ſunt in muliere ſunt ſimilia hijs q̄ ſunt in viris per oppoſitū tn̄ ſituata vt ſi imaginemur collū matricis eſſe ſicut eſt virga in maſculo. matricē aūt imaginemur oſeuꝫ in quo nō ſunt teſticuli etiā ſicut i oſeo maſcul :immo ſunt in angulis matricis ſituati q̄re eſt ſicut maſculus orbatus:neqꝫ eniꝫ a natura particulari q̄ ꝓpter maſculū ⁊ pfectuꝫ intēdit femina per ſe:⁊ primo nō intēda/tur:ſed ſolū a natura vniuerſali intēdit̄ per ſe:⁊ primo q̄ qꝛ perpetuitateꝫ q̄rit in entibus q̄ per actum gn̄ationē ⁊ ꝑlem acq̄rit:mulierē de neceſſitate intēdit:ſicut eniꝫ etiā factor ꝓprie ad ſui eſſe indiget ſic ⁊ determinata materia ⁊ loco ex qua ⁊ in quo fiant impoſſibile eſt maſculū cuꝫ vim actiuā in ſe habēat ⁊ ex ſui perfectione vt etiā paſſiuā habeat q̄re crea/ta eſt femella vt in ſe materiā paſſiuā ad gn̄ationem habeat ⁊ locuꝫ gn̄ationi aptū vt ſuſcepto principio actiuo a viro in ſe generatio perficiat̄ ſit etiā in ge/

neratione eſt

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0146-1

neratione eſt actiuū principiū ſperma qḋ a mare de
ciditur paſſiuuʒ vo meſtruū mulieris locus ąt gn̄a
tioni aptus eſt matrix mulieris de cuius diſpõnib⁹
eſt nunc dicēdū. Et qm̄ matrix locus gn̄ationis exi
ſtit ⁊ qn̄qʒ a generādo aliquo ipedimento impedit.
Dicemus primo q̄ ſunt q̄ ad gn̄ationē iuuant poſt
illud autē de alijs. ¶ Et qdā ſcripſerunt ꝙ ſi ſuffu
migeť mulier ſterilis cū ſtercore bouis magnū bn̄fi
ciū in impregnādo ſibi facit. ¶ Et dixerūt ſi vir ſu
mat in potu maiorē teſticulū canis generat maſcu-
luʒ. Si vero mulier ſumat minorē generat mulierē-
reʒ. Eſt autē teſticulus canis planta q̄dā q̄ vocať ca
ſtaneola ſm quoſdā catalanos ⁊ ꝙ teſticulus humi
dus addať in coytu ſumptus in potu ⁊ teſticulus
ſiccus abſcindit ipſum. voluerunt autē oēs ꝙ poſt
purgationē meſtruoꝝ ⁊ etiā poſt balneuʒ mulier ſe
diſponat ad impregnationē cuʒ auxilio medicinaꝝ
q̄ ſibi ſupponunť ex qbus eſt hec. ℞. ſtoracis liqui-
de: caſtorei: galbani: opponacis: carpobalſami: ſemi-
nis ben: coſti: ſpice inde: bdelij an̄. terātur ⁊ miſceā
tur cū vino ⁊ fiat aliqd ſimile glandi qḋ ſubijciat ſi-
bi mulier per q̄ttuor horas ante coytū viri in actu
coytus vir ſinat prius mulierē humiditateʒ ſuā ef-
fundere. poſtea autē ſemen eijciat econtra ſi fiat: vix
aut vnq̄ʒ fiet generatio. ¶ Experimentatores autē
quidā dixerūt ꝙ poſt perfectā mundificationē me-
ſtrui per. vij. dies mulier bene lauet collū matricis
deinde ſubijciat vnā ex his pillulis per diem teneat
poſtea vniatur viro ⁊ impregnabiť q̄ ſunt. ℞. gen-
tiane: ʒafrani: folioꝝ myrti an̄. teranť cuʒ pilis arie-
tis ⁊ oleo ſiſamino incorporenť ⁊ fiāt pillule groſſe
⁊ ſubijcianť. ¶ Et dixerūt ꝙ ſi coquať coagulū le-
poris in lacte caprino ⁊ ex illo lacte bibat mulier cū
vadit dormitū ad viꝝ q̄ munda meſtruis maſculuʒ
ꝯcipit. Si vero imunda femellā ꝯcipit. ¶ Et dixit

Iuuantia ad generationē.

Suffumigiū ex ſtercore bouis.

Teſticulus canis.

Pillule.

Coagulū leporis.

kirādus ꝙ ſi fel leporis cuꝫ ſucco malue vel altee in pesſario ponat vel cū oleo cōceptionem addiuuat. ¶ Et dixit ſi ſanguinē veſptilionis qs in pāno ſuſceperit femina neſciēte ⁊ poſuerit ſub capite ei⁹ iacuerit cū ea mox ↄcipiet. ¶ Et dixit ꝙ ſtercus vulpis cū oleo roſ. mixtū ⁊ ꝑ peſſariuꝫ ipoſitū ↄceptionē facit. ¶ Et dixit ꝙ fel anſeris cū ſucco praſſij immiſſuꝫ in peſſario ↄceptionē ꝓbet: iuriūqꝫ intenſionē. ¶ Et dixit Raſ. ſi volueris gñare maſculū duos teſticulos apri aſſos comedas ⁊ coquas eadē die ⁊ generabis. Et ſi vnū teſtē comedes naſcet puer cū vno teſte. ¶ Et dixit ēt Raſ. ſi mulier q̄ nō ↄcipit ſumat lac eqnum ea ignorāte ⁊ ſtatiꝫ coeat vir cū ea cōcipiet. ¶ Iteꝫ dixit ꝙ ſi duos teſticulos vulpis tritos mulier ſumat ↄcipit ⁊ ↄfirmat ꝙ habem⁹ ab Amech ꝙ ſtatiꝫ dicet. ¶ Expti āt ſum⁹ freq̄nter vt trib⁹ dieb⁹ ↄtinuis bibat mulier oī mane ex ſerratura eboris coclear vnū magnū cū vino ſubtili ⁊ ſingulis dieb⁹ ſubijciat ſibi hec. ℞. coaguli leporis ſtercoris ei⁹ mollis mūdi añ. miſceāt ⁊ ſubijciat ſibi mulier cū lana trib⁹ dieb⁹ poſtea vero facto balneo viro iūgatur vt ꝑdictū eſt. ¶ Exptus āt ſum ⁊ hoc qdē ab Amech ſumpſi. ℞. vtriuſqꝫ teſticuli vulpis pōdus. ʒ. j. s. fellis galli. ʒ. j. miſceant ⁊ ſubijciat ſibi mulier tribus diebus cū lana ⁊ q̄rta die vadat ad viꝝ. ¶ Sēper tñ his diebus dabā ſerraturā eboris ⁊ iubebā fieri balneū q̄rta die. ¶ Et ex expertis paternis eſt vt ſumatur trifere ⁊ bñdicte añ. miſceantur bene ⁊ ex hoc mulier in mane pluribus diebus ſumat in aurora quātū eſt auelana vna cū optimo vino ⁊ aliquātulum bone aque vite deinde pergat ad viꝝ ſuū ⁊ ſupponat ſibi vt ſupradictum ex cipero: ꝫafrano: acoro ⁊ ſaturegia añ. ſicut eſt dictum ſupra.

Peſſarium. — San. veſpertilionis. — Stercus vulpis. — Fel anſeris. — Teſtes apri. — Lac equinū. — Teſtes vulp. — Serratura eboris. — Expertū paternum.

¶ Additiones.

¶ Cōfectio optima ad impregnationem magiſtri

Raymūdi. ℞.rob.rub.maſticis:gario. gallie muſ.
ſpice:cinamomi:nucis muſcate:cubebar:macis:ga
lange añ.ʒ.ij. cardamomi:corticū:citri:aniſi:fenicu
li:carui:calamenti:apij añ.ʒ.j.piperis lon.ꝛ albi:añ.
ʒ.j.ſ.muſci:ambre añ.℈.ij.zucchari albi.℥.iiij.fiat cō
fectio cum lib.ij.mellis puri ꝛ vtere.
¶ Alia ad idē.℞.ſpice nardi:nucis muſcate: gar.
galange:cardamomi:piperis lon.rob. ſtoracis:cala.
alipte muſcate añ.ʒ.j.biſtorte ad pon.oium ꝯfice cū
melle rob.addendo muſci.℈.ſ.ꝛ fiat electuarium in
bona forma.

¶ Caplm.2. De ꝓhibitione impregnationis ꝛ de expulſione fetus ꝛ ſecundine.

Ex ꝑlaudatis q̄ impgnationē ꝓhibēt eſt alkitrā — Alkitram.
qñ in hora coytus virga inūgit eo:ꝛ eſt ex me
lioribus ꝛ fortioribus medicis ad ꝓhibeñ.impgna/
tionē adeo ꝙ accidit ei q vtitur eo fit oino ſterilis.
¶ Sit autē piper ſupponat poſt coytū cuz fortitu/ — Piper.
dine corrumpit ſemen. ¶ Idē autē ꝛ ſuccus ruthe — Succꝰ ruthe
operat. ¶ Et dixit Amech ſi tollātur dentes pueri — Dens pueri.
in primis anteq̄ꝫ terrā tengant cū cadunt ꝛ ponant
in lamina argētea ꝛ ſuſpēdatur ſuper mulierē ꝓhi/
bent impregnari ꝛ parere:ꝛ ſi bibat mulier oi mane
quātitatē.ʒ.j.cum vrina mule nō ꝯcipit. ¶ Et idez
ſi ad quātitatē fabe ex aſſa infuſa in vrina mule aſſu — Urina mule.
mat. ¶ Et ſi ſemen acetoſe liget in pāno ꝛ ſuſpēda — Semē acetoſe
tur ſuper tpꝰs mulieris ſiniſtrum:nunq̄ꝫ ꝯcipiet do
nec aderit. ¶ Et dixit idē de ſtercore leporis ſuper — Stercꝰ lepo/
mulierē ſuſpēſo duz ſecū illud hꝫ. ¶ Cedra quoqꝫ — ris ꝛ infra.
ꝛ eſt ſm Gale.olus qḋ a cedra ſumitur inuncta vir/ — Cedra.
ge ſemen corrūpit poſt etiā fetum interficit.Gal.te/
ſtāte. ¶ Dixerūt qdā ꝙ radix arthanite ꝛ eſt panis — Radix artha
porcinus ſi ſuſpendat collo impregnationē ꝓhibet. — nite.
¶ Idez aūt ꝛ vngula mule ſi ſuſpēdat in collo. Et — Vngula mu/
experimētatores dixerūt ꝙ dꝫ eſſe prima vngula q̄ — le.

incidit ſi colligat añq̃z terrã tãgat ꝛ collo ſuſpẽdat.
¶ Salt⁹ quoqꝫ ad poſteriora factus a muliere poſt
coytũ ꝛ maxĩe ad decliuiũ ſpma vile abijcit. ¶ Si
quoqꝫ vir ab emiſſione ſpermatis nõ abſtineat do/
nec mulier prius emittat gñatio interrũpit. ¶ Fa
cit ergo idẽ ſuffumigatio ex nuce cipreſſi. ¶ Fel ẽt
vacinũ ſuppoſitũ ꝓhibet. ¶ Et ſumitatũ vitis ſuc
cus bibitus. ¶ Et radices narciſci idẽ operantur.
¶ Et ſcio mi dñe ꝙ fere oĩa q̃ meſtrua prouocant
ſunt vtilia i hoc caſu. ¶ Rutha ãt comeſta ꝛ ole/
ra acuta appropꝛietate generationẽ ꝓhibẽt. ¶ Et
expti qdẽ ſumus ꝙ inũctio virge cũ ſucco cauliũ
mire generationẽ ꝓhibet. ¶ Si ẽt mulier poſt me
ſtruationẽ ſuffumiget cũ ʒ.i. extremitatũ ꝛ folioꝝ.
funis paupeꝝ impgnatio ꝓhibet. ¶ Solus ẽt trã/
ſitus mulieris ſup meſtrua alterius mulieris impꝛe
gnationẽ ꝓhibet. ¶ Et dixit Amech ſi migat mu/
lier ſup vrinã adib.i.lupi nõ cõcipiet. ¶ Et dixit
kirandus ſi abſcindat teſticulus muſtelle in decli/
natione lune ꝛ portet in corio mule incõceptiuus
ẽ ꝛ logt de ſiniſtro ſi dimittat abire vicia. ¶ Et di
xit ſi cerumen auris mule i eiuſdẽ corio ligatum ad
collũ ſuſpendat incõceptiuũ eſt oino. Jdẽ ãt facit
matrix cocta cũ carnibus ſuis data latenter come/
dere. Et ſimilr illd cerumen cũ caſtoreo bibitũ ẽ in
cõceptiuũ. ¶ Et dixit Raſ. ſi dexter teſticulus leo
nis exiccatus cũ roſ. tritis det in potu ſterilitatẽ in
ducit. Jdẽ ãt facit aſſum comeſtũ vel crudũ. ¶ Et
iteꝝ dixit Raſ. auctoritate Ariſto. ſi mulier ſuſcipi/
at i vuluã ſudorẽ mule cũ bõbace nõ ꝯcipiet peni/
tus. ¶ Et dixit ſi duo teſticuli gatti cõtriti ſumpti
in pte corij mule ſuſpendant ſup mulierẽ nõ conci/
piet q̃zdiu fuerint ſup eã. ¶ Et dixit ſi ſuſpendat
ſup mulierẽ ſtercus leporis nõ concipiet donec ſup
ſe habuerit. ¶ Et idem dixit de calcaneo muſtelle

Saltus.
Nux cipreſſi
Fel vacinuz.
Sumitates. vitis.
Radix nar/ciſci.
Olera acuta.
Succ⁹ cauliũ
Funis pau/perum.
Tranſit⁹ ſup meſtrua alte/rius ꝛc.
Mictus ſup vrinam adib.
Teſticul⁹ mu ſtelle.
Cerumen au ris mule.
Matrix mu/le.
Teſticul⁹ dex ter leonis.
Sudor mule
Teſtes gatti.
Serc⁹ lepo/ris.
Calcane⁹ mu ſtelle.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0150-2

aſſumpto ipſa viuente donec ibi appenſuz fuerit. Nunc at̄ ſcribem⁹ q̄ fetu͞ interficiu͞t ⁊ educunt vnu͞ ſcie͞tes ꝙ quecu͞qꝫ educu͞t meſtrua aut humiditates a matrice etia͞ fetuz educunt de q̄dus ı͞fra propꝛioꝛ fiet ſermo ⁊ eade͞ omnia partuz facilitant. Scripſerunt aute͞ ꝙ ad expelleñ fetum ⁊ aqua͞ no͞ eſt par ſemine lini. Dico aute͞ ⁊ ſuppoſituz ⁊ bibituz ⁊ i ſeſſione facta in aqua decoctionis eius vt ſum⁹ expti.

¶ Fetuz interime͞tia. Semen lini.

¶ Expulſione autez forti fetus expellit̄ ſi ex co͞diſi fiat naſcale appropꝛietate que eſt in eo. ¶ Mirrha iterficit fetu͞ ⁊ expellit ſuffumigata ⁊ bibita. ¶ Caſſia etia͞ lignea cu͞ foꝛtitudine expellit bibita. ¶ Naſtale at̄ vel ſuffumigium cum diptamo factuz fetuz moꝛtuuz expellit. ¶ Jde͞ autem operat̄ decoctio foliorum ⁊ ſtipitum ſaluie ꝙ expertus ſum balneo facto qua͞to magis ſi bibat̄. ¶ Si aute͞ potet̄ vſnee vſqꝫ ad .ʒ.v. fetus ſiue viuus ſiue moꝛtus expellet̄.

Condiſi. Myrrha. Caſſia lignea. Diptamus. Saluia. Vſnee.

¶ Ex foꝛtioꝛibus etia͞ medicinis ad expellendu͞ eſt ciclamen ſiue per inferius ſiue per ſuperius mittat̄ imo ſcriptuz eſt ꝙ ſolus decubitus ſup ipſum facit aboꝛſuz. Eſt autem ciclamen panis poꝛcinus ⁊ ſuccus eius i hoc e͞ foꝛtioꝛ. ¶ Si au͞t premiſſa flo͞mia ſaphene bibatur .ʒ.j. caſtoꝛei cum decoctione menta ſtri ⁊ melle ſine nocume͞to fetum educit ⁊ ſecu͞dina͞ ⁊ meſtrua. ¶ Hermeſir ⁊ eſt ſpe͞s oppoponacis fetu͞ eijcit virtuoſe neqꝫ in hoc co͞par habet. ¶ Moꝛtuum aute͞ fetum ⁊ ſecu͞dinaz eijcit per traiectoꝛiuz ſuffumigatio facta cum laudano. ¶ Educit au͞t fetum pulegiu͞ factu͞ ⁊ ſuffumigatuz vel euapoꝛatum vel ſuppoſitu͞. ⁊ eius ſirupus ꝓuocat ſanguine͞ partus. ¶ Et dicunt q̄da͞ ꝙ ſi mulier bibat de lotura manuu͞ alicuius homicide aboꝛtit. ¶ Et dixit kira͞dus ſi cerebꝛu͞ anſeris domeſtice cum oleo liliaceo miſceat̄ moꝛtuos fetus educit. ¶ Et Raſis dixit ꝙ ſudoꝛ eq̄ mixtus cu͞ vino ⁊ potatus a muliere eijcit

Ciclamen. Caſtoꝛeum. Hermeſir. Laudanum. Pulegium. Lotura man⁹ homicide. Cerebruz anſeris. Sudoꝛ equi.

Sterc⁹ colū/barum. fetū. ¶ Et iteꝝ dixit ſtercus colūbaꝝ ſuffumigatū
fetū expellit. ¶ Educit fetū viuū vel mortuū nar/
Narciſcus. ciſcus ⁊ ē liliū albū qn̄ ex eo vſqꝫ ad.ʒ. iiij. bibit cū
Vitis alba. aq̄ mellis. ¶ Interficit āt fetū vitis albe ſucci aur.
j:bibiti ⁊ ſi ſupponat facit aborſuꝫ. Et ſeſſio ī deco/
ctione eius mūdificat matricē. Et nos expti ſum⁹
encatiſma decoctionis eius vtile ī hoc caſu. ¶ Fu/
Cordumeni. mus quoqꝫ cordumeni fetū interficit. ¶ Suffumi
Oſtracha. purpu. giū quoqꝫ ex oſtraco purpureo extrahit ſecūdinaꝫ.
¶ Sꝫ potēter folia ⁊ ſemē policarie tritum cū oleo
Ieſeminum. fetū interficit. ¶ Succus ēt. yaſionini al' ieſemini:
bibit⁹ vſqꝫ ad.ʒ.ij. Gal. teſtāte fetū iterficit. Et expti
ſum⁹ ꝙ ſi poſt meſtruationē ſuffumiget mulier cū.
Funis paupe rum. ʒ.ij.folioꝝ ⁊ ſumitatū funis paupeꝝ ⁊ eſt edera im/
p̄gnatio ꝓhibet. ¶ Lactuca āt aſini fetū iterficit:
Lactuca aſini ⁊ mortuū educit: ⁊ fortiter educit meſtrua. Doſis
ei⁹ ad plus ē aur.j.⁊ bibita ⁊ ſuppoſita. Si āt bibat
Cortex gra/noꝝ lauri. cortex granoꝝ lauri vſqꝫ ad kirat.ix. fet⁹ morit ꝓꝓ
amaritudinē ſuā additā ſupra amaritudineꝫ alioꝝ.

¶ Capitulum.ʒ. De prouocatiōe meſtruoꝝ ⁊ acce
leratione partus ⁊ mole.

Diximus ſupra: eſt veꝝ ꝙ quecūqꝫ fetū educūt
meſtrua ꝓuocant ⁊ ecōtra q̄re ꝯuenienter po
terunt iſta capitula adinuicē ꝓmiſceri: veꝝ ꝓꝓ eoꝝ
magnitudinē ⁊ vt ꝓpria ſcribant vtrobiqꝫ feci duo
capitula. Eadē āt oīa partū facilitant ⁊ ſimi'r oīa cu
rant molā eo qꝛ ſolū idiget his que aborſum faciūt
⁊ partū accelerāt: licet p̄miſſis mollificatiuis: ideo
quantū ad ipſaꝫ ea q̄ hic dicunt ⁊ ea q̄ in p̄dicto ca
Lapis agle. pitulo dicta ſunt. ¶ Dicem⁹ ergo ꝙ lapis agle ſup
A poſitus apoſitus approprietate accelerat partū ⁊ do
lorem minuit. Idē āt facit ligatus ī petia ⁊ ſupligat
Crocus. coxe. ¶ Crocus ēt ſumptus ī potu vſqꝫ ad.ʒ.ij.p/
tū accelerat. ¶ Et nos expti ſumus ꝙ ſi.xx.grana

dragontee ſumant̄ i potu cū vino partū accelerat i/
mo ⁊ ſolus odoꝛ floꝛis ei⁹ aliquātulū ſubtilitati idē
facit. ¶ Si ēt modicū fellis thauri cū aq̄ coloquin
tide recētis ꝓpinet̄ in potu expiētia ſcim⁹ ꝙ ꝑtum
accelerat. ¶ Et ſil'r radix ciclaminis ſi leget̄ ſuper
coxa mulieris idē opat̄: ſꝫ tñ magis ifra trahat̄ ꝑm
ꝙ fetus deſcēdit. ¶ Exptus quoqꝫ ſum ꝙ ſi tollat̄
epar galine ⁊ liget̄ ſup coxa mulieris dextra: gali/
na adhuc palpitante fetum accelerat. ¶ Et dixit
Amech ſi ſpolio ſerpentis ſtringat̄ ancha mulieris
illico pit. ſed cū parit illico amoueat̄. ¶ Et ſi ſpu/
ma maris ſup coxa ſiniſtra mulieris ſuſpendat̄ acce
lerat. ¶ Et kirādus dixit ſi i partu eſt periculū te/
rat̄ ſemen apertū peonie cū oleo ⁊ inungātur lum/
bi ⁊ pecten ⁊ abſqꝫ doloꝛe pariet. ¶ Et dixit ſi tene
at in manu mulier radiculā ozimi ⁊ pennā yrun/
dinis illico pariet ſine leſione. ¶ Itē dixit ſi cum
fimo vace ſuffumiget̄ ſubaſcella parturientis partū
accelerat ⁊ ſecundinā educit. ¶ Et Raſis dixit ſi
mulier modicū lactis catule bibat modico melle ⁊
vino eq̄liter fit partus facilis ⁊ eijcit̄ fetus moꝛtu⁹.
¶ Et iteꝝ dixit ꝙ teſticul⁹ dexter leopardi ſi a mu
lier ēt ānoſa q̄ meſtrua perdiderit ſumat̄ illa reuo/
cantur. Et quecunqꝫ ~~etiā dicta ſunt ſupra capitulo~~
~~de expulſione fetus ad hoc capituluꝫ reducuntur.~~
¶ Prouocat etiā meſtrua ⁊ educit ſecūdinā ſeſſio
facta in decoctione ſtipitū ⁊ folioꝝ aleoꝝ ꝙ exper/
ti ſumus. Ideꝫ auteꝫ operatur cibus chꝛiſtianoꝛum
qui talis. eſt. coquant̄ ſimul oliua alea ⁊ nuces ⁊ co/
medantur in hoc valde opant̄. ¶ Si autē lac ficuꝫ
cuꝫ vitello oui ſupponat̄ matricē mūdificat ⁊ me/
ſtrua ꝓuocat. ¶ Caſſia linea eſt in hoc caſu idonea
quando meſtrua detinent̄ a multitudine ⁊ groſſitie
ſuperfluitatuꝫ. ¶ Potenter autē educunt meſtrua
floꝛes policarie quādo triti cum folijs ſuis ⁊ mixti

Dragontea.
Fel thauri
Radix cicla/minis.
Epar galine.
Spoliū ſer/pentis.
Spuma ma/ris.
Semen peo/nie.
Radix ozimi
Fimus vace.
Lac catule.
Teſti. dex. leo/pardi.
Aleum.
Cib⁹ chꝛiſtia/noꝛum.
Lac ficus.
Caſſia lig.
Flos polica/rie.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0153-9 DFG

Miliũ ſolis | cũ oleo dant in potu. ¶ Jn hoc caſu miliũ ſolis eſt
mirabile bibitũ. ¶ Jdē āt facit decoctio foliorũ ⁊
Saluia. | ſtipitũ ſaluie bibita. ¶ Aſſa quoqꝫ bibita cũ myr/
Aſſa. | rha ⁊ pipere illa imperat. ¶ Fortiter aũt prouocat
Abſintium. | illa abſinthiũ cũ hydromelle ſupoſitũ. ¶ Jdē autē
Squilla. | facit ſqlla ⁊ eius acetũ. ¶ Scriptũ eſt ꝙ oua anſe/
Oua anſeris | ris tepida cũ oleo diſtillata in matricē illa prouocāt
poſt q̄ttuor dies. ¶ Educit aũt ea approperare hy/
Hipericon. | pericon. ¶ Semē āt leuiſtici illa ꝓuocat virtuoſe:
Semen leui/ ſtici. | ſicut ēt pulegiũ. ¶ Sucudus ēt ſi ſubijciat illa ꝓ/
Pulegium. | uocat. Dixit āt de eo ſic Dyaſco. quādoqꝫ ſublimat
Sucudus. | climia ⁊ ſublimat i tutia bona ⁊ qḋ remanet inferi⁹
eſt climia q̄ vocat ſucudus. ¶ Si āt de radice peo
Peonia. | nie quātũ eſt vna amigdala ſumat mũdificat ſuper
fluitates q̄ i partu ſunt educēde. Nos āt bene illaꝫ
cōterētes damus cũ mellicrato in potu. ¶ Experti
ēt ſumus ꝙ ſi mulier peſſarizet ex ſpica nardi: ⁊ ēt
Spica. | ex ea bibat meſtrua prouocat. ¶ Ois ēt ariſtologie
Ariſtologia. | ſpēs ꝓuocat meſtrua ⁊ fetũ eijcit ⁊ matricē mũdifi
cat. ¶ Ego vero experientiā noui ꝙ ſi ſumat albu
men oui ⁊ cũ modico olei cōquaſſet ⁊ ex eo lana vel
ſtupa intinta ſup os colli matricis epithimet: ⁊ etiā
iter labia aliqd igrediat matricē mũdificat a ſuper/
fluitatibus ptus ⁊ facilime ⁊ ſaluberrime euacuat.
Secretum. | ¶ Secretũ qḋ a Gale. accipimus qḋ meſtrua ꝓuo
Gale. | cat ⁊ ventoſitates matricis expellit. ℞. eupatorij:
ſpice: corticũ caſſie lignee: zafrani: ſeis apij mōtani
⁊ domeſtici: liqritie: ſqnanti: ſeis boliarmeni loco
eius ponimus ſemē leuiſtici rubee oiuꝫ aň. ʒ. iij. ra/
uedſeni. ʒ. ij. maſticis lace nō ablute ſpodij roſ. rub
ariſto. oiuꝫ aň. aur. j. terant ⁊ cribellent ⁊ cōficiant
cũ melle diſpumato. Doſis omni die a. ʒ. ij. vſqꝫ ad.
ʒ. iij. ¶ Secretũ autem qḋ meſtrua ꝓuocat aliud.
Aliud. | ℞. ſpice ide ⁊ romane: corticum caſſie ligne: rubee
tintor: aſſari: aniſi omniũ aň. quartā. ʒ. vnius. me/

Spica

dulle ſeminis melõis:medulle ſeminis cucumeris: granoꝝ nere.i.ſpice ro.faſeoloꝝ:ſe.apij:ruthe:cice/ris nigri:ſe.endiuie: berbene:neriden.i.ſpice ro.coſti oiuz añ. auŕ.j.teranť ꝛ cribellenť ꝛ linianť cum oleo de amigdalis ꝛ cõficianť cũ melle diſpumato ꝛ ſumanť ex eo omni die grana.iij.cũ aqua decoctionis faſeoloꝝ vel ciceruz vſqꝫ ad.viij dies. ¶ Ualet etiaꝫ in hoc caſu tyriaca noſtra ſcripta ſupra capl'o de ſoda in fine ſumpta cum aqua decoctionis iuniperi ꝛ feniculi. ¶ Ad.idẽ eſt cõfectio ſcripta ſupra capl'o de ſurditate in fine ſiue prope finem. Tyriaca.

¶ Gloſa.

a ¶ Hic capitur lapis aquile pro magnete lꝫ nõ ſic: ſed eſt lapis pregnans qui hꝫ facere hoc ꝛ conſeruare fetuꝫ:ꝛ hoc diuerſis aſpectibus ſuperiorum propter ſapientiam diuinam.

¶ Additiones.

¶ Ad meſtrua ꝓuocanda ꝛ matricẽ mundificãdã triferam magnam reſolue in oleo muſcelino vel cõi ꝛ bulliat ad ignem in ciclamine ꝛ cũ bumbice i hoc intincto fiat ſuppoſitoriũ.

¶ Peſſariũ optimuꝫ ℞.radicis gentiane:pulegij regalis añ.ʒ.ij.nigelle.ʒ.j.carniũ:ficuũ.q.s.ad icorporandũ conquaſſanda cõquaſſenť ꝛ cũ ſucco mercurialis fiat maſſa valet enim multũ ad meſtrua ꝓuocãda ꝛ nõ iducit ardorẽ nec excoriationẽ aliquã. Et forti⁹ foret ſi cuꝫ ſucco cucu.aſinini fieret maſſa.

¶ Capituluꝫ.4. De retentione menſtruoꝝ ꝛ oris matricis ꝛ exuccatione eius.

Sicut oꝫ multotiẽs menſtrua prouocare qꝛ ex eoꝝ retentione ꝑternaturã egritudines fiunt. Ita opꝫ reſtringere qñ⁹ preter curſum nature eoruꝫ ſupfluit exitus ꝛ os matricis exuccare ab humiditatibus q̃ ſuperfluunt ad ipſuꝫ ꝛ illud cõſtringere.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0155-1 DFG

Euforbium. ¶ Et os q̄dē matricis ſtringit euforbiū tā fortiter
vt ꝓhibeat fetū egredi. ¶ Ego āt ſic multotiēs os
matricis ſtrinxi cum hoc medicamine vt corrupta
apparuerit virgo ꝙ eſt. ℞. gallaꝝ aluminis: ſqui/
nāti: folioꝝ lilij: ciperi: balauſtiaꝝ: corticū granato/
ruꝫ: ꝛ radicū mori: corticū medianoꝝ caſtaneaꝝ ꝛ
glandiū. an̄. coquanť i aq̄ ꝛ ex ea lauet mulier mul/
totiens vuluā ſuā ꝛ imittat i ea: ꝛ exicccat etiā hec
fomentatio humiditates ad matricem defluentes.
Folia porri. ¶ Ad humiditates q̄ faciunt fetum lubricare folia
porri appropꝛietate conferunt. ¶ Si vero ſit anti/
quus fluxus humiditatū ad matriceꝫ tunc fiat na/
ſcale cū ferrugine ferri. ꝛ eſt i hoc vltima medicina.
¶ Exptus ēt ſuꝫ ꝙ ēt vinū decoctiōis eius illa reti
net. ¶ Naſcale āt factū cū ſucco ꝟge paſtoris ſiſtit
antiquū fluxū ꝛ imoderatū hūiditatū ad matriceꝫ.
¶ Humiditates etiā albas q̄ egrediūtur aufert ſu
mach ꝛ ēt aniſum. ¶ Meſtrua āt cū ſuperfluunt
Succꝰ portu lace. ſuccus portulace mirifice ſtringit ſi peſarizeť nō qd
ꝛ cōeſta hoc faciat: mirifice. n. ſtringit illa. ¶ Etiaꝫ
cortex medianꝰ glādis ꝛ arboris eius. ¶ Similiter
Alumina. āt oīa alumina meſtrua detinent ꝛ maxime alumen
Spica. iamenū. ¶ Dixit āt Serap. ꝙ proprietas ſpice eſt
meſtrua detinere ꝙ ſi ſit veꝝ dico ꝙ loquiť de ſpica
Virga paſto. mōtana. ¶ Virga āt paſtoris eſt optima i hoc caſu.
Ouū crudū. ¶ Et kiran dus dixit qꝺ ouū crudū ſi ſorbeať ſiſtit
Stercꝰ lepo/ris. fluxū muliebreꝫ. ¶ Et Raſ. dixit ꝙ ſi modicū ſter
coris leporis ponať in vulua meſtrua detinet ꝛ de/
Fex vini. ſiccat matricē deſicatiōe vehementi. ¶ Fex āt vini
non aduſta emplaſtrata pectini ꝛ renibus illa ſiſtit.
Stercus ca/praꝝ. ¶ Stercꝰ quoqꝫ capraꝝ mōtanaꝝ ſiccū ꝛ tritū mix
tū cū thure ſuppoſitū illa ſtrigit. ¶ Sucꝰ āt barbe
Barba hyr/cina. hyrcine bibitꝰ ſiſtit: aut herba ipſa emplͣata: ꝛ i hoc
Sempuiua. flos eius eſt adhuc fortiorꝰ ¶ Decoctio quoqꝫ ſem
Solatrum. peruiue illaꝫ detinet. ¶ Solatrū quoqꝫ ſubmiſſuꝫ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0156-7
DFG

illa abſcindit. ¶ Simil'r radix ſilueſtris ydre bibita Ydra.
& empl'ata illa ſanat. ¶ Et dixit Gal. q̄ cauda egna Cauda egna.
bibita vel empl'ata eſt validū farmacū. bibat autem
cum vīo vel aqua. ¶ Experti etiā ſumus q̄ cornu Cornu thauri.
thauri vel bouis cū aqua ſumptū in potu: & cū ace
to renib⁹ & pectini empl'atum illa detinet. ¶ Idē
autē operat cinis oſſium coxarū eorū & ſimil'r appli/
catus. ¶ Quecunq̄ meſtrua detinent: & fetū i ma/
trice fortificāt. ¶ Sed experiētiā habem⁹ q̄ in ma
trice fortificāt ipſum & auget mulſa qn̄ pregnans ex Mulſa.
ea frequēter comedit: ¶ Ego vero i reſtrictiōe me
ſtruorū mirabilē habeo experientiā cū hoc vnguē
to qd̄ ꝓpria induſtria iueni pp̄ comitiſſā cōmatrē
noſtrā. Ipſa enim iam inceperat abortire & ſanguis
& aqua in magna quantitate egreſſa fuerant punxit
ergo ſe ſemel ipſo & ſanata eſt: & ob hoc vocaui ipm̄
vnguentū comitiſſe & poſtmodū pluries & pluries Vnguētū comitiſſe.
ex eo ſanaui: & ſi ex eo renes inūgant vſq̄ ad dorſū
ſiſtit emoroydas q̄ eſt. Rx. corticū medianorū caſta/
nearū glandiū & arboris glandiū myrtillorū caude
caballine: gallarū: corticū fabarū: ozimorū al'arilorū:
vuarū ſorbelarū ſiccarū: neſpilorū imaturorū: radi/
cum celidonie: foliorū pruni ſilueſtris. an̄. terātur
groſſe & coquant in aqua plātaginis pfecte & colen
tur. Rx. ergo cerā quātū vis diſſolutā cū oleo myr
tino & lauetur nouies cū predicta aqua ſemp ino/
uādo aquā quacūq̄ vice poſtea. Rx. corticū p̄dicta/
rum caſtanearū glandiū & arboris gallarū an̄. partem
j. cineris. oſſiū cruris bouis: ſeminis myrtillorū azi
morū al'arilorū vuarū an̄. ptē .5. terant & fiat puluis
ſubtiliſſim⁹. Rx. ergo iſti⁹ pulueris ptes. ij. tro. d karabe
pté. 5. al' pté. j. miſceant & cū p̄dicta cera & oleo
myrtino lotis addito eis ol'o maſticio nō loto. q. s.
fiat vnguētū quo renes & pectē inūgant. Recepta
tro. d karabe ſcripta ē ſupra cap⁹ d ſputo ſanguinis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0157-2 DFG

¶ Gloſa.

a ¶ Creditꝛ ꝙ velit dicere meliſſa q̄ ſm̄ Auic. medicine ꝯſeruantes embrionē dicunt eſſe cordiales a Serap. reperit muza: ⁊ hoc cōtingit vicio ſcriptoꝝ.

¶ Additiones.

¶ Ad meſtrua retinēda. ℞. corticis radicis ſalicis cū quo vegetes ligant ⁊ coque in vino nigro ⁊ fac ſuffumigiū videbis effectū mirabilē ⁊ ita de fluxu emoro. dicatur.

¶ Electuariū mirabile expertū in fluxu meſtruoꝝ ⁊ emo. ℞. mirabo. citri. ʒ. j. ſ. cheb. ʒ. ij. indoꝝ. ʒ. iij. emblicoꝝ beliricoꝝ an̄. ʒ. j. ſ. inuoluant oēs in butyro vacino ⁊ fricent ⁊ per diē ⁊ noctē ſic dimittant: deide. ℞. ciperi: olibani: ſe. apij: naſturtij: aſſari: an̄. ʒ. j. ſ. maſticis ſandaloꝝ trium: pul. roſ. rub. pulue. myrrhe: an̄. ʒ. j. macis. ʒ. ſ. reubar. electi. ʒ. j. ſ. ſpice: diacinamomi an̄. ʒ. ij. gariofi. galange an̄. ʒ. j. lig. al. ʒ. j. ſ. calami aro. gallie muſ. an̄. ℈. ij. amigd. dulcium ⁊ amaraꝝ an̄. ℥. ſ. mellis. q. s. fiat electuarium ⁊ quedā domina fuit liberata in tertia vice. Et ſi velis fortiꝰ ⁊ melius addatur ſcorie ferri. ʒ. vj. nutrite in aceto oēs ſupradicte ſpecies ſubtiliter terant ⁊ ſimul miſceātur ⁊ infundātur in mina citonioꝝ q̄ntitate modica vltimo mirab. ſimul cōficiant cū melle emblicoꝝ ⁊ aromatiçādo cum muſco fiat electuariū. doſ. eſt a. ʒ. j. vſq; ad. ʒ. j. ſ. tempore neceſſitatis.

¶ Ad fluxum meſtruoꝝ. ℞. ciatos. vj. vini nigri gar. xxvij. numero pulueriçatos i vino. poſitos oia pone ad ignē ad buliēdum donec remāſerit ciatus vnus cū dimidio de hoc bibat mulier tribꝰ diebus ante diē ꝑ duas horas ⁊ liberabit mulier infallibilr.

¶ Quedā ſunt mulieres cōſuete facere aborſum in ſeptimo mēſe quibus ſubueniendum eſt. cera: thus: oleum: ⁊ maſtix ſimul miſceant ⁊ inungatur mulier ante ⁊ retro bis in hebdomoda multū enim ꝯfortat

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0158-8

matricē ⁊ cotilidones. Itez vtaṫ ꝯfectione diamar/
gariton. Auicē. 21. tertij cap. de regi. vniuerſali pre/
gnātiū ⁊ mirabile reperiṫ in ꝑſeruatione ab aborſu.
¶ Pro experto habetur ꝙ ſi coquaṫ capil. vene. in
bono vino vſq; ad ꝯſumptiōez tertie partis: ⁊ ſic ca
piatur tertia pars vnius ciati ꝑ vice: ⁊ hoc vſq; ad
tres dies eſt enim diuinū remedium: ſed quādo re/
ſtrictio meſtruoꝝ intenditur extrahitur verſus ſu/
perius ecōtrario vero per inferius.
¶ Ad debilitatē renum habendo tñ reſpectum ad
menſtruorum deſcenſum oı̄modum. ℞. olei cito. ℥.
j. ſ. calami aro. nucis cipreſſi. añ. ʒ. ſ. trociſ. de terra ſi
gil. ℈. iiij. aceti. ʒ. j. cere al. ʒ. ij. fiat vnguentuz molle
⁊ lauetur cum aqua ſublimationis plan. decoctiōis
anthere ⁊ ſumach.

¶ Cap. 5. De dolore mr̄icis apate ⁊ vlcerib⁹ eius.

DOlor mr̄icis nūc curā dicemus ⁊ multū ꝗdē
ꝯfert decoctio vſnee qñ in ipſa ſedeṫ. ¶ Silr̄ — Uſnee.
autē fiat ſeſſio in aq̄ decoctionis aneti: aut radicum — Anetum.
paucedani: aut calami aroma. aut coſti ⁊ confert.
¶ Et ſcimus experimēto ꝙ coſtus bibitus cōfert. — Coſtus.
¶ Coquātur etiā folia lauri ⁊ ponātur in ſacculo — Folia lauri.
⁊ ſuper eis ſedeat mulier ipſis calidis ⁊ multū con/
fert ꝙ etiā veꝝ ſepe ꝓbaui. ¶ Eucatiſma etiā factū
ex decoctione folioꝝ ⁊ ſeminis agni caſti confert. — Agn⁹ caſtus.
¶ Si etiaz ſumaṫ. ʒ. j. folioꝝ betonice ⁊ hydromel — Betonica.
ꝯfert. ¶ Ad idē autē doronici etiā appropꝛietate cō — Doronici.
ferunt: ⁊ ꝓprie cū eſt a vētoſitatibus. ¶ Et hic pōt
adduci ſecretū Gal. ſcriptū ſupra capi. de ꝓuocatio/
ne meſtruoꝝ: ⁊ adducanṫ pillule nr̄e ſcripte ſup ca.
de colica. ¶ Suppoſitoriū nr̄m ad idē. ℞. radicuz — Suppo. nr̄m
ariſtologie piretri myrrhe añ. partē. j. pulpe cologn — Ariſto. lon.
tide partē. ſ. fiant ſuppoſitoria cuz albumine oui in
quoꝝ quolibet. ʒ. ſ. pulueris imponaṫ. ¶ Ad idē au
tez cū ſit a groſſis humorib⁹ ariſtolo. lon. fomentata

Acorus. ſuz expertus. ¶ Decoctio quoqꝫ acori ꝛ radicū aut fructuū iuniperi illū tollit. ¶ Inūctio quoqꝫ facta

Oleum de cinamo. cū oleo de cinamomo mixto cū cera ꝛ oleo cōmuni nam aliter ſuperflue exiccaret: illū tollit: ei⁹ quoqꝫ deſcriptio ſcripta eſt ſuper cap. de dolore renū. ¶ Et dixit

Sepuz galline ꝛ anſeris. Raſ. ꝙ ſepū galline recēs valet ꝯtra dolorē ei⁹ ꝛ ſoluit apā ei⁹ ſi in modū emplr̄i ſuperponat̄ ꝛ ſilr̄ ſepū

Oleū de andacoca. anſeꝝ. ¶ Idē aūt operat̄ oleū de andacocha inunctū. ¶ Inūctio quoqꝫ facta cū felle thauri ꝛ melle

Fel thauri. illū tollit. ¶ Ad eūdē vero imo ad oēs dolores ſiue

Radix lilij. ad egritudines mr̄icis radices lilij cocte i oleo roſ.

Gallia. ꝛ nō eſt ei par ꝛ hoc multotiēs ſuz exptus. ¶ Gallia aūt ſumpta ad oēs dolores frigidos eius cōfert. ¶ Dolores aūt mordicatiuos ſine mordicatiōe ei⁹

Semen lini. tollit ſeſſio facta in aq̄ decoctiōis ſemis lini. ¶ Do

Pul. ad dolores partus. lores aūt pūgitiuos qui partū ſequūtur multotiens tollit ſtatiz hic puluis a nobis expertus. ℞. ameos ſeis apij zinzibe. carui macropiperis oīuz añ. partes eq̄les. zucchari q̄ꝫtum oīa terātur ꝛ cribellētur. doſ coclear. j. cū vino permixto. ¶ Et dixit Raſ. patiē

Pānus mēſtruate. ti dolorē ex partu ſuper os vulue ſumat̄ pānus mēſtruate ꝛ cōburat̄ ꝛ ſuperponat̄: ꝛ ſic tollat̄ cineris ꝑdicti ꝛ ſeis cuſcute ſicci ꝛ miſceātur cū aqua calida ꝛ ponat̄ ſuper locū dolentē aufert̄ dolor. ¶ Q͛ſi dolores ſint in muliere ꝑgnāte ꝛ ꝑprie ſi ſint vēto ſi. ℞. zedoarie: doronici: ſemis apij: cinamomi oīuz añ. ʒ. ij. ameos: cimini: thuris oīum añ. ʒ. ſ. caſtorei. ʒ. j. zucchari. ʒ. xl. terātur ꝛ det̄ in principio vt puluis primus. ¶ Ad frigidos āt dolores ꝛ frigus ma

Ciperus. tricis cipeꝝ multū ꝯfert. ¶ Caleſacit aūt valde ma

Petroleum tricē petroleū q̄n ex eo bibit̄ vſqꝫ ad. ʒ. j. ¶ Expti

Viſcus quercinus. aūt ſumus ꝙ ſeſſio in aqua decoctionis viſci q̄rcini dolorē tollit. ¶ Si aūt apā ſit calīm i mr̄ice tūc fiat

¶ Ad apā matricis. encatiſma cū decoctiōe folioꝝ ꝛ ſemis agni caſti aut

Agn⁹ caſtus. cū decoctiōe altee. ¶ Seſſio aūt ſola in decoctione

altee ꝯfert ſicut experti ſumus. confert aũt clauſure oris mr̃icis. ¶ Experimẽtũ etiã habemus ad apoſtemata mr̃icis calida hoc. ℞. radicũ altee ꝛ coquãtur in vino aut melicrato aut in vtroqꝫ. deide ꝯtundant cũ ſepo anatis ꝛ modica terbẽtina ꝛ fiat naſcale. ¶ Ꝺ ſi apata dura ſint. dixit Gal. ꝙ decoctio ieſemini vel floꝛ eius fomẽtata ſanat flegmones matricis ꝛ maxĩe ſcliroticatos. ¶ Et dixit oleũ ꝺ lilio eſt aptiſſimũ ad durities mr̃icis ꝛ ſil'r folia ꝛ radix lilij. ¶ Peſſariũ molificãs apata dura ꝛ ꝓferẽs doloꝛibus in ea factis: ꝛ paulati faciẽs eos qeſcere. ℞. adipis: anatis: medule cruris: ceruini ꝛ vaccini: ſimil'r bdelij molis: croci: vitellũ oui aſſati: fecis olei de ſeminibꝰ: fecis olei de lilio. añ. ptes eq̃les diſſoluãt in vino aut rob: ꝛ fiat ex eis peſarium: ꝛ eſt optimum. ¶ Et dix. Raſ. ꝙ ex cerebro cerui ꝛ vituli fit peſariũ molificãs apata dura mr̃icis. ¶ Coquat ẽt ꝟga paſtoꝛis cũ vino ꝛ miſceat cũ melle ꝛ iponat. nã affert iuuamẽtũ magnũ. Si ẽt puluis capitũ piſciculoꝛ paruoꝛ deſiccatoꝛ deſup pulueriçet illa ſanat.

Altea. | Ieſeminum. | Oleũ de lilio | Peſſarium. | Cerebrũ cerui ꝛ vituli. | Uirga paſto. | Capita piſcis ſali.

¶ Caplm. 6. De ꝓfocatiõe mr̃icis ꝛ eius deſcenſu.

Contingit multotiẽs vt matrix deſuper moueatur verſus ſuperioꝛa ꝛ accñtia ſuffocationis inducat. ꝛ ecõtra ꝯtingit ipſaꝫ qñqꝫ intm̃ deſcẽdere: vt etiã extra egrediatur. Dicemus ergo nunc de vtroqꝫ in eodẽ capi. ſcientes vl'r ꝙ matrix a foꝛa ꝓpꝛia inſeqtur odoꝛifera ꝛ aromatica: ꝛ fugit fetida qꝛ cũ ſuperius aſcendit fetidos odoꝛes naribus applicamus: ꝛ cum odoꝛiferis inungimus inferius collum eius. Cum autẽ deſcendit ecõtra operamur. ¶ Sed in hoc caſu eſt ꝓlaudata ſeſſio patientis in aqua decoctionis pulegij. ¶ Cũ autẽ matrix pꝛefocatur bibat. ℥. j. betonice cũ hydromelle. ¶ Confert aũt eidẽ acatia bibita. Si etiã palatũ vel guttur inũgat cũ felle bouis vel teſtudinis ꝓfocatio tollit.

Pulegium. | Acatia. | Fel bouis ꝛ teſtudinis.

ad apa calida matricis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0161-3 DFG

Oleuz de maiorana. ¶ Et dixit Auic. oleũ de maiora. ꝯfert coartationi matricis deducẽtis ad ꝓfocationẽ. Ego aũt dico ꝙ ex eo oz inungi collũ mr̄icis interiꝰ. ¶ Et dixerũt oẽs galia ſuppoſita facit matricẽ deſcendere: ꝛ ꝓuocat mẽſtrua: ꝛ mõdificat eã: ꝛ ꝑparat eã ad impꝛ̄gnationẽ. Ex nr̄is aũt exptis ad ꝓfocationẽ q̄ eſt cũ deſtructiõe caloꝛis inati ꝛ ad vẽtoſitates ꝛ doloꝛes pp

Agaricus. illud accñtes eſt vt def agaricꝰ in potu cũ vino vel melicrato. ¶ Et q̄ qdẽ epilenticũ excitãt dicta ſup̄ in hoc ẽt caſu ꝯueniũt. ¶ Ego aũt mirã experiẽtiã

Capilli patiẽtis. habeo de capillis patiẽtis. ſi eniz incidanf ꝛ ignis in eis imittaf ꝛ fumus naribus attrahaf ſubito ſalus accidit ꝙ freq̄ntiſſime ſum expertus. ¶ Inunctionez etiã factã intra collũ matricis cũ fricatione leui ꝛ lõga cuz oleo muſcelino aut oleo de lilio qñ aliqd

Oleũ ꝺ lilio. Ad deſcẽſuz matricis. muſci eſt diſſolutũ in eo inueni perutilẽ. ¶ Si ꝟo ꝯtingat matricez deſcẽdere tunc ſuffumigatio facta

Stercꝰ bouis. cũ ſtercoꝛe bouis ꝓpꝛie ꝯfert. ¶ Ad idez autẽ multuz

Semen myrti ꝛ iuniperi. ꝯfert ſeſſio facta in aq̄ decoctionis ſemis myrti aut iuniperi: ꝛ ꝯfert ẽt hoc ad exitũ ani. ¶ Folia ẽt

Urtica. vꝛtice empl̄ata matrici illam reducunt. ¶ Fumus

Aſpaltum. quoqꝫ bitumis ſiue aſpalti ꝙ idez eſt matricẽ egreſſam reducit ꝛ ſedat etiã doloꝛẽ eius. ¶ Ex expertis aũt nr̄is ꝛ expertus fui in enixa que aboꝛtiuũ marẽ peperat ꝛ eius matrix egreſſa fuerat cum doloꝛibus tam intẽſis vt pꝛoꝛſus ſuffocaref ꝛ curaui in inſtãti oculi ꝛ eſt. ℞. aſpalti partes. ij. ſtercoꝛis vacini partẽ. j. miſceanf trita pꝛius fiat ſuffumigatio ex eis.

¶ Tractatus. 17. pꝛimi ſermonis. De diſpõnibus virge ꝛ teſticuloꝝ ꝛ continet ſex capitula.

¶ Capl̄m. 1. De oꝛnatu virge ꝛ teſticuloꝝ in quo erit ſermo de pilis: ꝛ ꝓhibitione excreſcentie teſticuloꝝ: augmẽtatiõe virge: ꝛ pꝛuritu genitaliũ.

Creauit

CReanit ſapientia prima in viris in/ſtrumenta gñationis actiua ſicut virga ⁊ teſtes: per virgā eniȝ tanq̄ȝ per ꝯductoriū ſufficiēs apte ſperma virile q̄d principiū gñationis actiuū exiſtit impellit ad collū matricis aptū gñationi. Teſtes aūt ſm medicos perficiūt vl/timū diſpoſitiōis in ſpermate q̄ neceſſaria ſibi poſſe dȝ gñationem efficere. Ariſtoteles aūt dixit nō hoc. ſed ſunt ſicut appēſoriū dilatans materias ſpermati in hora ſui egreſſus ſicut teſtores faciūt q tellis ſuis aligāt aliq̄ pōderoſa vt liberius tella dilatet in trāſi tu ſpole. Dicam' ergo de eis: ⁊ primū aliqua q̄ redu cunt ad eoꝝ ornatū. ¶ Si igit volum' diu impube rē ſeruare locū piloꝝ pectinis fiat ſuper pecten em/plaſtruȝ ex farina fabaꝝ ſic.n. dixit Gal. multū per/manet abſq; pubertate. ¶ Eādeȝ aūt intētionē per ficit rubus ſiue folia rubi qñ pectini ſit ex eis em/plaſtrū. ¶ Fedū eſt aūt nimis teſtes ſuperflue a vir ga deſcēdere q̄re ingeniādū eſt ꝓhibere eoꝝ creſcen tiā. ¶ Et emplaſtrū quidā factū ex folijs cicute ſi/mul cū ſemine ſuo qñ viridis eſt cicuta ⁊ aſſiduatū eoꝝ teſtibus excreſcentiā ꝓhibet. ¶ Et Gal. dixit ⁊ oēs poſteri ꝯſenſerūt q̄ ſi ferrū ſuper cotte fricet ⁊ ex illa fricatura aſſiduet inunctio teſtibus eoꝝ ſu perflua excreſcentia tollitur. ¶ Adducātur aūt ad hūc locum q̄cunq; ꝓhibent excreſcētiā mām̄illaꝝ. ¶ Et q2 nōnulli volunt ſuos natos materiale mē/brū habere magnū ⁊ groſſuȝ: ideo qualr̄ fieri poſſit cū mēbra corporis in excreſcētia ſint nūc dicemus. ¶ Ex his q̄dem q̄ hoc faciūt eſt fricatio mēbri fa/cta in die multotiens q̄ oēm inūctionē p̄cedat ſem/per. maxime aūt eſt vtile qñ virga fricata in actu fri cationis madeſit cū aqua calida poſt fricationē ve/ro vngatur cū oleo violato cū cera diſſoluto decies fricetur in die cū lacte ouino aut epithimetur cum

Farina faba rum.

Rubus.

Cicutā.

Fricatura fer ri.

Fricatio mē bri.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0163-5
DFG

lumbricis terreſtribus exiccatis ꝛ tritis cum oleo ſambacino aut inuoluat virga fruſto vtris qñ pix eſt abiecta ab vtro ꝛ cū eo calido multotiens fricet in die ꝛ permittat ibidē donec eſt calidū:cuꝫ aūt eſt frigidū auferat. Aut ſumatur ſulfuris citrini ꝛ pipe riſañ. partes eq̄les ꝛ cū melle puro miſceātur ꝛ vir ga epithimet. Cū autē epithima per vnā horā per/ māſerit aqua calida virga lauetur aut nuclei cocti ꝛ cicotrigonizati miſceātur cū lacte ꝛ virga inde fri/ cetur multotiens in die. Dicūt aūt medicinales au ctores ꝙ ſi hoc regimie puer vtatur in naturalē trā ſit magnitudinē virga ſua. ¶ Ego hāc operationē nō approbo. nā ſuperflua virge magnitudo ſemper eſt ex cauſis ꝓhibētibus gñationē.

¶ Ad genitalium pruritū.

¶ Si vero genitalibꝰ pruritus adſit mēbris lauētur cū aq̄ decoctio/ nis folioꝝ ꝛ ſtipitū ſaluie ꝛ ſedat pruritus.

Saluia.

¶ Sed nos hoc ſumus experti vt locus ex ſucco tepido ex tremitatū ebuli inūgatur ꝛ cū per ſe fuerit exiccatꝰ ſumatur oleū roſ. qđ diu ſuper lamina plūbea cum piſtello plūbeo ſit fricatū donec ſpiſſitudinē acquiſi uerit ꝛ ex eo locus vngat.

Ebulus.

Ad idem. ℞. ceruſe. ʒ. vj. ſulfuris citrini. ʒ. ij. opij. ʒ. j. terātur oīa cū aceto vi/ ni mixto cū aq̄ ꝛ teſtibus ſuperponat. Idē aūt ope/ ratur ꝛ hoc. ℞. dragāti: citrini ꝛ litargirij añ. teran tur cū aceto ꝛ liniātur hec vtraqꝫ ſicca tollūt ſcabiē ſiccā teſtium. Si vero opiū addatur tollit pruritū.

¶ Capl'm. 2. De augēda libidine in coytu ꝛ erectione virge ꝛ ſanatione eoꝝ qui poſt coytū egerūt.

SUnt multi qui diligunt poſſe augere libidinē pleriqꝫ etiā indigent erectionis auxilio: nā cuꝫ ad actū peruenerint virgo mollificatur in eis dice/ mus ergo de eis ſimul. ¶ Et libidinē fortiter exci/ tat caro ſtinci ꝛ illud qđ eſt iuxta renes ipſoꝝ ma/ gis: imo tam fortiter incitat vt auxilio ꝯtrario ege/ at patiens: ꝛ hoc eſt potus decoctionis lentiū cum

Caro ſtinci.

ſemine lactuce in aqua vel mellicrato. ¶ Et lingua gdez auis ⁊ eſt ſemen fraxini libidinē auget ⁊ ſperma. ¶ Radix quoq̧ teſticuli canis maior a viro cū lacte bibita libidinē auget ⁊ maxime generare facit. Et ſilr radix minor a muliere bibita idē facit in ea: ſed feminā ꝯcipit. ¶ Idez aūt facit teſticulus vulpis humidus ſi bibat ⁊ ꝓprie cū vino ⁊ hoc ſtat loco ſtinci dixit Auicen. ¶ Et dixit Amech ſi vis vt mulier ꝑdelectatione tui coytus vir aliū vnq̄z velit. ℞. fel hirci ⁊ fel lupi ⁊ exicca vtrunq̧ poſtea cū vadis ad coytū diſſolue ex eis cū oleo calido ⁊ vnge virgā. ¶ Et dixit etiā ſi tollatur de ſepo hircoꝝ medioꝝ inter magnos ⁊ paruos ⁊ inūgat virga idē accidit mulieri ꝓpter ſupfluā delectationē quā hȥ ⁊ hoc certe expti ſumus. ¶ Et dixit etiā ſi potet mulier de medulla pedis ſiniſtri lupi nō diliget aliū niſi ipm. ¶ Et kirādus dixit ſi vngātur genitalia cū cerebro cornicis ⁊ melle ꝑdelectatione mulier nulli alij adherebit niſi tibi. ¶ Et Raƀ. dixit illō idē qn̄ virga inūgit cū ſtercore gaçel ſiue dyane in coytu. ¶ Et ēt dixit ſi fel galline qs ponat ſup virgā ſuā ⁊ ſtatiȥ coeat mulier nō diliget aliū. ¶ Et dixerūt quidā ꝙ fel apri inūctū virge operat ad idē. ¶ Et Raſis dixit ꝙcubebe maſticate ī ieiuno libidinē augēt. ¶ Et dixit iterꝫ tollat piretri: zinzi. cinamomi aā. pulueriȥent ⁊ cū aq̄ in qua diſſolutū eſt modicū gūmi incorporētur parui trociſci q teneātur in ore donec cū ſaliua diſſoluātur ⁊ deglutiāt ⁊ poſtea vir vadat ad coytū augef. n. delectatio eiꝰ. ¶ Et dixit kirādus ꝙ teſticuli apri bibiti venerē incitant. ¶ Et dixit ꝙ oua cornicis inūcta teſticulis delectionē ꝑſtāt ⁊ bibita amorē inducūt. Et ſilr oua hyrūdinis. ¶ Et dixit ꝙ fel aurati piſcis inūcto membro libidinez ⁊ delectationē magnā in coytu preſtat. ¶ Et Raſis dixit ꝙ ſtercus vulpis inūctuȥ virge cū oleo

Lingua auis ⁊ quid ſit.
Radix teſticuli canis.
Teſticulꝰ vulpis.
Medula pedis ſiniſtri lupi.
Cerebrū cornicis.
Stercꝰ gazel
Fel galline.
Fel apri.
Cubebe.
Teſtis apri.
Oua cornicis ⁊ hyrundinis.
Fel aurati piſcis.
Stercꝰ vulp.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0165-6
DFG

roſa augmẽtat coytuz. ¶ Et ẽt dixit ꝙ q ligauerit
Fel vrſi.
Elrm Gal.
fel vrſi ſup femur dextrũ poterit coyre quãtuz vo/
luerit ꝛ nõ nocebit ei. ¶ Secretũ qd a Gal. accepi
mus qd addit i coytũ ꝛ ꝯfortat veſicã ꝛ curat egri/
tudinẽ i ea exiſtentẽ ꝛ ꝯfert dolori eius ꝛ grauedini
vtriuſqꝫ lateris. ℞. pineaꝝ excorticataꝝ a corticibꝰ
ſuis. ℥. iij. medule ſeis melonis: medule ſeis cucume
ris: been: rub. ꝛ citrini: ſiſami decorticati: galange:
ſecacul: ſeis abſati al' alfati: puto ꝙ ſit lingua auis ſe
pi ſtinci oiuz añ. ʒ. x. al's. ʒ. v. ſinapis: ſeis vrtice: ſeis
napi: ſeis cepe albi: aniſi: ſeis papaueris: ligritie de/
corticate: ſeis bauce oiuz añ. ʒ. viij. penidioꝝ ad põ/
dus omniũ teranť ꝛ cribellenť ꝛ ꝯficiantur cũ mel/
le diſpuatmo. Doſ. eſt mane ꝛ ſero quãtum eſt vna
nux. tunc etiã dieta fiat cũ hijs que ſperma augẽt.
Erigẽtia vir
gam: Eruca.
Infuſio cice/
rum.
¶ Erectionẽ aũt virge facit eruca ꝓprietate ſui ꝛ
magis ſilueſtris hoc facit q̃ꝫ domeſtica. ¶ Infuſio
quoqꝫ ciceꝝ bibita i ieiuno fortiter virgã erigit. Et
A
nos hoc experti ea tota nocte infundentes in aqua
calida damꝰ bibere. ¶ Semẽ quoqꝫ mugat erectio
nem virge facit. ꝛ libidinem prouocat. Inuenio ꝙ
Semen mu/
gat ꝛ quid ſit
Aſſa.
mugat eſt radix granati ſilueſtris perſe naſcentis ꝛ
inuenio etiam ꝙ ſit radix vnde ſit aſſa ꝛ hoc puto.
¶ Et dixit Raſ. in almanſore ſi aſſa conficiať cum
melle ꝛ ex eis ſumať auř. .j. per duas horas añ coy/
tum fortiter virgaz erigit. ¶ Et dixit iteruz ſumať
oleũ de lilio ꝛ ponatur i eo euforbij piperis ſinapis
Unguentum.
nitri omniũ añ. ꝛ ex hoc vnguẽto virga inungatur
ꝛ teſtes ꝛ oẽs ptes añriores ꝛ poſteriores ꝛ ꝟga eri
giť. ¶ Et dixit etiã ꝙ cortex pinee ꝛ ciperi ꝛ anetũ
coq̃ntur in vino ꝛ liciniuz infuſum in eo in ano te/
neatur: ꝛ erigetur virga. ¶ Et kirãdus dixit ſiquis
vngat aures hirci ꝛ fricet manibꝰ eas: ꝑ delectatio
ne emittet ſperma. Si ergo ex hoc ſpermate inũga/
tur virga habebit intenſionez magnam ꝛ impugna

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0166-2

bilem ab aliqua muliere. ¶ Et dixit ſi extremitas teſticuli vulpis ſuſpendať tenſionez magnã facit ꝛ ſimiliter trita ꝛ in potu latenter data. Idẽ etiã operantur teſticuli ſi ex eis coclear. j. detur: imo etiam inuncti tenſionẽ magnã faciũt. ¶ Et dixit ſtercus paſſeris cũ vino bibitũ erectionẽ magnã facit: ꝛ tota auis aſſata ꝛ comeſta facit delectationẽ venereã. ¶ Et iteruz dixit ꝙ ſtercus faſiani bibituz vel linitum erectionẽ facit. ¶ Et Reß. dixit ſi virga lupi incidatur in fruſta ꝛ aſſetur in furno ſi maſticeť ex ea pars excitat coytum ſtatiz. ¶ Et qꝛ multis accidit poſt coytũ inoluntarius exitus egeſtionis: ideo in hoc capitulo qđ eſt ꝺ prouocatione coytus huic accidẽti reſiſtamꝰ. Succurať ergo cum hÿs q̃ ven. ſtringunt de quibus ſatis dictũ eſt ſupra ꝛ ante coytum feces expellanť ſi poſſunt ꝛ ſuppoſitoria in hora coytus ſubÿcianť i ano hmõi. ℞. acatie ramich ꝛ eſt ꝯfectio de qua fit galia: thuris: balauſtie: gũmi arab. añ. partes equales terantur ꝛ fiant forme ſimiles oſſibus dactilloꝝ ꝛ ſobÿciantur. In his autem horis oleum de neriden. i. de ſpica ro. ſubÿciatur.

Sterc' ꝛ caro paſſeris.

Stercus faſiani.

Virga lupi.

¶ Ad exituz fecuz inuolũtarium poſt coytum.

Suppoſitorium

¶ Gloſa.

a ¶ Debet itelligi de cicere albo vt ponit Iſaach i dietis particularibus ꝛ forte ꝙ nigra ſunt validiora ꝛ ſic credo.

¶ Capitulũ. 3. De diminutione coytus ꝛ ꝓhibitione erectionis virge i quo erit cura gomoree.

Quandoqꝫ opꝫ nos obſiſtere coytui ꝛ ſperma minuere ꝛ erectionẽ virge etiã ꝓhibere ſicut accidit i gomorea vbi inuoluntarius fluxus ſpermatis accidit. ¶ Dico ergo ꝙ ſi cõtinuetur emplaſtratio facta cum cicuta trita cũ ſuo ſemine ſuper teſticulos abſcindiť omnis polutio ꝛ ſimiliter ſi emplaſtretur virga prohibeť eius erectio. ¶ Libidinẽ ãt portulaca approprietate abſcindit. ¶ Gale. autem

Cicuta.

Portulaca.

dixit ēt in tractatu ſuo nono de ſimplici medicina.
Lamina plū bea.
auctoritate hypo. ꝙ ſi ſuperligef renibꝰ lamina plū
bea ſtricte ita ꝙ nō moueaf hincinde abſcindif po/
Rana.
lutio ⁊ libido. ¶ Et dixit Raſis ſi ſumaf ex rana
exiccata ⁊ decolata ⁊ potef ex ea pondꝰ. auř. j. i pul/
tibus vel vino ꝓhibet cū ab acceſſu mulieꝝ longo
tēpore. ¶ Inuoluntariā āt ſpmatis diſtilationez ⁊
Semē lactuce.
polutionē tollit ſemē lactuce cū aq̄ bibitū. ¶ Idē
Semē nīfre/ Nenufar.
āt opaf ſʒ fortius opaf ſemē nīnfre ⁊ radix eius bibi
ta ⁊ maxime radix alba. ¶ Si āt bibaf nenufaris
ʒ. j. cū ſirupo de papa. ⁊ ꝓprie radicū eius: polutio
tollif ⁊ appropriētate ſpma cōgelat ⁊ hoc ēt aſſerit
Lapis ematites.
Rabi moyſes. ¶ In lapide āt ematites eſt proprie
Exptū nr̄m.
tas rectificandi gomoreā. ¶ Ex expertis nr̄is etiā
ad exiccandū ſperma ⁊ erectionē virge tollendū eſt
hoc. ℞. coriandri ſicci. a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. iiij. infundanf
plurimū in aqua. ʒ. iij. vel. iiij. ⁊ addito aliquantulū
zucchari propinef in potu. ¶ Et ſcriptum quidez
ē omnia ſtiptica ⁊ acetoſa erectionē virge minuūt.
Et omnia ēt infrigidantia vt lactuca portulaca ne
nufar ⁊ omnia q̄ ventoſitatē reſoluūt ſicut rutha:
ciminū: aguꝰ caſtus: mētaſtrū ameos ⁊ ſilia. ¶ Me
dicamē virge qđ hʒ minuere erectionē q̄ hʒ fieri a
cā frigida. ℞. ſemis agni caſti. x. folioꝝ ruthe ſicce
mētaſtri: cimini: ciperi balauſtie an̄. ʒ. ij. fiat. puluis
đ quo ſumaf mā̄e ⁊ ſero. ¶ Aliud qđ fit in cā calā.
℞. ſeis lactuce: ſeis portu. an̄. ʒ. x. ſeis pſilij: corian/
dri ſicci an̄. ʒ: iij. balauſtie: nenufaris an̄. ʒ. iij. teranf
⁊ ſumanf ex eis. ʒ. iij. mane ⁊ ſero addita cuilʒ doſi
Secretum. Gal.
quarta. ʒ. j de cāphora. ¶ Secretuz Gal. cui nō eſt
ſimile ſup terrā. ℞. ſambaci arazichi lib. j. formica
ruz habētiuz alas mille fiat vnguētū teneaf in ſole
duabꝰ ebdemodis ⁊ ex eo poſtea inūganf mirach ⁊
duo teſticuli ⁊ virga. ¶ Et Kirādꝰ dixit ſiqs. xl. for
micas cū ſucco aſſodilli ꝯcoquerit ⁊ in potu alicui

dei remiſſus erit oibus dieb⁹ vite ſue. ℂ Et Raſis dixit ſi virga thauri rubei exiccata ꝛ trita poteſt vſ/ qꝫ ad pon. auſ. .j. cũ optimo vio a muliere remouet ab ea dſideriũ coytus. ℂ Et iteꝝ dixit ſi ex ſiniſtro teſticulo lupi cũ oleo trito ponaſ i vulua remouet ab ea deſideriũ coytus: ꝛ hoc etiam dicit Auicen.

Virga thau/ ri rubei

Teſtis. ſini/ ſter lupi.

ℂ Capitulũ .4. De apoſtematib⁹ virge ꝛ vlcerib⁹ eius ꝛ dolore pectinis.

CUm in virga apata fiunt ꝑtermiſſo cõi regi/ min limanſ cũ aloe ꝛ vino ꝛ multũ eis ꝯfert. ℂ Si aũt vlcera ſint i virga ꝛ i pectine ꝛ maxime ſi ſerpunt flos ſalicis eſt maxie ꝯgru⁹. ℂ Jdẽ aũt fa cit inũctio facta cũ ſale: mẽtaſtro: ꝛ melle. ℂ Si ẽt i mortario plũbeo teraſ fortiter olꝫ roſ. vel mirtinũ vl citonioꝝ cũ piſtello plũbeo donec ad aliqꝫ ſpiſſi tudinẽ veniat ꝛ inũgant: ꝯferũt valde. ℂ De tutia ſcriptũ eſt qꝙ i hoc caſu ſit vna d melioꝛib⁹ medicis. ℂ Ad eadẽ aũt vlcera ꝛ aliaꝝ oiuꝫ partiuꝫ genita liuꝫ maxie cũ ſint plena ſorditie ꝛ hũiditate multũ teraſ anetũ ꝛ ſuperponaſ. Jdẽ aũt facit ſemen eius vſtũ ꝛ ſuppoſitũ. ℂ Sup vlcera quoqꝫ virge cinis cucurbite ſicce ſuppuluerizeſ: nã ea mũdificat ꝛ ꝑfe cte cõſolidat: ꝛ hoc experimẽtũ inueni putile. laua baꝫ ẽt cinerẽ illũ cũ aq̃ roſ. ℂ Si etas puerilis hec q̃rebat. ℂ Gal. aũt i. 9. d ſimplicib⁹ ꝑlaudat maxie ponfilicẽ i oib⁹ vlcerib⁹ mali hũoꝛis ꝛ cãcroſis ẽt q̃ fiũt i virga vel ano vel aliis ꝑtib⁹ vbi exiccatio ſua uis ſine moꝛdicatõe q̃riſ. Eſt ãt ponfilix qddaꝫ qd cõflaſ ex ere ꝛ tutia diſſolutis in fornace: vel ẽt ex tutia ſola. ℂ Aloes ãt ſuppulũzatũ eſt vtile. ℂ Si ꝓo vlcera ſint i meatu virge tũc mumia inponaſ. zMulta ãt ſunt ſcripta ſup ca. d vlcerib⁹ oꝛis. illa ãt ſcribunſ ca. de vlceribus q̃ pñt hic ꝯueniẽter addu ci. ℂ Doloꝛẽ aũt vẽtoſuꝫ pectinis ſedat ariſtol. ro.

Flos ſalicis.
Mẽtaſtruꝫ.

Tutia.

Anetum.
Cinis cucur/ bite.

Põfilix ꝛ qd ſit.

Aloes.
Mumia.

ℂ Ad pecti/ nis doloꝛem.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0169-2
DFG

fomētata nec heſito ꝙ quecūqꝫ ꝯferunt i doloribus veſice ⁊ matricis ēt i doloribus pectinis cōferunt.

¶ Capitulum.5. De apoſtematibus teſticuloruꝫ ⁊ eorum doloribus.

SI apoſtemata calidū i iteſtinis fiat tūc ſupponant emplꝫm factū ex farina fabaꝝ cū ſauic ordei aut ex ea ſola cocta cū vino pp cauſaꝫ ſcriptā ſupra cap. de apoſtematibus māmillaꝝ. ¶ Ad idē āt ⁊ eundeꝫ dolorē cōfert emplꝫm factū ex papauere. ¶ Teſtiū āt duritiē lenit armoniacū diſſolutuꝫ in aceto. ¶ Idē aūt operat in eoꝝ duritiebus emplaſtrum factū ex ſemie agni caſti ⁊ butyro. ¶ Ad dolores āt ipſoꝝ eſt vtile oleū de andacocha ⁊ eſt trifoliū. ¶ Ad idē āt eſt emplaſtrū factū de cimino farina fabaꝝ ⁊ melle. ¶ Similr āt ſi ex felle thauri cū melle fiat inunctio cōfert ⁊ apoſtematibus ⁊ dolori ⁊ hoc idē valet in apoſtematibus que fiunt in oſeo. ¶ Si vero apoſtemata ſunt frigida tunc ſupponat emplaſtrū factū ex mētaſtro vel calamēto montano addito butyro fermēto ⁊ ſale. ¶ Ad qđ valet emplaſtrum factū de rutha ⁊ folijs lauri. ¶ Si vero apoſtemata ſint manifeſte calida fiat emplaſtrū cuꝫ radice lilij ſola cocta in aceto aut cū ſemine papa. ⁊ farina tritici. ¶ Ad apoſtemata aūt teſticuloruꝫ ex radice affodilloꝝ cū fece vini fiat emplaſtrū bonū. ¶ Et Raſ. dixit ꝙ caro teſtudinis trita ⁊ cū farina ordei ⁊ cū puluere molendini curat vlcera inteſtinoꝝ ⁊ per teſtudinē itelligit oſtracha vel limatias. ¶ Nos āt ad apoſtemata frigida teſticuloꝝ emplaſtruꝫ facimus ex radice minore teſticuli canis ⁊ eſt vtile. ¶ Experti ſumus ad apata calida teſticuloruꝫ vt tollant coriandri aq̄ mellis an̄. miſceant ⁊ ſuper emplaſtrēt ⁊ ſi neceſſe fuerit ſit oleū roſ. ¶ Ad idē ēt eſt hoc. ℞. carnē paſſulaꝝ farinā fabaꝝ puluerē cimini miſceant ⁊ in aq̄ coquant ⁊ ſupemplent aut

¶ Ad duritiem teſtium.

¶ Ad dolores teſtium.

Oleuꝫ de andacocha.

cũ oleo roſ.miſceantur.hoc autẽ emplr̃m magis cõpetit apãti moli qđ aũt nunc ante diximus cõpetit magis duro.⁊ iſtud ẽt cõpetit apoſtemati i ſuo proceſſu illud vero magis in principio. ¶ Ad dura ãt eorũ apãta ⁊ oibus malis exituris ẽ hoc. ℞.cicera alba que aſſimillant̃ orobo ⁊ cõtere ⁊ ex earum farina ⁊ melle fiat emplr̃m cõferunt: hec ad apãta poſt aures ⁊ ad omnem exiturã malam ⁊ carnoſam.

¶ Capitnlum.6.De ramice ⁊ eſt ruptura in inguine vnde inteſtina deſcendunt.

Quoniaz in ramice iteſtina deſcẽdunt' in oſeuz ⁊ burſam teſticuloꝝ viſum eſt mihi pertractare de ipſa vbi ẽt de diſpoſitionibus teſticuloꝝ tractat̃. Dico aũt ꝙ ſi ruptura ſit i corpore iaz duro ꝙ ſtatum etatis trãſiuit credo ꝙ vix imo impoſſibile videt̃ mihi ꝑ medicinas extrinſecas applicatas vel ſumptas itra:poſſe ſanari: ſ; idiget curatione facta per inciſionẽ didimi factaz cũ ferro vel cauſtica medicina. S; de hac nõ eſt ad preſens ſermo. Si vero corpus ſit puerile ⁊ tenerũ cõſolidari poterit ꝑ emplaſtra.l; etiã difficulter. ¶ Et ex multis laudatis in ea ꝑ oẽs auctores eſt nux cipreſſi ſiue intra bibat̃ ſiue extra applicet̃.Et nos qdez ipſas virides cum ſucco ſuaꝝ extremitatũ miſcemus ⁊ ſupemplaſtramus loco:reductis prius inteſtinis prout rõ iubet. ¶ Dixerunt ãt ꝙ bdeliuz ⁊ maxime ſiculũ cõfert multũ i crepatura teſticuli. ¶ Scripſerunt quoq; ſeſſio i decoctione vrine ⁊ ſanguis.Semabras eſt in hoc caſu mirabilis iuuamẽti.Eſt ãt ſtelio. Quidaz ãt dicunt ꝙ eſt piſcis marinus. ¶ Et dixerũt ꝙ ſi aliqđ de muſco ponat̃ in vrina eius vel ſanguine ⁊ diſtillet̃ i virgã ifantis fit in ruptura multi iuuamẽti. ¶ Et Raſis qdẽ laudauit hoc emplr̃m. ℞.acacie nucis cipreſſi ſanſuci: ruthe ſicce granoꝝ lauri: gallaꝝ mugat gũmi arabi.oium añ.ʒ.xx.terantur ⁊

Nux cipreſſi

Bdelium.

Emplr̃; Raſ

cribllent ⁊ eliquent glutẽ piſciũ cũ aceto ſi corpus ſit magnũ. Si vero ſit iſans eliquet cũ mucilagine pſilij: ⁊ fiat emplaſtrũ ſemper tñ bibi nuces cipreſſi p̃cepit vt coquant in aq̃ ⁊ cũ illa limphet vinum.

Empl'z pſns ¶ Emplaſtrũ paternũ ad ramicẽ. ℞. vtriuſq; cõſolide lanceole plãtaginis corigiole teſte bouis vel caude eqne ſenguinarie pentaphilon añ. lib. ſ. pul. gallarꝫ arabicarꝫ boliarme. ſan. drago. cubebarꝫ glandiũ: corticũ medianorꝫ caſtanearꝫ: virge paſtoris: lẽticule: maſticis: myrti mumie. añ. ʒ. iij. ſepi hircini olei roſ. añ. lib. j. miſceant ⁊ fiat vnguẽtũ ad lentuꝫ ignẽ agitando cuꝫ ſpatula ⁊ parũ ſtet ſupra ignẽ: ſꝫ cum depoſitum fuerit ab igne ſemper cum ſpatula

Aliud. agitetur donec ſit bene incorporatuꝫ. ¶ Aliud ad ideꝫ. ℞. armoniaci: galbani: viſci q̃rcini: aloes ariſtolo. lon. ⁊ rotun. boliarme. ſan. draco: pſidie: balauſtie añ. q. s. yecoris humani lib. j. ſepi hircini liquefacti li. ij. pellis arietis recẽtis. decocte in aq̃ ⁊ aceto fortiſſimo vſq; ad liquefactionẽ lib. ij. miſ. cum lib. ſ. cere rubee ita q; liquefactis cera: yecore: ſepo hircino ⁊ gũmis: pulueres miſceant ⁊ fiat emplaſtruꝫ ⁊ ſi ſit ⁊ nimis liquidum addat ex pulueribus ſemper ꝯtundant ⁊ malaxant poſtea extẽdat in petia ⁊ ſuperponat loco reductis inteſtinis prius ⁊ ſuperponat bracale ne inteſtina deſcendant ⁊ eſt efficax.

¶ Additio.

¶ Ad crepaturã. ℞. limature ferri: pilorꝫ leporis puluerizatorꝫ añ. ℥. ſ. nucis cipreſſi. ʒ. iij. mumie: ſan. draco. olibani añ. ʒ. j. cũ ſucco mileſolij fiant pillule. ⁊ oꝫ nocte qua dant magnetẽ leuẽ ⁊ planã loco pa. apponere omni emplaſtro remoto hec Gen.

¶ Tra. 18. De diſpõnib⁹ ani ⁊ ꝯtinet q̃ttuor capl'a.

¶ Capl'm. 1. De prouocatione emorroydarꝫ.

Emoroydarum

In ano natura ↄſtituit muſculū rotūdū q̄ ſituatus eſt i fine recti inteſtini q̄ colon dicit̄ vt hō ſua ꝓpria voluntate cōſtringeret relaxaretq; illū ne ſtercore deſcendente fiat inuolūtarius exitus eius: ſed ꝓpria volūtate: cōtinuauit aūt illi fines multaꝝ venaꝝ q̄ emoroydes appellant̄ vt ipſis apertis corpus a multis ſupfluitatib⁹ multotiens emundet̄ quas qn̄q; clauſas aperire opꝫ. ꝓpterea ꝙ corpus ſuſpectum eſſet ad prauas ⁊ multas egritudines ſicut dixit ſūmus Hippo. Si ↄſtringant̄ emoroydes piculū eſt ꝙ hō nō fiat hydropic⁹ aut ptiſic⁹ aut maniac⁹. ¶ Dicamus āt q̄ ſunt apientia eas qn̄ ē neceſſitas. Et Gal. dixit ⁊ ēt oēs cōcordant ꝙ ſucc⁹ ciclaminis cū licinio impoſit⁹ aperit emo. violēter. Et Meſue dixit de eo ꝙ ē ex maxie. apiētib⁹ orificia venaꝝ emoroy. ¶ Sucu⁹ āt cepe cū cotto imiſſus eas appropriate apit: aut tollat̄ qd̄ ē i medio cepe abieċ corticib⁹ ⁊ ex eo fiat ſuppoſitoriū. ¶ Fel āt bouis imiſſuꝫ cū licinio eas apit. ¶ Oleuꝫ ēt yrinū illas apit. ¶ Et radix inſup liliȷ̄ qūocūq; ponat̄ illas aperit. ¶ Idē aūt operat̄ ſuccus folioꝝ ficus miſſus cū licinio.

Sermo. 12. ptis ſexte ſer. ſepatorum.

¶ Apientia emoroy.

Succ⁹ ciclaminis.

Succus cepe

Fel bouis.

Oleū yrinū.

Radix liliȷ̄.

Suc⁹ fol. fic⁹

¶ Additiones.

¶ Pillule ↄtra emoroy. inflatas ⁊ cecas. ℞. aloes ℥. i. ſca. ℈. j. eufor. ſextā ptē. ℥. j. hermoda. ℥. j. ↄfice cū vino al. da vnam in ſero ſunt enim bone ſuper oia. ¶ Apiū emoroy. coctū in vino natib⁹ cataplaſmet̄ emo. iflatas exiccat: caue tn̄ ne eis fluentib⁹ hoc fiat ſi ſine fluxu cū tumore dolore extēſionē illaꝝ venulaꝝ fiūt dolorē. n. mitigat tumorē ſoluit. Silr̄ puluis eius exuſti ⁊ melli imixtus ſuppoſitus emoroy. exiccat ⁊ ob hoc apium emoroy. vocat̄.

¶ Cap. ſcd̄m. De reſtrictione emoroidarum ⁊ earum dolore.

Sicut ↄtingũt egritudines ex emoroydaꝝ cõ/ſtrictione: ſic ꝛ ex eaꝝ apertione ꝛ nimio ſan. exitu egritudines nõ minus ↄtingũt q̃re eas ↄſtrin gere opꝫ ꝛ eaꝝ ſedare dolores. ¶ Et lutũ quidẽ ar/menũ impoſitũ ſtatim ſanat. ¶ Idẽ facit terra ſigil lata diſſoluta ꝛ ſuperpoſita. ¶ Si aũt emoroydes eſſent intra poſite: tũc ſumãtur radices cardoni cũ q̃bus pãni ꝑparãtur ꝛ coquãtur bene inſpiſſentur poſtes donec fiãt ſicut mel ꝛ ſeruẽtur in vaſe eneo: ex hoc ergo ceroto intromittaꝭ cũ cotto. ¶ Qꝺ ſi extra ſint poſite decoctio ſumitatũ rubi cum folijs multũ eſt vtilis. ¶ Aloes etiã diſſolutũ cum vino dulci ſanat illas ꝛ abſcindit ſanguinẽ emanantẽ ab illis. ¶ Eas aũt curat ſumach tritũ cũ carbonibus q̃rcus ꝛ ſuperpoſitũ. ¶ Ideꝫ aũt facit aſſa cocta in aceto cũ cortice granati ꝛ ſuperlinita. Dico autẽ de aſſa dulci q̃ vocaꝭ altit. hoc idẽ facit radix eius ſu/perpoſita. ¶ Auripigmẽtuꝫ ꝯo mixtũ cũ oleo roſ. ꝛ inunctũ multũ ↄfert. ¶ Si aũt cũ melle anacar/di emoroydes ſuffumigẽtur: ꝛ exiccãtur. ¶ Cõfert aũt eiſdem ꝛ etiã moris ani: cinis vinacie ſuperpoſi tus cũ aceto. ¶ Bdeliũ aũt linitum bibitũ ꝛ ſuffu migatũ ↄfert. ¶ Cõfert aũt ꝛ vinũ decoctionis ſco rie ferri bibitũ ꝛ etiã ſeſſio facta in ea. ¶ Ego autẽ dico ꝙ vnguẽtũ comitiſſe nr̃m qꝺ ſcriptũ eſt ſupra de reſtrictione meſtruoꝝ eſt i hoc caſu mirabile q̃n ex eo ſpina poſterior a renibus infra bene inũgitur. ¶ Sed habeo in hoc caſu vnã aliã mirabilẽ expe/rientiã qua frequẽtius vſus ſum ꝛ eſt. ¶ Tollatur anguilla ꝛ euiſcereꝭ ꝛ abijciaꝭ caput ꝛ cauda: ꝛ tolla tur ſolũ illud qꝺ cõprehendit inteſtina ꝛ lauetur be ne: deinde teratur ꝛ ponaꝭ in frixorio vitreato ꝛ cõ primatur cũ ſpatula ſupra igneꝫ qꝺ ergo egrediꝭ de pinguedine colligaꝭ. ¶ Si ergo emoroydes extra ſunt primo quidẽ hoc vnguẽto liniãtur: deĩde pul/

Lutum ar.
Terra ſigil.
Radix car/doni.
Rubus.
Aloes.
Sumach.
Aſſa.
Auripigmen tum.
Mel anacar di.
Cinis vinacie
Bdelium.
Vinuꝫ de ſco ria ferri.
Anguillas

uere radicis filipendule ſuperaſpergātur. ¶ Si vero ſint intus intromittat liciniū inunctū ⁊ ſuperaſperſum eidē ⁊ mirabilis eſt effectus ſeruet ergo inter ſecreta. ¶ Et ſcitū eſt ꝙ ſi tollant ſcarabei ⁊ necent in oleo per diē ⁊ noctē: deide vrātur ⁊ fiat puluis ⁊ ex oleo inungantur emoroydes ⁊ puluere ſuperaſpergātur exiccātur ⁊ nō redeunt. Et ſi ſunt intra imponātur vt ſtatiz: dictū eſt. ¶ Et ego experimēto vidi nullo alio potēte pharmaco ſola retētione lapidis topacij in manu emoroydas retinere. Erat aūt magnus topacus ille. ¶ Contingit autē emoroydes vehemēter dolere: ⁊ tūc laudauerūt vt tollat cepe albū coq̄tur ⁊ miſceat bene cū multo butyro ⁊ ſuperponat: experimēto aūt nō multū vtile inueni. ¶ Et dixit Meſue auctoritate Democriti ꝙ vtraq; ſerpētaria affert iuuamētū magnū in doloribus emoroydaꝝ ⁊ vētoſitatibus eaꝝ ſm oēm adminiſtrationis modū ⁊ ſuperpoſita ⁊ emplaſtrata. ¶ Et dicūt quidā ꝙ inunctio facta cū vernice qua vtunt pictores ſtatiz tollit. ¶ Et ego qdē ꝯfido in hoc vnguēto: cuius habeo experientiā. ℞. vitelū oui ⁊ modicū pinguedinis galine liquefacte: olei roſa. paꝝ ⁊ ſiſr paꝝ croci oia ſimul iungātur in ſcutella vitreata vel ciato ⁊ tenēdo totū in aqua frigida: digito bene adinuicē miſceātur donec fiat ſicut globus: ⁊ ex hoc cū penna inūgatur. ¶ Expertus etiā fui: tollātur flores cāmomille: folia ſaluie: folia roſmarini: ⁊ q̄ztum hec ſunt: tollatur floris feni qui inuenit poſt eſum equoꝝ coquātur in aqua ſupra quā ſuffumigeretur patiens ſedatur dolor ⁊ emanat qđ eis virus. ¶ Expertū etiā paternū. ℞. olei roſ. olei de ſalicibus: olei de papa. olei cāmomillini pinguedinis galine: ceruſe: plūbi: tutie ablute: oium an̄. cū cera alba q̄ ſufficit fiat vnguētum ex quo liniātur. ¶ Fomentū ad idē. Coquātur radix malue campe

Scarabei.
Lapis topacus.
¶ Ad emo. dolorem.
Cepe album
Serpentaria
Uernix.
Unguentum.
Fumigium.
Exptū pñū.
Fomentū.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0175-2 DFG

ſtris ⁊ camomilla ⁊ folia ſalicis ⁊ folia biſmalue ⁊ fomētetur locus. ¶ Si vero dolor eaꝝ eſſet ꝑpter euulſionē cū ferro qđ ſepe fieri ꝯtingit: tunc ſuma/tur cinis fermentoꝝ aut azimoꝝ vitis domeſtice ⁊ tēperentur cū aceto ⁊ ſuperponatꝰ loco euulſionis.

Cinis vitis domeſtice.

¶ Additiones.

¶ Ad cōſumendū ficus ⁊ ad deſiccandū ⁊ reſtrin gēdum ſan. ℞. gallas pulueriçatas ⁊ fac emplaſtrū cū oleo oliue ⁊ pone ſuper. videbis mirabile ⁊ hoc in fluxu emoroi. teneas.

¶ Valet etiā hoc. ℞. aloes: thuris: ſan. dra. boliar. piloꝛum leporis ſubtiliter inciſoꝝ aā. ℥. ij. oīa pulue riça: deinde accipe telam araneam molendini ⁊ cuꝫ albumine oui miſceātur ⁊ locus liniatur vnde ſan. emanat eſt enim expertum ⁊ optimum.

¶ Caplm. 3. De apoſtematibus ani ⁊ ſciſuris ⁊ exi tu eius ⁊ fiſtula.

Laudauerūt veteres ad apoſtemata ani ⁊ anuꝫ tumentē caricas coctas ī vino ⁊ emplaſtratas ⁊ ipſas piſtatas dixerūt ſalutare fomentū. ¶ Infla tionē aūt colon ⁊ longaonis maxime curat ruta co/cta in aceto ⁊ aq̄ bibita. ¶ Ad hoc etiā magis con/fert ſi ſit oīno cocta ſicut egreſſum ipſius ſanat ſuc/cus ciclaminis mixtus cū aceto ⁊ ſuperpoſitus qđ idē facit puluis radicis eius. ¶ Ad apate aūt calla galle ſole cocte ⁊ emplate ⁊ cōferunt iuuamēto ma/gno. veꝝ qñ volumus paucā ꝯſtipationē ab eis: co/quātur in aq̄ ⁊ qñ maioꝛē: coquanꝰ in vino ⁊ ſi iteꝝ maioꝛē: coquātur in vino ſtiptico ꝯfert: ⁊ hoc idem ad apata ficteris. ⁊ hoc approbat Gal. ¶ Emplm aūt factū ex lente: meliloto: ⁊ citonio: ⁊ oleo roſ. eſt vtile. ¶ Qđ ſi apa ſit calm miſceaꝰ aliqd qđ ſit ma/gis ſtipticū. ¶ Aloes etiā diſſolutū a vino ⁊ illini/tuꝫ eſt vtile. ¶ Si aūt flegmones ani ſint cū vlcere optima medicina eſt oleū roſa. vel aliqd ſimile cōfri

Carice.

Rutha.

¶ Ad egreſſum ani.

Succus ciclaminis.

Galla:

Aloes.

¶ Ad ani vlcera ⁊ fiſtulas

emoroi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0176-8
DFG

catum cū plūbo vt ſupra de vlceribus virge. ¶ Et
in fiſtula aūt ani dixit Gal. ꝙ per ſolā impoſitionez
boliar. ſine etiā appoſitione licinij auferentis ſordi/
ciem fiſtule vidit ipſuz ſanari. ¶ Expertū aūt a no
bis eſt vt tollatur radix vitis albe ꝛ coquatur perfe
cte cum rob ꝛ emplaſtret locus cū ea. Que ꝯferunt
autē fiſtulis humidis de quibus infra dicetur: ſatis
non dubito hic conferre quare ibidem.

Radix vitis albe.

¶ Capl'm. 4. De vlceribus ꝛ ragadijs ani.

Breuitate qdē gaudens dicemus ſimul de vl/
ceribus ani ꝛ eius ragadijs. Et ad vlcera ani
etiā antiq̄ teratur anetū ꝛ ſuperponat. Idē aūt facit
ꝛ ſemen eius cōbuſtuz ꝛ puluerizatū. ¶ Cōfert aūt
ꝛ puluis piſciculoꝝ paruoꝝ ꝛ maxime capita eoꝛuz
qñ vrunt ꝛ terūtur ꝛ ſuperponūtur. ¶ Serap. aūt
dixit auctoritate heben Meſue tutia eſt vna ex me
lioribus medicinis ſiue rebus ꝛ ſubdit radix ei⁹ eſt
vrina infantis. ꝛ itelligo qđ eſt artificiale eſt gluten
auri. Ego autē dico ꝙ duplex eſt gluten auri quod/
dam eſt gluten fabroꝝ ꝛ dr̄ borax: arabice thinchar
aliud eſt gluten artificiale qđ fit cuz vrina infantis.
ꝛ de hoc credo eſſe ſermonē ſuum. ¶ Aloes aūt ſu/
perpuluerizatū multū ꝯfert. ¶ Auripigmētū mix/
tuz cū oleo rob. ꝛ inūctū multū ꝯfert. ¶ Lac quoqꝫ
ano impoſitū vlcera iuuat: ꝛ dolores ſedat ꝛ apata
cōfert etiā vlceribus pectinis. ¶ Ad eadem aūt ex
felle tauri cum melle fiat inūctio. ¶ Pōtifilix etiā
eſt optima medicina vt ſupra dictū cap. de vlcerib⁹
virge. ¶ Ad ragadias ani cōfert cerotū de radici/
bus cardoꝝ de quo ſupra diximus capi. de reſtrictio
ne mēſtruoꝝ. ¶ Et kirādus dixit ꝙ cerebrū anſe/
ris domeſtice cū adipe eius ꝛ decoctiōe ei⁹ mixtū ra
gadias ꝛ emoroydas ꝛ oēm ei⁹ tumorē curat. ¶ Sa
nat etiā omnes eas: aloes diſſolutū cum vino dulci

Anetum. Piſciculi parui. Tutia. Gluten auri duplex. Aloes. Auripigmētū. Lac. Fel tauri. Pontifilix. Cerebꝛuz anſeris.

[illegible]
Emoroydas

Fimus canis ⁊ illinitum. ¶ Et dixit kirādus φ fimus canis cō/buſtus i teſta ficuli ⁊ cū oleo roſ. mixtus ⁊ inūctus

Semen agni caſti. ſciſuras ani ſanat. ¶ Dolorē etiā ragadiaꝝ tollit ſe/men agni caſti qñ in aq̄ coqtur ⁊ ſumperemplaſtra/tur. ¶ Puluis etiā piſiculoꝝ paruoꝝ aduſtoꝝ im/

Piſcicli ſalſi. poſitus ſanat eos: ⁊ ſilr cinis capitū piſciculoꝝ par/

Litium. uoꝝ ſalſoꝝ ſiccor. ¶ Litium aūt optime curat eas.

Roſa. ¶ Folia etiā roſaꝝ ſicca ⁊ i vino cocta ſunt eis vti/

Cancri vſti. lia. ¶ Cinis aūt cācroꝝ aduſtoꝝ ſuperpoſitus cō/

Thymus. fert. ¶ Uerucas autē ani thimus ſuperpoſitus de/let. ¶ Nullatenus aūt dubito quin nr̄m vnguētuꝫ ſupra poſitū cap. de ſciſſuris labioꝝ ſit perutile ap/plicatum vt ibidem di. nam ſm Gal. in. 9. gaudent eniꝫ vtreqꝫ eiſdē medicinis perutile ſimiliter calide ⁊ humide exiſtentes ⁊ vt idē in quarto tractatu ex ſimilibus ad ſimilia eſt procedendum.

¶ Additio.

¶ Quedam domina patiebaſ excoriationē ani cir ca orificiū ꝑpter abuſum veneris cū dolore ⁊ pun/ctura ⁊ medicus quidaꝫ p̄cepit vt primo lauaretur anus aqua calida. deinde inungeretur oleo roſ. poſt ſuperponeretur pomū decoctū in aqua ⁊ bene con tuſum mixtū cū oleo ro. ⁊ hoc facto liberata eſt.

¶ Tractatus. 19. primi ſermonis. De diſpōnibus iuncturaꝝ ⁊ continet quin qꝫ capitula.

¶ Capl'm. 1. De dolore iūcturaꝝ in vniuerſali ⁊ de duritieb⁹ eaꝝ ⁊ dolore mēbroꝝ neruoſoꝝ ⁊ dorſi.

DIco φ deus oſſa creauit vt ſint ſuſten taculū totius corporis. corpus. n. ſi ſolutum carniforme fuiſſet ſui ſuperflua molitie nō fuiſſet aptuꝫ ad motū qm̄ ois motus in fixo fundaſ fixuꝫ aūt p̄ter oſſa nō fuiſſet. ibi creauit aūt oſſa plura ⁊ nō vnū: qm̄ etiā corpus fuiſſet im/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0178-9

mobile ſine duritie ꝯtinuata q̄re neceſſarie fuerunt iūcture in qb⁹ diuerſa oſſa iūgunt̄ vt corp⁹ ſicut ap/petit: partē ꝛ nō partez mouere poſſit. decurrūt aūt freq̄nter ad iūcturas humores ſup̄flui ꝓpter motū eaꝝ attrahentē aut debilitantē etiā quos cetera mē/bra mādāt q doloꝝ maxima ſunt cā quoꝝ curā nūc dicem⁹. Dicemus aūt primū q̄ circa tales dolores in vniuerſali ꝯueniūt. ¶ Cōſeq̄nter aūt circa dolores ꝓprios deſcēdemus. ¶ Gal. aūt laudat i principio dolores iūcturaꝝ qcūqꝫ locus ſit inūctionē factā ex aliquo oleoꝝ frigidoꝝ ꝯtritoꝝ vſqꝫ ad ſpiſſitudinē in mortario plūbeo cū piſtello plūbeo ſicut eſt oleū roſ. vel myrtinū vel citonioꝝ ꝛ ſimiliū. Manifeſtū aūt eſt ꝙ ſermo ſuus eſt in cā calida. ¶ Ad dolores aūt oēs arteticos dixerūt eſſe valde bonū oleum de laureola ſuperinūctū. ¶ Et Gal. dixit in .7. ꝙ oleū decoctiōis ſquille ſm oēm modū adminiſtrationis ꝯfert iuuamēto magno in egritudinibus iūcturaꝝ. ¶ Et itez dixit ꝙ euforbiū ſumptū ſm oēm modū adminiſtratiōis eius eſt medicina magna doloribus nodoꝝ q vadūt ꝛ veniūt per iuncturas ꝙ expti ſu/mus. ¶ Oleū etiā de andacocha eſt vehemēter laudatū cuz dolor a vētoſitate exiſtit ꝛ ꝓprie timore at/tritionis. Et dixit Aui. ēt ꝙ eo ſolo ſanati ſunt multi. ¶ Cōcordati ſunt oēs ꝙ hermodactilus appro/prietate q̄ eſt in ipſo ꝯferat in doloribus iuncturaꝝ. ¶ Ad oēs autē frigidos iuncturaꝝ dolores inun/ctio facta cum tapſia affert iuuamētuz magnū ſi fiat inunctio vt infra dicet̄ cap. de podagra. ¶ Ad hoc autē ol'm vulpinū ꝯfert inunctum: ꝛ etiā decoctio facta ex vulpe ſi balneū inde fiat. Aui. autē dixit fiat balneūm poſt purgationē corporis ne humores trahantur ad iūcturas ꝛ in balneo fiat mora. ¶ Et ki/randus dixit fit vulpis viua ꝛ coquatur in oleo ve/tuſtiſſimo ꝛ cum ceperis eā dic qm̄ ad hoc te capio.

Oleū de lau/reola.

Oleū d̄ ſqlle

Hermoda.

Tapſia.

Oleuz vulpi/num.

¶ Cōfert etiā ſm ipſuz ſeſſio facta in iure leporis: nā eius operatio eſt ꝓxima virtuti vulpis. Proprietatē aūt ꝯferēdi hꝫ in oībus eis cinis oſſiū hoīs mortui: ⁊ Gal. dixit ꝙ detur in potu. ¶ Ad oēs aūt eos antiquos qñ ad ſuperficiem trahere volumus ſinapis mixta cū caricis ſuperponat. ¶ Dicūt aūt ꝙ ſemen raffani eſt valde bonū ⁊ expellit pulſationez q̄ eſt in eis. ¶ Et kirādus dixit in hoc caſu eſſe validū remediū ꝯfectionē eius ſcriptū ſupra cap. de fluxu materieꝝ ad oculos. ¶ Et dixit tollat muſtella q̄ inuenit mortua ⁊ coq̄tur donec diſſoluat ⁊ cū cera q̄ ſufficit ⁊ oleo fiat vnguentū: hec eſt magna medicina ad arteticos ⁊ oēꝫ paſſionē neruoꝝ ⁊ flegmones pedū ⁊ articuloꝝ ⁊ oēm reumatiſmū. ſanat etiā ſcrophulas magnas ⁊ vlcera ⁊ teſticulos. ¶ Et iterū ꝙ adeps puloꝝ vulturis cū adipe porcino mixtus iuuat arteticos tremulatos ⁊ infrigidatos ⁊ podagricos ⁊ ſtomaticos ⁊ paraliticos. ¶ Radix etiā altee cū adipe anſeris cōfert. ¶ Ad oēs aūt dolores mēbroꝝ neruoſoꝝ ſucc⁹ marubij cū melle inunctus eſt optimus. ¶ Cōfert aūt eiſdē oīs vrina ⁊ maxie vrina capraꝝ. ¶ Aſſa etiā bibita cū aq̄ granatoꝝ cōfert ſicut infra dicet de attritionib⁹ lacertoꝝ. ¶ Ad oēs aūt inflationes neruoꝝ ⁊ articuloꝝ vitellū oui crudi cū lana impoſitū eſt vltimū. ¶ Et ſilr eodez modo valet ad tumores ⁊ oīa loca percuſſa. ¶ Ad oēm quoqꝫ dolorē ⁊ tumorē neruoꝝ fiat cataplaſma ex ſcda ſpecie arthemiſie q̄ vocatur tegetes ⁊ vulgariter matricaria trita cum oleo nam mirifice ſanat. ¶ Ad hoc aūt ⁊ idē folia plātaginis minoris cū ſale ſunt optima. ¶ Ad dolores aūt oīuꝫ oſſiū ⁊ claudoꝝ ⁊ aſſidratoꝝ fiat auxiliū de teſtudine dictū ſupra caplo de paraleſi. ¶ Omnes autē dolores mēbroruꝫ ex frigore: betonica trita ⁊ impoſita mire ſanat. ¶ Dolores autē oēs neruoꝝ tollit centaurea

Cinis oſſium ho. mor.
Sinapis.
Semen raffani.
Muſtella mortua.
Adeps pulli vulturis.
Radix altee
Succus marubij.
Vrina.
Aſſa.
Vitellum oui crudum.
Matricaria.
Plā. minor.
Betonica.
Cētaurea minor.

minor ꝛ bibita ꝛ emplaſtrata. ℂ Laxationes autē oēs mēbroꝝ folia vitis nigre cataplaſmata mire medentur. ℂ Sedat aūt dolores dorſi factos a ventoſitate inūctio facta ex adipe aſini ꝛ maxime ſilueſtris qñ cū oleo coſtino more emplaſtri supponit. ℂ Ad eūdē aūt ꝯfert maiorana q̃litercunq̨ adminiſtrata. ℂ Dolorem etiā dorſi tollit decoctio ſpargi bibita. ℂ Dixerūt etiā ꝙ roba diſrumpit vētoſitates impedientes in dorſo. ℂ Eundē aūt tollit cerotū factum cū ſucudo: qd aūt ſit ſucudus dictū eſt ſupra capl'o de ꝓuocatione menſtruoꝝ. ℂ Ex dixit Raſ. ꝙ ſepū vrſi ꝯfert ventoſitati flegmatis crudi ꝛ dolori dorſi. ℂ Pillule ad idē. ℞. aloes agarici añ. ʒ. j. ſ. ſemis harmel. i. cicute. ʒ. ij. cologntide. ʒ. ij. ſ. ſaliſindi turbit añ. ʒ. j. ꝯficiātur pillule cū aqua porri. Doſis eſt a. ʒ. j. vſq̨ ad. ʒ. ij. ꝯferūt etiā in dolore renum. ℂ Ad oēs aūt iuncturaꝝ durities armoniacū illas approprietate diſſoluit. ℂ Cōfert oleū bibitū cum alijs medicinis ꝛ cū alijs medicinis mixtū: ꝛ emplaſtratū cum pice ꝛ melle idem facit. ℂ Et dixit Gal. ꝛ oēs qui ſecuti ſunt eum teratur caſeus vetus cū oleo aut cum aqua decoctionis pedum porcoꝝ ſalitorum ꝛ fiat ſuper duritiebus ꝛ nodoſitatibus emplaſtrū: nam illas rumpit ꝛ extrahit ab eis quod eſt ſimile gipſo ſine impedimēto ꝛ eſt valde magni iuuamenti. ℂ Cōfert aūt eiſdē duritieb⁹ ſterc⁹ capraꝝ ꝛ ꝓprie mixtū cū aceto aut cū farina ordei ꝛ eſt hoc ex expertis ꝛ maxime in corporib⁹ duris. ℂ Ad oia aūt apata iūcturaꝝ ꝯfert empl'm ex limatijs ꝛ ꝓprie podagre. ℂ Ex exptis aūt nr̄is eſt granū regū qñ teritur ꝛ cū iure galli datur ꝯfert ēt ſic datū colice ℂ Et itē pillule de ſarcocolla que ſunt. ℞. ſarcocolle. ʒ. iij. turbit. ʒ. iiij. coloquintide interioris. ʒ. j. ſ. zinzi. tantūdem ſaliſgēme. ʒ. j. diſſoluat ſarcocolla in aqua roſ. ꝛ conficiant pillule. Doſis eſt a. ʒ. ſ. vſq̨ ad

Vitis nigra. | Adeps aſini ſilue. | Maiorana. | Spargi. | Roba. | Sepum vrſi. | Pillule. | ℂ Ad iūcturaꝝ duritiē. | Armoniacū | Sterc⁹ caprarum. | Limaties | Granū regū | D. pillulaꝝ d̄ ſarcolla.

ʒ.j.ſ.ſunt.n.mirabilis i caſu iſto educẽdo materias
Pillule nr̃e. groſſas a iuncturis anche ⁊ pulmone. ¶ Pillule
ãt nr̃e ad dolorẽ arteticũ. ℞.hermodactillorum:tur
bit:agarici añ.ʒ.iiij.caſſie lignee:nardi:gariofi.xilo
balſami:carpobalſami:macis:galãge:zinzi.maſticis
aſſe:maratri:aniſi:ſaxifragie:bruſci:ſpgi.rob.milij
ſolis:ſaliſgẽme añ.ʒ.ij.aloes ad pon.oĩuʒ ſcamonee.
ʒ.j.cõficiant cũ ſucco yue vel feniculi ſi nõ habet
ſuccus yue loco eius ponat de puluere eius ſumat
ex eis omni ebdemoda vt ſuſtinet virtus patiẽtis.
Pillule alie. ¶ Ad hanc itentionẽ ẽt ſunt pillule q̃ nõ valentes
ſurgere icedere faciunt ⁊ ambulare. ℞.aloes.ʒ.j.ſca
mõnee q̃rtaʒ.ʒ..rob.rub.ↄtritarũ ſextã.ʒ.j.hermo/
dactilorum.ʒ.ſ.⁊ fiãt pillule ⁊ ſunt vna doſis magna
Pul. noſter. ⁊ ꝓprie cõferũt in podagricis. ¶ Puluis nr̃ quo
qʒ vtit̃ ꝑſeruat a dolore iuncturarum ⁊ tollit dolorẽ ſi
adeſt. ℞. carui:aniſi:amoes:apij:feniculi:ſileris
mõtani baſilicõis:floris geneſtre:milij ſolis petroſi/
lij añ.aur̃.j.ſ.pulegij:calamẽti:piperis lõ.ſaliſgẽme
añ.gra.x.nucis muſc.cubebe:macis:zedoarie:ligni
aloes:cardamomi:maſticis:myrrhe:cẽtrũgalli:bal
ſamite:ſqnãti:ſaluie:camedreos:camepitheos añ.
aur̃.j.ſ.folij leuiſtici:ligritie mũdate:gariofi.cina/
momi:mirabo.citrinorum ſine oſſibus galãge:croci:zi/
zi.ſpice ro.maiorane añ.ʒ.ſ.valeriane:gariofilate eu
patorij:mẽthe añ.aur̃.ſ.turbit albi ⁊ bene granoſi
⁊ mũdati.ʒ.j.hermodactillorum.ʒ.ſ.zucchari ad põ/
dus oĩuʒ fiat puluis. Doſ.mane i matutinis cũ mo
Cõfectio nr̃a. dica aq̃ calida vel vino. ¶ Cõfectio noſtra ad idẽ.
℞.camedreos:camepitheos:radicis ariſtolo.gen/
tiane:fu:meu:dauci:petroſilij.foliorũ cucurbite ru
biee:tintorum:aſſari:ſauine:ameos omniuʒ añ.partẽ.
j.ſeis endiuie:ſeis plãtagis añ.ptes.iij.radicis ligri
tie ptes.iiij.ſeminũ cõmuniũ mũdatorum paſſularuʒ
enucleatarum añ.medietas omiũ zuccarri:duodecu/

plū oiuz.ſit ꝑfectio. Doſ.mane a.ʒ.j.vſqꝫ ad ʒ.ij.cū modico vini ſubtilis. ¶ Pillule nr̄e. ℞.aloes p/tes.x.maſticis:ſpice:caſſie.cinamomi:aſſari:añ.ptē.ſ.mirabola.citri.ꝛ chebu. ptes.ij.ſ.bdelij ptē.j.fiāt pillule cū glutino dragāti ſicut cicer. Doſ.a.ʒ.v.vſqꝫ ad.ix. ¶ Oleū Gal.qđ ē vltimū ad arteticos ꝛ eo vſi ſum⁹. ℞.coſti carpobalſami: corticū caſſie lignee oiuz añ.ʒ.xxx. calami aromatici buzcharam credo ꝙ ſit teſticul⁹ vulpis abrengi.i. iuſqami albi oiuz añ.ʒ.xx. macropiperis.ʒ.viij. cordumēi:zinzi:ſtafiſagrie oiuz añ.ʒ.vj.ciperi.ʒ.ix.radicis ſquināti:yreos:amboꝝ añ.ʒ.xij.blacte biſantie:folioꝝ myr/ti:folioꝝ ſanſuci oiuz añ.ʒ.x. terant oia cōtritione groſſa ꝛ īfundāt i vio boni odoris ita vt cooperiāt ab eo die ꝛ nocte ꝛ ponant poſtea i olla ꝛ addat ei aq̄ q̄ztū fuit vinū ꝛ ex oleo ſiſamino ꝛ oleo lentiſci/no ex vnoquoqꝫ auſat al'anulaſat.x.deide accēde ſb olla ignē ſpacio. viij.horaꝝ deide amoue ab igne ꝛ ꝑmitte īfrigidari ꝛ īfunde oleū ab aq̄ deide accipe ꝑ ſecūdā decoctionē aſſari:ſpice:amomi oium añ.ʒ.v.folij.ʒ.vj.myrrhe.℥.j.terant oia ꝛ infundant in vino die ꝛ nocte deide pone ea i ollā deinde īfunde ſup ea ol'ꝫ primū ſitqꝫ olla i q̄ decoqs ea vice pria ſ[illegible]a ꝛ tertia olla lipida i q̄ ponāt medicie:ꝛ ol'ꝫ ꝛ accipe ollā magnā ꝛ funde i ea aquā deide pone ollā i qua ſunt medicine:ꝛ ol'm incōcauo eius ꝛ accende ſub eis lentū ignē donec coquant medicine:ꝛ oleū p calorē aq̄ tūc remoueāt ab igne ꝛ coquāt iteꝝ tertio: ꝛ accipe gariofi.blacte biſantie: nucis muſca.oium añ.ʒ.iiij.bdelij.ʒ.iij.mellis: ſtoracis: calamite añ.ʒ.xxx.olei bacani.℥.ſ.terant medicine ſicce ꝛ īfundāt i vno die ꝛ nocte deide cola eas i ollā ꝛ funde ſup eas oleū factū ꝛ coque iteꝝ vt dictū eſt i duplici vaſe deinde cola oleum ꝛ repone ꝛ vſui:reſerua eſt.n. vltimuz ꝛ ſi ex eo bibatur ſoluit naturaz ꝛ'extrahit

Pillule. nr̄e.

Oleuz Gal. ad arteticos

ad ſedandum dolorē iūcturaꝝ ſi mire ſanis ... [illegible]

humorē crudū ꝛ cōfert colice ꝛ egritudinibꝰ viſce/
rum. ¶ Ad diſſoluendū aūt durities iuncturaruꝫ
Fomentū. fit fomentū hoc. ℞. radicū altee fenugreci folioꝝ
malue radicuꝫ vlmi coquant omnia ſufficienter in
aqua ꝛ cum ipſa tepida locus diuitius fomētet po/
Vnguentuꝫ. ſtea ſuper locuꝫ ponat hoc vnguētuꝫ. ℞. fecis olei
de yreos: fecis olei de ſemine lini: mucilaginis: fenu
greci: pinguedis anatis: medulle cruris vituli: olei
ð radice cucumeris aſinini: pinguedinis galline ni
gre: armoniaci omniū an̄. diſſoluat armoniacū cuꝫ
aliquo oleoꝝ ꝛ cuꝫ cera que ſufficit fiat vnguentū.

¶ Gloſe.

a ¶ Ut ſi ſumat in foema pul. pꝛeparati cum ma/
ſtice in quantitāte. ℈. j. vel. ſ. ad minus cuꝫ ouo ſoꝛ.
vel in foꝛma pillulaꝝ ꝛ melius in caſu.

b ¶ Plures curati ſunt nō valentes ſe regere cuꝫ
oleo trifolij ꝛ quidā curatus ē cōtractus i genu cū
trifolio hoc mō faciēdo ſuffumigia loco ꝯtracto cū
d. trifolij ꝛ ſimiliter faciēdo ſacculos ꝛ emplatiōes.

c ¶ Oleū de andacocha fit decoquendo cuꝫ vino
ꝛ oleo vſqꝫ ad conſumptionē vini: ſed trifoliū de/
bet eſſe maturum.

¶ Additiones.

¶ Contra vitiū podagre ꝛ artetice. ℞. picē grecā
pulueriza ſubtiliſtime ꝛ det ante cibū coclear. ſ. ma
ne ꝛ ſero cū vino al. introitu menſe ꝑſeruat enim a
pꝛedicta paſſione ꝛ expertū eſt.

¶ Herba yue ſi piſtet ꝛ cuꝫ vitelo oui incoꝛpoꝛet ꝛ
fiat in modū fritele ꝛ i mane comedat in ieiuno ꝑ/
ſeruat a poda. ꝛ oī doloꝛe iuncturaꝝ: vti etiā pulue
re eius in cibis idem operatur.

¶ Cōfectio laxatiua purgans iūcturis. ℞. turbit
boni granoꝝ. ʒ. ij. hermod. ℥. j. diagredij. ʒ. ij. amig.
dul. ʒʒ. an̄. ʒ. iij. fiat ꝯfectio cū lib. j. zuc. ꝑſeruat. n.

curatt. ¶ Mirabile ēt remediū in paſſionibus iuncturaꝝ a muliere habitū ⁊ fit i quouis loco vbi iuncture exeunt. Accipiat gallina bona q̄ttuor annoꝝ plena abſinthio ⁊ coquat: trib⁹ ſitulis aq̄ ad duarū ptiū cōſumptionē ⁊ ex hoc fiat ſtuffa oi die bis quouſq; ſit liberatus ſemp verſus inferiora fricando.

¶ Cap. 2. De dolore ſcie.

Licet ꝓprie appellātes dicamus dolorē ſcie eſſe q in ancha incipit ⁊ p coxaꝫ ⁊ crus deſcendit vſq; ad pedes i modū virge. Cōiter tn̄ dolorē oēm q eſt in ancha ſciaticum vocamus doloreꝫ de cuius cura nūc itēdim⁹. ¶ Voluerūt āt veteres ꝙ radix celidonie cū aq̄ bibta maximū p̄ſtat effectū. ¶ Dixerūt ēt ꝙ ſucc⁹ paucedāi cū aceto ⁊ o'l'o roſ. mixt⁹ fit p̄ſidiū. ¶ Ad idē ēt dixerūt. ℞. amomi: picꝭ dure an̄. miſceant ⁊ ſupponāt. ¶ Sterc⁹ capraꝝ ſiue ſilueſtriū ſiue domeſticaꝝ cū aſſūgia mixtū ⁊ ſuppoſitū eſt p̄ſidiuꝫ ſingulare ⁊ maxie ſi cauterizet locus dolēs cū eo aduſto ⁊ tandiu teneat ſup loco donec eius effect⁹ ſentiat in coxa. ¶ Carthamus aūt impoſitus cū aceto ⁊ polenta eſt vltimū qd in hoc: eſt aūt polēta ⁊ ſauic ordei ideꝫ. ¶ Radix ēt gladioli optime curat illū. ¶ Facit quoq; ⁊ ſemē capparis bibitū vſq; ad. ʒ. ij. cū. vino mirifice ꝓdeſt. ¶ kirāduo dixit ꝙ ſterc⁹ leporis cū vino bibitū ca'l'o ſciaticos oio dolores deſpatos ſanat. ¶ Et dixeruut ꝙ pl'uis factus ex flore ⁊ fructu ſil'hipericon bibitus. xl. al' quattuor diebus illū dolorem ſanat. Sil'r eius folia bibita cū hydromelle. Sꝫ volūt ꝙ q̄ aſſumūt hanc medicinam bibant poſt ipſam curſs aliquos aque frigide ꝙ experti ſumus. ¶ Succ⁹ ēt fruct⁹ coloquintide viridis ſuplin:tus iuuat valde. ¶ Et ſuccus capparis clyſterizatus multū cōfert. ¶ Si

Radix celidonie.
Paucedanū.
Stercu⁹ caprarum.
Carthamus
Gladiolus
Capparis.
Sterc⁹ leporis.
Hipericon.
Coloquintida.

Pulegium. aũt ſuperponať pulegĳ empľz ꝛ ꝓpꝛie montani eũ
Sterc⁹ vacc. adurit ꝛ multũ ꝯfert. ¶ Sterc⁹ ãt vacaꝝ calefactũ
in folĳs ꝛ applicatũ iuuat iuuamẽto magno. ¶ Et
nos qdẽ ſepiſſime ſum⁹ experti nõ ſolũ hic: ſꝫ in oĩ
dolore iuncturaꝝ ꝛ mirabiliter operať: admiſcem⁹
ãt ſibi oleũ roſ. ſi materia calida videť ſm ꝙ paſſio
ĩdicat. ¶ Confert ãt eidez ꝛ dolori dorſi ſi ex deco/
ctione ſpargi bibať. ¶ Si ẽt ſemper fiat clyſtere ex
Spargi. decoctione piſciũ ſalitoꝝ cõfer valde. ¶ Decoctio
Piſces ſaliti quoqꝫ abrotani in antiquã ſciaticã ꝯfert. ¶ Et nos
Abrotanuz. qdẽ habemus ſecretũ Gal. ad ſciaticã. ℞. hermo/
Secretum. dactilloꝝ turbit granoſi buzirb. ꝛ eſt teſticulus vul
Gal. pis ſene ſeis carthami: medulle ſeis citri: pulpe co/
loquintide añ. ʒ. j. teranť cribellentur ꝛ conficianť
cum butyro ꝛ melle ꝛ ſumanť ꝛ eſt ſm Gale. potio
vna ſed eſt nimis magna. ¶ Ad idẽ autez facimus
Clyſtere. clyſtere cũ decoctione ſeminis naſturtĳ. nam ipſuꝫ
Pillule d̃ ſar educit ſan. ꝛ valde cõfert. ¶ Et pillule etiã de ſar/
cocol. cocolla ſcripte in p̃cedenti cap. ſunt in hoc quaſi ex
approbatis euacuãtibus ꝛ maxime expertis.

¶ Capitulum. 3. De dolore coxaꝝ ꝛ genuuũ.

Dico ſcripſerunt auctores medicine ꝙ ſuccus
Affodillus. affodilloꝝ cũ oleo mixt⁹ ꝛ coxis inũctus do/
Artemiſia. lorẽ tollit. ¶ Radix aũt arthemiſie ſecũde ſpeciei
q̃ tegetes vocať ꝛ multi eã matricariã vocant vul/
gariter. trita cũ aſſungia ꝛ aceto in triduum ſanat.
¶ Si autem ſciſſure ꝓp ſudorẽ fierent vnde dolor
Cinis ſolarũ accideret cinis ſolatrũ calciamentorum veterũ fra/
calciamẽtoꝝ ctorum mirabiľr ſanat ꝙ ſepius ſum expert⁹ ꝙ idẽ
facit ſimiliter circa nates. ¶ Dolorez aũt coxarum
qui fit in cordis eaꝝ ꝛ eſt ſicut contractiuus curaui
peroptime cũ hoc vngũto. ℞. mucilaginis: fenu/
Unguentum. greci: ſeminis lini añ. cũ modico ſucci aneti ꝛ ſucci
cauliũ ꝛ oleo violato ꝛ cera que ſufficit fiat vnguẽ/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0186-4 DFG

podagr

tum. ¶ Ad dolores āt genuū ꝛ diuturnū tumorez imponaꝛ ſtercus cap̄ cū farina ordei ꝛ puſca ꝛ mira celeritate ſanat ꝙ expertus ſuz. ¶ Gal. autē dixit i quarto tractatu hunc ſermonē loquens de ſtercore caprino. ¶ Ego igiꝛ in habēte i genu cronicū tumorez difficile ſolubilem vſus ſum eo perozacartuz cataplaſmari iubens ordeaceā farinā imixto ſtercori ꝛ mirabiliter adiutus eſt hō ꝛ poſtea ſubdit: qꝛ in oībus ſimilib⁹ ꝑtibus ꝛ ſimilibus tumorib⁹ vſus eſt eo ſimiliter ꝛ multiformiter ꝓfuit. ¶ Ego āt vſus ſum hijs pillulis in dolore genu ꝛ mirabiliter cōtulerunt ꝛ paꝝ ſunt ſolutiue. ℞. bdelij: ſerapini. ſeminis apij. ariſtol. roton. myrrhe: croci: cimini: ameos ana. ʒ. j. acori: ſinapis: macropiperis. ʒʒ. aā. ʒ. ij. fumi terre. ʒ. iiij. aloes. ʒ. xx. penidioꝝ. ʒ. xl. fiant pillule ꝛ cū penidijs ꝯficianꝛ. Doſ. ʒ. ij. vel cera. ¶ Pillule etiā ſcripte ſupra cap. primo huius tractatus ꝙ̄ cōferunt ad dolorem dorſi ſunt vtiles in hoc caſu. ¶ Apoſtema āt genu ſcedant folia ſcotani ſedatione manifeſta trita ꝛ more emplaſtri ſuppoſita. Requiranꝛ aūt ad hunc locum ea que ſupradicta ſunt cap. de cura dolorum iuncturarum in vniuerſali.

Pillule.

Scotanum ꝛ eſt ciprus.

¶ Capitulum. 4. De. dolore pedum ꝛ tumore.

ET ſcriptum eſt quidē ꝙ ſuccus affodilloꝝ cū oleo de amigdalis inunctus pedibus dolorez ipſorum tollit ꝛ hoc expertus ſuz ꝙ miro modo ꝛ cito efficit. ¶ Dixerunt ꝙ radix ſecūde ſpeciei arthemeſie que diciꝛ tegetes vel matricaria comeſta cum melle tam cito ſanat vt vix credi poſſit eaz tm̄ habere virtutez. ¶ Ad dolorē podagricuz folia ambroxiane ſunt ſingulare preſidium ꝛ eſt arthemiſia. ¶ Folia aūt chotropiō alꝛ elitropion ꝛ eſt herba rabioſa ſicca ꝛ appoſita maxime preſtat effectū. Et dꝛ etiam iſta herba verucaria eo ꝙ verucas extinguit. ¶ Ad idē aūt cum eſt a cā calida lac mulieris cum

Succ⁹ affod.

Matricaria.

Ambroxiana

Elitropion.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0187-9

miconio.i.papauere ꝛ cera maximū preſtat effectū. ¶ Raſura quoqꝫ cucurbite ꝛ maxime corticis vi/ridis cum pane mixta ꝛ ſuperpoſita valde confert. ¶ Ad podagram ſuccus tapſie.nam ipſa tapſia cū olibano ꝛ cera añ.mixta ꝛ ſuperpoſita magnum preſtat auxiliū:ſed anteqꝫ ponatur ꝛ poſt cū eleuatur: locus eſt cum aqua calida rorandus ꝛ lauandus:ꝛ minus etiam duabus horis dimittatur ſuper locū. ¶ Acetū autez cū pauco furfure mixtū ꝛ tepidum ſuppoſitū cōfert. ¶ Et dixerunt ꝙ decoctio ſaluie ꝛ ipſa folia fomētata ꝯferunt. ¶ Non dubito ꝙ in cā ca ſa decoctio rapaꝝ: ꝛ ēt ipſa rapa fomētata co/cta cōfert. ¶ Coquaꝛ ēt radix ſempuiue cū radice arnogloſe ꝛ emplaſtreꝛ ꝛ ꝯfert: verū dico ꝙ ſi cā ſit caſa. ¶ Si āt locus prius inungaꝛ cū melle: deide ſuperaſpergaꝛ puluis ſeis naſturtij triti:antiquum dolorem podagre ſubito tollit. ¶ Flos aūt lapidis aſie cū farina fabaꝝ empl'at⁹ multū ꝯfert. ¶ Ster/cus aūt vaccaꝝ calefactū i folijs ꝛ calidū applicatū iuuat iuuamēto magno ꝛ manifeſto:ſꝫ de hoc ꝗraꝛ. c.j.huius tractatus. ¶ Si aūt opiū diſſoluaꝛ cū vi telo oui ꝛ maxie cū lacte applicet ſtatiꝫ dolorē tol/lit hoc,eſt in cā caſa. ¶ Si aūt fiat empl'm ex her/modactilis ſtatiꝫ dolorē ſedat.Et de eo dixit Auic. cū ex eo fiat empl'm indurat aꝑata:ꝛ in naturā lapideā cōuertit.Et eſt cōferēs tyriaca oibus dolorib⁹ iuncturaꝝ ꝛ ꝓprie in horis fluxuū. ¶ Et dixit etiā ꝙ ꝓprietas ſalis armōiaci eſt ꝯferre. ¶ Fiat āt em/pl'm ex farina ordei cū citonijs ꝛ aceto ꝛ ꝯfert:ꝛ ꝓ/hibet ēt fluxū humoꝝ ad iūcturas ꝙ ſemp perutile ſuꝫ exptus i cā caſa. ¶ Ad hoc āt capl'ꝫ oleū ꝯfrica tionis plūbi de quo ſcriptū ē ſupra vl'i capl'o de do/lorib⁹ iſtis.imo que ibi dicta ſunt hmōi cōgrue ad/ducanꝛ. ¶ Et dixerunt ꝗdā tollanꝛ rane fluuiales ꝛ euiſcerenꝛ ꝛ excorienꝛ ꝛ nouies cū aq̄ dulci lauen

Raſura cu/curbite. Tapſia. Acetum. Saluia. Rapa. Lapis aſius. Stercus va/carum. Opium. Hermoda/ctili. Sal. armo. Rane flu. ꝛ infra.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0188-5

tur: deinde ponant in olla limpida ⁊ cooperiantur oleo: ⁊ dimitte coq̃re vſq₃ ad pfectã diſſolutionem ſubſtãtie: ⁊ tunc cola oleũ illud ꝑ pãnũ raꝝ: ⁊ exprime cũ manib⁹ fortiter carnes ranaꝝ. tunc ſine infridari ⁊ coagulari: ⁊ line loca ꝯfert. n. multũ. Et dixerũt ꝙ inũctũ vlcerib⁹ cãcroſis mire opat. ¶ Et dixit Amech ⁊ ſecũ ꝯcordat Raſ. ſi accipis pedẽ dextrũ teſtudis ⁊ ſtringas i pãno ⁊ ponis ſup pedẽ dextrũ podagrici ꝯfert ei: ⁊ ſilr ſiniſtrũ ſiniſtro: ⁊ idẽ ẽ de manibus. ¶ Et dixit kirandus. ℞. ſeis pſilij. ʒ. iiij. extrahe mucillaginẽ cũ duab⁹ cotilis aq̃ deinde adde cere. ʒ. iij. olei. ʒ. vj. fiat vnguẽtũ: ẽ. n. diuinũ: vngnẽtuȝ podagricis: ⁊ ad lapidoſas ⁊ inſenſatas carnes. ¶ Eſt ãt cotila. ʒ. ix. ¶ Et iteꝝ dixit: accipe ranã viuẽteȝ in noie patiẽtis podagrã. ita ꝙ ſol nec luna ſit ſup terrã ⁊ cũ forfice abſcide eius duos pedes poſterioreſ ⁊ liga i pelle ceruina ⁊ dextrũ dextro liga pedi: ⁊ ſiniſtrũ ſiniſtro: ⁊ dicit Conoſ auctoritate ꝙ dietant p tres dies: ⁊ hoc idẽ affirmat Raſis. ¶ Et dixit ꝙ ſiqs occulte ceperit vrinã muli ⁊ coxerit cũ cera oľo ⁊ litargirio ⁊ emplauerit pedeȝ podagrici: hõ qdẽ ſanus fiet. Pes aũt muli dolorẽ habebit. Idem aũt in pede mulieris. Idem de vrina mule fiet. ¶ Et iterum dixit: ſanguis leporis podagricis inunctus perfecte ſanat pedes. ¶ Et dixit etiam pedes leporis viuentis circunſuſpenſi in nomine patientis valent ⁊ ſanantur omnes podagrici ⁊ artetici: ſed pedem dextrum ad pedem dextruȝ ſuſpende ⁊ ſiniſtrũ ad ſiniſtrum. ¶ Et iteruȝ dixit ſi coruus viuus capiatur ⁊ per. lx. dies alias. xl. ſepeliatur in ſterquilino equino. deinde comburatur ⁊ cum aceto miſceatur podagricos perfecte ſanat. ¶ Et dixit ſtercus ciconie cataplaſmatum cum iuſquiamo vel aſſungia porcina ſola in folijs lactuce ſilueſtris podagricis confert. ¶ Et dixit

Pes dexter teſtudinis.

Vnguentuȝ

Quid cotila

Vrina muli.

San. leporis.
Pes leporis

Coruus viu⁹

Stercus ciconie

vlcerib⁹ cancroſis

Raſis qñ ſepũ capre cũ ſtercore capraꝝ ⁊ croco po
nit ſuper podagrã diſſoluit dolor. ¶ Et iterꝝ Raſ.
in.9.tracta.alman.poſuit hoc vnguẽtũ qḋ eſt vtile
in reſoluẽdo reliqas apoſtematũ calidoꝝ. ¶ Et eſt
vt cũ cera diſſoluta in oleo ḋ lilio admiſceant muci
lagines fenugreci ⁊ ſemis lini. Ego vero dico ꝙ cõ
fert in cã frigida: ⁊ cũ vſus ſum in cauſa calida ad/
miſcui cũ oleo roſ. ſm neceſſitatẽ ⁊ inueni perutile.
¶ Ego ꝟo exptus ſuꝫ in cã frigida: vt tollant ace/
ti lib. iiij. ſtipitũ aleaꝝ lib. j. ſalis lib. 5. coquant vſqꝫ
ad medietatẽ ⁊ fomentet locus ⁊ eſt hoc valde peru
tile. ¶ Et ſcimus ꝙ pillule ſcripte ſupra cap. primo
huius tractatus q̃ faciũt iacentẽ in lecto ambulare
ↄferũt. ¶ Pillule quas ex ſecretis Gal. accepimus
q̃ cõferũt podagre ⁊ oibus doloribus arteticis. ℞.
mirabo. chebuloꝝ indoꝝ: ʒinʒibe. corticũ: cucume/
ris aſinini: buʒaraã collogntide interioris: ſaliſndi:
hermodactiloꝝ aloes: ſucotrini oium añ. ʒ. j. ſerapi/
ni. ʒ. ij. terant cribellent ⁊ ↄficiãtur cũ aq̃ folioꝝ al/
chechingi ⁊ cũ aqua albuʒaraã ⁊ fiant pillule ſicut
piper ⁊ bibunt ſepe ex eis cũ aqua calida a. ʒ. j. vſqꝫ
ad. ʒ. iiij. ¶ Aliud ſecretũ qḋ eſt melius ⁊ tutius pri/
mo. ℞. hermodactili albi ⁊ recẽtis. ʒ. j. oſſium vetu
ſtoꝝ: lentium excorticataꝝ: turbit: ſene: oiuꝫ añ. ʒ. 5.
ʒinʒibe. ℥. 5. terant ⁊ cribellent: ⁊ ex hoc puluere de/
tur omni die vſqꝫ ad. ʒ. iiij. cum aqua cal'a. ¶ Pillu
le quas in cauſa calida inueni mirabiles. ℞. aloes
ſucotrini tertiã partẽ. ʒ. j. mirabo. citrinoꝝ. ʒ. j. al's. ʒ.
ij. ſcamonee ſextã partẽ. ʒ. eſule quintã partẽ. ʒ. maſti
cis ſextã partẽ. ʒ. fiant pillule cũ ſucco citonioꝝ vel
alio ſucco ſtiptico ⁊ ſunt apud me due doſes ⁊ mire
operant. ¶ Fomẽtũ nr̃m ad pedes ſtercoris vacini
al's extremitatũ ſumitatũ rubi gallaꝝ cipſſi ⁊ folio/
rũ eius coquant in aqua coctione perfecta ⁊ fomen
tent pedes. ¶ Cuꝫ aũt tumor in pedibus remanet.

Marginal notes: Vnguentum. Raſ. — Pillule. Pro ʒedoa/ ria exponit. — Puluis. — Pillule opti me in cã cali. — Fomentum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0190-8

℞.cineris:oſtrachoꝝ:cuſcute:cineris ſpongie:coquātur in vino pōtico modico aque permixto ⁊ pedes inde lauent̃ ſemper p̄miſſa ſuffumigatiōe facta ex aceto ꝓiecto ſuper lapides molares calidos.

¶ Additio.

¶ Suffumigiū factum ex decoctione graminis ſimiliter emplaſtratio cum eo ⁊ ſacellatio aufert tumores in coxis ⁊ pedibus : vt dixit fidelis ſe fuiſſe expertum Ferrarie.

¶ Capitulum.5.De excoriationibus ⁊ ſciſuris que fiunt in pedibus:cruribus:⁊ manibus a quacūq₃ cauſa fiant.

Scribemus nūc de excoriationibus ⁊ ſciſuris q̄ fiunt in pedibus vnū ſcientes ꝙ q̄cunq₃ illas ſanāt ⁊ a q̄cunq₃ cauſa fiant ſciſuris poſſunt manuū adaptari:ea ꝓpter circa ea nec factū eſt nec fiet capitulū ꝓprium. ¶ Excoriationes ergo q̄ fiunt ꝓpter calciamenta ſanat pulmo agni vel vrſi qn̄ calidi applicātur ⁊ nō ſinunt ea apoſtemari. Pulmo aūt arietis eaſdē ſanat ab eadem cauſa factas qn̄ ꝓprie in calcaneo fiunt. ¶ Eaſdē aūt ab eadem cauſa factas ſanat cinis ſoleaꝝ calciamētoꝝ antiquoꝝ impoſitus: aut etiā ſi ꝓpter ſudorē fiant. Sanat etiā idē cinis attritiones q̄ ꝓpter calciamenta fiunt. ¶ Et kirādus dixit ꝙ ſtercus galine recens inunctū eaſdem ſanat. ¶ Si aūt propter frigus ſciſure fiant adeps vrſi eſt optimus eis. ¶ Et Rab.dixit ꝙ cancri marini tritipoſiti ſupra ſciſuras exiſtētes in mēbris illis:illas ꝯſtringunt ⁊ ſi pluribus diebus ponātur plurimū valet circa hoc. Idē facit cinis eius mixtus cū melle cum ſunt ꝓpter frigus ⁊ etiam ſi ſint in naribus. ¶ Cōfert etiā eiſdē ⁊ ab eadē cauſa factis cinis vngule aſini emplaſtratus ⁊ ſimil̄r epatis eius cū oleo mixtus ⁊ ſuperpoſitus. ¶ Idem quoq₃ facit oleū

Pulmo agni vrſi ⁊ arietis.

Cinis ſolearum ⁊c.

Sterc⁹ galine

¶ Ad ſciſuras ex frigor.

Adeps vrſi.

Cācri marini

Cinis vngule ⁊ epatis aſini

bullitum in cōcaua radice affodillor aut radice ar/thanite: ꝛ eſt panis porcinus, ꝛ ſuperinunctū illas ſanat. ❡ Similiter autē ꝛ ſiſamū comeſtū ꝛ ſuper/poſitū illis ꝓfert. Et idē inunctio facta ex oleo eius vt ſumus experti. ❡ Sanat ꝛ rugas etiā ſex paſtil/li qui infra ſcribitur ſermone de decoratione. cap. I. ❡ Aufert etiā illas decoctio rapar cū pes tenet in ea: illas eniʒ curat. Et idē facit rapa cocta ꝛ ſupem/plaſtrata vel ſuperpoſita. ❡ Inūctio quoqʒ facta ex oleo roſa. bullito in ꝯcauata rapa cū cera ſanat illas etiā ſi vlcerate exiſtant. ❡ Aqua etiā marina calida applicata illas ſanat: ſed hoc anteq̃ʒ vlcerāt. ❡ Ci/nis aūt cancror fluuialiuʒ ſuperpoſitus illas ſanat. ❡ Ego qdē dico ꝙ vnguentū nr̄m perutile ſciſu/ris labior ſcriptū ſupra cap. de ſciſuris labior. miro modo ſanat cito in manibus: ꝛ eas etiā lenificat nō dubito etiam quin: ꝛ hoc pariter agat in pedibus. ❡ Sed ad hmōi ſciſuras ꝛ excoriationes q̄ fiunt ꝓ pter frigus ꝓprie in calcaneis habeo aliā experiētiā perutilē vt tollat mus ꝛ ſcindat per ventrē: ꝛ loco calidus applicet ꝛ teneat per noctē. ❡ Et experti ſumus: ꝛ in his q̄ fiūt in manibus ꝛ pedibus ꝓpter frigus vt tollant renes ꝛ coquātur in aq̄ marina: ꝛ ex ea tepida pedes: ꝛ manus lauent. ❡ Et ſcimus ꝙ ſandaraca: ꝛ eſt vernix diſſoluta in oleo roſato: ꝛ inuncta ſanat eaſdē: ꝛ loco eius ī hoc caſu ponitur karabe: ſed ponitur ex eo plus pars tertia. ❡ Ideʒ autē operatur ꝛ ſene diſſolutum ſiſr in oleo roſa. ap plicatum. ❡ Si quoqʒ orobus coquatur in aqua ꝛ ex ea fiat ablutio illas ſanat. ❡ Experti aūt ſumus ad ſciſuras crurium qđ ſumatur radix vitis albe: aut eius ſumitas terantur cū ſale ꝛ ſuperponantur. ❡ Pater autem in talibus ſciſuris ꝛ excoriationi/bus que fiunt in cruribus vtebatur purgatione cō muni q̄ fit ex pillulis de quinqʒ generibus aut cum

Siſamum.
Decoctio ra/pe.
Aqua maria
Cinis cā. flu.
Mus.
Sandaraca.
Sene.
Orobus.
Vitis alba.

hac. ℞.ſeri caprini.ʒ.v.inſundantur in eo mirabo. citrinoꝝ.ʒ.ſ.fumiterre:epithimi añ.ʒ.j. dimittātur per noctē.poſtea diligēter manibus cōfricent̄ ⁊ co/lentur ⁊ colatura ſumatur. ¶ Purgato autē corpore ablutio fiat in loco ⁊ eſt. ℞. capil. uene. vngule cabaline:barbe yrcine : extremitatū rubi lapatij añ. coquātur ⁊ ex eis fiat ablutio. ¶ Ad idē cuz vlceratio nō eſt in loco. ℞.tutie climie:argenti : plumbi vſti oium añ.terantur ſubtiliſſime:⁊ cum oleo roſa. miſce ⁊ ſuper laminā plūbeam cum piſtello plūbeo rādiu fricent̄ quouſqȝ ad ſpiſſitudinē mellis perue/niat:vngat̄ locus ex eo cum pēna. ¶ Sed ſi vlceratio ſit in loco.primo qdez ſuperaſpergat̄ puluis huiuſmodi. ℞.ſtercoris pueri bene nutriti ⁊ exiccati: pars vna:pulue.cucurbite ſicce:ſucci liquiritie añ. partē.j.ſ.fiat puluis qui ſuperaſpergatur facta inunctione cum predicto vnguento. Et ſi aliqua ſordities eſſet in loco aliquid zucchari addatur in pul/uere. ¶ Epithima ad idez cum eſt vlceratio. ℞.lane ſuccide combuſte:ypoquiſtidos:ſucci lactuce:albuminis oui:añ.partem vnam ſief memithe partez tertiam:olei roſa.⁊ myrtini.q.s. ad mollificationez impoſito modico vini granatoꝛuz ſed infra infinita ponentur cum de vlceribus erit ſermo que pcipua ⁊ peroptima erunt in hoc caſu tam ſimplicia qȝ cō/poſita ⁊ q̄ perutilia ſunt in hoc caſu : ⁊ ea expertus inueni vtilia quare de his reqrat̄ ibi. ¶ De poꝛris autē callis ⁊ verucis q̄ fiunt in manibus ⁊ pedibus dicemus ſi deus voluerit in ſermone de decoꝛatiōe. magis.n.videt̄ materia illa eſſe locus ipſoꝝ. Sint ergo laudes infinite ei a quo omne bonum ⁊ omne perfectum donū exiſtit qui mihi gratiam perficien/di hunc ſermonem pꝛimum conceſſit.

Laus Deo.

¶ Sermo ſecūdus operis principalis eſt de diſpo/ſitionibus febrium ⁊ cōtinet duos tractatus.

¶ Tractatus primus ſecundi ſermonis eſt de feb. ⁊ quibuſdā accñtibus eaꝝ ⁊ ꝯtinet capl'a quinq;.

¶ Capitulum primum ꝓhemiale.

IUſtitia prima que ſui bonitate diſpoſuit ſingulis ſm̄ meritum ⁊ exigentiā ſue nature qđ de perfectione merent ſeipſaȝ manifeſtat in corpore aial vnū mēbroꝝ principale ꝯſtituens qđ diſtribuat ⁊ diſpenſat calorē naturalē ⁊ ſpiritus ceteris mēbris q̄bus cōſtent ſm̄ eoꝝ exigentiā ⁊ naturā: tale autē mēbrū eſt cor aut ꝙ loco cordis exiſtit in aialibus corde carentibus ea propter cor eſt ſicut rex in regno qui ī medio regni exi/ſtens ꝓuidet ſingulis partibꝰ regni de his q̄ ad eaꝝ bonā exiſtentiā ꝯueniūt: ſicut igiꝛ cuȝ rex deficit in ſeipſo aut ꝓpter exercitū ſibi ſuperueniētem ⁊ totū regnū cōmunicat in defectu non autē opȝ ꝙ ſi pars regni deficit ꝙ ob hoc ipſe rex deficiat: ſed pōt rex illum ſupplere defectū: ſicut ⁊ corde deficiēte tanq̄ȝ rege in regno ſuo ꝓpter euentuȝ egritudinis alicu/ius ⁊ defectus ⁊ egritudo cōmunicaꝛ ad totum qui ſi ſit multus: ⁊ mors ſubſequiꝛ cuȝ de rōne principij ſit alijs ſubuenire ⁊ nō ab alijs ſubueniri ſi vero nō ſuperfluat nimium pōt a ſeipſo reparari ſi defectus ſit tantus aut cū auxilio medicine: q̄re cū cor qđ eſt principiū: ⁊ fons caloris inati ⁊ in ſeipſo ⁊ etiā dif/fuſiuū totū: nulluȝ autē alioꝝ mēbroꝝ ſit tale: opȝ ꝙ inflāmatione cadēte in eo vt totū corpus inflameꝛ ꝙ de inflāmatione alicuius alterius mēbri nō ꝯtin/git. hinc igiꝛ eſt ꝙ febris ſit calor extraneus in toto

Auer. 2. ſul colliget capl. 9. in fine.

existens ab

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0194-1
DFG

existens ab inflāmatione illius mēbri accidit qui il/
laꝫ pōt cōicare ad totū ꝛ nō alterius. hoc aūt est coꝛ
ꝛ postea dicimꝰ ꝙ febris est ꝓpria paſſio cordis ꝛ ꝙ
primū ſubiectū feb. est coꝛ: cū igit tres particule ſint
i corde principaliſſime qbꝰ ꝯſtat ſuba. ſ. caro cordis
hūores q ſunt in corde: ꝛ ſpūs ꝛ tres erūt principa/
liſſime dr̄e febriū: aut. n. calitas ꝑternaturā exñs in/
corde primū accēdit in ſolida cordis ſubſtantia: aut
in carne ꝛ ibi erit ſicut in radicis ꝛ in minera ꝛ i fa/
cto eſſe ita ꝙ nec dici poterit ꝙ cordis ſubſtātia ſit
caleſacta ꝛ exinde calitas trāſibit ad hūores ꝛ ſpūs
qui inde caleſiant neqꝫ caleſacti erūt in facto eſſe: ꝛ
est ſicut genus feb. qꝺ dr̄ ethica aut calidū ꝑternatu
rā primū erit accēſum: ꝛ in facto eſſe in humoribus
cordis: ꝛ exinde tranſibit ad alia duo. ita ꝙ illa duo
caleſient: humores aūt caleſacti erūt: ꝛ tūc est ſm ge
nus qꝺ dr̄ putrida: aut illa caliditas ꝑternaturā erit
in ſpū: vt in minera ꝛ facto eſſe ſicut dcm̄ est ꝺ aliȷs:
ꝛ tūc est tertiū genus qꝺ dr̄ ephimera. De his aūt fe
bribus valde modicū ad nos ſpectat dicere: tāta. n.
est copia libroꝝ in qbus eoꝝ materia recte ꝛ diffuſe
tractatur ꝛ tātus est eaꝝ ꝯtinuus euētus vt in ipſis
ſit cōtinuū exercitiū medici: vt valde ſit imbecillis
medicus q in ſanatiuis ꝯtingat errare in cura ꝛ nō
effugiat a mortalibus ſe nō impediēdo de eis iuxta
ꝑceptum Galeni. Morituri ſolis ꝓnoſticis ſunt di/
mittendi: ꝛ ſic ab eis fugiēdi. Et niſi forent q̄dā ex/
tranea per quoſdā auctores narrata ꝛ etiā aliqua ſe/
creta ꝛ experta q̄ apud nos ſunt in aliqbus eaꝝ ꝓfe
cto hunc ſermonē excludiſſemus ab opere. De effi/
mera autē nihil dicā quoniā ipſa facilis curationis
existit inter omnes vt ſtolidus ſit medicus qui vt
in pluribus eadem die non ſanat ꝙ ſi eius cognitio
ſit difficilis: dictum est quidem antea ꝙ non est pre/
ſentis operis egritudines per ſigna docere cogno/

Excuſat a de terminatione e effimeria.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0195-7 DFG

ſcere. Dicemus ergo de putridis aliquid ⁊ primo d̃ diſpoſitionibus que antecedunt illas.

¶ Capitulū.2. De diſpoſitionibus que febres putridas antecedunt.

Duplex eſt diſpoſitio q̄ antecedit febres putridas.ſ.laxitudo corporis: ⁊ rigor qui in interpolatis febribus accidit. ſi q̄dē laxitudo antecedat feb. per tēpus ſub hoc ſermone nō cadit: ſed vbi de ꝯſeruanda ſanitate tractat̃ ⁊ ſic ꝓceſſerūt oēs medici naturales auctores. Si vero feb. ſit ꝯiuncta tunc

Ad laxitudines.

ꝓpria ⁊ cōis ⁊ vſitata cura febriū laxitudinalium inuenit̃.

Camomilla.

¶ Sed ex ꝓprijs quidē que magis cōferunt omni alia medicina eſt camomilla. Et dixit Aui. q̄m caliditas eius eſt ſimilis caliditati aialis cū in aqua modicū dico ſeruet ⁊ poſt fricationez multā extremitatū in decoctione eius aliquātulū calida extrema ponātur cuius etiā ſuffumigiū in febriente dolorem capitis alleuiat vt ſepiſſime ſum expertus.

Vſnee.

¶ Suffumigatio facta febrienti cum vſnee multū ꝯfert laxitudini. Et vnguēta etiā cōia in quibus ingredit̃ vſnee multū cōferunt.

Ad rigores.
Reubarbaꝝ.
Serapinum.

¶ Ad tolleñ. autē rigores interpolataꝝ reubarbaꝝ bibitū ⁊ inunctū eſt ſingulare p̄ſidium. ¶ Et ſilr̃ hoc ſerapinū bibitū ⁊ inunctū.

Succus centinodie.

¶ Succus autē centinodie.i.corigole ante horā acceſſionis ſumptus per vnā horā ꝯfert valde.

Oppoponax

¶ Si aūt detur paꝝ oppoponacis an̄ acceſſionem cū vino aut melicrato illū tollit.

Extremitates muris

¶ Et kirandus dixit ſi viuentis muris caudā ⁊ pedes ⁊ nares ⁊ aures abſcideris ⁊ in pāno ligaueris ⁊ ad collum ſuſpēderis oēm tipuz ⁊ rigorē etiā febriuz antiquaꝝ eijcit.

Abrotanum.

¶ Terrat̃ etiā paꝝ floꝝ ⁊ ſumitatum abrotani ⁊ miſceatur cum oleo ⁊ ex eo fiat inunctio ante horam acceſſionis ⁊ ꝯfert valde.

Calamentuz

¶ Coquatur etiā calamentū in oleo ⁊ ꝓprie mōtanuz ⁊ ante acceſſio/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0196-3
DFG

nem ſi corpus ea inungitur rigor tollitur vt dixit Gal. Et hec ꝛ alia cõmunia q̃ inuenimus in libris continue experimur ſicut ſunt inunctiones q̃ fiunt in oleo nardino ꝛ coſtino vel caſtoreo ꝛ ſic de alijs puto autem tutius per extra approximata rigorem tollere q̃ȝ per intra ſumpta.

¶ Capl'm. 3. De eradicatione febris difficilis eradicationis ſeu ſeparationis.

Simul nunc dicemus q̃ cõferunt febribus difficilis ſeparationis: ſed poſtea particulariter de quotidiana ꝛ quartana. hec eniȝ ſunt ſole q̃ difficulter ſeparãtur. ¶ Et dixerunt auctores ꝙ nigella appropꝛietate cõfert vtriſqȝ. ¶ Et ꝙ etiã aqua ꝛ ſemen cuſcute valde ſit vtile. ¶ Et dixit Dyaſ. ꝙ ſi in quartana tollãtur quattuor radices plantaginis ꝛ tres in tertiana ꝛ coquãtur cũ q̃ttuor ciatis aque: vini aũt cum tribus ꝛ comedãtur ꝛ bibãtur tollũt febres tertianas ꝛ quartanas quãdoqȝ: ſed nõ ſemper veꝛ inuenimus. Et Auicẽ. dixit ꝙ debent eſſe quattuor. ℥. vini cõmixti. ¶ Et quidã dixit impleatur vas figuli floribus perſici ꝛ obturetur bene os ꝛ ſinatur macerari ſub terra ꝛ poſtea exprime oleũ qđ egreditur ſi ergo patientis inungãtur pullus ꝛ tempora dicto oleo ante acceſſionẽ febris omnes febres putride ſanãtur. ¶ Ego autẽ dico ꝙ circa eas ambas habeo experientiã pulchraȝ ꝛ eſt. ℞. paſſularꝫ enucleatarum: fumiterre: bedeguar: eupatorij: ſuchaa: radicis apij: corticuȝ radicum feniculi: radicũ ſquinanti capilliuene. aniſi: maſticis: lupuli: añ. coquantur perfecte ꝛ de hac coctione ſumatur omni mane vſqȝ ad. ℥. iij. poſt multos vero dies decoctionem facio ſolutiuam cum mirabolanis citrinis kebu. indis videlicet añ. partem. j. cuȝ alijs. Sed in quartana plus de indis appono in quottidiana ℞o

Nigella.

Cuſcute.

Radix plan.

Flos perſici ꝛ.

Expertum in q̃rtana ꝛ amphimerina

hr q̃t

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0197-9
DFG

plus de chebu. ⁊ quādoq; appono additionez reu/ barbari vel agarici alr addo reubarbaꝛ vel aga. ſi/ cut diſpō idicat ⁊ iueni miꝛ. ¶ Et dixit mihi fide delis ſocius ⁊ prudens i arte ꝙ ſi coquat herba que dicit daneta in vino ⁊ det ex eo oi mane ciatus vn⁹ patienti mire ſedat febres difficulter ſeparabiles.

Daneta.

¶ Capitulū. quartū. De febre quartana ⁊ quot/ tidiana ſimul.

Volo primo dicere de quartana q̄ ſcripſerunt antiqui demū ꝓpria noſtra pp q̄ magis feci/ mus hunc ſermonē. ¶ Et Dyaſ. qdez dixit de q̄r/ tana coquant radices ſpargi in duplici vaſe ⁊ bibat patiens .vij. diebus de hac decoctione ⁊ balneatur ſepe ⁊ caueat. ab aq̄ frigida. nā miꝛ eſt qualiter ſeda tur quartana. ⁊ ego aliquādo ſum expertus. ¶ Ue ruz dixit etiā ꝙ ſuccus plantaginis minoris ſi cuz mulſa det duab⁹ horis ante acceſſionē quartanario miraberis effectū eius ⁊ pro certo exptus ſum ꝙ cō fert. ¶ Et dixit etiā ꝙ ſi quattuor ſemina elitropiō q̄ dicitur herba rabioſa ⁊ verucaria bibant a quar/ tanario ante acceſſionē cū vino maximū ſunt reme diū. ¶ Et dixit Amech ſi induat mulier veſtimen tuz viri dū fetū parit deinde induat ipſuz poſt ipaz poſtq̄ȝ abluat ipſum recedet ab eo febris quartana. ¶ Et dixit ēt ſi accipiat cor ſerpētis dū viuit ⁊ ſu/ ſpendat ſup q̄rtanariū eradicat. ¶ Si ēt ſpoliū ſer pentis dū viuit ſup ipſuz ſuſpēdat idē facit. ¶ Et dixit dentes omniū ſerpentū quādo eradicant duz viuit ⁊ ſuſpendunt ſuper quartanariū tollunt ab eo quartanam. ¶ Et ſi ambo oculi ſi ligent i pāno lini ⁊ ſuſpendant ſuper adiutoriū ſiniſtrū remouēt febrem quartanā. ¶ Idem aūt facit ꝫm euz ⁊ erica auris ſiniſtre canis ſuſpēſa ſuper ipſum ⁊ dixit imo

Radix ſpargi

Succ⁹ plan. minoris.

Semē eliuro pion.

Cor: ſpoliuz: dentes: oculi: Serpentis.

Erica auri ſi/ niſtre canis.

omni febri nō modice cōfert. ¶ Et dixit kirādus ſi cor leporis ligetur in pāno biſino ⁊ ligeť ad colluz: q̄rtanarios pfecte ſanat. ¶ Et itez dixit q̄ epar dl phini aſſuz ⁊ eſuz q̄rtanā ⁊ tertianā ſumme ſanat ⁊ oēz typū. ¶ Et Raſis dixit q̄ ſi ſuſpenſeris araneā albā capientē muſcas ⁊ ligaueris in pāno lineo cū aliquo ceroto ⁊ liniať ſuper pānum ⁊ appliceť fronti valet tertianario. Et dixit q̄ ipſa viua i cānaz poſita ⁊ ſuſpenſa muſculo brachij valet contra febrez. Et ſi terať in pāno ligno cuz manu ſiniſtra ſumpta ⁊ ſuſpendať brachio ſiniſtro cuiuſlibet quottidianarij valet. ¶ Et dixit tella aranea ſuper collū poſita curat tertianā ⁊ quartanam ⁊ ſimil'r bibita cum vino puro per vnam horaz ante acceſſionē. Ego aūt dico experiētia propria q̄ ſi ſemen hipericon cōtundatur ⁊ cū vino detur in potu quartanario ante acceſſionē multū cōfert. ¶ Cū nectare autem noſtro ſolo qd̄ ſupraſcriptū eſt capitulo de melancolia iaz multos ſanaui dans ex eo bibere ciatū vnuz mane in ieiuno. ¶ Sirupus mirabilis quo omnes ſano ℞. apij: feniculi. petroſilij: ſpargi bruſci añ. ℳ. j. lingue ceruie. ℳ. ij. camedreos camepitheos: añ. ℳ. j. carui: ameos: capparis añ. ℥. ſ. cuſcute. ʒ. iij. roſ. ſandarorum ana. ʒ. ij. ſucci boraginis lib. ſ. zucchari q̄ ſufficit fiat ſirup⁹ de quo ſumat omni mane vſq̄ ad vij. dies. poſtea. ſi qua digeſtio in vrina apparet flobothoma patientē de vtraq̄ ſaluatella manus ⁊ eſt vena que eſt inter digitū paruū ⁊ anularē ⁊ ſinatur ſanguis egredi ſm̄ virtutez. ¶ Sirupus cōis quez pater cōpoſuit. ℞. radicū ſpargi: apij: bruſci: petroſilij: lingue ceruine: capil. ve. endiuie: camepitheos boraginis: buglo. lupuli añ. ℳ. ſ. paſ. roſ. liquiritie violarum añ. ℥. ſ. ciperi ſpice. ſquinati: feniculi: aniſi caſſie añ. ʒ. ij. maſticis. ʒ. j. epithimi: polipodij añ. ℥. j. reubar. ʒ. ij. ſ. cū zucchari lib. ij. ⁊ modico aceti fiat

Cor leporis
Epar delphini.
Aranea al. ⁊c
Tella aranea
Semē hipericoni
// decocti
Sirupus m.
Sirupus paternus.

Succꝰ eupatorij. ſirupus. ¶ Et a magiſtro meo magiſtro Antonio ꝺ parma qui multa experiméta ſciebat hoc habui ꝙ ſi bibatur ante acceſſioné quartane per duas horas vel tres ex ſucco eupatorij vſq; ad ℥.iij.cum modico vini ſubtilis ſanat quartanā ſit aūt eupatorium illud qꝺ vere eſt eupatoriū ⁊ nō illud quo cōmuniter vtunt medici. ¶ Sirupus alius quez cōpoſuit filio ſuo minori fratri noſtro cuiꝰ qrtana erat a flegmate frigido melācolico per viaz cōgelationis. ℞. radicuz ſpargi bruſci:feniculi:meliſſe ⁊ radicū eius epitimi:camedreos:boraginis paſſulaꝝ:polipodij añ.℥.ſ.infundant omnia in lib.v.boni vini calefacti per diem ⁊ noctē deinde ferueāt feruore vno deide coletur vinuz ab eis cui addat mellis diſpumati boni lib.j.⁊ coquat lēto igne vſq; ad ſpiſſitudinē ſicut inlep:⁊ tunc clarificet ⁊ duz feruet clarificatōis gratia in fine in petia rara iſte ſpēs ponant ⁊ dimittant ibidez cōtinuo. ℞.cinamomi:caſſie:ſpice:cuſcute:ciperi:ſeis peonie: piperis lon.maſticis: liquiritie aſſari:coſti:corticū radicum capparis:ſeminis apij: añ.ʒ.j.ſeminis aniſi.ʒ.ij. Doſis ab.ʒ.j.vſq; ad.℥.ij. cū tantundé aque zucchari.

Sifꝰ. alius paternus.

Sal. ſacretū. ¶ Secretū qꝺ a Sal. ſuſcepimus qꝺ nō ſolū qrtane:ſed omni frigiditati ſtomaci:⁊ corruptioni:⁊ malitie appetitus:⁊ debilitati renū ꝯfert. ℞.vini antiqui boni odoris lib.iij. mellis lib.j.ʒʒ.ʒ.x. heil cardamomi añ danic.j.ſ.terantur ⁊ miſceant cum ſupradictis ⁊ fiat ſirupꝰ.Doſis coclear.j.cum aqua frigida.

Trociſci. Circa quotidianam autem vtimur frequēter trociſcis ſumptis ex ſecretis Gal. ⁊ ſunt hij.qui dant qñ materia eſt digeſta. ℞.ſpodij:eupatorij:ſeis cuſcute: ſeis endiuie berberis añ.ʒ.iiij.xiloal.dragaganti aniſi abſinthij doronici:ʒ.j.terant ⁊ cribellent cū aq calꝰa alꝰ clara ⁊ fiāt inde trociſci quoꝝ vnus ſit.ʒ.ij.⁊ bibantur cū ſirupo acetoſo .vij. diebus ⁊ eradicabitum febris.

¶ Additio.

¶ Quedā matrona fuerat hñs quotidianā p mē-ſem ⁊ quidā medic⁹ docuit ipſaʒ q̄ in prin. frigoris acciperet de milio ſolis cū vino vel aq̄ ⁊ fecit ter ⁊ nō habuit poſt niſi ter. Ego cuidaʒ quotidianario feci dari.ʒ.j.talis pul.cū aq̄ tepida an̄ horā acceſſiōis cū audiſſeʒ ab illa dña ⁊ in veritate nō habuit acceſſionē.cui tñ durauerat p mēſem ⁊ ampli⁹. De rōne vt q̄ debeat valere q: diureticū valde ē ⁊ abſterſiuū q̄ pʒ ex eius aſpitate: cū eſt pul.q: tanq̄ʒ arena ⁊ p ſilr creditur q̄ limatura ferri accepta mane cū vino eēt ibi bona vel quoq̄uo accepta in cibo vel poſſet dari ſirup⁹ cuʒ aq̄.d. limature in mane ſiqs vellet accipe limaturā ⁊c.idē valeret totū ſopradictū in tertiana ⁊ maxie in tertiana no.⁊ adhuc q̄rtana vel erratica vel qualibʒ difficilis erradicatōis ⁊ hoc de milio ſolis in quantitate.ʒ.5.vel plus ſm neceſſitatem.

¶ Capitulū.5.De cauſone:emitriteo: tertiana:febre peſtilentiali:⁊ alijs ſimilibus.

Non ſolū nos iducit vt iſta q̄ſi inſimul i eodē ponam⁹ caplo q̄ſi ꝯſiliando q̄litati eiuſdē: ſed etiā q: pauca p̄ter ſcita cōia enunciant̄ ab alijs ⁊ vt diximus circa principiū tractatus iſtius deficit i ſe medic⁹ q tātis habitis curā adiplere nō pōt. ¶ Dico ergo q̄ ad oēs febres acutas vt eſt cauſon ⁊ cōſiles aq̄ cucurbite aſſate in furno cū prius poſtea iuoluit multū cōfert.⁊ ſedat ſitiʒ ⁊ ſi detur cū zuc.lenit vē. Sit āt doſis aq̄ ab.ʒ.iiij.vſqʒ ad lib.5. ¶ Eoſdē aūt feruores quātūcunqʒ ſint maximi:pſiliū ſicut eſt in aqua die vna vel nocte infuſuʒ ⁊ bibitū vſqʒ ad.ʒ.ij. cū zuccha.vl iulep vel ſqniabi illos ſanat. ¶ Tollit āt mirifice febrē incēſiuaʒ ⁊ cauſonē:portulaca trita ⁊ cū faria ordei mixta ⁊ ſtō ⁊ hipocūdrijs applicat. Ad fe.āt iſantiū q̄ cū mlta ſūt ſtipticitate diſſoluat

Aqua cucurbite.
Pſilium.
Portulaca.
Ad feb.infantium.

fer mētuz piſtoꝛuz in aqua ⁊ dimittaꝛ p duas hoꝛas
poſtea coleꝛ ⁊ miſceaꝛ cū .ʒ. ſ. de ſpodio ⁊ q̄rta pte
ʒ.j. de croco. ⁊. ʒ. j. zucchari tabarzet cū aq̄: pꝛedicte
ſunt tres res. ſedat. n. ſitiz ⁊ feb. aufert. ¶ Adducāꝛ
aūt ad hoc capitulum plura eoꝝ que ſcripta ſunt ſu
pꝛa ad ardoꝛē ſtomaci ⁊ maxime trociſci ibi poſiti'q
etiam cōferunt ad ardoꝛem vꝛine. ¶ Mirandus de
Succ⁹ ozimi — feb. tertiana dixit. ꝙ ſi patiēs vngaꝛ ex ſucco ozimi
mixto cum ſtercoꝛe yrundinis ſanat. ⁊ puto ꝙ vult
Oleū ſcoꝛpio num. — ꝙ fiat inūctio ante aduentū paroxyſmi. ¶ Et ſi ſcoꝛ
pio cōmunis ponaꝛ in cotila. j. olei in diminutione
lune ⁊ ante hoꝛam acceſſionis vngaꝛ doꝛſuz a ſur/
ſum vſq̄ʒ ad deoꝛſuz ⁊ extremitates manuū ⁊ pedū
⁊ frōs ⁊ caput ſanat quotidianā: tertianā: ⁊ quarta
Vngule dex/ tre man⁹ vrſi. — nā' ¶ Et iterū dixit vngule dextre man⁹ vrſi po/
tate omnē febꝛez eijciunt ⁊ idez pili fumigati ⁊ poꝛ
tati. ¶ Nos aūt in his febꝛibus periodicis q̄ ſunt
Radix camo mille ⁊c. — de materia calida pꝛopinam⁹ radicez camomille cū
oximelle in potu vel cum ſirupo acetoſo zucchari.
Bolus arme nus. — ¶ Et mirabiliter quidē oēs in feb. peſtilētialibus
laudauerunt ⁊ pꝛecipue Gale. bolūar. cū vino bibi/
tū multū limphatū ⁊ adhuc magis ſi cū vino ⁊ aq̄
roſ. bibaꝛ: imo dixerūt ꝙ ſic pꝛohibitū a peſtilentia
pꝛeſeruat. ¶ Et dixerūt ꝙ mirabile eſt i emitriteo
vt detur in potu ſempiuiua ⁊ ſiſimbꝛiū ⁊ agrimonia
admixto ſaſin al' ſaſim ⁊ aqua maioli celeſtis. ¶ Et
in ethica dixerūt ꝙ lac acetoſuz quādo bene digeri
Modus ace toſan di lac. — tur ⁊ eſt ſine butyro multotiēs illam ſanat. Opera/
tio autē lactis acetoſi eſt. Accipe lac capꝛinū mūda/
tum habēs bonitatē ex ſanitate actuali ⁊ gratuitate
paſcui ⁊ extrahaꝛ butyruz ⁊ dimittatur in nocte in
aere tēperato ⁊ mane agitetur vehemēter ⁊ exclu/
datur ſpuma eius. Et nos cōia reliqua finimus per
quirenti q̄ in alijs libꝛis medicine ſcribuntur.

¶ Additiones.

¶ Quedã mulier antiqua floꝛẽtie habuit a quodã medico ſalernitão regis Federici ꝙ cẽtaurea piſta ta ꝛ potui data valꝫ ad oẽs feb.remouendas ꝛ dixit ſe pluries exptũ:ꝛ Nicolaus in antidotario maioꝛi. dicit ꝙ centaurea minoꝛ febꝛifuga ſcꝫ terre idẽ.eſſe

¶ In augmento ꝛ ſtatu cauſonis vꝫ omni die dare ſirupuꝫ vio.ad bibendũ in cuius lib.ſit reſoluta.ʒ.j. camphoꝛe remouet eniꝫ putrefactionẽ hu.ꝛ Haly i cõmẽto ſup tegni.ꝛ ego expertus ꝛ ſum ꝛ inueni cã phoꝛaꝫ facientẽ euadere a putrefactione humoꝝ ꝛ pp hoc eã dedi in egritudinibus peſti. ꝛ putridis.

¶ Tractatus.2.ſecũdi ſermõis.De variolis ꝛ moꝛbillis ꝛ cõtinet capitula tria.

¶ Capitulum.1.De cura variolaꝝ ꝛ moꝛbilloꝛuꝫ.

Nos ãt nõ poſuimus curã febꝛis ſanguinee q̃ dicit ſinocha niſi pp facilitatẽ ſue curatiõis i qua etiam medicus ſatis groſſus errare nõ poteſt: nam ſola flobothomia ducẽdo ad ſincopiꝫ ſi virtus ꝛ etas ſuſtinet curat.Et nos qdẽ multos flobothomatos ad ſincopiꝫ ſubito ꝛ pfecte illaꝫ curauimus: ſed curã variolaꝝ ꝛ moꝛbilli ponemus qui ſequunt illaꝫ feb.nõ qꝛ poſſumꝰ ponere aliqua ſimplicia maxime pꝛelaudata in eis ab auctoꝛibꝰ ſicut fecimus in aliјs moꝛbis ꝛ noſtra fuit intẽtio pꝛima ſic intendere in toto opere.ſed vt opus iſtud magis perfectuꝫ exiſtat.Et lꝫ quidẽ ſint dicta cõia que ſcribent:attamen longa experiẽtia ſunt viſitata a nobis vt pꝛſus cõfidamꝰ in eis.Dicaꝫ aũt ſil' de eis ſicut ꝛ auctoꝛes medicine fecerũt qm̃ materia eſt eoꝝ vna lꝫ variet i foꝛma erit eoꝝ ſimiliter vna curatio.Eoꝝ.n.materia vt dixit Iſaac eſt mã acqſita in matrice in generatione fetus que diutius eſt ſeruata tanq̃ ſupflua in locis aliquibꝰ iuxta cutiꝫ poſtmoduꝫ vero mota ꝯcurſu etatis a ꝯtinẽtibus cibis ꝛ potibꝰ:ꝛ motibꝰ ꝛ quietibꝰ:ſomno:ꝛ vigilia ꝛc. agit a natura vt ex

Ex quibꝰ vario.ꝛ moꝛ.generantur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0203-6 DFG

pellat̃ a corpore q̄re ſepiſſime accidunt īfantibus ⁊ pueris minus vero iuuenib⁹. ſenib⁹ vero nūq̄ȝ aut. n. tāto tēpore latere nō poſſnnt qn moueat̃ aut ſi latet aſueſit ei natura vt nō ꝺ illa curet nec agitet illā ad motū. Dico ergo ꝙ ſi medic⁹ cito ſuccurrat ante q̄ȝ variole vel morbilli appareant ⁊ illa cognoſcat futura ꝑ ſigna nota q̄ ſunt dolor capitis i initio. feb. rubor: ⁊ tumor faciei: turbulentia oculoꝝ: lachrime grauitas capitis ⁊ totius corporis. tremor in manibus: ſternutatio: pectoris aſperitas: timor i ſomno: vocis raucedo: pūctio i pectore: ac ſi ibi eſſent ac⁹ inſixe tūc flebothomet egrū aut ſcalpellet eū ſȝ ꝙ virt⁹ ⁊ etas ꝯſentiunt ⁊ ſȝ hoc m̄titudo ſāguis extrahat̃ ⁊ dieta vtat̃ tenui ſicut ſolā ptiſana ordei aut lētib⁹. ſint āt lētes cortice ſuo nō lote vētris adeſt ſtipticitas aut ſint excorticate. ſi ven. adeſt lubricitas. Sit āt potus eius vinum granatoꝝ cū aq̄ aut aliqs ſirupus ſtipticus ⁊ ſumat infirm⁹ ex hijs crociſcis.

De ſignis ꝓ no. mor. ⁊ variolas.

Trociſci.

℞. pul. roſ. rub. ſpodij an̄. ℥. v. boliar. gūmi arabi: an̄. ℥. ij. ſucci berberis: ſucci ſumach an̄. ℥. iij. ſeis acetoſe excorticati. ℥. iij. balauſtie. ℥. ij. ſ. ſeis coriandri in aceto infuſi ⁊ poſtea torefacti. ℥. ij. fiāt tro. quoꝝ qlȝ ſit. ℥. j. ⁊ ſumat̃ cū aliquo rob ſtiptico aut cuȝ decoctione alicui⁹ ſtiptici. Doſis mā̄e ⁊ ſero vnus ex eis partis. ij. ante. cenā. ſic. n. cū auxilio dei ꝓhibet̃ euētus eoꝝ ⁊ febris ſanat̃ aut eoruȝ erit exitus paucus.

Cura vario. ⁊ mor. apparētium.

¶ Si vero variole aut morbillus iā. ſint: cum medicus aduenit tunc neq̄ȝ flobothomia vtatur. neq̄ȝ trociſ. ꝓdictis: ſȝ aer calefaciendus erit ⁊ iſirm⁹ cuȝ pānis calidis cooptus maneat ⁊ eoꝝ iuuet̃ exit⁹ ꝙ ſit cū opozimate hmōi.

Apozima.

℞. ficuū lentiū excorticatarum paſſulaꝝ dactilorū an̄. coquātur in aqua ⁊ colentur ⁊ ex ea multotiens ſumatur in die: ⁊ ſi febris nō plurimū moleſtat addatur ex ſemine feniculi ⁊ lactuce an̄. cū alijs.

Variolas exacantis

¶ Cum aūt omnes egreſſi ſunt

⁊ maturi tunc exiccent ⁊ iuuat in decoctione eoruz aqua ſalſa cū ipſa lauant ⁊ ſupaſperſio pulueris rizi aut cum redice cāne aut cum farina milij que exiccant velociter qñ cōficiunt cuz aqua roſ. ⁊ liniūtur ⁊ aqua decoctiōis ſiccuz ⁊ ſalis furfuris rizi valent in hoc caplo. ¶ Cum autem ſicci ſunt ⁊ cortex factus eſt. tūc ſepius i die vngant cortices cū olo tepido cū cotto donec oēs cortices cadant. ¶ Qđ ſi ex pricipio variole vel morbillus appeāt nigre vel virides vl liuide ⁊ dur fugiat ab eis qꝛ mortales ſunt. Pronoſticū

¶ Cap. 2. De pſeruatōe mēbroꝝ in quib⁹ eſt dubiū vt variole accidāt ⁊ cura earum ſi venerint.

Dico ꝙ potiſſime circa tria mēbra nos opz intendere in q ſi morbillus vel variole accidunt eſt magnū periculū ⁊ hec ſunt oculi: nares: ⁊ gut: ex eoꝝ. n. ꝓuentu ad oculos pdit viſus frequēter: aut oculus albugine deſedat. Si vero fiant in naribus obſtruit meat⁹ olfatus. ¶ Qđ ſi fiāt i gula erit ſuffocationis periculū. ¶ Preuidemus igit oculis cum paſſione al poſitione eoꝝ que materiā ꝓhibēt ad ipſos decurrere de quib⁹ multa ſunt dicta ſuperius veruz vſitata vtilia ⁊ expta ſunt hec aqua roſ. colirizata oculis ⁊ maxime qñ i ea diſſoluit ſumach aut coriandrū tritū ⁊ quidam addunt cortices granatorum ⁊ ſimilia imo ⁊ ſuccus eorum in oculis immiſſus eſt vtilis. ¶ Succurim⁹ cū gargariſmate facto ex aqua ⁊ aceto deglutōe eius qñqꝫ ⁊ nō dubito qn frigida ſtiptica ⁊ repcutiētia mās a gulla ſint vtilia gargarizata de qbus ſupra cap. de ſquinantia eſt dictū codioſius ⁊ eadē ēt q gutur pſeruāt ēt nares pſeruant attractio eaꝝ fit p nares. ¶ Si aūt appareāt eſſe i oculis ſigna variolaꝝ vtputa i nigro oculi appeāt ſicut alba ⁊ i albo eius appeāt ſicut rubee. tunc eſt pceptū vt oculus aq̄ cala vaporet ⁊ deinde

immittatur ex ſalmuri vel ſale aliqđ qꝫ ſi fiant in na
ribus vel ore inungant vnguēto facto ex oleo viola
to dragāto ꝛ cera alba. Mucillago aūt granoꝝ cito/
nioꝝ ꝛ mucillago pſilij ꝯferūt his que fiunt in ore.

¶ Caplm.3. De remotione ſignorum que poſt va/
riolas remanent.

REmanent cicatrices ex vulneribus vel vlceri
bus variolaꝝ qñqꝫ ſicut ex alijs vlceribus vel
ſolutionibus cōtinuitatis q̄ cutim maculis nigris
fetidis deturpāt. Et ego quidē dico qꝫ colorē ipſaꝝ
remouēt vlr illa q̄ dicent infra ca. de decoratione ci
catricū vulneꝝ vel vlceꝝ ꝛ ꝓprie qñ nō ſunt ꝯcaua
ꝛ etiā valebūt multū q̄ dicent in trac. de decoratiōe.
Sed ego quodā medicamine vſus ſuꝫ cōpoſito qđ
eſt. ℞. litargirij abluti radicū cāne ſicce: farine cice
ris: oſſa vetuſta: farine riçi toſti. añ. terātur ꝛ aggre/
gent ꝛ liniat ex eis facies in nocte cum aliquo ex li/
quoribus q̄ infra dicent: ꝛ in mane cū aq̄ calda lauet:
aut in balneo ſi eſt poſſe. ¶ Cōcauitates aūt que in
cute remanent poſt variolas ſanat cū predictis re/
gimen impinguatiuū: ꝛ nos de hoc ſi deus voluerit
in trac. de decoratione ꝓpriū faciemus caplm.

¶ Sermo Tertius vlis totius operis. De ſoluta
cōtinuitate ꝛ apatibus ꝯtinet tractatus quinqꝫ.

¶ Tractatus primus tertij ſermonis. De ſoluta cō
tinuitate: continet capla duo.

¶ Caplm primum ꝓhemiale.

IAm ſm Gal. due ſunt intentiones ſana/
tiue artis: vna repletio euacuatoꝝ:
ꝛ alia euō repletoꝝ. Et qꝛ ſolo ꝯtinuitatis eſt
morbus ſimplex de ſe: omne autē apoſtema eſt mor/
bus compoſitus ꝛ ſimplex exiſtit ante compoſituꝫ:

ideo primo de ſoluta continuitate dicemus deinde de apoſtematibus erit ſermo.

¶ Capitulum.2. De vulneribus capitis ꝛ eleuatione cutis a carne.

Supra memini me pmiſiſſe facere capl'm ppriū de ſoluta ꝯtinuitate oſſis capitis in hoc ſermone ꝙ pſentialiter facio. ¶ Et dico ꝙ antiqui ad cōglutinādū vulnera capitis cito: dixerūt ꝙ betonica pulueriçata ſuperponat̃ ſcd̄o dixerunt hunc ſermonem qñ fractura eſt in oſſe capitis ſi betonica ꝯtuſa ſuperponat̃ loco ꝛ ſepe empl'm ex ea renouet̃ mira celeritate ꝯglutinat ꝛ tāta eſt ei virtus vt oſſa fracta extrahat. ¶ Uulnera aūt capitis radix gladioli optime ſanat. ¶ Concordati aūt ſunt oēs in hoc vnguento. ℞.ſucci folioꝝ lolij partē.j.aceti partes.ij. ꝯficiant̃ cū melle ꝛ dixerūt hoc eſt approbatū medicamen vbi nimis deſiccare opꝫ in magnis plagis ꝛ maxime capitis ꝛ muſculoꝝ ꝛ q̄cunqꝫ ſunt infuſa per magnū tēpus: ꝛ ad cicatricē venientia. Et dixit Gal. de eo ꝙ etiā ſi plage ſint vſqꝫ ad occaſionem eſt approbatū medicamen. ¶ Et dixerūt etiā ꝙ loliuꝫ eſt optimū medicamen. ¶ Et dixerunt de myrrha ꝙ appropietate ꝯglutinat fragmēta oſſiū capitis: ꝛ ꝓ hijs q̄rat̃ infra etiā in.c.de reſtrictiōe fluxus ſan. in vulnere. ¶ Qd̄ ſi os ſit ꝯtuſuꝫ ꝛ fractura nō appareat fiat empl'm cū ebulis folis aut cū eiſdē mixtis cū melle. ¶ Empl'm nr̃m in cōtuſione capitis. ℞.roſ.meliloti: mirtiloꝝ: betonice: calami aromatici: camomille: boliar.aluminis: iameni añ.ꝯficiantur cum optimo vino addito modico aceto ꝛ melle prius tñ locus cū oleo mirtino inūgat̃. Ego aūt ſcribo empl'm mirabile in cōtuſione oſſis capitis ꝛ fractura q̄cūqꝫ ipſius expertiſſimū cuius vtilitates dicaꝫ poſt: ꝛ debet poni ſuper caput inter duas petias ꝛ applicari toti capiti. ita tñ vbi videt̃ maior ꝯtuſio

Betonica.

Radix gladioli.

Unguentum.

Lolium.

Myrrha.

Empl'm nr̃m.

ibi cum nauacula fiat ꝓfunda inciſio vt qđ per em/
plaſtrū extrahit locum reſpirationis inueniat ⁊ eſt.
℞.granoꝝ q̄ inuenimus infructu palme q̄ dr̄ auri
culi.i.laurus baurach rubei ſalis ar.ariſtolo. cretice
.i.rotūde:radicū cucumeris aſinini gumi albotim.
i.terbētine.an̄.aur̄.xx.piperis macropiperis:armo/
niaci:amomi:xilobalſami.an̄.aur̄.x.thuris maſculi:
mirrhe:reſine ſicce:ariſtolo.lon.oiuz.an̄.aur̄.x.lact
arboris mori. an̄. aur̄. x.cere aur̄. xxx. adipis capre.
aur̄.iij.fecis olei de lilio q̄ztū ſufficit ad ꝯficiēdū me
dicinā terant ſicce ⁊ cribellent ⁊ fricent vnctis ma
nibus fricatis cū fece olei de lilio.ita vt ꝙ permix/
ta fuerint oia bn̄ reponant ⁊ ꝯſeruent.qdaz aūt ad/
dunt in fracturis mirabilibꝰ cranei ⁊ oibus ēt ope/
rationibus eius galbani oſſis cruris ⁊ brachij hois
mortui.an̄.aur̄.x.ſcabioſe aur̄. xiiij. eſt eīn mirabile
ſuggit eīn hoc emplr̄m ex oi loco vbi neceſſariuz eſt
⁊ frāgit qđ neceſſariū eſt egredi ⁊ extrahit oſſa cor/
rupta:⁊ fruſtulas:⁊ ſpinas : ⁊ tela imiſſa molificati/
uis ꝑmiſſis ⁊ ꝯfert ad tortionē mēbri ſuper mēbruz
⁊ ſigillatiōez vulneꝝ.ſeruet ergo iter ꝑcipua. ¶ Di
cemus aūt de reſtrictione ſanguis vulneꝝ ex capite
infra vbi de hoc in oi vulnere fiet ſermo. ¶ Si aūt
ꝯtingat ſolā cutim a craneo ſeparari tollat ſuccꝰ fo/
lioꝝ oliue ſilueſtris:⁊ cū melle tēperet ⁊ applicet.

(margin: De cruris ⁊ brachij hois mortui.)

¶ Tractatus ſcđs tertij ſermonis. De omni ſoluta cōtinuitate cōtinet tria capitula.

¶ Caplm̄.i. De vulnere ⁊ ſoluta ꝯtinuitate in carne:ſiue ſit intus:ſiue extra.

CIrca cōſolidationē vulneꝝ ⁊ maxime carnoſoꝝ mirabilia ſcripſerūt antiq. ¶ Et dixerunt ꝙ oia vulnera ꝯſolidat puluis folioꝝ glādis ſiccoꝝ tritoꝝ optime ⁊ cribel/

(margin: Pul.fol. glādis.)

latoꝝ quádo ſubtiliſſimus factus ſuperponiẛ vul/
neri.Et Sera.dixit ſe hoc magnũ vulnus factũ cũ
enſe ſanaſſe.Et ego quidem expertus ſuꝫ in paruis
vulneribus ⁊ ſtatim ſanaui.¶ Omnia aũt vulnera
q̃ vix cicatriçanẛ terra ſigillata reſoluta ad cõſolida
tionẽ eſt vltima.¶ Cinis etiã cartaꝝ ð papiro vul
neribus ſuperpoſitus illa ꝯſolidat.¶ Ad eadẽ autẽ
folia cẽtinodie.i.corriçole ꝓſunt. ¶ Dicunt aũt ꝙ
ad eadẽ flos taſſi barbaſſi ſuperpoſitus eſt ſingulare
ꝓſidiũ.¶ Vulneribus aũt malitioſis radix dragon
tee eſt optimũ remediũ.nã mũdificat ea ⁊ purgat ea
fortiter.Preter vulnera aũt magna vbi multũ exic
care opꝫ ⁊ maxime in capitibus muſculoꝝ q̃raẛ ex
ꝑcedẽti capl'o de vnguẽto facto ex lolio aceto ⁊ mel
le.¶ Et dixerunt de radice ſpine egiptiace ⁊ eſt ſu
chaa ꝙ ipſa ⁊ ꝓprie ſemẽ ei⁹ ſunt vehemẽtis ꝯſolida
tiõis vulneꝝ.¶ Et Gal. dixit ꝙ ſil'r edera viridis
cocta cũ vino ⁊ ſupempl'ata ꝯſolidat:incarnat:ac ẽt
ꝯſolidat ꝯſolidatione bona:imo ⁊ ẽt vuluã inciſaꝫ.
¶ Lapis etiã frigius in hoc ꝓprietatẽ hꝫ. ¶ Et di
cit Gal.ꝙ etiã caules ꝯſolidant plagas.¶ Et dixit
Hy.ꝙ vulnera paſcẽtia hũida ſanat ſaluberrime la/
pis frigius ⁊ pꝰ hoc itelligit de ſtercore al's flore ei⁹
mixto cũ vino.Vulnera ãt magne plage ꝯſolidat ⁊
aꝑari nõ ſinit caro ſola limaciaꝝ trita.Et Gal.dixit
cũ corticib⁹ ſuis ⁊ mixta cũ pulueẛ molẽdini aut oli
bano aut thure aut myrrha aut glutine añ. cõgluti
nat.n.ꝯglutinatiõe forti ⁊ maxĩe i corpib⁹ duris.Et
di.Gal.ꝙ ſi eſſet vuln⁹ qð fit i neruis ẽt ſi cũ ꝯtuſio
ne ſit ſanaẛ inde.¶ Dicunt aũt ꝙ putrida vulnera
ſanat caſeus recens impoſitus qñ ſibi ſupponunẛ fo
lia lapatij vel vitis vel lactuce vel planta.vel blitis.
Et Gal.dixit in q̃rto ꝙ ipoſuit dicto modo in vul/
nere mediocris q̃ꝫtitatis recens ipm prius ⁊ ſuper/
ponens folia dicta ⁊ clauſit vulnus ſimplex quideꝫ.

Terra ſigilla.
Cinis charta rum.
Centinodia.
Flos taſſi bar baſſi.
Radix dra gontee.
Suchaa.
Edera.
Lapis frigi⁹
Caules.
Caro limacia rum.
Caſe⁹ recẽs.

Ad vulnera corroſiua.
¶ Corroſiua aũt vulnera flos ⁊ ſemen origani ſilue
ſtris mixta cũ melle curãt. ¶ Ad pfunda ẽt vulne/
Origanum.
ra corroſiua incarnãtia dixerũt ꝙ radix cẽtauree re
Radix cẽtaurec.
cens ĩpoſita ⁊ trita cũ vnguẽtis incarnatiuis eſt ma
gni iuuamẽti valde: ⁊ hoc Gal. ꝯſenſit. Et ſilr radix
cẽtauree maioris ĩpoſita recẽs ꝯſolidat q̃ ſi recẽs nõ
hꝫ prius ĩfundat̃. ¶ Qđ aũt incarnat incarnatione
Pix ſicca.
forti eſt pix ſicca vulnerib⁹ ĩpoſita. ¶ Grana ẽt cuꝫ
Grana.
qua tigit̃ trita cũ aceto ⁊ ſuppoſita ꝯſolidat. ¶ Qđ
aũt recẽtia vulnera etiã cũ ſanguine ſuo ꝯſolidat eſt
Virga paſtoris.
virga paſtoris applicata ipſis. ¶ Cõglutinant aũt
ea appropríetate q̃ eſt in eis folia ⁊ flores ſalicis ſup/
Salix.
poſita. ¶ Silr aũt ⁊ eadẽ folia caude eqne cõgluti/
Cauda eqna
nant fortiter: ita ꝙ ẽt ſm Gal. neruos inciſos ꝯglu/
tinãt. ¶ Replet aũt vlnera carne ⁊ valde cõſolidat
Olibanum.
recẽtia vulnera olibanũ ĩpoſitũ. ¶ Et idẽ facit her
Cãepitheos
ba camepitheos recens ĩpoſita. ¶ Et ſilr folia pini
Folia pini.
pulueriçata vulnerib⁹. ¶ Vulnera ãt extremitatũ
Tella aranea
tella aranea ꝯſolidat ⁊ apoſtemari nõ ſinit. ¶ Vul/
Radix ciclaminis.
nera aũt anteq̃ꝫ antiquent̃ radix ciclaminis ſola ipo
ſita vel cũ aceto ⁊ melle ſanat. ¶ Cicatriçat aũt vul
Es vſtum.
nera ĩ corporib⁹ duris es vſtũ nõ lotũ ⁊ in hoc eſt ſꝫ
Gal. optima medicina. Si vero corpora ſint molia
lotũ imponat̃. ¶ Et dixit Gal. ꝙ ſcordeon ⁊ ẽ aleũ
Aleũ agreſte
agreſte qñ eſt viride ꝯſolidat vulnera magna impo/
ſitũ eis. Siccũ vero ſcordeon male morigerata vul/
nera ad cicatricẽ pducit vl̃ ad cicatriçationẽ. ¶ Et
Rutha.
dixit etiã ꝙ rutha ꝯſolidat vulnera ẽt ſi ſint in capi
tibus muſculoꝝ. ¶ Cõſolidãt aũt ſm Gal. magna
Folia cipreſſi
vulnera in corporib⁹ duris folia cipſſi ⁊ gramina ⁊
bace eius iuuenes ⁊ molles etiã poſita. ¶ Eaſdem
aũt magnas plagas poliũ viride exñs ĩpoſitũ ⁊ ma/
Polium.
xime fruſtruoſa eius ſpẽs. ¶ Et dixit recẽtia vulne
Folia vlmi.
ra cõſolidant folia vlmi ſuppoſita ⁊ cortex etiã eius
exiccatus ⁊ nõ innouatus multotiẽs. ¶ Iteꝝ dixit
magnas

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0210-5
DFG

magnas plagas cõſolidat etiã ſi ſint in neruis radix neuras quã qdã polimũ al' polimi nõ ⁊ eſt paritaria vocãt. ¶ Et dixit Meſ. de hireos ſic eſt medicina magna vulneꝝ antiquoꝝ ⁊ putridoꝝ mũdificãs ea ⁊ generans in eis carnẽ laudabilẽ: imo etiã oſſa nuda veſtiens carne ⁊ in hoc oẽs ꝯcordãt. ¶ Et dixit etiaꝫ ꝙ ſarcocolla q̃ eſt medicina ſublimis vulneꝝ recẽtiũ ⁊ antiquoꝝ ⁊ putridoꝝ ⁊ mũdificat ea ⁊ generat carnẽ in eis ⁊ cõſolidat ⁊ hec eſt ꝓprie virtus ei⁹. Et hec ⁊ multa p̃dicta lꝫ dictũ nõ ſit: experti ſumus in vulnerib⁹ putridis ꝯcauis q̃ etiã multa incarnatione indigẽt empl'm factũ ex farina lentiũ cũ melle: nã ſine mordicaiõe lauat ſaniẽ. ¶ Et etiã ſcimus ꝙ ſi tollant folia cuſſuſ ⁊ eſt volubilis maior ⁊ coquant in vino ⁊ ſuperponãtur vulneribus: cõſolidat vlcera magna. ¶ Unguentũ ex ſecretis Gal. qd valet in omni vulnere ⁊ experti ſumus. ℞. olei aceti vini añ. lib. iiij. merdaſengi ⁊ eſt pul. de plũbo vſto lib. ij. ʒ. calcecumenon ⁊ eſt es vſtuꝫ. ℥. xx. ziniar ⁊ eſt viride eris. ℥. xvj. al'. ℥. j. ʒ. colcotar ⁊ eſt attramẽtuꝫ: calcãti ⁊ eſt vitriolũ corticũ oiuꝫ añ. ℥. xvj. al'. ℥. j. ʒ. decoquant oleũ ⁊ acetuꝫ ⁊ remoueant ab igne ⁊ ꝓhijciant inter oẽs medicine deinde reducant oia donec inſpiſſent ⁊ rubeãt deide vtatur in oib⁹ vulnerib⁹ ⁊ apatib⁹. ¶ Si ꝟo ruptura eſſet intrinſeca tollant robilie ⁊ decoquãt in vino decoctiõis croci ⁊ ex eis fiat empl'ꝫ ſup locũ ropture ⁊ vl'r in mẽbris ꝯtuſis ⁊ ꝯfractis robilie empl'ate appropꝛietate tollũt dolorẽ. ¶ Unguẽtũ qd a magiſtro quodã perito habuimus cũ quo ſanabat omne vulnus ⁊ ſi vulnus erat nimis magnũ ſuebat illud primo deide de hoc vnguento ſup vuln⁹ ponebat: nõ prima die ſed ꝯſeq̃nter. ℞. gũme lini alexãdrini. ℥. iij. reſine albe/ cij añ. olei ſiſamini. ℥. j. ʒ. cere albe ꝙ. ſ. fiat vnguẽtũ ſemꝑ tñ die prima ⁊ ſeq̃nti vtebar inũctiõe facta ex

Hireos.
Sarcocolla.
Volubil' maior.
Unguentum. Gale.
Robilie.
Unguentum

litargirio auri oleo roſ. ⁊ aceto. Jta tñ ꝙ inunctione acetũ ſuperet terens litargiriũ primo in mortario ⁊ ex alijs nũc de vno nũc de alio addebat̃ vſqȝ ad pfectaȝ cõpoſitionẽ ⁊ cũ hoc ꝓhibebat fluxũ materieꝝ ad vulnera ⁊ apationem membroꝝ vlneratoꝝ.

¶ Cap. 2. De attritiõe lacertoꝝ ⁊ neruoꝝ.

Multa ſunt dicta in caplo vlti de dolore iuncturaꝝ ⁊ mẽbroꝝ neruoſoꝝ q̃ ſi ad hunc locum reducant̃ vtilia apparebunt. Dicemus ergo q̃ huic cap. ſunt ꝓpria. ¶ Et ad oẽs quidẽ attritiões dixerunt cõferre betonicã qñ ex folijs eius ſumit̃. ʒ. j. cũ hidromelle. ¶ Dixerũt quoqȝ ad oẽs attritiones neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ q̃ fiunt ſiue in medio eoꝝ ſiue in capitibus: cõfert decoctio ſemperuiue ⁊ ꝙ attritiones recentes ꝯſolidat. ¶ Ex galbano aũt ſi bibat̃ quãtum granũ fabe cũ aqua vel vino aut melicrato ꝯfert attritionibus lacertoꝝ. ¶ Emplm̃ etiã factũ ex radice roſmarini trita cuȝ farina lolij ⁊ aceto multũ cõfert. ¶ Si aũt attritio ſit in capitibus muſculoꝝ ⁊ neruis ariſtolo. ro. cũ aqua bibita plus omni medicina cõfert. ¶ Si aũt in ſolis neruis attritio fiat emplm̃ de limatijs ſm ꝙ ſupra dictuȝ eſt in p̃cedenti cap. ¶ Qđ etiã ad oẽs attritiones ⁊ cõtorſiones neruoꝝ ꝯfert eſt ſuccus gentiane qñ ex eo bibit̃. ʒ. j. cũ aq̃. ¶ Ad oẽs aũt lacertoꝝ attritiones: ꝯfert oppoponacũ bibitũ cũ aqua alkitrã. i. vermiũ terreſtriũ ⁊ vino. ¶ Jdẽ aũt ⁊ in eodẽ caſu aſſa bibita cũ vino granatoꝝ: ſȝ cũ aſſumit̃ inuoluat̃ in cera ⁊ deglutiat̃. ¶ Camedreos etiã recens bibitum aut eius decoctio cõfert attritioni cuiuſlibet lacertoꝝ. ¶ Jdem aũt ⁊ in eodẽ caſu facit decoctio calamenti ſi ex ea bibat̃. ¶ Dictũ eſt etiã ſupra ꝙ ad oĩa mẽbra fracta ꝯtuſa robilie fracte emplr̃ate approprietate tollunt doloreȝ ⁊ ꝙ emplm̃ factũ ex eis ⁊ vino decoctiõis croci ſanat in intrinſecã carnis rupturã.

Betonica.
Sempuiua.
Galbanum.
Succus gentiane.
Oppoponacum.
Aſſa.
Camedreos
Calamentũ.
Robile.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0212-6
DFG

¶ Ad oēs aūt ↄtuſiones lacertoꝝ extenſiones ⁊ do
lorē ↄfert oleū de reubarbaro inunctū ⁊ etiā reubar
baꝝ bibitū cū vino odorifero permixto vſqꝫ ad.ʒ.ij.
Oleū de reubarbaro.
¶ Cōfert aūt ⁊ ↄtuſionibus emplr̄m factū ex radice
Radix enule
enule cū folijs eius. ¶ Si aūt ↄtuſiones ſint in me/
dio lacertoꝝ fiat emplaſtrū ex radice altee ⁊ cōfert.
Radix altee
¶ Epithimenꝰ aūt eodē medicamie attritiōes cuꝫ
decoctiōe caude eqne aut emplr̄enꝰ cū illa. Et dicūt
Cauda eqna
qdā prudētes ꝙ eſt camepitheos ⁊ nos qdē multa
expti ſumꝰ. ¶ Et qđ fortiter ↄfert attritiōi neruoꝝ
eſt ſal qn̄ cū ſulfure ⁊ melle miſceꝰ ⁊ ſuperponitur.

¶ Cap.3. De ſolutione cōtinuitatis neruoꝝ ⁊ cor/
daꝝ ⁊ eoꝝ paſſionibus.

Quecunqꝫ dicunꝰ de neruoꝝ inciſione eadē de
cordaꝝ intelligātur. Ad neruos ergo inciſos
lūbrici inuēti in terra cū ſodiꝰ ⁊ ſuperpoſiti cōferūt
Lūbrici
iuuamēto manifeſto ⁊ ſubito. Et Gal. dixit mirabi/
liter ↄferūt: nā ↄglutinant eos teranꝰ aūt fortiter ⁊
nō diſſoluaꝰ vulnus niſi poſt tres dies. ¶ Et dixe/
runt ꝙ folia caude eqne ↄglutināt neruos inciſos.
Cauda eqna
¶ Idem aūt ⁊ narciſcus.i. liliū vehemēter neruos
Lilium.
ↄglutinat ⁊ cordas inciſas. ¶ Grana etiā cū q̄ tin/
Grana.
giꝰ: trita ⁊ ſuperpoſita ↄfert. ¶ Et ſilr̄ vermiculus
Vermis i grana inuentus.
inuentus in ipſa qn̄ cū aceto teriꝰ ⁊ melle aut cū vi
no ⁊ supponiꝰ ↄfert. ¶ Ad eoſdē inciſos ⁊ eoꝝ vul
nera terāꝰ oſtraca cū carne ſua ⁊ ſupponanꝰ ⁊ ꝓprie
Oſtraca.
cū thure ⁊ myrrha aut cū puluere molēdini. ¶ Et
dixit Raſ. auerte Gal. ꝙ caro teſtudinis trita cum
Caro limacia rum.
puluere molēdini ſanat plagas magnas q̄ ad neruū
ꝑuenerant ⁊ erat neruus attritus ⁊ nō apatus veꝝ
in duro corpore fuit ⁊ per teſtudinē intelligit lima/
cias. ¶ Et nos qdē in punctura neruoꝝ ⁊ cordaꝝ
Ad pūcturas neruoꝝ expertum.
habemus experientiā vt tollaꝰ ſal ⁊ coquaꝰ in oleo
cum pauca terbentina ⁊ ponatur ſuper puncturaꝫ.
nam ꝓhibet ab apopleſia ⁊ ſpaſmo ⁊ confert etiam

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0213-2 DFG

flegmoni cerebri. Et cōſiliuз meū eſt vt oīno prohi/
beat fluxus humoꝝ ad neruos. Et circa hoc habe/
mus expertū vt tollat farina furmēti ꝛ ſucci iuſqa/
mi quātuз ſufficit ad retentionē faciēdaз ꝛ ex eis te
pidis fiat emplm. ¶ Sedat ēt hoc ꝛ tumorē ipſoꝝ
diaquilon i pūcturis neruoꝝ ꝛ cordaꝝ ſubito ſedat
ꝛ curat dolores. ℞. armoniaci lib. ʃ. diaquilon lib. j.
thuris maſticis añ. ℥. j. cere citrine lib. ʃ. conficiant ꝛ
vſui ſeruent. ¶ Ad inflatos aūt neruos cōfert caro
anatis ſuppoſita cal. ¶ Cōfert ēt eideз fel adib. i. lu
pi ſupinūctū ꝛ ꝓhibet ſpaſmū ne ſupueniat ꝛ ꝑprie
tpe frigoris. ¶ Ad apata aūt cordaꝝ ius ranarum
embrocatū ꝯfert. ¶ In oi autē contuſione neruoꝝ
fiat embrocatio cū decoctione ſumach ꝯfert. n. ꝛ nō
finit apari. ¶ Ad ideз ex farina ꝛ melle fiat emplm
¶ Cinis aūt vinacie cū aceto ſuppoſit' cōfert oi cō
torſioni. ¶ Et ſilr ciclamen more empli ſuppoſitū.
¶ Emplm. quoqз factū ex radice altee extenſiones
neruoꝝ ſanat. ¶ Et dixit Rab. ſepū bouinū ꝛ me
dulla ſanat neruos a ſtatu ſuo motos: ꝛ molles facit
ſi inūgat eis. ¶ Ad neruos aūt doloroſos ꝯfert aq̄
cineris ꝛ bibita ꝛ linita cui' doctrina data eſt ſupra
prio ſermone de cōgelatione lactis ꝛ ſanguis in ſtō.

Caro anatis. Fel lupi. Jus ranarū. Sumach. Cinis viacie. Ciclamen. Radix altee. Medula bouis. Aqua cieris.

¶ Tractatus tertius tertij ſermōis. De his que apparent in vulneribus cōtinet quattuor capla.

¶ Capitulum primuз. De reſtrictione fluxus ſanguinis fluentis ex vulnere.

SErmo erit deinceps de accidentibus
q̄ vulneribuз ſepe cōtingunt ꝛ
primo de reſtrictione ſan. fluentis a vulnere
dicemus reductionē detentionis eius. ¶ Sangui/
neз aūt vndecūqз fluat karabe appropriietate ſtrigit
q̄ eſt in ea. ¶ Si autē diſſoluant caphore grana. ij.

karabe. Camphora.

i ſucco vue acerbe aut aceto aut aq̄ myrti aut ſucco dactillorꝫ imaturorꝫ ⁊ ſupponit̄ ſiſtit ſanguinem ex vulnere. ¶ Idē aūt operat̄ virga paſtoris impoſita ⁊ maxime maſculina. ¶ Et galle ēt ſuper carbones cōburant̄ ⁊ extinguant̄ in aceto ⁊ ſale ⁊ ſuperponā/tur ſanguinē ſiſtunt. ¶ Idē facit cinis ranarꝫ cōbuſtarꝫ inpoſitus. Et etiā cinis chartarū de papiro glꝫ per ſeipſum. licet aūt ambo miſceant̄ ⁊ ēt cū folijs. ¶ Stercus caprarꝫ diſſolutū cū aceto ⁊ ſuppoſituꝫ ſiſtit. ¶ Idē āt eſt ſtercus aſini facit vſtū ⁊ nō vſtū: ſed hoc corporibus ruſticorꝫ fiat: vt qualia ſunt corpora tales medicine fiant. ¶ Siſtunt aūt ſanguinē oſſa bouis vſta ⁊ ſuppoſita vulneri. ¶ Tella quoqꝫ aranee impoſita vulneri ſiſtit ſan. Et hoc idem facit raſura chartarꝫ capraruꝫ impoſita. ¶ Dicunt autēꝫ ꝙ nō ſit res que ita ſtringat ſan. omnē ſicut terra ſigillata. ¶ Cōfert aūt multū olibanuꝫ in hoc caſu. ¶ Urina hominis ēt impoſita cuꝫ cinere vitis ſan. fluxum ſiſtit. ¶ In omni aūt loco emanationis ipſius ſiſtit ipſuꝫ omne muſcum ſuppoſitū ⁊ maxime muſcuꝫ marinū. Eſt autē muſcum marinū herba q̄ ſtat ⁊ naſcitur in aquis ſtantibus minutiſſma ⁊ ſupernatat eis. ¶ Similiter autē i omni loco retinet ipſum alumen ⁊ maxime iamenū. Folia etiam ſalicis emplaſtrata ipſum ſiſtunt. ¶ Oēm etiā emoroſagiam ſiue intus ſiue extra ſiſtunt liſimachion ⁊ eſt herba habēs folia ſimilia ſalici. ¶ Et kirand⁹ dixit ꝙ cor pulli vulturis in pelle ligatuꝫ ⁊ portatū oēm ſan. effuſionē ſiſtit. ¶ Et Gal. dixit ꝙ cinis omniū lignorꝫ ſtipticorꝫ ſicut quercus myrti: ⁊ ſimiliū ſuperpoſit⁹ vulneri. ſiſtit fluxū. ſan. ⁊ nullo alio farmaco hoc potente. Ego aūt dico ꝙ cinis dꝫ eſſe lotus. ¶ Et nos in hoc capitulo expertū habem⁹ vt ſumatur pix ſicca que nulla humiditate ſit infuſa ⁊ iſundatur in aſpalto iudayco aut i pice liquida ⁊ ponat̄

Virga paſtoris.
Galla.
Rana ꝯbuſta
Cinis papiri.
Sterc⁹ capre ⁊ aſini
Os bouis.
Tella aranee
Terra ſigillata
Olibanum.
Urina hois.
Muſcū marinum ⁊ qd ſit.
Alumen.
Folia ſalicis.
Liſimachiō.
Cor pulli. vulturis.
Cinis ligni ſtiptici.
Expertum.

ſuper loco defluxus ſan. ⁊ in ea accedat ignis tollet
Coriandrum. eniꝫ fluxuꝫ ⁊ opabit vt cauteriuꝫ. ¶ Coriandrum
ēt torefactū ⁊ vulneri ſuppoſitū illuꝫ ſiſtere ſcimus.
Queraṫ ēt ſupra cap. de ſputo ſan. ſermone primo.
¶ Ad fluxuꝫ aūt ſan. qui proprie eſt ex capite dicūt
Sanguis ⁊c. ꝙ ſan. turturis aut pdicis aut palūbi vł turdi recēs
ſaluberrime curat. ¶ Et raß. ſic dixit ſi ſcidaṫ caput
alicuius ſemp ⁊ ꝓiciaṫ de ſan. eoꝝ ſup tellaꝫ cerebri
San. galline magnā ꝓſtat medicinā. ¶ Et iteꝝ dixit ꝙ ſan. galli
Ad ſan. ic vē vel galline ſi ponaṫ ſup frontē tritū vꝫ ꝯtra ſangui-
tre cōgelatū. nē fluentē ex tella aut ſilr cerebrū galline bibitum.
Bitumen. ¶ Cū āt ſanguis eſt ꝯgelatus i vētrē bitumē cū bi
biṫ liq̄facit. ¶ Experti aūt ſumus ꝙ educit ſan. coa-
Ciminū car- gulatū i ventre ⁊ maxie p vrinā ciminū carmenuꝫ
menium. q̄n teriṫ ⁊ bibiṫ cuꝫ aq̄ decoctionis apij: ſed de hoc
aliqd dictū eſt ſupra cap. de ſputo ſan. ⁊ ēt aliq̄ vti-
lia tacta ſunt ſupra cap. de ꝓuocatione vrine

¶ Caplm. 2. De eliquanda carne in vlceribus ⁊ dolore ipſorum ⁊ vermibus.

BReuitas nos inducit vt ſil' de his tribus dica
mus. ſ. de eliquāda carne in vulneribus: dolo-
ribꝰ eoꝝ: ⁊ in vermibus ꝯtingit. n. q̄nq3 vt caro ſup
Aſſa. flua naſcaṫ in vulnere quā eliq̄re opꝫ. ¶ Et dixerūt
q̄dā ꝙ aſſa in vulneribus poſita carnē eliquat ſup-
Lapis eſyos fluam. ¶ Eliq̄t ēt ⁊ ſine mordicatione flos lapidis
Sucudus. eſyos al' aſſicis ipoſitꝰ vulneri. ¶ Sucudus ēt ſup-
Cinis velerū pulueriȝatus illaꝫ eliquat. ¶ Gal. āt dixit ꝙ cinis
vſtorum. velex vſtoꝝ ipoſitꝰ vulneri tutiſſime exterminat lē
tam carnē. Idē aūt pōt cinis alioꝝ piloꝝ ipoſitus.
¶ Et dixit ēt ꝙ in q̄cunq3 pte corpis ſint vulnera
Ad ōmes vul ⁊ vermes fiāt i eis vt frequēter ꝯtingit iponaṫ pul-
neribus. uis calamēti ⁊ maxie mōtanī: nā iterficit ⁊ educit.
Calamentuꝫ Ad dolores Sꝫ ad hoc multa pñt adduci dicta ſupra. ca ꝺ ꝟmi
vulnerum. bus. ¶ Dolorē āt vulneꝝ q̄ frequēter ꝯtingit ſedat
emplm ſcm̄ ex farina lupinoꝝ ⁊ ordei ſuperpoſitū.

Lignum Guaiacinum ſeu ſanctum Indianum

¶ Capitulum .3. De excoriatione oſſis ⁊ extractione fruſtulorum oſſis ⁊ aliorum infixorum carni ⁊ reſtauratione oſſis deperditi.

SEpiſſime in vulnerib⁹ cogit neceſſitas vt oſſa excorient̃ ⁊ fruſtula educant̃ ꝙ bonū eſt ſcire qualr̃ cū medicinis hoc fiat. ¶ Excoriat aūt in vna die ⁊ fragmēta ſepat euforbiū ſuppoſitū oſſi: ſ; premuniat̃ cū iponit̃ caro circunſtās cū aliquo ceroto vel pāno lineo ne adurat̃ adureret.n.illā. ¶ Corticē āt oſſis citiſſime eleuat ⁊ icarnat radix paucedani ipoſita ⁊ ē fenicul⁹ agreſtis ſiue porcin⁹: citiſſime .n.illū eÿcit vt dixit Gal. ¶ Si āt radice vitis albe cū vino fiat emplaſtrū ⁊ ſupponat̃ oſſi extrahit oſſa fracta ⁊ hoc vt tollāt̃ radices vitis albe ⁊ quoquāt̃ i oleo donec diſſoluāt̃ ex q̄ applicata oſſi fiat emplr̃;. ¶ Et ſcimus ꝙ lignū indū qd̕ dicitur karon alr̃ karis eſt magni iuuamēti ad fracturas oſſiū ⁊ diſlocationē: ſ; de hac in p̄nti ope nō intēdimus loq multū. ¶ Et kirādus dixit ꝙ oſſa q̄ſſata ſanant̃ dono dei ſi ſeptē dieb⁹ bibat̃ ex ſucco folior̄ vitis albe ⁊ vino albo mixto añ. ¶ Et dixit ꝙ fragmēta mādibularum attrahunt ſine dolore lumbrici terre ſuppoſiti. ¶ Et Raſis dixit ꝙ cācer fluuialis tritus ⁊ ſuppoſitus extrahit cuſpides ſagittar̄ ifixas. ¶ Oſſa etiā fracta extrahit ⁊ oē ēt qd̕ eſt infixū carni hoc emplr̃; ſuppoſitū. ℞.radicū hireos ſilueſtris partē.j.flor̄ eius ptem tertiā centauree ptem quintā fiat emplaſtrum cū modico melle: hoc ēt ſedat dolorē in pte. ¶ Extrahit aūt ſpinas ⁊ tella ⁊ oia infixa carni radix cāne mixta tribulis ⁊ ſupēplaſtrata loco. ¶ Eadem autem extrahit caro lacerte ſuperpoſita ⁊ maxime caro ſtelionis. ¶ Similr̃ ⁊ eadē extrahit mu; ſuperpoſitū loco ⁊ maxime nigrū. Eſt autē mum ſordes feneſtrar̄ apum. ¶ Si aūt tota limacia purpurea ſicut eſt teratur ⁊ ſuperponatur loco extrahit

Euforbium. — Radix paucedani ⁊ qd ſit. — Radix vitis albe. — Lignū indū. — Succus fol. vitis albe. — Lūbrici terr. — Cancer flu. — Radix canne. — Caro lacerte — Mu; ⁊ qd ſit. — Limacia.

Lactuca aſini — iſixa. ¶ In lactuca quoq; aſinina eſt ꝓprietas extra hendi oia iſixa. Et. Dy. vocat atuſari. ¶ Et dixit

Caro muſtelle. — Gal. ꝙ caro muſtelle ſicca ⁊ ſuppoſita loco attrahit iſixa q̄cūq; ſint illa. ¶ Et ſum⁹ exp̄ti ꝙ ēt myrrha

Myrrha. Ariſtologia. Cortex ſerpētis. — ſuppoſita loco infixa attrahit. ¶ Et ꝙ ois ariſtolo. ſuppoſita loco extrahit ſpinas ⁊ fracturas lignoꝝ i⸗fixas carni. ¶ Solus ēt cortex ſerpētis ſuppoſitus iſixa attrahit. ¶ Et Aui. dixit ꝙ fructus nil ꝓprie cū farina lolij mixtus attrahit ſurculos ⁊ ſpinas.

¶ Capitulum. 4. De decoratione omnium cicatricum vulnerum ⁊ vlcerum.

Dico ergo ꝙ ad remouendū cicatrices caraſa⸗tionū ventoſoꝝ vngat locus poſt caraſationē cū vnguēto facto ex maiorana vel aq̄ eius. Delet āt

Serapinum. — ⁊ cicatrices vlceꝝ ſerapinū diſſolutū cum aceto qñ ſepe fricant cum eo. ¶ Ad eaſdē aūt cum ſunt ni⸗gre fomētatio cuʒ pulegio cocto cuʒ rutha. ¶ Mas aūt delet ſuccus eruce recētis mixtus cū melle ⁊ fel le bouino ⁊ illinit⁹. ¶ Delent etiā cicatrices ſi ſepe

Bulbus. Adeps aſini. Fel thauri. — liniantur cū bulbis. ¶ Et dixerūt ꝙ ſi adeps aſini illas inūgat radire facit ad colorē corpis ſui. ¶ Et kirandus dixit ꝙ fel thauri cum teſta oui ſolutū ci⸗catrices eiuſdē coloris efficit. ¶ Et Raſis dixit ꝙ ſtercus colūbi cum melle vel ſemine lini euelit pel⸗

Sterc⁹ colūbi ⁊ galline. — lem ſuperexcreſcentē apoſtemati. ¶ Et dixit ꝙ ſter cus galline ſi cum melle more emplaſtri miſceat mū dat cicatricē q̄ fit ab aq̄ate qđ dr̄ ignis pſic⁹. ¶ Si

Olibanū cortex. — etiā liniant ex corticibus olibani diſſolutis cū mel⸗le delet. ¶ Fedas etiā cutis cicatrices lac illinitum ⁊ ſimiliter aqua eius delet. ¶ Radix vitis albe etiā abſtergit mixta cum orobo fenugreco. ¶ Ego aūt

Sperma virile — expert⁹ ſum q̄ʒ ſperma virile ſuperinūctuʒ mire di⸗lucidat. Et dicit ꝙ ſi qñ fiunt cicatrices in vulneri bus aſſiduet eius inunctio penitus non apparent.

¶ Et ego dico q̄ cutis ſicut ⁊ oīa mēbra radicalia hȝ primā ſui generationē a ſpermate ⁊ nō a ſanguine erit ergo inter ea oculta proportio.

¶ Tractatus quartus tertij ſermonis. De apoſtematibus cōtinet capitula nouem

¶ Capitulum primum vniuerſale. De apoſtematibus calidis ⁊ frigidis in genere.

Quum apoſtema ſit r̄pletio poroſitatū mēbroꝝ cōſimiliū ſicut dictū ē ſupra facta ꝑter nām triplicē curationē merebit̄. Aut enim ꝑ impulſuȝ eius qđ ad mēbrū fluit fiet ſanatio ⁊ hec cōplebit̄ cū frigidis ⁊ ſtipticis. Aut ꝑ reſolutionē eius q̄ fluxit. qđ qdē cōplebit̄ ꝑ calida ⁊ ſicca vt in pluribꝰ. Aut ꝑ maturationē cū ad vlcus peruenerit: opȝ ⁊ nos quidē in hoc capl̄o dicamꝰ in vl̄i que cōferunt i oibus ap̄atibus ⁊ ꝓprie calidis ⁊ frigidis nō duris: poſtea in ſpāli deſcendemꝰ ad q̄daȝ: demuȝ de duris dicemꝰ vlterius ponemꝰ de vlceribus ſermonē. ¶ Et dico q̄ folia mādragore cū polenta.i.ſauic emplaſtrata cōferūt in omni ap̄ate: ſed me cogit natura auxilij vt de repcuſſiuis dicaȝ. Et dico q̄ in oī ap̄ate repcuſſiua in principo cōferunt preterq̄ȝ in ap̄atibus emontoriorum nulla.n. illis cōpetūt: ꝑiculū.n. erit a mēbris inobilibus ad mēbra nobilia materias nocētes expellere. Cuȝ aūt ap̄a in augmēto ſui exiſtit repcuſſiua cū reſolutiuis ſint admixta. In ſtatu aūt ⁊ d̄clinatōe reſolutiua ſola ponant̄ quare cautꝰ lector diſtinguat auxilia non minꝰ circa tēpora ap̄atum q̄ȝ circa diuerſitates eoꝝ. ¶ Ad oēs āt tumores ſi fiat empl̄ȝ ex raffano ⁊ aceto tritis illos auſert ablatione forti. ¶ Oēs aūt exituras curat ciclamē mixtū cuȝ aceto ⁊ melle. ¶ Ad oia āt ap̄ata cōfert ſudor hois exercitati cū puluere.

Folia mādragore.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0219-9 DFG

ſuo poſitus ꝙ ſi ſint mollia ſolus imponatur ꝛ preci/
pue illis q fiunt in emūctorÿs: illa enim oia curat.
Si vero apata ſint dura addaṫ ſibi oleū de alchāna
vel oleū roſ. ¶ Ad oia etiā apata ꝛ oēs puſtulas ſe/
Semē vrtice
men vrtice cū aqua pluuiali impoſitū eſt maximuꝫ
Sarcocolla.
pſidiū. ¶ Sarcocolla quoqꝫ more empl'i ſuppoſita
Berberis.
ſedat oia apata. ¶ Oibus āt apatibus calidis ber/
beris appropꝛietate ꝯfert. ¶ Eiſdē āt calidis ꝯfert
Lēticula aq̄.
iuuamēto magno ꝛ maniſeſte lenticula aq̄ ſuppoſi/
Coꝛiandrū.
ta ꝛ ꝓpꝛie lenticula aq̄ marine. ¶ Ad eādē coꝛiādrū
cū melle ꝛ ol'o ēpl'eṫ. ¶ Ad oia quoqꝫ cal'a ſiue ſint
Solatrum.
extra: ſiue itra poſita empl'ꝫ factū ex ſolatro ē bonū
cū extrinſecꝰ eſt apa. Ad itrinſeca aq̄ eiꝰ bibaṫ. ¶ Et
Flos ieſemi/ni.
dixit Gal. ſi floꝛes ieſemini ifundanṫ i aq̄ donec mi/
tigeṫ vehemēter virtus eoꝝ ſunt bonū farmacū ad
Stercus hominis.
flegmones. i. apata calida. ¶ Et dixit Raſis ꝙ ſter
cus hois tritū cū rutha poſitū ſup apata coꝛrodēs
carnē ſanat. ¶ Ad oia āt apata putrida caro mari/
Oſtracha.
noꝝ oſtracoꝝ ꝯbuſta cū aceto ꝛ aq̄ vl' cū aceto ꝛ mel
le mixta ꝯfert iuuamēto magno ꝛ māifeſto. ¶ Eiſ/
dē ēt ꝯferūt medicamina facta cū fricatura plūbi ꝺ
qbus ſupꝛa multa diximꝰ ꝛ dicemꝰ ifra quū de cācro
tractabimꝰ. ¶ Ad oia āt apata flegmatica fiat em/
pl'm cū radice cucumeris aſinini ꝛ farina oꝛdei. naꝫ
illa reſoluit ēt ſi ſint antiq̄. ¶ Oēs āt furūculos re/
ſoluit inūctio facta cū oleo ꝛ melle ꝛ ſale. ¶ Ad oia
Cinis olei cōbuſti.
āt bothoꝛ ꝯfert cinis olei cōbuſti ſuppoſitꝰ. ¶ Eiſ/
Decoctio lupinoꝛum.
dē ēt ꝯfert ꝺcoctio lupinoꝝ. Unguē. āt nr̄m ad oia
apata calida. ℞. coꝛiādri ceruſe litargirÿ olei roſa.
Unguētū nr̄ꝫ
aceti oiuꝫ añ. fiat eoꝝ pmixtio bona ꝛ adminiſtreṫ.
¶ Experti ēt ſumus ad oē vlcus ꝛ oēꝫ puſtulā ma
lā herbā q̄ diciṫ herba ſancti Laurentÿ ꝛ alio noie
herba venti qñ coquiṫ ꝛ applicaṫ loco. ¶ Ad oēs
etiaꝫ exituras experti ſumus vt tollāṫ folia malua/
uiſci ꝛ maſticenṫ cum ſale ſuperponanṫ aut coquan

tur in vino vel melicrato ⁊ ſupponat̃ ⁊ hoc eſt etiã cõfert ſcrofulis: ſed quũ maturationem magis que rimus cum melicrato coquim⁹ quando vero reſo/ lutionem ⁊ exiccationem maſticamus cum ſale.

¶ Capitulũ ſecundũ. De formica heriſipilla ⁊ her peſtiomeno.

Quoniam heriſipille ⁊ formice ⁊ ignis pſici cã ⁊ cura ſunt proxime: iõ de eis ſimul dicemus oẽs eniꝫ ſunt de ignita materia ideoq́ꝫ heriſipillam curat plantago impoſita cuꝫ chimolea ⁊ puſcha aĺ ceruſa: ¶ Idẽ aũt opat̃ medulla panis frumẽti tri/ ta cũ raſura corticis cucurbite recẽtis ⁊ ſuppoſita. ¶ Ad eandẽ aũt ⁊ maxĩe qñ dilatant̃ de mẽbro ad mẽbrũ virga paſtoris ipoſita eſt vna de meliorib⁹ me dicinis. ¶ Radix ẽt madragore multũ trita ⁊ ſup/ poſita cũ aceto cõfert multũ. ¶ Et dixit Auicẽ. ꝙ rutha mixta cũ ceruſa ⁊ aceto ſanat antiq́ꝫ heriſipil lã ⁊ formicã. ¶ Et dixit cinis ſalicis linitus cũ ace to formicã remouet. ¶ Empl'm aũt factũ ex folijs ⁊ ſeie lini cũ vino ſuppoſitũ ꝯfert valde. ¶ Ad idẽ etiã ⁊ formicã cõfert multum acetum bibituꝫ ⁊ lini tum ⁊ etiaꝫ ꝓhibet vt nõ perueniat apa. ¶ Inun/ ctio ẽt facta eiſdẽ cũ aqua decoctionis ſolatri ⁊ cera aĺ ceruſa ⁊ oleo roſ. cõfert. ¶ Et in formica ſumus experti vt tollantur cortices arboris pini ⁊ calcanti ãñ. ⁊ cum oleo mercino fiat emplaſtrũ ⁊ loco ſuppo nat̃. ¶ Eiſdẽ aũt ⁊ igni perſico cũ farina lupinoꝝ ⁊ farina ordei mixtis fiat emplaſtrum qḋ expertus ſum perutile miſcens illas ſolum cuꝫ aqua frigida. ¶ Et Gal. qdẽ dixit ꝙ caules ſanãt illas: ⁊ ſiĺr di/ xit ꝙ ſanãt herpetes. ¶ Et dixit ꝙ centũnodia eſt herpetibus bonũ pharmacũ: ⁊ ẽt alioꝝ vlceruꝫ eui dentiſſimũ vero flegmonoſoꝝ ⁊ alioꝝ reumaticoꝝ.

Plantago.
Medulla/ panis.
Virga paſto/ ris.
Radix man/ dragore.
Cinis ſalicis
Caules.
Centũnodia.

¶ Et dixit etiam ꝙ ſi tollantur albumen oui ꝛ fex vini añ. exiccant herpetez ꝛ vlcera difficilia. ¶ Ad eandem autez ſumus experti ſuccum coriandri aut etiã ipſum coriandrum miſcens ipſum cuz melle ꝛ oleo emplaſtrantes eſſe vtile.

Coriandrũ.

¶ Caplm̃. 3. De antrace ꝛ carbũculis.

Et qm̃ antrax ꝛ carbũculus ſunt ex apatibus calidis ꝛ a cã ꝑpinqua fiũt qꝛ nõ differũt niſi ƀz maiorẽ ꝛ minorẽ aduſtionẽ ſanguinis factã a qua fiũt. Jõ de ipſis dicẽn. ſimul. Uex qꝛ mortificatione ꝛ cauteriçatione indigent q̃ fit cũ medicis aduſtis: iõ forte qs falſe opinaꝫ ipſa fieri a cã cali. ¶ Dicũt ergo ꝙ aſſa cũ melle ꝛ nitro ꝛ rutha mixta ꝛ ſuperpoſita eſt ſingulare ꝑſidiũ. ¶ Et dixit Gal. ꝙ exibile nucis ſuppoſitũ illos ſanat. ¶ Aperit aũt carbũculos oppoponacũ cũ paſſulis ſuppoſitũ. ¶ Et dixerũt qdã ꝙ ſi patienti antracẽ vel carbũculũ ꝑpinaꝫ i potu ex radice palme xp̃i illos ſubito lẽteſcũt. ¶ Nos vero ꝑcepimus vt ſuper eos ponaꝫ ex his ℞. cantaridaꝝ cõbuſtaꝝ alei ꝛ ſaponis diſſoluãtur cũ hoc capitelo. ℞. cineris quercus quo tintores vtuntur partes. iiij. calcis partes. vj. miſceanꝫ ꝛ ſuperponanꝫ cum ꝑdictis. ¶ Circa locũ fiat emplm̃ hmõi. ℞. ſucci plan. ꝛ maluaꝝ añ. inſpiſſenꝫ cũ pul uere ceruſe: cortice papaueris: camomille: agrimonie: farine ordei: ꝛ medule panis: ꝛ addaꝫ eis ex oleo: ꝛ aſſungia q̃ztũ neceſſe videꝫ. ¶ Erradicãt aũt antracẽ: oliue nigre ꝑpter maturitatẽ trite ꝛ ſuperpoſite vt ſumꝰ experti. ¶ Et expertũ nr̃m eſt i hoc mirabile vt tollaꝫ cinis: ꝛ i oleo bulliaꝫ ꝛ ſuperponaꝫ.

Exibile nu.

Oppopona-cum.

Radix palme chriſti.

Oliua nigra Exptũ nr̃m.

¶ Caplm̃. 4. De panaritijs.

Dicemus aũt nũc de panaritijs qm̃ inter apata cal. numeranꝫ. ¶ Panaritia aũt ad ſanitatẽ ꝑducit ſolũ thus cũ melle mixtũ vt dixit Dy. ¶ Ad eadẽ aũt eſt vtile emplꝫ factũ ex ſerratura elefantis.

Serratura elephantis.

¶ Si vero ſit vlceratū panaritium: ſoluz aloes tritū ſuperponat. ¶ Cōfert aūt eidē ſordities q̄ ab aure fodit. ¶ Cōfert aūt eidē omne litiū ſuperpoſitū. ¶ Erugo quoq3 ferri cū vino ſuperpoſita illis cōfert ꝙ ſuz expertus. ¶ Ligritia ēt ⁊ ſuccus ei⁹ impoſita ſanant ⁊ ſilr cortices ei⁹ triti cū ficubus acerbis ⁊ ſuperpoſiti ⁊ maxime cū pēnis. ¶ Ex exptis aūt nr̄is ēſt ⁊ maxie: cū eſt i radice vnguis eſt vt ſumat flos vitis agreſtis ⁊ tēperet cū nigella ⁊ ſuperponat: ⁊ maxime cū panaritia ſunt in principio. — Sordes au. Litium. Erugo ferri. Liquiritia. Exptū nr̄m. Flos vitis agreſtis.

¶ Cap. 5. De maturatione apātis ⁊ eius apertione.

Solent ex p̄dictis apātibus plura apertione ⁊ maturatiōe indigere circa q̄ ponem⁹ q̄ vtrāq3 intētionē perficiūt cū medicinis. ¶ Dixerūt ergo prudētes antiq viri ꝙ bdeliū maxie ꝯfert in molificādo apāta ⁊ maxie qḋ ſiculū eſt. ¶ Ad idē aūt ⁊ citam maturationē faciēdā: ſanguis prci vel vrſi vel tauri vel leporis calidus imponat. Et Aui. dixit ſanguis iſte calidus poſt ꝯgelationē imponat. nā frigidus impoſitus nō maturat ſm Gal. ⁊ ēt ſꝫ Raſini. Et addit Raſ. ad ſanguinē tauri ꝙ etiā ſepuz eius admiſceat. Et ſanguis tauri ſuper dura apāta apponat. Sanguis aūt leporis ſuper mollia. ¶ Ad aperienda oia apāta imponat ſemperuiua cuz aſſungia ⁊ coriādro trita. ¶ Aperit aūt cito ⁊ experimēto didicimus ſemen vrtice viride cuz ſale ſuperpoſitū ⁊ tritū vbi q̄rit ruptura ⁊ tantūdez de ipſo loco plige tur qñ queritur ꝙ apertio magna fiat. ¶ Et dixit Raſ. ꝙ caro teſtudinis mixta cū farina ordei ⁊ puluere molēdini aperit ea ⁊ per teſtudinē intelligit limatias vel oſtraca. ¶ Et dixit ꝙ ſi fiat emplm̄ cuz ſtercore galli citrino ⁊ oui meditulio ⁊ pauco croci aperit oē apā in quo eſt pus. ¶ Qḋ aūt aperit dubelet difficilis maturatiōis eſt emplm̄ factū ex radice narciſci. i. lilij albi cū melle ⁊ herbo ſuperpoſitum. — Bdelium. San. afalū. Semp̄uiua. Semē vrtice. Caro teſtudinis. Sterc⁹ galli.

Eſt aūt herbus orobus ⁊ robilia idez. ¶ Idem aūt operāt folia ſuahal ſuppoſita ⁊ maturāt apāta diffi/cilis maturatiōis ⁊ inobediētia maturatiōi. ¶ Mora aūt rubi cum pane ⁊ melle mixta impoſita apata mirifice rūpunt. ¶ Ut in apertionē oia apata ima/tura veniāt. ¶ Expti ſumus vt tollat ſtercoris co/lūbini ⁊ loliȳ aā.coquant in vino ⁊ ſuperponātur.

Suahal.
Mora rubi.
Exptū nſm.

¶ Capi.6. De apatibus duris in gn̄ali:⁊ de nodis.

TRanſeamus deinceps ad oia apata dura pri/mū faciens vlem ſermonē. ¶ Dico ergo q̄ ad apata dura folia oleandri impoſita ſunt magni iuua/mēti. ¶ Dixerūt etiā q̄ oleuz de lilio diſſoluit oēm duritiez antiquā a ppetate q̄ eſt in eo. ¶ Idez pn̄t facere lētes cocte cū aceto ⁊ emplāte. Et nos qdem experti ſumus eas decoquētes cū aq̄ marina. ¶ Et Gal. dixit q̄ oēs ſcliroſe durities cū foliȳs capparis emplent mixtis cū aliquo qd̄ obtūdat virtutē eoꝝ. nā in paucis diebus diaforant. ¶ Et dixit etiā hūc ſermonē ficus parue acerbe cocte diaforant oēs du/ros tumores: maxime aūt diaforāt ⁊ ipſe per ſe cata/plaſmate: talis ſunt ꝟtutis ⁊ decoctio eaꝝ ēt eſt filis vere: opz aūt vbi digerere vis triticeā farinā admi/ſcere. Ubi vero diaforare ordeaceā panis aūt in me/dio eoꝝ eſt. Scire etiā opz digerere magis qdē pin/guiores. acriores vero ingeſtu abſtergere ⁊ diaforare nate ſunt. ¶ Et dixit vtraq̄z pix poſita in cataplaſ/matibus digerit oēs duros ⁊ idigeſtos tumores mi/nor recens emplaſtrata mollificat oēs tumores du/ros. ¶ Et dixit etiā in q̄rto ſclirofitates ⁊ durities ꝯgruiſſima eſt adeps leonis ſicut ocioſiſſima eſt por/cina thaurina eſt media haꝝ. ¶ Et dixit Raſ. q̄ ce/rebrū cerui lenificat apoſtemata dura ſi ſint i muſcu/lis ⁊ etiā cordis. Et poſt ipſum eſt in hoc cerebrum vtilimū. ¶ Et etiā dixit q̄ cancer fluuialis tritus

Folia olean/dri.
Oleū de lilio
Lentes.
Folia cappa/ris.
Ficus.
Pix.
Cerebruz cer/ui.
Cācer fluuia/lis.

ꝛ ſuperpoſitus illa diſpergit. ¶ Et idē operātur radices ieſemini cū aceto trite ꝛ ſuperpoſite naꝫ illas ſanant. Et dixerunt de nodis ꝙ ſi plūbū ſuperligetᷣ eis: ita ꝙ ſolū nodū cōprimat ꝛ nō partes circūſtantes ſpargitᷣ ꝛ diſſoluitᷣ: ita ꝙ nodis paruis valde cōfert caro eritij marini ſuppoſita. Et dixerunt qdā ſi natus poſt mortē pr̄is ſui mordeat nodū ter ſtringēdo bene ſanatᷣ patiens: ſed hec trāſeunt medicinalē ſcientiā ꝛ cognitionē: ꝛ vt puto ſola cōſtrictio hoc facit. Et nos oēs nodos ꝛ oēs durities diſſoluimus ſic: tollātur folia cipſſi humida aut nuces eius terātur cū medulla ficuū ꝛ ſuperponantᷣ. ¶ Ut aūt omnis duricies melācolica reſoluatᷣ. ℞. ſaturegiā ꝛ eā decoque i aceto poſtea accipe marchaſitā ꝛ pone in igne donec fiat ardens: deinde ſuperinfunde illā cū illo aceto: ꝛ cū illa ſuffumigetᷣ durities. ¶ Ad eaſdē aūt durities ꝛ etiā durities q̄ fiunt poſt aures tollatᷣ farina ſemis lini ꝛ tēperetᷣ cū aq̄ cineris ꝛ ſuperponatᷣ loco. Eius aūt deſcriptio ſcripta eſt ſupra capi. de ꝯgelatione lactis vel ſanguis i ſtomacho. ¶ Cū autez ſunt apoſtemata in principio ſue durationis: tollantᷣ farina frumēti ꝛ farina auene coquantᷣ adinuicē ꝛ ſuperponantᷣ. Qđ etiā oia apoſtemata dura ſoluit etiā q̄ ſunt poſt aures eſt empl̄m noſtrū hoc. ℞. viſci quercini raſure pini cere an̄. fiat empl̄m. ſequenti autem capitulo multa requirantur.

Radix ieſemini. Plumbum. Cipreſſus. Emplꝫ nr̄m.

¶ Capitulum. 7. De ſcrophulis.

Nunc aūt dicamus de ſcrophulis q̄ ſunt apa͞ta dura facta in locis glandoſis ꝛ ꝓprie circa gulā. ¶ Dixerūt aūt antiq ꝙ ad oia apāta dura radix affodilloꝝ cū fece vini ſuperponatᷣ. ¶ Et dixerūt ꝙ ſolū empl̄ꝫ cū ſemine lini reſoluit ſcrophulas ꝙ ſi eis addatᷣ ſtercus colūbinū illas diſrumpit imo dicūt ꝙ in ſpargēdis ſcrophulis loliū comeſtū vel bibitum appropꝛietate cōfert ꝙ ſumus experti.

Radix affodilli. Semen lini. Loliuz.

¶ Et Raſ. dixit ꝙ ſtercus colũbi cuꝫ mixtũ fuerit cũ farina ordei ⁊ ſemine lini ⁊ aceto ⁊ impoſitũ fuerit diſſoluit ſcrophulas. ¶ Cinis aũt vnguium aſinoꝝ ⁊ equoꝝ ẽt ſm Gal. diſſolutus cuꝫ aceto aut ẽt cũ oleo ipoſitus ſcrophulas diſſoluit ⁊ hoc ꝯfirmat ẽt Raſ. ¶ Et dixerũt ꝙ armoniacũ illas diſſoluit. ¶ Et lentes ẽt cocte cũ aceto ⁊ empl̃ate illas diſſoluunt ꝙ ſumus experti. ¶ Duritiẽ aũt ſcrophulaꝝ tollit ziniar. i. viride eris mixtũ cũ armoniaco ⁊ impoſitũ cuꝫ licinio. ¶ Idẽ aũt operaꝛ rutha ⁊ ꝓprie empl̃ata regioni ei⁹. ¶ Folia ẽt capparis ⁊ radices ẽt ſi miſceanꝛ cuꝫ medicinis ad hoc ꝯuemẽtibus in paucis dieb⁹ ſpargũt illas. ¶ Et nos qdẽ in exptis nr̃is miſcemus farinã fabaꝝ ⁊ pinguedinẽ galline. ¶ Sterc⁹ aũt capraꝝ fortiter illas diſſoluit. ¶ Qđ ẽt eis ꝯfert ⁊ eas augmẽtare nõ ſinit eſt caro ſerpentis ⁊ ius eius in vſu habita abiecto capite ⁊ cauda. Idẽ aũt põt ⁊ pellis ei⁹ ſilr̃ data: Eiſdẽ valde cõfert caro eritij marini ſuperpoſita eis. ¶ Et dixit Gal. oẽs ſcrophule ⁊ oẽs indurati tumores ⁊ ꝓcipue in corporib⁹ duris empl̃enꝛ cũ ſtercore bouino ⁊ aceto ſic aũt ſtercus vernale magis. ¶ Et dicũt ꝙ farina ordei cũ pice liqda cera ⁊ oleo in infantib⁹ cito ſanitatẽ iducit illa ſpargẽdo. ¶ Et dixit Amech ſuſpẽſio radicis acetoſe ad collũ ꝯfert habẽti ſcrophulas. ¶ Et iteꝝ dixit ꝙ ſi ſuſpẽdaꝛ pes cancri in charta ꝯſeruationis a collo ei⁹ q hꝫ ſcrophulas curat q̃zdiu durat ſuper ipꝫ. ¶ Et nos qdẽ ſumus expti ſumus expti ꝙ coriãdrũ cũ farina fabaꝝ ⁊ melle empl̃o facto ⁊ ſuppoſito reſoluit ſcrophulas. ¶ Ad ſcrophulas aũt ⁊ ad oẽ duꝝ apa. ℞. farinaꝫ lupinoꝝ mel ⁊ aceti modicũ fiat empl̃m ⁊ ſupponaꝛ: ⁊ hoc etiã corporibus duris magis in mollib⁹ aũt loco mellis ponaꝛ aq̃ ſola. ¶ Capilliue. ſcrophulis empl̃ati etiam multũ ꝯfert ⁊ experimento didicimus. ¶ Trociſci

Cinis vngul. aſini ⁊ equi.
Armoniacũ.
Lentes.
Rutha.
Folia cappa.
Faria fabaꝝ
Stercus caprarum.
Caro ⁊ ius ſerpẽtis ⁊ pellis
Sterc⁹ bouis
Radix acetoſe ſuſpenſa.
Pes cancri
Exptũ nr̃m.
Empl̃m.
Capil. ve.
Tro. de ſca.

etiaꝫ de

etiã de ſcamonea q dicti ſunt ſupra cap. de dolore capitis liniti ſupra ſcrophulas ⁊ ꝓprie cum ſucco apij aut dauci delent eas. ¶ Et ex exptis nr̃is pulcherrimis eſt vt ex ſucco vitis albe ⁊ melle ⁊ vino equalibus partibꝰ ſumptis fiat potio patiẽti ſcrophulas ⁊ radice eiꝰ ⁊ melle. ¶ Adducat̃ ẽt ad hũc locũ vnguẽtuз factũ ex ſucco ciclaminis dictũ ſupra cap. de opillationibus ⁊ duritiebus ſplenis. ¶ Experiẽtia aũt pulchra ſcio ꝙ arſenicũ ſublimatũ ſup ſcrophulas ponat̃ donec corrodat̃ cutis vſqз ad ſcrophulaз demũ cũ ſtillo pungat̃ ꝓfunde ſcrophulas in duobꝰ vel tribus locis ſm quantitatẽ eius ⁊ in puncturis infundant̃ grana dicti arſenici ⁊ nunq̃з moueant̃ ⁊ locus deſuper quacũqз die cũ aſſungia porcina epithimet̃: putrefiet enim ſcrophula tota cũ foliculo ⁊ egredietur ⁊ locus poſtea cura cõmuni curetur.

Exptuз nr̃m aliud.

Unguentũ ciclaminis.

Arſenicũ ſublimatum.

¶ Cap. 8. De cancrenis ⁊ cancro.

Et qꝛ cancer ⁊ cancrena fiũt a materia melãcolica ⁊ nõ dĩnt adinuicẽ niſi ſm accidẽtia ⁊ nõ ſm dr̃ias eſſentiales ⁊ dixit Auic. recte pñt noĩari ⁊ tractari in hoc ca. ¶ Et dixerũt antiq ꝙ eruca gorema al' geratina optĩe curat cãcros Serap. ꝟo vocat buderenga. ¶ Cataplaſma ꝟo factũ ex cicere peregrino ⁊ melle ſaluberrime curat. ¶ Et kirandus dixit ꝙ cancrũ lingue ⁊ partium eius imo marcidã linguã vidit curari ſolo ſucco folioꝝ vitis albe cuз melle. ¶ Et Raſ. dixit ꝙ ſanguis leonis ſupfricatus cãcro tollit illũ. ¶ Et ſilr̃ dragõtea optĩe curat cãcros. ¶ Oleũ aũt roſ. vel myrtinũ vel citonioꝝ vel aliqđ ex oleis fri. fricatũ cum piſtello plũbeo in mortario plũbeo vſqз ad oleoꝝ ſpiſſitudinẽ ⁊ ſuper inunctũ cãcris optime curat ⁊ mirabilia ſunt ⁊ oĩa medicamina facta cũ plumbo ⁊ ego ſemper inueni vtiliſſima. ¶ Si aũt cancer non ſit vlceratus liniat̃ cũ tuderi ⁊ aqua mellis ⁊ eſt herba naſcẽs in tectis.

Eruca geratina.

Succꝰ fol. vitis albe.
San. leonis.
Dragontea.

Tuderi

¶ Sedāt aūt dolores cācroſoꝝ mēbroꝝ: ⁊ ēt ſumꝰ expti ſepiſſime lac ipoſitū cū aliquo cinere ſicut eſt cinis fornacis in qua purget es. ¶ Et ego qdē mirā vtilitatē inueni in cācris vlceratis ex ſola appoſitione folioꝝ herbe de moris al' demonis de qua magna copia habet in lūbardia in territorio veroneſi. ¶ Gal. dixit ꝙ exibile nucis antiq cācrenis impoſitū illas ſanat. ¶ Ulcera aūt cācrenaꝝ decoctio lupinoꝝ amaroꝝ ſuperinfuſa eſt vtilis ⁊ ea ꝓhibet vt ſumꝰ expti ⁊ maxie corruptioni. ¶ Ulcera aūt cancrenaꝝ erradicat integre ſemē raffani cū aceto ipoſituz. ¶ Sumus quoqꝫ expti ad cancrū nō vlceratū vt ſumant paſſule dulces ⁊ piſtentur abſqꝫ nucleis ſuis ⁊ miſceant cuz folijs ruthe ⁊ cū folijs cuſſus ⁊ fiat empl'm cū farina ciceꝝ. ¶ Si aūt cācer ſit vlceratus. ℞. ſuccū racemoꝝ dragōtee ſiue ſerpentarie criſpe ⁊ ſuper locū pone ⁊ ſi neceſſe eſt addatur olei roſ. Medicina hec etiā valet ad polipū. ¶ Si vero cancer ſit vlceratus ſcimus ꝙ infuſio ex aqua marina vbi lentes ſint cocte multū valet: ſed de eis querant plurima tractatu de vlceribus ⁊ q̄rat etiā vnguentū de ranis ſcriptū ſupra cap. de podagra.

Herba demonis. Exibile nuc. Decoctio lupinorum. Semē raffani. Ad polipuz. Unguētuz de ranis.

¶ Additiones.

¶ Quidā paſſus eſt herpetē in lingua cui ꝓpinatū fuit arſenicū ſublimatū per duas horas dimiſſuz deinde appoſito butyro per diē cū vino ⁊ ſucco planta. inde pluries loto ſanitati cito reſtitutus eſt.

¶ Folia herbe farfarelle cōtuſa ⁊ ſuperpoſita cruribus corroſis mirabile ſunt medicamen.

¶ Ad cancrū vlceratū expertū infalibile. ℞. briſcā vnā apū piſtet ꝓptie deinde tole ciatū mediū ſucci plan. ⁊ tantūdē olei oliue miſce ſil' in modū empl'i ⁊ iſto mō mortificabit vſqꝫ ad dies. 8. vel. 9. deide accipe panē vſtū fac puluerē ſupra ponēdo die vna alio aūt die vtet vnguēto ꝯſolidatiuo videbis mirabile.

Cancrum vlcer

¶ Itez aliud expertũ vni matrone q̃ habuerat cancrũ vlceratũ iaz annis.x.⁊ per mẽſez curata eſt libere cũ puluere iſto ⁊ vnguẽto infraſcripto. ℞. attramẽti auripig.ſulfuris viui ⁊ ſaliſgẽme diſtẽpera cuz aceto ⁊ pone in ollã rudem bñ coopertã ne fumus poſſit exire ⁊ decoquatur donec incineretur ⁊ puluerizetur ſubtiliter facta lauatura cũ aceto tepido ſupaſpgatur de pul.iſto vſq; ad mortificationẽ cancri deinde ponatur de iſto vnguẽto q̃.℞.mellis rub.diſpumati ſepi hircini limature cupri añ.⁊ miſce vt vnguẽtũ.

¶ Cap.9.De fiſtulis ⁊ duritiebus eaꝝ.

Fiſtula in morbo eſt oĩs cõcauitas facta corruptione membri illius ab aliqua materia defluente ad mẽbrũ q̃ in illo corrũpitur.Et dicit Gal.q̃ vocata eſt fiſtula ad ſimilitudinẽ fiſtulaꝝ extinſecaruz in qbus pars ſuperior eſt ſtricta ⁊ inferior lata. ¶ Et Gal.dixit q̃ oẽs ↄcauitates cronicas ⁊ difficile ſanabiles ⁊ fiſtuloſas ꝓpter reuma defluens: ſanãt teſte oſtrachoꝝ qñ cõburuntur ⁊ teruntur ſubtiliſſime ⁊ lauantur ⁊ miſcentur cuz aſſungia porcina ⁊ imponuntur ⁊ põt addi aliq̃ ex medicis incarnatis ſicut eſt es vſtũ. Idẽ aũt operantur oẽs teſte ↄchiliũ:ſed debilius oſtrachis.Et hoc q̃ratur q̃ de hoc ẽt dr̃ ſeq̃nti ca. ¶ Ad oẽs aũt fiſtulaſ ↄfert aloes ꝓprie puluerizatũ ⁊ ipoſitũ. ¶ Replet ãt fiſtulas ⁊ icarnat radix yreos qñ teritur ⁊ iponitur ⁊ ſi ponatur cũ melle illas mũdificat. Raſ.ãt dixit bdeliũ cũ felle bouio diſſolutũ admixto aceto ⁊ ſupinfuſũ fiſtule ſanat. ¶ Et dixit os hois mortui ↄbuſtũ donec fiat cinis ⁊ tritũ ſi ponatur cuz aloe al' melle ⁊ ipleatur ex eo fiſtula vbicũq; fuerit p̃ſtabit ſalutẽ. ¶ Auſert ẽt eaꝝ duritiẽ in duob⁹ vel trib⁹ diebus ⁊ mũdificat ipſas dimiſſis duobus vel tribus dieb⁹ in modũ licinij:eleborus niger impoſitus:nã qñ extrahitur erradicabit corpa eaꝝ. ¶ Cõcauatas aũt fiſtulas ſanat liſiuiũ factuz ex cinere ficul

Teſte oſtrachorum,

Aloes.

Radix yreos

Os hominis mortui.

Eleborus niger.

Liſiuium

nee ſcriptū ſupra cap. de cōgelatiōe lactis ⁊ ſanguis in ſtō. qñ inde bene lauant ⁊ cū licinio imponit ꝙ ſum frequēter exptus ⁊ proprie in fiſtulis q̄ ſunt in coxa vel i loco carnoſo al' neruoſo. ¶ Cinis āt chartaruz de papiro qñ prius infundit in aceto ⁊ poſtea exiccat ⁊ iponit fiſtulis ē valde vtilis. ¶ Durities ēt ipſaꝝ tollit linitio facta ex radice titimali cū aceto aut ex ſucco alchechigi. ¶ Ad fiſtulas aūt ꝓprie paruas ⁊ eas que fiunt i oculo: maſticet radix altee cum ſale ⁊ ſupponat: nam eas mūdificat ⁊ facit naſci carnē. ¶ De fiſtulis aūt ani ſupius diximꝰ ca. de apātibus eius. ¶ Et Gal. quidē laudat in oi fiſtula boluār. pulueriʒatū ⁊ impoſitū ⁊ dixit ipſum ſanare ſine imiſſione alicuiꝰ colirij mūdantis ſordē. ¶ Et expti ſumus ꝙ illas occidit tanta imiſſa in eis ex radice dragontee. ¶ Ad fiſtulas aūt hūidas quoꝝ ſanatio eſt difficilis vtimur radice filicis maxie cuius color eſt rubeꝰ qñ exiccat ⁊ terit ⁊ puluis intromittitur ⁊ querat pro hijs infra ſequēti capitulo.

Cinis chartarum. — Radix titimali. — Succꝰ alchehingi. — Radix altee. — Boluſarme. — Radix dragōtee. — Radix filicis.

¶ Tractatus quintus tertij ſermonis. De vlceribꝰ ⁊ cōtinet vnum capitulum.

Dico ꝙ vlcera ſordida ⁊ ꝓprie iſantiuʒ fel gallagionum eſt ſingulare pſidiū ⁊ credo ꝙ ſit fel gaʒel. i. caprioli. ¶ Cōcordāt aūt oēs ꝙ ad iſuſa vulnera q̄ vix cicatriʒent radix ciperi ſit optima ⁊ mirabilis ⁊ Gal. aſſirmat in. 7. ¶ Ad eundē āt terra ſigillata reſoluta ē optima ⁊ nimis ꝑdeſt. Et dixit Gal. hunc ſermonē iō ꝺ cōi rōne q̄lʒ nō aduſta terra vtili exñte i vlceribꝰ ad huc magis q̄ poſt vſtionē fiunt lota ⁊ vix creſcētibꝰ vlceribꝰ ⁊ vix cicatriʒabilibꝰ eſt vtilis. ¶ Oia auteʒ vlcera concaua cinis cucurbite ſicce replet carne. ¶ Ad oia aūt maligna plena putredie ⁊ ēt cācroſa: ſauina trita cū melle ipoſita ꝓfert. ¶ Eadē āt vlcera facit ſucudus herere ⁊ remouet carneʒ quid aūt ſit:

Fel gallagionum. — Radix ciperi — Terra ſigillata — Cinis cucurbite. — Sauina. — Sucudus.

dictũ eſt ſupra cap. de prouocatione menſtruorum. ¶ Ad incarnãduz aũt ⁊ mũdanduz oĩa vlcera: radix ſicca paucedani trita ⁊ pulueriʒata multũ prodeſt. Et Gale. dixit vſq₃ ad cicatricẽ ducit. Et ideʒ dixit de pilo ſicco ⁊ maxime de minori. ¶ Ad idem aũt cortex capparis pulueriʒatus ⁊ impoſitus confert iuuamento magno. Et Gale. dixit cortex radicum capparis eſt optimũ ſarmacũ qñ coctus in aceto vel vino ⁊ eoꝝ dolores iuuat. ¶ Et kirãdus dixit ꝙ cinis oſſis magni vulturis ſuppoſit⁹ ſanat oẽ vlcus ⁊ illico ad cicatricẽ ⁊ conſoliditatẽ ducit. Et Iteruʒ dixit ꝙ inteſtina palaminidis piſcis marini ſuperaſperſa vlcera depaſcentia ſanãt nõ dubito ꝙ cõbuſta dñt eẽ. ¶ Aloes ẽt vlcerib⁹ impoſit⁹ multũ prodeſt. ¶ Ad exiccandũ aũt oĩa vlcera cinis ſolus ſcotani impoſit⁹ ꝓficit. ¶ Idẽ aũt cinis corticũ eius aut etiã nucis impoſit⁹ cũ adipe porcino aut arietino. ¶ Exiccat aũt maligna vlcera ſine attractiõe alterius mãe galla cipſſi pulueriʒata ſupra ⁊ incarnat illa ꝙ nulli aliȷ̃ medicĩe ꝓdeſt. ¶ Ad vlcera ãt putrida ĩ quib⁹ caro põt naſci ꝑꝑ defluxũ hũoruʒ antiquoꝝ ⁊ ẽt vlcera carnoſa aľ cauernoſa: vt ſunt fiſtule: Sumat cinis teſte oſtrachoꝝ ⁊ maxĩe purpureorũ ꝺʒ Aui. ⁊ ponat circa locũ exteri⁹ cũ aſſungia porcina interi⁹ ãt ponat cũ aliq̃ medicia generatiua carnis ⁊ ꝯfert multũ. Ego ꝑo carnoſuʒ aľ cauernoſuʒ ſpa multe saniei ſanaui in. x. diebus ſuper quo circa tres mẽſes aliȷ̃ medici laborauerãt lauãs illud ſepe in die cum liſiuio ſcripto ſupra cap. de cõgelatiõe lactis ⁊ ſanguinis in ſtõ: deinde cũ eodẽ imponẽs cineris teſtaꝝ hoꝝ oſtrachoꝝ ponẽs ex ipſo. ℥. ij. ⁊ aloes ſucotrini. ℥. j. in fine vero addebã cineri huic cinerem eritȷ̃ marini: erat aũt vlcus circa poſteriora in illis quaſi iuxta ſpinã neq₃ oportuit ꝙ de dicto cinere circa locũ apponerẽ cũ aſſungia porcia. ¶ ʒ Mar

Radix paucedani.
Cortex capparis.
Os vulturis
Inteſtina piſcis palaminidis.
Aloes.
Cinis ſcotani
Galla ciꝑſſi
Marchaſita.

chaſita vero approꝑetate reſoluit humiditatē corru
ptā q̄ qn̄qꝫ ſub cute colligit̄. Ad moleſta āt vlcera ti
biaꝝ ꝛ carnoſoꝝ ſucc⁹ carice.i.ſicce cū flore ſuo trite
iponat̄ ꝛ quāto pinguiores tāto meliores erūt. Aui.
aūt dixit ꝙ eſt vtile admiſcere calcātū aut calēdicū.
Et Raſ. dixit ꝙ ſi ſuſpēdat̄ crus i quo ē excoriatio
aufert dolorē ꝛ ſanabit̄. ¶ Ad mundādūꝫ āt vlcera
ꝛ eſcaras tollēdas q̄ fiunt ꝑꝑ caliditatē vlceꝝ: ter/
Mezereon. — rant̄ folia mezereō bn̄ ꝛ miſceant̄ cū melle ꝛ ſuppo/
Papauer. — nant̄. ¶ Idē āt oꝑant̄ folia ꝛ flos papaueris medij
habētis colorē glaucū ſi iponunt̄. Et dixit Gal. opꝫ
vt caueat̄ poſtq̄ꝫ mūdificata fuerint q: abſtergūt ab
ſterſione forti quouſqꝫ diſſoluāt ꝛ diminuāt carneꝫ.
¶ Ulcera aūt corroſiua: flos ꝛ ſemen origani ſilue/
Origanū ſil/ueſtre. — ſtris mixta cū melle curāt. ¶ Sup oi aūt vlcere ha
bente plurimā ſanieꝫ puluis aneti ꝛ cinis ēt ei⁹ ſup/
Pul. aneti. — ponat̄ ꝛ curat. ¶ Idē ēt facit puluis ſemis eius vſti
Fructus nil ꝛ quid ſit. — ꝛ ſuppuluerizatus. ¶ Fructus āt nil eſt mirabilis
oꝑationis i hoc caſu ꝛ ꝓprie fructus nil domeſtici.
¶ Eſt aūt nil arbor terbentine: bn̄ aūt ꝯfert i eiſdē
vlceribus ſilueſtre: ſed tn̄ eſt nimis acutū ꝛ forte. fit
aūt ad vlcera i corporib⁹ duris. ¶ Quidā āt dicūt
ꝙ nil eſt fruct⁹ idici quo pāni tingunt̄. ¶ Ad mani
Uirga paſtoris. — feſta aūt vlcera ad q̄ currūt hūiditates: virga paſto/
ris cōfert iuuamēto magno ꝛ manifeſto. ¶ Qd̄ āt
Liſiuium. — incarnat oia vlcera ꝛ ſordida ꝛ fraudulenta: eſt liſi/
uiūꝫ factū ex cinere ficulnee dictū ſupra capitulo de
cōgelatione lactis ꝛ ſan. in ſtō. qn̄ vlcera cū eo lauan
tur ꝛ cū licinio intromittit̄. ¶ Ulcera āt q̄ fiunt in
Ad vlcera vole manuūꝫ ꝛ peduꝫ. — volis manuū ꝛ pedū ſanat fructus myrti qn̄ cū vīo
Fruct⁹ myrti. — coquit̄ emplaſtrat̄. ¶ Ad vlcera quoqꝫ ſordida: rā/
Radix hireos. — dix hireos ſuppuluerizet̄. ¶ Et Dy. dixit affodil/
Affodillus. — lus paſcētia ꝛ ſordida ſaluberrime curat ꝙ de flore
eius cōmixto itegro dicit̄. ¶ Et dixit Raſis ꝙ fel
Fel thauri. — thauri mixtū cū melle ſanat vlce. putrida. ¶ Et di

pit fel ouis ſi cū eo vngant loca corporis qbus inci Fel ouis.
dit corroſio carnis ꝯfert manifeſte. ¶ Et dixit Aui.
ꝙ ad oia vlcera: arnogloſa eſt optima ⁊ nō eſt ea me Arnogloſa.
lius i antiqs ⁊ nouis. ¶ Dixerūt aūt oēs ꝙ ad oia
vlcera ⁊ vulnera difficilis cōſolidatōis: terat i mor/
tario ereo facto ex ere rubeo cū piſtello cōſimili vri/ Vrina infantium.
na infantiū cū modico aceti i ſole donec coagulent
⁊ iponat: nā nihil eſt melius iſto. Gale aūt dixit ꝙ
vas ereū ſit ſtricti orificij dixit hec medicina vocat
griſocolla q̄ȝ ſi vteris erit ſubtillior in partibus. Et
dixit ꝙ etiā alia conſimilis inuenit metalica. ¶ Et
dixit itex Gale. rutha ē̄fficaciter obſtat oibus vlce
ribus mali moris ſiue puteſcant ſiue corrodant: ſed
i corporibus mollibus miſceat cū pane vel farina or
deacea vel frumēti: ſed ſi putrefactiōes ſint humide
ſilueſtris rutha ē fortis ⁊ ad p̄dicta vtilis: quare vt Rutha.
puto i duris corporibus eſt ea vtenduȝ. ¶ Et dixit
etiā de eiſdē ꝙ centaurea minor recens empl'ata ſa/ Cētaurea minor.
nat illa. Et de caulibus ad idē. ¶ Et p̄laudauit q/
dē in quarto puluerē ſtercoris canis comedētis oſ/ Caules.
ſa impoſitum in lacte in quo calculi vel ferrum ſint Sterc9 canis
extincti multotiens. Et ſi opus quidem erat ſicca/
re multū miſcebat cuȝ medicinis que imponuntur
vlcerib9. Et ego quidē difficillimū vlcus i cure ru
ſtici in paucis diebus ſanaui ſolo ſtercore tali lacte
appoſito. ¶ Dicunt etiam ꝙ decoctio cipreſſus in Cipreſſus.
vino ſuper locis vlceratis multum cōfert. ¶ Si āt
ſup vlcera humida ſordida tremula: capilli vſti ſu/ Capilli vſti.
perponant exiccant fortiter. ¶ Et vlcera autē frau
dulenta aleuȝ recens ſuperpoſitū facit adherere: ⁊ Aleum.
etiam ſiccū pulueriȝatuȝ ſupra. ¶ Conſolidat autē
vlcera recentia cinis papiri cōbuſti cū vino vel oxi Cinis papiri.
crato circuȝ circa appoſitus. Idem autē facit cinis
charte ſed debilius. ¶ Et dixit etiā Sai. ꝙ ad vlce
ra mala paſcentia cortex: radicuȝ ſolatri eſt optimū Solatrum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0233-3 DFG

ſarmacũ ⁊ credo ꝙ loquit̃ de ſolatro mortali. ¶ Et
Cãepitheos. herba camepitheos viridis applicata ſanat vlcera
Pomphilix magis putrida. ¶ Et dixit i cap. de põphilix ꝙ filo
tus fuerit cũ medicia valde ꝑcipua oĩuz ꝙ nate ſunt
ſiccare ſine moleſtia: vñ ad cãcroſa vlcera ſiue vul/
nera idonea vere nõ ad oĩa alia mali moꝝ. ¶ Quid
ãt ſit põphilix dictũ ẽ ſupra ca. de apatibus ⁊ vlceri
bus virge. ¶ Unguẽtuz ẽt ex fricatura plũbi dictũ
ſupra cap. de cancro ꝫ Gal. eſt mirabile i oĩbus vlce
ribus mali moris. ¶ Nos ãt i vlcerib⁹ corroſiuoꝝ ⁊
Unguentum. mẽbroꝝ debiliũ vtimur hoc vnguẽto. ℞. corticuz
pini minoris ptes. ij. thuris partez. j. fiat cũ cera vn
guẽtuz aut ſolus puluis iponat̃. ¶ Medicamẽ nr̃z
Emplaſtruz. nostrum. euelens vlcera mala fraudulẽta: tollat̃ lolium radix
raffani ⁊ ſal cõtundẽdo adinuicẽ ⁊ applicẽt̃. ¶ Ad
idẽ ãt fiat emplr̃m ex capilloue. ⁊ caprraria. ¶ Ad eã
dẽ ẽt terant̃ radices vitis albe cũ ſale ⁊ ſupponant̃.
¶ Ad eandẽ putrida ⁊ corroſiua optima ſunt folia
indici ſilueſtris ꝓprie ꝯtuſa ⁊ applicata. ¶ Ad idez
℞. cuſus arboree ⁊ dragõtee aut folia vtriuſqꝫ ⁊ cõ
tundantur diligenter adinuicem cũ melle ⁊ appli/
centur. valet etiam hoc fiſtulis. ¶ Ad idẽ. ℞. folio
rum eupatorij partẽ. j. aſſungie porcine veteris paꝝ
minus terant̃ adinuicem ⁊ apponantur.

¶ Sermo q̃rtus ẽ. De venenis ⁊ ꝯtinet tres trac.

¶ Tractatus primus quarti ſermonis. De preuiſio
ne a venenis fienda ⁊ cõtinet vnum capituluz.

QUm igit̃ ſm Gal. quecũqꝫ corruptiua
nature noſtre vl̃is natura dotaue
rit ſapori orribili cũ noſtro guſti offerãtur.
Ita ꝙ iſta nõ ſumimus vel difficulter trãſglutim⁹
neqꝫ niſi ſub velamine alicui⁹ cibi delectabilis nobꝫ
poſſit afferri ſumoope eſt cauendũ ne cibos dulces
ſuꝑflue aut acetoſos aut fortes neqꝫ quoſlz alios in
ſaporib⁹ excedẽtes ſumatis ne in talibus lateat quid

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0234-9

veneni. Qd ſi ſapoꝛ inept⁹ cibo appareat ſtatiꝫ deſi/ſtatis ab illo his q̄ ſemꝑ ante nos volo vti qb⁹ ineſt proprietas veneno cuilibet obuiandi. ¶ Et lau/dauerunt qdā antiq i hoc caſu ⁊ ſemꝑ ante cibū in mēſis ſuis vtebant eis radices vſuales vt raffan⁹: nuces: lupin⁹: citrū ⁊ apiū: hec.n.oia ante cibū ſum pta venenis obſtāt futuris aut aſſumptis. ¶ Et di cit Aui.qn̄ ꝑmittit ⁊ bibit calamētū cū vino expel/lit oia venena moꝛtalia. ¶ Et dixit Albertus pona tur lapis aqle i cibo ⁊ ſi erit ibi venenum comedere volens nō poterit. ¶ Et ꝯcoꝛdati ſunt oēs medici ⁊ Ari.cū eis i hac tyriaca q̄ q vtit ipoſſibile ē a quo cūqꝫ veneno mortē icurrere: lꝫ i ꝓpoꝛtione videat diuerſificari. Nos āt poſterioꝛes medici illā expien tiā qualitcūqꝫ putilē ⁊ ſꝫ Rab.ſniaꝫ inuenim⁹. ℞. nucū a duab⁹ coꝛticib⁹ excoꝛticataꝝ ptē.j.ſalis ⁊ fo/lioꝝ ruthe an̄.ſextā ptis.j. ficuū albaꝝ q̄ʒtū ad ꝑdi/ctoꝝ cōmixtionē.ſufficit.n.ꝙ.ſimul terāt ⁊ fiat glo bus ex quo timēs venenū vtat ſꝫ Aui.⁊ poſteri hāc cōmixtionē nō curāt.ſciūt.n.ꝙ ſatis maſticatiōe in oꝛe ⁊ i ſtō cōmiſcent. ¶ Et dixit Aui. ℞.ruthe ſic/ce ptes.xx.nucū ptes.ij.ſalis ⁊ ficuū ſiccaꝝ an̄.ptes. v. Et ſcripſit Rab.hanc tyriacā q̄ ſiqs venenū ſum pſerit nō ceſſat vomere donec venenū egrediat to/tum vomitu: ⁊ poſtea dando de ipſa continue do/nec totū venenū vomitu egrediat. ¶ Si ꝟo vene/num nō ſumpſerit: ſed alia imutatio ſupuenerit ſibi qua quis illud opinet eſſe venenū: nō imutabit ty/riaca ⁊ pōt ſumi de ipſa ante cibuꝫ ⁊ obſtat veneno futuro ⁊ poſt cibuꝫ ēt aut ēt in tpe apitionis alicui⁹ praui accidentis. ℞.terre ſigi.baccaꝝ lauri an̄.ptes equales terrant ⁊ liniant cū butyro vacino ⁊ ꝯficiā tur cū melle ⁊ vſui medicamē reſeruet Gal.ipſam quidē multū laudauit ⁊ dicit ego exptus fui ipſam noſtrā in cantaridib⁹ ⁊ lepoꝛe marino. ¶ Uinū ſuꝑ

Que venenis ſunt reſiſtētia

Calamētum.

Lapis aquile ⁊ vero exptū.

De cautela. opſeruanda.

his documentū do vobis vt vina noſtra oia tuta ꝛ caute cuſtodiantur ne aliquod venenoſum animal cadat in eis: quaſi eniꝫ oia animalia venenoſa libenter trahunt ad vinuꝫ ꝛ diligunt illud ne ſiquid ſiniſtri cōtigerit ꝙ deus auertat ꝓpter caſum alicuius aialis venenoſi in vaſe inuſte poſſit alicui iputari. Et ſil'r in cibis illos vitare qui ad noſtraꝫ veneni facillime conuertuntur ſicut ſunt piſces infrigidati ꝛ aſſature ſuffocate maxie q̄ in vaſis ereis ſunt ꝯſeruate ꝛ lac malū ꝛ mel nigrū ꝛ fungi mali qui ex malis locis ſunt colecti ꝛ maxime iuxta oliuā ꝛ ſimilia.

¶ Trac. ſecūdus quarti ſermonis. De curatōe venenoꝝ aſſumptoꝝ ꝛ cōtinet duo capitula.

¶ Capituluꝫ primū. De cura vniuerſali cuiuſlibꝫ veneni aſſumpti per os.

Dico ꝙ venena q̄ nr̄am corrumpunt ſubam alia qdem extra ſumunt: alia qdē extra veniūt ſicut morſus ꝛ puncture ꝛ exp̄mis q̄ icidēdo ꝛ corrodēdo nr̄aꝫ ſubaꝫ iterficiūt vt arſenicū realgar ꝛ ſimilia q̄dā vero reſoluēdo ſpiritus corpis noſtri vt oua alarbe ꝛ alia q̄ iuſte tacent: q̄dā ſpiritus ꝯgelādo ſicut ſunt oia ſtupefactiua. Et dico ꝙ illud qđ ſolo occurſu iterficit nullā mutatōeꝫ ſiue opationē manifeſtaꝫ recipiēs a calore nr̄i corpis ſimpl'r appellat venenū. Qđ cunqꝫ vero ad tēpus imutat vt manifeſta aliqua operatio caloris noſtri in eis appareat, nō venenū abſolute: ſꝫ venenoſe medicine dicunt. ¶ Et dixerūt antiqui ꝛ in hoc oēs cōcordāt ꝙ i oi veneno cuiuſlibꝫ ꝛ cuiuſcūqꝫ generis ſit: accidētibꝰ ipſius pceptis vomitus ꝓuocet. hic. n. eſt caſus cōis in oibꝰ. Eſt vtilis vomitꝰ factus ex decoctōe aneti in quo ſal ꝛ baurach ꝛ mel admiſcent. ¶ Dixerūt āt ex medicis ꝙ ſemen raffani cōfert ſicut tyriaca ſumptum in potu ¶ Et ēt dixerūt ꝙ aleū ē tyriaca datū poſt venena.

Semē raffani.
Aleum.

¶ Et de muſco dixerũt illud idẽ. ¶ Et dicunt ꝙ — Muſcus.
mirũ ſi rana coquat in oleo ⁊ ſale ⁊ comedat : ꝯfert — Rana:
in oĩ veneno ⁊ ꝓpꝛie qḋ eſt ex vermib⁹. ¶ Et dixit
Serap. qui dederit ex limatura ſmeralgdi pondus — Smeralgd⁹,
viij. granoꝝ oꝛdei illi qui ſumpſit venenũ anteq̃ʒ ei
fecerit impſſionẽ liberat euʒ a moꝛte ⁊ nõ cadẽt ca/
pilli eius nec excoꝛiabit. ¶ Et dixit kirand⁹ ꝙ ſan/ — Sã. capꝛe ſil/
guis capꝛe ſilueſtris calefact⁹ in igne ⁊ comeſt⁹ effi/ — ueſtris.
caciter ſanat eos qui venenoſas medicinas ſumpſe
rũt. ¶ Et dixit vngule bouine elixe ⁊ cũ ſinapi co/ — Angula bo/
cte reſiſtũt oĩ veneno vt aliqḋ aliud. ¶ Et dixit ẽt — uina.
ꝙ ſan anatis paludeſtris calidus aut ſiccus cũ vino
bibit⁹ ſaluat bibẽteʒ ab oĩ veneno. ¶ Et dixit ẽt ꝙ — San. anat ſe.
ſanguis faſiani eſt antidotũ cõtra venenũ oẽ. ¶ Et — San. faſiani.
dixit ius terlie bibitũ iuuat eos qui potus nociuos
habuerũt. ¶ Et dixit Raſ. ꝙ ſanguis cerui cũ vĩo — San. cerui.
bibitus vʒ cõtra venenatos. ¶ Et Aui. dixit ꝙ gra
nis iuniperi nõ eſt par. ¶ Et ẽt dixit acetũ caliduʒ — Juniperus.
bibitũ poſt aſſumptõeʒ medicinaꝝ moꝛtiferaꝝ con — Acetum.
fert. ¶ Qḋ aũt reſiſtit reſiſtẽtia foꝛti ẽ terra ſigil. ꝑ/ — Terra ſigilla
aſſumpta i potu cũ vino. qꝛ ſtatim facit venenũ vo/
mere poſt aſſumptiõem. Et Gal. dixit ꝙ etiã data
poſt venenũ facit idẽ. ¶ Et dixerũt ꝙ gẽtiana ap/ — Gentiana.
ꝓpetare ꝯfert oib⁹ venenis. ¶ Et iteꝝ grana lau — Grana lauri
ri ſunt tyriaca oibus venenis bibitis. ¶ Et oĩa ce/ — Cerebella.
rebella comeſta oibus venenis ꝯferunt. ¶ Et dixe
runt ꝙ ſemẽ ruthe bibitũ ꝯfert venenis bibitiſ ⁊ pũ — Semẽ ruthe
cturis ẽt venenoſis: bibatur aũt cũ vino: ⁊ ſit ſemẽ
ei⁹ aut ius ruthe. ¶ Et dixerũt ꝙ decoctio glãdiũ — Glandes.
cũ coꝛtice arboꝛis ſui data i potu cũ lacte vacino cõ
fert ad toſicũ. ¶ Et ad eadẽ galbanũ cũ vino ⁊ aq̃ — Galbanum.
ſumptũ eſt tyriaca ¶ Et dixerũt de medicis moꝛti
feris bibitis ꝙ betonica cũ vino bibita ſaluberrime — Betonica.
curat: ⁊ ſi ꝓbibat a veneno ꝑſeruat. ¶ Et dicunt ẽt
ꝙ pix humida eidẽ ꝯfert cum bibit. ¶ Et dixerũt — Pix humida

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0237-7 DFG

Coagulũ le- poris. ꝙ coagulum leporis eſt beçaar .i. liberans a morte.
¶ Et vrina hois reſiſtit eis. ¶ Et dicunt ꝙ ſemen
Urina hois. Semen abrotani. abrotani cũ vino bibitũ vſqȝ ad.ʒ.j.cũ folijs ſuis eſt
medicamen bonũ: ⁊ ꝑprie ſi bibaƭ cum nuce ⁊ bolo
ar.pl'm ꝯtritis ⁊ cõmixtis ſecum. ¶ Et ſcimus vti
litates ꝯfectionum cõium ſicut tyriace metridati ⁊
aliaꝝ: ſed hoc opus nõ eſt de cõibus compilatũ: ſed
de precipuis ⁊ ſecretis.

¶ Capl'm.2. De cura venenoꝝ particularium quã
do ſunt nota.

FRequẽter accidit vt ſciamus venenũ aſſum-
ptũ: ⁊ tũc poſſumus remediari cũ ꝑprijs: qm̃
efficatior eſt eoꝝ operatio q̃ȝ cõiuȝ: ⁊ nos et̃ ꝑpter
breuitatẽ oia in vno ponemus capl. ¶ Dico ergo
Ad napelluȝ ꝙ ad napellũ: muſcuȝ eſt tyriaca ꝑpria ⁊ ꝯfectio dya
muſci plus oi ꝯfectione ſibi reſiſtit ⁊ poſt ipſam me
Ad mel acre tridatuȝ plus ꝯfert q̃ȝ tyriaca. ¶ Cõtra mel acre be
zaar eſt vomitus cũ aqua mellis ⁊ comeſtio piſciuȝ
Ad cãtarides ſalitoꝝ. ¶ Et cõtra cantarides decoctio ſeis lini eſt
beçaar. ¶ Et kirandus dixit ꝙ ſan. galli bibitus ſa
Ad leporem marinum. nat leporẽ marinũ. ¶ Et ꝯtra opiũ: acetũ calidum
potatũ facit ꝑprie. ¶ Et nos ſanauimus cum ipſo
Ad opium. ſacerdoteȝ cui apothecarius ꝓditorie motus dede-
rat.xv.pillulas ex opio factas cuȝ p̃cepimus ſibi ꝙ
Ad eleborũ. daret cocias. ¶ Cõtra eleboꝝ: caſtoreũ eſt tyriaca.
Ad caſtoreũ. malum. ¶ Et contra caſtoreũ malũ beçaar eſt acetoſitas ci-
tri acetũ vini ⁊ lac aſine. ¶ Cõtra euforbiũ coagu-
Ad euforbiũ lũ edi eſt beçaar. ¶ Cõtra coriãdrũ oleũ de lilio bi-
Ad coriãdrũ Ad iuſqamũ bitũ eſt tyriaca. ¶ Cõtra iuſquiamũ cortex arboris
mori eſt tyriaca. Et ego exptus ſum cepe aſſuȝ ſana-
Ad radicem hermodacul- lorum. re mirabl'r. ¶ Contra radicẽ hermodactiloꝝ ſum-
ptam cõferunt oia que cõferunt ad fungos ſed pro
prium remediũ ⁊ propria eius tyriaca eſt lac bou-
Ad fungos. nũ. ¶ Contra fungos baurach aduſtũ vel nõ adu-
ſtum cũ aceto vel aq̃ bibituȝ ſanat idẽ ⁊ ſpuma eius

ꝛ ſimiliter oleũ de lilio eſt tyriaca. ¶ Et ſtercus gallinaꝝ bibitũ cũ aceto vel aqua iuuat forti iuuamento. Et Gal. dixit ꝙ detur cuꝫ aceto melle aqua ꝛ vino ꝛ euomit humoꝛẽ crudũ ꝛ euadit oĩno. Et nos experti ſumus. Et kirãdus dixit ꝙ ſtercus galli cuꝫ bono vino ſuffocatiões mirabiľr ſanat. ¶ Cõtra piſces frigidos oĩa q̃ dicta ſunt de fungis malis ꝛ poſt vomitũ factũ vinũ forte cuꝫ pipere detur ꝛ nos experti ſumus. ¶ Cõtra aſſaturas ſuffocatas poſt vomitũ eſt vinũ odoriſeꝝ cũ ſucco citonioꝝ. Cureť vomitus ꝛ fluxus eoꝝ curationibꝰ dictis in pꝛimo ſermone. ¶ Canonis aũt ſupꝛadicti mamẽtote: vt ſcꝫ ꝑcedat vomitꝰ oẽꝫ curatiõnẽ veneni ſi poſſibile eſt.

Ad piſces frigidos.

Ad aſſaturas ſuffocatas.

¶ Tractatus tertius quarti ſermonis. De puncturis ꝛ moꝛſibus ꝛ cõtinet ſeptem capľa.

¶ Cap. pꝛimũ vniuerſale. De cura cuiuſlibet puncture ꝛ pꝛeſeruatione ab ea.

Dicemꝰ ſicut fecimꝰ q̃cũqꝫ pꝛimo viľr ꝯferũt pũcturis ꝛ moꝛſibus venenoſis ẽt ꝓuidẽt nos ab eis. Sꝫ pꝛimo dico ꝙ q̃cũqꝫ vult ſibi ꝓuidere vt innocuus a nocumentis aĩaliuꝫ venenoſoꝝ inũgat coꝛpus ſicut medula ceruina. ¶ Et dixit Dy. ſiqs infecerit manus ſuas ſemie raffani recẽtis qñ eſt bñ matuꝝ inocuus ꝛ impune ſpẽtes tractabit. ¶ Et kirãdus dixit ꝙ ſiqs ꝑguſtauerit aleũ ꝛ biberit ſanguinẽ caľm cũ vino aľs eo reptile nõ timebit. ¶ Et dixit etiã ꝙ coꝛ pulli vulturis ĩ pelle poꝛtatũ fugat oẽs feras. ¶ Et idẽ dixit de roſtro magni vulturis cũ lingua poꝛtatũ. ¶ Nũc aũt ad curã moꝛſuũ aĩaliuꝫ q̃ dñr ſꝑmes vel alioꝝ nõ ꝓuiſoꝝ pꝛeadduco vnũ cõem canoneꝫ ꝙ oẽs pũcture venenoſe añ oĩa auxilio pꝛio cũ aceto debẽt liniri. ¶ Ad oẽs ergo moꝛſus ꝛ pũcturas venenoſas bibať agarici põduꝫ.ʒ.iij.cũ vino. ¶ Et

Cautela.

Aleum.

Coꝛ pulli vulturis.

Roſtrũ ꝛ lingua vulturis magni.

Cañ.

Agaricus

Gentiana. dixerũt ẽt ꝙ gẽtiana ꝯfert appropꝛietate bibaṫ autẽ vſqꝫ ad.ʒ.ij.cũ vino ⁊ nõ ſolũ pũcturis ꝟmiũ ꝯfert. Immo ẽt moꝛſui lupi. ¶ Zedoariã dixerunt bibitã ẽt appropꝛietate ꝯferre: ⁊ ſilr̃ zurũbet qḋ ꝗdã dicũt eſſe idẽ ꝙ zedoaria lꝫ Aui.nõ aſſentiat hoc. ¶ Galli euiſcerati ⁊ pulli eoꝝ ſuppoſiti innouati ꝯferunt. ¶ Addit tñ hic kirãdus ꝙ folia oliue recẽtia trita cũ oleo ſupponaṫ vulneri. ¶ Et ẽt dixit kirãdus ꝙ fimꝰ galli cũ aceto cataplaſmatꝰ a feris rabidis moꝛſus ⁊ vlcera ſanat. ¶ Caro vero muſtelle ſuppoſita loco eſt remediũ oĩs fere: ⁊ pꝛecipue vẽter eius. Et Raſ. dixit ꝙ caro muſtelle deſiccata ſi poteṫ cũ ruta vꝫ ꝯtra moꝛſuꝫ aĩaliũ ꝟmiuꝫ ⁊ reptiliũ. ¶ Et dixit ꝙ locuſte ſicce nõ cocte nec ſalſe qñ cũ vino bibunṫ ꝯtra moꝛſuꝫ iuuant vermiũ pl'm ⁊ ꝑcipue locuſte q̃ nõ hñt alas. ¶ Et dixit ſputũ hoĩs vꝫ ꝯtra moꝛſuꝫ oĩuꝫ reptiliũ venenoꝝ ⁊ aranee ⁊ ſil'ium. ¶ Oĩbus ẽt ꝯfert pix hũida empl'ata cũ ſale. ¶ Decoctio etiã oꝛigani bibita ꝯfert. ¶ Et ſilr̃ pulegiũ cũ vino bibitũ. ¶ Terra ẽt ſigillata ſiue ꝑaſſumpta cũ vino: ſiue poſt bibita ꝯfert. ¶ Nux ẽt trita cũ cepe ⁊ ſale ſuppoſita ꝯfert. ¶ Si ẽt calamẽtũ teraṫ ⁊ ſupponaṫ efficit operationẽ cauterij ⁊ oĩbus ꝯfert. ¶ Et idẽ dicit de decoctione feniculi. ¶ Oppoponacũ cũ ariſtolo. bibitum eſt tyriaca. ¶ Decoctio etiã maioꝛis polij bibita cõfert. ¶ Ruſtici aũt ſi bibant ſtercus capraꝝ cũ aceto ꝯfert eis. ¶ Seſſio etiã in aqua marina oĩbus cõfert. ¶ Liliuꝫ ⁊ ſuccus eius ⁊ ſemina bibita cõferunt oĩbus pũcturis. ¶ Auṙ. vnus etiã radicis vitis albe bibitus cõfert. ¶ Aleum aũt cuꝫ vino bibitũ ꝯfert puncture cuiuſlibet vermis ⁊ ſerpentis. ¶ Ad moꝛſus autẽ cuiuſlibet aĩalis marini venenoſi confert ſulfur ſuperpulueriçatũ loco aut mixtum cuꝫ ſputo hominis vel vꝛina vel viſco vel oleo veteri vel melle vel terbentina.

Margin notes: Gentiana. / Zedoaria. / Pulli euiſcerati. / Folia oliue. / Fimus galli. / Caro muſtelle. / Locuſte ſicce / Sputũ hoĩs / Pix humida / Origanum. / Pulegiuꝫ. / Terra ſigillã / Nux. / Calamentuꝫ / Feniculus. / Oppopona. / Ariſtulogia. / Polium. / Stercꝰ capꝛarum. / Lilium. / Radix vitis albe. / Aleum. / Sulfur.

¶ Cap. 2. De morſu canis rabidi.

SOlliciti voluerũt eſſe antiq in morſu canis rabidi magis q̃ȝ in cura alterius morſus ⁊ cauſaȝ puto occultatione veneni: occultat. n. freq̃ter ad annũ ſicut in hñtibus cõplones humidiſſimas quibuſdã vero poſt ebdomadã aut q̃ttuor dies aut mẽſeȝ vel ſex mẽſes vel ſic. ¶ Signũ aũt in eis eſt ꝙ a cane rabido ſint morſi ⁊ venenũ. in corpꝰ impſſerit qñ timent aquã quare magno ſtudio laborauerunt ad multitudinẽ auxilioꝝ acqrendoꝝ. ¶ Sed volo mi dñe vos nõ latere cognitionẽ morſi a cane rabido ab eo q ab alio cane eſt morſus vt nõ cõtingat hunc qdem negligere a cura rabidi canis: hunc nõ ſtatim laborare in vanũ. ¶ Et ex ſignis manifeſtis valde eſt vt ſciat cõditio canis q̃ momordit vtrũ ſit rabidus vel nõ. Sumat etiã nux bona ⁊ terat bene ⁊ ponat ſuper morſuȝ canis ⁊ dimittat aliq̃bus horis poſtea ꝓijce eã gallo vel galline ⁊ ſi nõ comedũt fac eos eſurire donec comedant. Si ergo canis erit rabidus gallus vel gallina moriet in ſeq̃ti die ad plus. ⁊ ſi nõ fuerit rabidus viuent. Infra ergo tres dies optime poterunt curari: ſed poſt tres dies difficile q: iã venenũ eſt per totũ ſed ſi nõ timent aquã optime curant cũ his q̃ dicent. Si vero fugiunt illã nõ ſanant ſed fugientes ab ea ſiti moriunt. ¶ Cõmune aũt ſit in hac cura vt vulnus ſemp teneat aptũ ⁊ ſemp attractiua ſup vulnus teneant. Ex his ergo trãſeo ad laudata per medicos. ¶ Dixerũt ergo ꝙ marubiũ cũ ſale tritũ ⁊ emplatũ loco ꝯfert valde ¶ Et ꝙ aſſa ſuperpoſita ſuper vlcere valde cõfert. ¶ Et dixerũt ſumat opponacis ⁊ picis añ. ⁊ ſup ponant ⁊ eſt iuuamẽtũ valde. ¶ Et menta ſuppoſita appropꝛietate ꝯfert. ¶ Et comeſtio ẽt granoꝝ pinee ⁊ ꝑcipue cũ ficubꝰ ⁊ dactilis ⁊ maxie granoꝝ pinee maioꝝ mltũ ꝯfert. ¶ Et ſi terit radix feniculi ⁊

Pronoſticũ

Cañ. cõis.

Marubium.
Aſſa.
Opoponacum.
Mentha.
Grana pinee ma.
Radix feniculi.

Capilli hois superponit multū ꝯfert. ¶ Silr ēt capilli hois cuȝ aceto emplāti multū ꝯferūt in quo in oib⁹ cōcordat

Urina hois. Raſ. ⁊ dixit ꝙ vrina hois ipoſita ſtatim pſtat reme

Aleum. diū. Aleū quoqȝ cū vino bibitū. ¶ Triticū ēt tritū

Triticum. ⁊ ſuppoſitū ꝯfert. ¶ Et ſilr ficus imature ſuppoſi-

Ficus te aut folia eaꝝ recētia ꝯferūt ⁊ ſilr vitia ſupempla-

Nigella. ta ꝯferūt. ¶ Et dixit Amech al Aui. ꝙex ſola nigel la emplata iā ſanati ſunt multi. ¶ Et dixit Gal. ꝙ

Terra ſigilla terra ſigil. cū vino limphato bibita ⁊ in vulnere ſu- ppoſita ꝯfert iponaṯ aūt cū aceto acerimo. ¶ Et di

Gentiana. xit Serap. gētiana bibita ēt ſuppoſita loco ꝯfert. Et ſubdit ego nō vidi medicinā meliorē in morſib⁹ ca- nis rabidi q̄n datur de ea. ʒ. j. q̄libȝ die trita ⁊ cribel- lata cū. ʒ. j. myrre ⁊. ʒ. ij. pulueris cācroꝝ fluuialium aduſtoꝝ ⁊ hoc i prin. anteq̄ȝ timeat aquā. Et ſilr di- xit in ca. de cācris. ℞. gētiane ptes. v. olibani ptē. j. cineris cācroꝝ aduſtoꝝ q̄tū oia teraṯ ⁊ fiat puluis. ¶ Et Gal. dixit in ſuis ſecretis. ℞. cineris cācroꝝ aduſtoꝝ fluuialiū ptes. ix. gētiane ptes. v. thurꝭ par tē. j. fiat puluis ⁊ ſit doſis coclear. j magnū cū aq̄ fri gida a prin. egritudis ſi hr̄ infirm⁹ ſi vero poſtrem⁹ habeaṯ Doſ. ſint coclearia duo cū aq̄ etiā frida vſqȝ ad q̄ttuor dieꝭ. ¶ Et dicit Gal. ſemp ſupponaṯ hoc emplꝫ in loco vlceris. ℞. aceti. ʒ. xx. oppoponacis. ʒ. iij. picis li. j. eſt. n. mirabile ⁊ nullus mortu⁹ eſt qui

Modus cancros aduredi hoc regie vſus eſt i mō aūt adurēdi cācri ſicut ſunt locus: ſumanṯ cācri fluuiales ſole exn̄te in leone in eſtate ⁊ luna iā hn̄te noctes. 18. Et dixit Raſ. luna exn̄te i ariete neqȝ ſumāṯ marini: q: nō ſunt vtiles ⁊ ponanṯ vſui i olla ex ere rubeo facta ⁊ adurāṯ in ea donec fiāt cinis ⁊ teraṯ leuiter ⁊ Gal. cañ. hoꝝ ing- rēs in. 12. li. dixit hos ſmones. Hoꝝ aūt oiuȝ doctor nr̄ pellops dicere cās volēs ꝯuenięter ait cācrū aq̄- tile aial eſſe ac ꝯtradicere morſis a rabido cane qb⁹ mot⁹ eſt ſe occupatus a rabioſiſſima paſſione q̄obrē

⁊ metuunt

In morſu canis rabidi

⁊ metuunt aquã cãcros vero fluuiales nõ marinos ꝯuenire dicebat eo ꝙ ꝑpter admixtionẽ ſalis aialia marina ſiccatiſſima etiã nõ ſeruauerũt diligere ꝯtra rietatẽ q̃ ad rabiẽ ⁊ dicente ſibi cur ⁊ igiť oia aialia degẽtia in aq̃ potabili ꝯferũt ſicut ⁊ cãcri: ait qꝛ ſiľ ꝑparationẽ cãcris recipere nequerũt: his ⁊ .n. aduſtis cinis exiccatus effectus ꝯſumit ⁊ diſſipat inſiľ virtus mordentiũ hec qdẽ ꝓferebat pellops ꝓmittens ⁊ oñdens ſe ſcire vniuerſoꝝ cãs. Ego aũt mihi perſuaderẽ in primis me ſciř certiſſime nõ accepto perſuadere ꝓximis nec pellopis ſermonẽ vt veꝝ acceptaui crebras ꝯditiones hñtez imo cãcros quoqꝫ reos iuxta ꝓprietatez totius ſube ꝓdeſſe eo ꝙ cã nemo vſoꝝ eis fuerit mortu⁹ ⁊ hec eſt cõfirmãda ſcia. Et nos ſumus experti ꝯtra morſuz canis rabidi radicẽ gẽtiane q̃ſi vt dictũ eſt oi mane ſumať ex ea.ʒ.j. myrrhe.ʒ.j.pulueris cãcroꝝ fluuia.ʒ.ij.cum vino.

¶ Cap.3. De punctura ſcorpionis.

Laudauerunt antiq tractãtes de pũctura ſcorpionis florẽ ⁊ ſemẽ affodilloꝝ cũ rob bibita ⁊ dixerũt ꝯferre iuuamẽto magno. ¶ Siľr quoqꝫ dixerunt detur in potu radix cologntide vſqꝫ ad.ʒ.j. eſt in hoc caſu mira medicina: ⁊ ſiľr etiã trita poſita ſup loco. ¶ Ego ãt dico ꝙ ſtercus aſini comedẽtis ſenũ ꝙ ſit ſiccũ mixtũ cũ vino ⁊ bibitũ ꝯfert valde corpib⁹ ruſticoꝝ. ¶ Et dixerũt ꝙ ſemẽ lapatij agreſtis maximũ ſit remediũ: ita ꝙ ẽt ſi bibať: punctura nõ nocet. ¶ Et abſinthiũ mirabile eſt in hoc caſu. ¶ Et kirãdus dixit ſiqs a ſcorpione pcuſſus fuerit ⁊ dixerit i auricula aſini qm̃ ſcorpio me pcuſſit ſanabiť: ⁊ aſin⁹ morieť. ¶ Et dixit ꝙ cerebrũ galline cũ vino bibitũ ſanat morſos a ſcorpione. ¶ Et dixit ꝙ lũbrici terre ſuppoſiti morſui ſanãt. ¶ Et dixit cancri flu. cocti ⁊ bibiti cũ lacte caprino ſanãt ⁊ ſiľr aranee. Et Raſ. dixit muſtella ſuppoſita ꝯfert nimiuz.

Affodillus.
Radix coloquintide.
Succ⁹ aſini.
Lapatiũ agreſte.
Abſinthium.
Remediũ ſuperſtitioſum.
Cerebruz galline.
Lũbrici terre
Cancri flu.
Muſtella.

fugat² ... ex suffumigatione sulphuris et alleo(?) ... linitur ... ex altera aut ... non appropinquat

¶ Et dixit ꝙ cancri ſiue fluuiales ſint ſiue marini valde ꝯferũt cocti ꝛ bibiti cuꝫ albedarungi morſui ſcorpionis. Eſt aũt albedarungi ſpẽs baſilici hñtis florẽ rub. q̃ approximata ſcorpioni illum interficit.

Serapinum. ¶ Serapinũ aũt approprietate ꝯfert pũcture eius.

Ameos. ¶ Si aũt decoctio ameos ſup loco ponaꝛ ſtatiꝫ tollit dolorẽ.

Andacocha. ¶ Idem aũt facit decoctio andacoche ꝛ eſt trifoliũ ꝛ maxime decoctio ſeis eius: nã ſtatiꝫ tollit dolorẽ. Et Aui. dicit ꝙ ſi ſup mẽbro ſano fundãtur dolorez facerẽt ꝛ mordicationẽ.

Semen citri. ¶ Cõfert aũt ꝛ ſemẽ citri bibituꝫ cũ vino ſubtili aut in loco linitũ.

maiorana ꝛc. ¶ Emplr̃m quoqꝫ factũ ex aceto ꝛ maiorana ꝯfert.

Cartamus ꝛ quid ſit. ¶ Et dixerũt ꝺ cartamo ꝙ folia ꝛ fruct⁹ cartami ſilueſtris teneanꝛ in ore ꝛ donec aderũt dolor nõ erit ꝛ cũ abijcienꝛ reuerteꝛ. Eſt aũt cartamus crocus ortulanus cuius flore tingiꝛ ſyricum.

Tapſia. ¶ Erradicat aũt morſuꝫ eius tapſia cuꝫ aceto ſuplinita.

Lac ficus. ¶ Cõfert ẽt lac ficus vulneri ſuperinũctũ.

Mus. ¶ Et dixerũt ꝙ mus domeſtic⁹ ſciſus ſuppoſitus eſt tyriaca ei⁹. Et Gale. dixit ꝯfert illi. Et Raſ. dixit ſedat dolorẽ.

Scorpio. ¶ Et dixit teratur idẽ ſcorpio ꝛ ſuperponaꝛ loco: ſanat.

¶ Capitulum. 4. De morſu ſerpentis.

Lãc ficus ſil. Ad morſuꝫ aũt ſerpẽtũ multũ dicũt ꝯferre lac ficus ſilueſtris ſuplinitũ ꝛ nõ ſolũ in hoc: ſed ẽt in pũctura oiuꝫ ꝟmiuꝫ venenoſoꝝ. Idẽ aũt facit ꝛ ſucc⁹ extremitatuꝫ ei⁹ viridiũ qñ in vere colligiꝛ ꝛ exiccaꝛ ꝛ vſui reſerueꝛ.

Dens hois mortui. ¶ Dentes quoqꝫ hois mortui triti aut vſti ꝛ ſuperpoſiti ꝯferũt.

Semen agni caſti. ¶ Si ẽt ſeminis agni caſti vſqꝫ ad. ʒ. j. bibaꝛ ꝯfert.

Cinis vinacie ¶ Et cinis ẽt vinacie eſt tyriaca eius.

Pellis recẽs cap ꝛ ſtercus ¶ Si ponaꝛ recens pellis capre ſuper loco attrahit ad ſe venenũ. ¶ Et ꝯfert ſilr̃ ſtercus eius cũ aceto coctũ ꝛ bibitũ. ¶ Si etiã locus liniaꝛ cũ butyro aut cũ pice cõfert.

Serpens. ¶ Et dicunt ſcindaꝛ ipſe ſerpens ꝛ ſuperponaꝛ loco ſedat dolorẽ.

Cerebꝝ galli. ¶ Et dixit kirãdus ꝙ cerebrũ galli cũ cõdi

to bibitum moꝛſuz ſerpẽtis adiuuat. ¶ Et dixit ꝙ ſan. anatis calidus aut ſiccus cũ vino bibitus eos q ab et hidua aẜ et hiduo ſunt moꝛſi ſanat. Sit aũt pa/ludeſtris anas ſi eſt poſſibile. ¶ Et dixit Raſ. vir/ga cerui deſiccata vz omni patiẽti moꝛſum viperaꝝ ſi ei detur. Et dicũt etiã ꝙ ſi ſuperfundaẜ loco dicto tariſilon. i. andacoche ſiue trifolij ſtatim doloꝛẽ tol/lit. Si aũt ſuper mẽbꝛo ſano effunderetẜ idez faceret ret ꝙ moꝛſus ſerpẽtis. ¶ Et dixerunt etiã ꝙ lactu ca aſini emplẜata ⁊ bibita multũ ꝯfert. ¶ Aleũ etiaz bibitũ. cum vino cõfert. ¶ Et Gal. dixit ꝙ ſaphy/rus applicatus loco moꝛſus: confert.

San. anatis. Uirga ceruĩ. Tariſilon ⁊ ẽ filiꝰ añ patrẽ. Lactuca aſini. Aleum. Saphirus.

¶ Capl̃m. 5. De oibus alijs moꝛſibus ⁊ ſimilibus.

Nos dicemus cõpendioſitatẽ amãtes de alijs moꝛſibus bꝛeuiter ⁊ dico ſm antiquoꝝ mãda ta ꝙ ad moꝛſuz hois emplẜetẜ locus cũ folijs agni ca ſti: ⁊ hoc idẽ cõfert moꝛſui canis. ¶ Stercus hois emplẜatũ ſuper loco moꝛſuz ẽt hois ſanat. ¶ Ec ſiliẜr cepe ſal mel trita per diẽ ⁊ noctẽ impoſita ⁊ demuz vnguẽtũ nigrũ qđ ſcribitẜ in hoc ca. ſupponaẜ ꝯfert ⁊ hoc idẽ moꝛſibus canis nõ rabidi. Contingit fre/quẽter hoiez rabiẽ incurrere ⁊ maxime. qñ eſt moꝛ/ſus a cane rabido ⁊ nõ ſanabitẜ. Si ergo tũc aliũ mo moꝛderet curetẜ ille moꝛſus curatione moꝛſus canis rabidi. ¶ Ad moꝛſuz ſymie expimẽto didici ꝙ fabe maſticate ſubito ꝯferũt ⁊ ſiliẜr ad moꝛſũ gatte. ¶ Ad moꝛſuz muſtelle ruta comeſta bibito vino poſt ipaz eſt tyriaca. ¶ Cõfert aũt eiſdẽ emplẜm factũ ex ficu bus ⁊ oꝛobo loco moꝛſus ſuppoſitũ. ¶ Et Raſ. di/xit ꝙ ꝯfert emplẜm factũ ex aleis ⁊ folijs ficꝰ tritis ⁊ cimio. Et dixit Gal. ꝙ ipſa ſibijpſi ẽ tyriaca. ¶ Ad moꝛſuz lupi: bibantẜ gẽtiane. ʒ. ij. aut bibaẜ ex deco/ctiõe calamẽti mõtani. Et hic dixit Amech ꝙ q vn gitẜ ſepo renũ: leonis vel lepoꝛis nõ timet ire iter lu/pos nec accedẽt ad eũ. Idẽ dñt de ſtercoꝛe vtriuſqꝫ.

¶ Ad moꝛſũ hominis. Agnꝰ caſtus. Stercꝰ hois. ¶ Ad moꝛſũ ſymie ⁊ gatte. Faba maſti. ¶ Ad moꝛſũ muſtelle. Rutha. ¶ Ad moꝛſũ lupi. Gentiana. Calamentuz mon.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0245-1

¶ Ad morſū lacerte.
¶ Ad morſum lacerte ipſa cuz vrina bibita ſibi ipſi
eſt tyriaca.
¶ Ad morſū apū ꝛ veſpaꝝ
¶ Ad morſuz apū ꝛ veſpaꝝ ſtercus bo/
Sterc⁹ bouis
uis approprietate ꝯfert totius ſubſtantie. ¶ Ad idē
Serpillum.
aūt ſumat ſerpilli auī.cū ſechiniabi.i.ſiru.acetoſo ꝛ
Sterc⁹ capre
ꝯfert etiā ſupemplaſtū. ¶ Stercus ēt capre appro/
prietate attrahit ad ſe venenū. ¶ Et kirādus dixit
Sterc⁹ canis
ſtercus canis cū oleo mixtū eis ꝯfert. ¶ Et nos ex
Semē mal.
perti ſumus ꝙ ſem̄ malue qn̄ cū vino ꝛ aq̄ coquit ꝛ
¶ Ad morſū rutelle.
modico aceti ꝛ ex illa decoctiōe bibit ſanat. ¶ Ad
morſuz rutelle teneat locus i aq̄ cal'a donec dolor ſe
det poſtea ſumant in potu nigelle.ʒ.ij.ꝛ emplet lo/
cus cū cinere ligni ficus calce ꝛ flore ſalis mixtis cū
aq̄ cal'a aut bibat ſepe ꝛ liniat ex lixiuio facto ex ci/
nere ficulnee dicto ſupra cap.de cōgelatione lactis ꝛ
ſanguinis in ſtō.aut bibat ex ſucco folioꝝ mori.ʒ.j.
¶ Ad morſū aranee.
ſ. ¶ Ad morſuz aranee peſſime ēt valent cācri flu/
Cancri flu.
uia.cocti ꝛ bibiti cū lacte. Et Raſ.dixit cū lacte aſi/
Cerebrū gal line.
ne. Et dixit ꝙ cerebrū galline bibitū vz cōtra mor/
ſuz araneaꝝ ꝛ ſiliuz. ¶ Ad morſuz formicaꝝ volan
¶ Ad morſū formice volā.
tiū lēticula aq̄ ſtagni cū aceto ſuperponat ꝛ vlr fri/
gidiſſima mox poſt hec fiat fricatio cū muſcis vz ēt
hoc vltimū pūcture veſpaꝝ: ſed ad aliaꝝ formicaꝝ
morſuz fricet locus cū oleo ꝛ cinere aut ſuget locus
¶ Ad pſora tiōes vnguiū aialium.
donec dentes egrediant ꝛ eiſdez ſupponat emplm:
vz ēt hoc ꝛ veſperib⁹ ꝛ apib⁹. ¶ Ad oēs pſoratiōes
q̄ fiunt ab vnguib⁹ auiū: ſupponat cera pix ſepū ꝛ
¶ Ad morſū cancri pulli vpupe.
galbanū mixta more vnguēti ꝛ vocat vnguētū ni/
grū ¶ Ad morſuz cācri decolent pulli vpupe ꝛ in/
¶ Ad morſū draconis ma rini.
fundant ꝛ fiat ex eis ſup loco emplz. ¶ Ad morſuz
draconis marini ꝛ teſtudinis ſulfur mixtū cū vrina
hois vel ſputo vel oleo veteri ꝛ cuz cera ē perutile.
Et ego in pūctura alioꝝ piſciū marinoꝝ venenoſa
cū ſputo miſcui ꝛ inueni mirabile. ¶ Et ſilr dico
Auelāna.
expimēto ꝙ i talibus puncturis auelana maſticata
ſuppoſita eſt vtilima ꝑcipue i punctura aranee ma/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0246-6
DFG

rine. ¶ Cōfert etiā eiſdē lac piſcis q dr̄ calamarius ſuperpoſitu3 loco ⁊ eſt piſcis marinus de genere ſepiū. ¶ Ad talia etia3 eſt remediū draco. mari. dixit kirandus ſibiipſi ipſe impoſitus eſt tyriaca.

Lac piſcis calamarij.

¶ Cap. 6. De fuga oiu3 aialiu3 venenoſoꝝ.

ET qꝛ vr̄a regrit potētia diuerſitates locoꝝ pergrere in quib⁹ forte pn̄t multa aialia venenoſa ꝯuerſari vt nullū nobis appropiq̄ri poſſit. ſ3 fugiāt ſcribā i hoc cap. vl̄r q̄ ſunt illa q̄ oia aialia fugāt venenoſa. ¶ Cōcordāt āt oēs ꝙ ſi cepe ſqlle itegrū ſuſpēdat̄ ſup limen hoſtij: oia aialia venenoſa ð domo fugiūt. imo ēt dixit ꝙ ſi ſupliget̄ ſatis fugat ſuo odore oēs ꝟmes q rodūt ſaccos. ¶ Idē ēt accidit ſi rami agni caſti ſup domū ⁊ ſup lectū ſternāt̄. ¶ Suffumigatio ēt fcā cū iunipo oia aialia fugat. ¶ Origanū ēt p domū ⁊ ſtratū oia illa fugat. ¶ Idē aūt ⁊ pulegiū ⁊ maxie montanū ⁊ ſternitū ⁊ ſuffumigatū i domo. ¶ Sil̄r aūt eſt ð abrotano ⁊ eodē modo ſternitū ⁊ ſuffumigatū. ¶ Suffumigatio ēt cū naſturtio illa de domo expellit. ¶ Et dixit Raſ ꝙ ſi ſuffumiget̄ dom⁹ cū pulmone aſini fugiūt ab ea vermes. Docet ēt i nr̄a curia nobili atq3 magna tenere grues atq3 ciconias ⁊ pauo. ⁊ alia aialia aq̄tica quoꝝ ē nā talia aialia cape. Et ſil̄r gattos ⁊ furones ⁊ ceruos quos ꝑprie ꝑpria ſui natura fugiunt aialia iſta.

Squilla. — Vide Leonē baptiſta de re edificatoria nono fine

Agn⁹ caſtus.
Iuniperus.
Origanu3.
Pulegiu3.
Abrotanum
Naſturtium.
Pul. aſini.

¶ Capitulum ſeptimum. De fugandis animalib⁹ venenoſis in ſpeciali.

SIcut in generali dixim⁹ q̄ ſunt illa q̄ fugāt aialia venenoſa: ſic op3 in ſpāli ſcire illa q̄ ipſa fugāt ¶ Dico ergo ꝙ ſuffumigiū factū in domo cu3 cornu cerui aut capre vngulis aut capillis humanis aut cū ſulfure aut ēt cū olibano ſolo fugat ſerpētes. ¶ Ide3 facit ſuffumigiū picis: bdelij: ⁊ ſerapini: ⁊ fumus ēt de lignis granatoꝝ ipſos ⁊ plurima alioꝝ expellit. ¶ Ide3 ſulfur ⁊ vngula aſini ⁊ galbanum

Suffumigia.

Vide Leonē baptiſta de re edificatoria nono fi.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0247-2

Nym dy geyes kal zu kerczen stal auff di wisch ist gifft so lesther sich dy liecht

ſuffumigata faciunt. ¶ Et dixit Amech ſi ſuffumi-
ges domū aut curiaꝫ cū pulmone aſini mūdas eam
ab oī ſerpēte ⁊ ſcorpione. Et Raſ. dixit ꝙ ſerpētes
fugiūt odorem cornu cerui. Et ſi diſſoluat̄ ſal armo
niacū cū aq̄ ⁊ deinde irorēt domus valde appropin
quāt ſerpētes. Et ſi de ea in cauernis eoꝝ proĳciat̄
¶ Ad mures effugandos. moriunt̄. ¶ Mures āt interficiunt̄ ſi cū farina vel
alio cibo delectabili eis det̄ argētū viuū mortificatū
aut ēt plūbuꝫ vſtū vel ſquama ferri vel gallia vl' ele
borus niger vel realgar. Et ſi ſuffumiget̄ domus cū
attramēto fugiūt oēs. ¶ Et dixit Amech ꝙ ſuffu-
Vngula muli ſiniſtra. miget̄ cū vngula muli aut aſini ſiniſtra oēs fugiūt ⁊ ſi
cipiat̄ ⁊ excoriet̄ facies ei⁹ ⁊ ſinat̄ abire oēs d̄ domo
¶ Ad ſcorpiones. fugiūt. ¶ Scorpiōes fugāt ſi plures ex eis capiant̄
⁊ dom⁹ ſuffumiget̄ ex eis ⁊ oēs fere ꝯmes fugiūt ex
ſuffumigio ex ipſis ꝓprĳs ⁊ moriunt̄ ſicut dix. Raſ.
Aſſa. ¶ Aſſa ēt diſſoluta in aq̄ ⁊ irorata p̄ domū nō ſinit
ipſos appropinquare ad loca q̄ irorata fuerunt. Et
dixit ſi ex aſſa vl' alchitrā linias eoꝝ foramia nō egre
Sepū leonis dient̄ vlteri⁹. ¶ Et di. Raſ. ꝙ ſepū leonis ſuffumi
gatū vl' i loco retētū lupos fugat. Et ſi hō eo vngat̄
mixto cū alĳs vt eoꝝ ſapor exuberet nō appropin-
quant ſibi lupi nec alia rapatia nec ēt domui ex hoc
¶ Ad pulices inūcte. ¶ Pulices fugant̄ ſi coquāt̄ tribuli marini
Tribuli mari ⁊ ex eoꝝ decoctōe dom⁹ ſpargat̄. ¶ Idem aūt opat̄
Oleander. decoccio oleādri: nam eos fugat ⁊ interficit. ¶ Idē
Xilocarata. etiā efficit decoctio xilocarate p̄ domū ſparſa. ¶ Et
Corium vrſi. kirandus dicit ꝙ coriuꝫ vrſi fugat pulices a loco in
quo ē poſitū. ¶ Et ēt dixit ſigs ponit i pauimento
Lāpira ⁊ gd ſi. dom⁹ vbi ſunt pulices lampirā fugiēt. Eſt aūt lam-
pira vermiculus volans q̄ſi ſimilis muſce lucēs de
nocte in eſtate. ¶ Et ſcriptū eſt in ſcientia iſta ꝙ ſi
Sang. hirci ⁊ ericĳ. fouee fiant in medio domus ⁊ ipleant̄ ſanguie ericĳ
vel hirci oēs pulices currūt ad locū illū ⁊ ſi'r inun
gat̄ baculus ex dicto ſanguie ⁊ ponat̄ in medio loca-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0248-8

nd ... pulvis semen coriandri ... i aq̃ et ...

mere oẽs aſcendũt ſup illo baculo ⁊ eſt Raſ. Qui/dã dicũt ꝙ idem facit pinguedo erity cocti vel ſalſi baculo illinita. ℂ Et ẽt dixit Raſ. ꝙ ſi dealbet do/mus vel curia cũ calce mixto cũ cõdiſi vel opio nõ ingredient muſce. ℂ Et ẽt dixit ſi i domo dẽtes ca nini lupi ⁊ cauda eius ſint ſepulta nõ intrabunt i ea muſce. ℂ Cimices fugant cũ fumigio facto ex nu/ce cipſſi. Idẽ aũt facit ſuffumigatio facta cũ ſtercore bouis. ℂ Et fugat ẽt cimices ⁊ ſcarabeos ſuffumi/giũ factũ ex attramẽto vel nigella. Et ſi corp⁹ ex eis inungat nõ nocet morſus ſui. ℂ Et dixit Amech ſtelio nõ igredit demũ i q̃ ẽ zafranũ nec i loco i quo eſt colognti da. ℂ Et dixit Raſ. ſi pilus equi liget ad oſtiuz nõ igrediunt culices quãdiu ligatus erit. ℂ Et ſi locus ſuffumiget cũ cornu cerui ⁊ vngui/bus cap̃ fugiũt ab illo loco culices. ℂ Muſce fugã tur ex odore arſenici citrini: imo ꝑz Amech ſi diſſol/uat i lacte nõ cadet ſup eo muſca qn moriat. ℂ Et ſuffumigiũ factuz ex olibano eas neccat. ℂ Et ſi ele borus niger i aq̃ coquat ⁊ ſpargat domus interficit illas. ℂ Formice fugant ex alchitrã ⁊ ſulfure ⁊ aſſa: imo ⁊ odor ſulfuris perimit oẽs q̃ illum recipiunt. ℂ Si colognti da miſcet ⁊ ſi aliqd ex eis i foramini bus eorum mittatur morientur. Et ſi ex eis linian/tur eorum foramina nõ egredientur inde. ℂ Et di/xit Amech ſi ex ſtercore vace cum aceto liniatur lo/cus aliquis formice non aſcendent. ℂ Et Raſis di xit ſi veſpertilio ponitur ſuper oſtio formicarum nõ egredientur formice. Idem facit cor eius.

ℂ Et dixit ꝙ qñ caules ⁊ aſſa fetida ꝓijciunt i eoꝝ foramine peunt. ℂ Et dixit ſi iungat radix arboris felle bouino nõ accedẽt ad eaz formice. ℂ Et ſi mẽ ſtruata circũdet area nõ itrabũt formice area. ℂ Et dixit ꝙ formice peunt ex odore eaꝝ ꝯbuſtaꝝ. ℂ Lo cuſte ẽt fugant de sachis vbi timent ne illa diſtruãt

Dens canin⁹ ⁊ cauda lupi.
ℂ Ad cimi/ces nux cipſſi
Sterc⁹ bouis
Nigella.
ℂ Ad ſtelio/nes.
zafranum.
Colognti da.
Pili equini.
Cornu ce. ⁊c.
ℂ Ad muſc. fugandas.
Arſenicum.
Olibanuz.
Elebor⁹ nig.
ℂ Ad formi cas.
Sulfur.
Alchitrã.
Aſſa.
Colognti da.
Sterc⁹ vace.
Veſpertilio ⁊ cor eius.
Caules.
Fel bouis.
Mẽſtruata.
Formice com buſte.
ℂ Ad locu/ſtas.

Eruca. Siliqua lupinorum. Locuste combuste.

ſi eruca ⁊ ſiliqua lupinoꝝ īfundant in aquā ⁊ p locuꝫ ſegetū vel p domum ſpargat. ¶ Et ſuffumigiū etiam factum ex altea ⁊ ſtercore bouis illa fugat. ¶ Et dixit Raſ. ꝙ fumus factus ex iſtis cōbuſtis per domum vel ſegetes illa fugat ⁊ necat.

¶ Sermo .5. De decoratiōe ⁊ ꝯtinet octo tractat⁹.

¶ Trac. 1. De pulcrificanda facie ⁊ cuti totius corporis. ⁊ eſt vnum capl'm.

ET primū qdē dicemus q̄ ſūnt illa q̄ faciē ⁊ cutē clarificant tā ſcripta p veteres q̄ꝫ p nos expta pulcherrima demū ꝓo ad oēꝫ ſedatiōnē tollendaꝫ veniem⁹ ⁊ dixerūt qdā ꝙ ad coloranū faciē multū facit yſop⁹ ⁊ maxie illinit⁹ cū cartamo ⁊ ita q̄cūqꝫ dnr de facie ⁊ de cute toti⁹ corpis intēdant ⁊ eodē mō approximata ſibi. ¶ Qđ ēt faciē mūdificat ⁊ maculas aufert ē inūctio facta cum ſinapi mixta cū melle ⁊ adipe aut cū melle ⁊ cera. ¶ Dilucidat aūt faciē caro mellōis vna cū ſemib⁹ tritis trita. ¶ Qñ ēt terit cū faria ordei vel ciceꝛ ⁊ i ſole ſiccat deide iteꝝ terit ⁊ cū ea facies lauat imo ⁊ cicer linitū ⁊ comeſtū bonū colorē efficit. ¶ Faciē etiā clarificat radix acori ⁊ ē gladiolus. ¶ Valde ēt colorē bonū facit vſus lactis ⁊ proprie cū zuc. ⁊ ꝓprie in mulieribus. ¶ Lotio ēt faciei facta ex decoctiōe lupinoꝝ coctoꝝ vſqꝫ ad eoꝝ diſſolutionē faciē albificat ⁊ oēꝫ maculā abſtergit a cute. ¶ Radix quoqꝫ liliȷ̄ mūdat faciē abluēdo ⁊ terſaꝫ redēdo: ⁊ remouet ꝯtractōes ⁊ rugas ei⁹. ¶ Et nos illas ſedam⁹ cū vnguēto nr̄o qđ ē. ℞. radicē liliȷ̄ olei de amigdalis amaris ⁊ cerā q̄ ſufficit fiat vnguētū. ¶ Et nos ponētes nr̄a expta dicim⁹: ſumat farine ſimulaginee farine ordei ciceris albi farine fabaꝝ amigdalaꝝ dul. dragagāti añ. ʒ. ij. radicū vitꝫ albe. ʒ. j. ſ. fiāt trociſci cū albu. oui cū. ergo vis vſuꝫ line vnū ex eis cū aq̄ ordei diſſolutū ſup faciē ⁊ dimi

Yſopus.

Caro mellōis

Cicer.

Radix acori.

Lac.

Lupini.

Radix liliȷ̄.

Vnguentum noſtrum.

te p duas horas poſtea ablue cũ aq̃ furfuris. claricat n. facies ꝛ abſtergit oĩs feditas cutis ꝛ fit color bonꝰ cũ ꝑmixtiõe rubedis. ℭ Exptũ aliđ quo dñe bene multũ vtũt ꝛ expti ſumꝰ mirabile: ꝑmutat. n. faciei pellẽ ꝛ reliquit aliã ꝑlucidiſſimã ꝛ aufert oẽz feditatez q̃ eſſet in cute ꝛ eſt. ℞. aq̃ tartari ꝑtes. iij. ſaponis liquidi nigri ꝑtẽ. j. argẽti viui ꝑtes. xx. bulliant ſimul in ciato ſuper prunas ꝛ cum bulliunt ſubito ponat ciatꝰ in aqua frigida: ita tñ ꝙ aqua nõ ingrediat: ſʒ ſolũ feruor extinguat: ꝛ iteꝝ bulliãt ꝛ extinguat vt priꝰ ꝛ hoc fiat nouies ex quo facies fortiter inũgat ꝛ multũ đ ipa ſupponat ꝛ teneat nouẽ diebꝰ ꝯtinuis ſup faciẽ ꝛ in balneo poſtea facto cuʒ facies bñ rubet ꝛ ꝑꝑ balneũ ſudet fricet ſuauiter valde liniẽs ſup faciẽ: h̄ ẽt vnguẽtuʒ extirpat callos. ℭ Aq̈ ãt tartari ſic fit. ℞. tartaꝝ ꝛ pone ſup prunas ꝛ ſine illũ ardere donec albeſcat poſtea accipe eũ ꝛ põe eũ in ſacculo pãni linei ꝛ pone i loco hũido ſicut penu ſub vaſis ꝛ ſuppone ciatũ vł ampulã ꝛ collige aquã hec. n. aq̃ ſola linita groſſas ſerpigines ſanat ſubito ꝛ facit capillos flauos ꝛ faciẽ lucidã. Qđ ſi h̄ ꝓdictũ ſequat vſus hmõi alteriꝰ vnguẽti erit effectꝰ mirabilis ꝛ eſt. ℞. anguillã ꝛ euiſcera ꝛ laua bñ ꝛ icide illaʒ ꝛ laua deinde ꝯſtrue paſtellũ vnuʒ hoc mõ pone petiaʒ lineaʒ mundã magnam ſup cruſtam inferiorem deinde pone ſoliuʒ vnum ꝛ vnum ceruſe bene cocte ꝛ ſolium vnũ medulle vituli ꝛ ſic gradatiʒ reple paſtelluʒ deinde reuolue petiaʒ ſuper gradu ſuperiori ꝛ claude paſtellũ cũ ſuperiori cruſta poſt pone in furno donec ſit cocta: tunc. ℞. paſtellum ꝛ diſcooperi eũ ꝛ eleua totũ qđ eſt in paſtello ſurſuʒ cuʒ petia que cõtinet totũ eleuata prius cruſta ſuꝑiori ꝛ collige per ſe ſubtile qđ per ſe egredit poſtea exprime manibus ꝛ collige qđ ꝑ ſe egredit ꝛ feces ꝑ ſe recũde. Ex primo quidẽ ꝑꝑ ſui ſubtilitatẽ põt ſuꝑ

Modꝰ aq̃ tartari conficiendi.

faciē poni de die ſed de nocte ponat qđ eſt mediū qꝛ
expſſione eſt groſſius. hoc itaqꝫ vnguētū ſiue cū ꝑ
uiſione pꝛimi ſiue nō: faciē dilucidat ꝛ oēs feditates
cutis tollit: feces aūt ſupinūcte ſciſuras q̄ fiunt i pe
Aqua expta. dibus ꝛ manibus ꝛ facie ſanant. ¶ Aqua mirabilis
cui eſt iſiſteñ. mire. n. dilucidat faciē. ℞. argēti viui
ʒ. j. imponat argentū viuū i ouo: paruo i ipſo facto
foꝛamine poſtea obſtruat foꝛamen ꝛ ponat in olla ꝛ
ferueat vſqꝫ ad pfectionē decoctionis oui ꝛ indura/
tionē deinde tollat argentū ex ouo ꝛ miſce cū alio i
paraſide vitreata i q̄ nulla ſit macula ꝛ agitet quaqꝫ
die in ſole pluribus hoꝛis cū baculo mundo. ꝛ qñqꝫ
cū digitis valde modicū aq̄ ſupaſpgat ꝛ hoc fiat do
nec totū manifeſte albeſcat ꝛ qñqꝫ p mēſez ſtat añq̄ꝫ
ad hunc terminū perueniat tunc vltimo teratur ꝛ
ponat i ampulla vitrea plena aq̄ ſublimatiōis floꝝ
nenufaris albi q ſunt vt liliȷ albi: ꝛ ſi hoc nō habet
tollat aqua liliȷ domeſtici aut ēt aqua cōis: ſed pꝛia
eſt perfectioꝛ: ſcđa autē quātū vltima totū ergo fiet
ſicut lac ex hac mirabilr poſt ablutionē faciei cōem
ꝛ exiccationē facies ſubtiliter liniat: ꝛ ſufficit qñqꝫ
vna linitio pluribus diebus. ¶ Aliud expertū leue
pulcherrimū. ℞. radicē ſerpentarie ꝛ eā per fruſta
minuta diuide ꝛ exicca eam in ſole poſtea pulueriza
eam ꝛ cribꝛa per pānum ſtrictum poſtea confice eaꝫ
cum aqua roſ. ꝛ ſine ipſum bene ſiccari in ſole dein/
de iterum teratur ꝛ addat ei quātum eſt tertia pars
eius ex ceruſa: ꝛ iteruꝫ cum aqua roſa. incoꝛpoꝛetur
ꝛ exiccetur ꝛ teratur hoc itaqꝫ puluere facies linia/
tur cum aqua roſa. vel aliquo alio liquoꝛe perluen/
dam ꝛ lucidam eniꝫ faciem ꝛ pānum ꝛ alias macu/
las remouet. ¶ Aliud. ℞. litargiriȷ aurei pulueri/
zati lib. j. ꝛ coq̄ i lib. ij. aceti albi clari vſqꝫ ad cōſum
ptionē medietatis poſtea cola ꝛ vſui reſerua in vaſe
vitreo. Item. ℞. litargiriȷ aurei pulueriȝati ſaliſgē/

me aū.lib.j.aque pluuialis clare lib.ij. coque ⁊ cola vt ſupra ⁊ ſerua:cuꝫ ergo operari volueris. ℞.prime partes.ij.ſecunde partem vnam cōmiſce ⁊ vtere ſicut alijs hoc idem reperi in margine.

¶ Tractatus ſcōs quinti ſermonis. De remotione ois feditatis a cute ⁊ continet tria capitula.

¶ Capituluꝫ primū vniuerſale. De remotione ois feditatis a cute ⁊ facie ⁊ de ſudoribus.

MUlta ſunt dicta i capitulo ꝓcedenti q̄ tanq̄ꝫ vtilia hic poſſunt adduci ſicut ⁊ hic multa dicent̄ q̄ poſſunt adaptari ad illō. ¶ Dicamus igit̄ ꝙ Gale.dixit ꝙ omnes exflorationes cutis ſuccus ciclaminis delet illinit⁹.

Succus ciclaminis.

¶ Ad oēꝫ etiā maculā corporis ⁊ bothor cōfert lupinus ⁊ maxime eius decoctio.facta vſqꝫ ad diſſolutionē ſubſtātie ⁊ ſil̄r cocti cū nuce cipreſſi ⁊ aceto ⁊ emplaſtrati. ¶ Cōfert etiā illinitio facta cū gūmi ruthe agreſtis:ſed vltra horā nō dimittat̄ ſup locū.

Lupinus.

Gūma ruthe agreſtis.

¶ Oēm etiā maluꝫ colorē in cute exiſtentē ſiue pp egritudinem ſiue pp apoſtemata ſiue pp aliam cām comeſtio ficuū acerbaꝝ rectificat. Et ſimil̄r linitio facta cum eis. Cōfert etiam ⁊ ſpeciebus eoꝝ.⁊ morpheam. ¶ Ad omnem impetiginem proprie cōfert ſperma hois ſupinūctū. ¶ Et dixit Raſis.ſi ponat̄ fel galline ſup maculas factas in corpe aufert illas. ¶ Et ſil̄r cepe tritū miſceat̄ cū ſepo galline dlet maculas rubeas. ¶ Et ꝙ ſanguis gallinaꝝ nigraꝝ aufert maculas fetidas. ¶ Ois ēt macula corpis cū eleboro nigro ſolo vl̄ mixto cū olibano pice liqda cera oleo de citro ⁊ aceto delebit̄. ¶ Eaſdem aūt oēs factas maxie pp ſudorē i balneo:radix lapatij trita cū aceto ⁊ alumie liqdo mire tollit maculas. ¶ Etiā oēs tollit granū been ſupfricatū eis. ¶ Qō aūt oēs maculas tollis ēt ſine vlceratiōe q̄ fiat in cute:eſt radix mādragore qn̄ ex ea macula fricatur i ſole.v.vel

Ficus acerbe

Spma hois.

Fel galline.

Cepe.

Sang.galline nigre.

Eleborus niger.

Radix lapatij.

Granū been

Radix mandragore.

Semen naſturtij. vj.diebus. Idē aūt operatꝛ ⁊ lac eius. ¶ Semē etiā
naſturtij cū melle inunctū oēm maculam abſtergit.
Lac titimali ¶ Idē facit lac titimali inunctū ſꝫ vlcerat. ¶ Qđ
ēt abſtergit corpꝰ ab oi macula ⁊ reddit bonū odo/
Terra i ſpica inuenta. rē eiꝰ eſt terra q̄ inueniꝛ in ſpica qñ cū ea fit ablutio
⁊ manuꝰ facit pulchꝛas ꝙ experti ſumus freq̄nter.
Sinapis ſil. ¶ Ad oēs ēt ſordes tollendas: ſinapis ſilueſtris eſt
empl'ꝫ bonū. ¶ Ad veſtigia aūt nigra q̄ fiūt in toto
Calamentuꝫ. corpore calamētū recēs coctū in vino ⁊ linitū delet.
Radix peonie. ¶ Ad eadē aūt etiā radix peonie abſtergit nigredi/
Aſpaltum. nē que fit a ſanguine ꝯgelato ſub cute. ¶ Aſpaltuꝫ
diſſolutū cū aceto ⁊ inunctū diſſoluēdo ſanguinem
tollit. ¶ Oēs ēt maculas ſanguis tollit linitio fcā
cū aceto ⁊ melle: veꝝ nimius vſus cicatrizat cuteꝫ.
Raffanus. ¶ Oēs liuores rafanus ſublimatus ⁊ ēt oēs macu
las totius corpis extraneas. ita ꝙ ēt morfeaꝫ nigrā.
Vitellum oui aſſatum. ¶ Etiā tollit pānū vitelū oui aſſatū ⁊ ſuppoſituꝫ ⁊
ꝓ talibus plura q̄ranꝛ ſuper cap. de liuorib' oculoꝝ.
¶ Fetoreꝫ etiā ſudoris tollit hoc. ℞. roſ. quas ros
Trociſ. nō tetigit auꝛ. l. ſpice auꝛ. vj. mirrhe auꝛ. vij. fiāt tro
ciſci ⁊ linianꝛ in balneo. ¶ Eundē aūt fetorē ⁊ etiā
Lappa. aſcelaꝝ ⁊ totiꝰ corporis: oēm fetorē tollit decoctio la
pe in vino ⁊ bibita ꝑ cām dictā ſup cap. de ꝓuoca/
Mirtus. tiōe vrine. ¶ Fetorē ēt aſcelaꝝ tollūt mirtus ſicca ⁊
Myrrha. ſupfricata cū vino. ¶ Idē ēt facit myrrha linita cū
vino ⁊ albumine. ¶ Et eiſdeꝫ ꝯfert qđ ſcribiꝛ q̄rto
Folia perſici. cap. huiꝰ tractatus. ¶ Et fetorē pſiloti tollunt folia
Vinum mirtinuꝫ ⁊ modus fiendi. perſici empl'ata. ¶ Ad ſupfluos aūt ſudores vinuꝫ
mirtinū mirifice ꝓdeſt qđ ſic fit. ℞. fol. ſumitatū ⁊
fructus mirti añ. ℳ. q̄ttuoꝛ ꝯtūdanꝛ ⁊ ponātur in
tribus modijs vini ⁊ bulliāt vſqꝫ ad cōſumptioneꝫ
vnius modij coleꝛ ⁊ vſui reſeruetꝛ. ſanat ⁊ hoc vinū
gingiuas laxas ⁊ ſanioſas aures. ¶ Oleū etiā mir/
Spica ro. tinū ſtringit illas ⁊ puluis ſpice romane ſuppulue/
rizatus. ¶ Et ego qdem nō dubito ꝙ vnguētū co

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0254-1
DFG

mitiſſe ſcriptū ſupra cap. de retētione mēſtruoꝝ qn̄ inungitur corpus eo: ſudores reſtringit imo inūctione facta per ſpinā. ¶ Et qdez nūc ponimus q̄dā experta ad ea q̄ ſunt ſupra. vt igitur oē veſtigiū abſtergatur a quocūq; loco corporis ſit ꝛ p̄cipue in corporibus duris tollatur ſuccus aut aq̄ decoctiōis racemoꝝ vitis ſilueſtris ferentis vuas ꝛ lauetur locus ex eo. ¶ Ut aūt ois feditas q̄ eſt in cute remoueatur etiaʒ a quacunq; cā ſit facta. ℞. radicis vitis albe orobū ꝛ fenugrecū coquātur in aqua vſq; ad diſſolutionem ſubſtantie ipſoꝝ ꝛ exinde locus lauetur. ¶ Sola aūt farina orobi cuʒ melle facta ſm̄ artē idem facit. — Expertum.

¶ Cap. 2. De impetiginibus ꝛ lentiginibus ꝛ puſtulis leproſis que ſunt in facie fetidis.

Loquemur ꝑ breuitatē de oib⁹ iſtis ſimul. Et Gal. dixit ꝙ lichin ꝛ ipetigo q̄ naſcitur ſup petras curat oēs ipetigines ſuplinita. ¶ Oēs aūt lichinas ꝛ impetigines gūmi pini agreſtis cū aceto illinitus optime curat ꝛ illas etiā pueroꝝ ꝛ maxime melle vel zucharo ſibi addito. ¶ Eaſdē aūt puerorū ſanat ſaliua ieiuni ꝛ maxie cū cāfora ſuperlinita. ¶ Eiſdē etiā multū ꝓfert ſupfluitas cere quā apes eijciunt de domicellis ſuis ꝛ inuenitur in eis ſuplinita. ¶ Succus quoq; tapſie cum olibano ꝛ cera eq̄li pōdere lentigines limpidat. ¶ Marchaſita ſubtiliter trita: ꝛ cū aceto ſuplinita appropriet ate illas abſtergit. ¶ Plene aūt oēʒ ipetiginē ꝛ lētiginē aufert ſorditiés q̄ repitur in ſemicupio balnei ſiue q̄ eſt i fundo vel pietib⁹ ſuplinita eis. ¶ Succ⁹ aūt ciclamis ꝛ ſemen ei⁹ ꝛ ſiccū ꝛ recēs maxime cū ſapa ipoſitus illas mūdificat. ¶ Sterc⁹ ēt turdi maxie comdētis riʒū illas abſtergit abſterſiōe forti: ꝛ ſimiliter ſtercus lacerti ꝛ ſtelliōis ꝛ locuſtaꝝ ſuplinita. ¶ Cōfert ēt linitio ſcā cum ſanguine leporis cal'o ſicut ab aiali accepimus. ¶ Granū ēt been ꝛ eleborus niger: ꝛ radix mādra/

Gūma pini agreſtis. — Saliua ieiuni. — Supfluitas cere. — Succ⁹ tapſie. — Sorditíes balnei. — Ciclamen. — Sterc⁹ turdi — San. leporis — Granū been. — Eleborus niger. — Mādragora

gore ſicut dcm̄ ē de eis i ca.p̄cedēti lētigines ꝛ ipeti
Stercꝰ colū/ gines abſtergūt. ¶ Et kirandꝰ dixit ꝙ ſtercꝰ colūbe
be. cū aceto illinitū lētigies ꝛ ipetigies abſtergit ꝛ ma/
culas faciei ſoluit. ¶ Oēs ēt lētigies ꝛ ipetigies tol
Radix yreos lit radix yreos ſola fricata vł mixta cū eleboro ꝯfert
Cinamomū. ēt ad pānū. ¶ Cinamomū lētiginoſis macuł ſuper
Radix dra/ poſitū ꝯfert ꝛ ēt pāno. ¶ Eaſdē āt tollit radix dra/
gontee. gōtee criſpe ſuplinita: ꝛ puto ꝙ ſit iarus. ¶ Tollit
Amigdale āt ꝛ lētigines ꝛ p̄dicta cōfricatio amigdale amare: ꝛ
amare. ſilr linitio facta eiꝰ decoctiōe eiꝰ ligni. ¶ Idē āt pōt
Adeps anat adeps pinguis anatis ꝛ adeps aſini ſuperinunctus.
ꝛ aſini. ¶ Litargiriū ēt maxie ablutū illis ꝯfert. ¶ Impe/
Litargiriuȝ. Lolium. tigines āt malas vlceratas ſcimꝰ ꝙ ſanat loliū ꝛ ſul/
Sulfur. fur ſił cū aceto trita ꝛ ſuplinita. ¶ Eaſdē ēt cū ſer/
Aqua tartari pūt mire tollit aq̈ tartari ſcripta.ʒ.ca.trac.pͥo hu/
ius ſermōis ſuplinita. ¶ Et expti ſumꝰ ēt vnguētū
factū cū cera rubea ꝛ cinabrio ꝛ oło roſ. ꝛ ſit ſolidū.
¶ Eaſdē aūt ſanat: ꝛ ēt lētigines ꝛ ipetigines: pa/
nis frumēti cū aq̈ ꝛ ſale qn̄ eo infunditur impetigo.
Radix rubee ¶ Si ēt tollātur radices rubee cū aceto ꝛ malaxen
tur tollūt ipetigines: ꝛ ēt morfeas albas: ꝛ breuiter
oēm fedū colorē exn̄tem in cute. ¶ Puſtulas ēt al/
bas q̄ apparēt in facie tollit empłm factū ex nitro ꝛ
ſemine lini ꝛ ficubus bn̄ cōmixtis ꝛ ſuppoſitis. Cō
fert ēt hoc pāno. ¶ Ad puſtulas āt leproſas q̄ appa
Exptū nrm. rēt i facie exptū pͥnū eſt vt ex tapſia bn̄ pulueriçata
miſceał cū butyro ꝛ exide facies iūgał vbi rubedo
eſt: inflabił tūc locꝰ: ꝛ tūc ſupponanł folia cauliū ꝛ
emanabit multa aq̈ ꝛ hoc pluribꝰ vicibꝰ fiat poſtea
locꝰ hoc vnguēto vngał. ℞. butyri: cāfore: boracis:
argēti viui ſublimati: euforbij: thuris albi: ſpice: gū
mi arab. ceruſe: dragagāti: armoniaci: ſarcocolle: alu
mis iameni: an̄. partē.j. coaguli lepoꝝ partē.ſ. terał
terēda: ꝛ i aq̈ roſa. madefiāt: poſtea accipe duo vitel
la oui par coagulata i aq̈ feruēti ꝛ cū eis p̄dicti pul

uerés bñ incorporenẽ ⁊ addaẽ iterū aliqd de argẽto viuo ſublimato i fine ſiẽ oia miſceãẽ ⁊ icorporenẽ de q̃ ſepiſſime facies laueẽ diſſoluto cũ aq̃ roſ. ¶ Unguẽtũ aliud primũ. ℞.olei de rafano:olei de vitellis ouorū:olei d̃ ſulfure al's ſurfure añ.ptẽ.j.olei de ſeie cotti ptes.ij.miſceãẽ ⁊ ad q̃tã.ʒ.oleorū ipõaẽ puluis oſſis ſepie.ʒ.iij.ſulfurꝫ viui.ʒ.j.ſ.Ego ꝓ̃o mirã experiẽtiã hẽo circa h̃ ⁊ poſt corpis mũdificationẽ aq̃ ſuppõaẽ hmõi.℞.aq̃ roſ.lib.j.aq̃ florū lilij celeſtꝫli.ſ.miſceãẽ poſtea.℞.ſulfu.viui.ʒ.j.cãfore põd.deñ.j.oſſis ſepie.ʒ.ſ.medulle vituli põd.deñ.ij.oia p ſe terãẽ ⁊ cũ aqs p̃dictis ſinguľr agitãdo miſce ⁊ oi die agitẽẽ in aq̃ ⁊ teneãẽ i ſole ⁊ q̃to plus teneẽ i ſole ⁊ agitaẽ tãto ẽ melior ⁊ inũgaẽ ex eo facies ſiue liniaẽ. ¶ Aliḋ ad idẽ.℞.ſulfuris viui.ʒ.j.litargirij ceruſe añ.ʒ.j.ſ.cãfore auř.j.aſſũgie porcie recẽtis ⁊ collate ʒ.ij.ſucci pomorū citoniorū.ʒ.j.terãẽ terẽda q̃libꝫ p ſe ⁊ fiat puluis ſubtiliſſimꝰ deĩde oia ſiẽ in mortario miſceãẽ ⁊ i vaſe vitreo ꝯſeruẽẽ ⁊ locꝰ vbi ſũt puſtule liniaẽ ex eis. ¶ De ſciſuris ãt aliqd dixĩmꝰ ſupra capito huiꝰ ꝭmõis. ¶ Et iterū dico ꝙ eis ꝯfert linitio cũ adipe gallie aut aſini. ¶ Et dixit ẽt Raſ. ꝙ adeps ẽt gallie faciẽ reddit lucidã. ¶ Et nõ dubito qn vnguẽtũ nr̃m ſcriptũ ſupra ad ſciſuras labiorū ſanat illas. Et adducãẽ ẽt q̃dã dicta ſupra de ſciſurꝫ pedũ ⁊ manuũ. ¶ Aq̃ mirabiľ i delẽdis lẽtiginibꝰ.℞.aluminis roche ſalis nitri añ.ʒ.j.terãẽ ſubtiliſſime ⁊ in eis tritis exprimaẽ p pãnuꝫ lineũ ſpiſſuꝫ argẽti viui ʒ.j.ſepe cũ piſtello miſcẽdo tũc pone in ampulla vitri colli lõgi ⁊ calefac fortiſſime ad ignẽ donec inceperit bullire tũc obtura fortiſſime colluꝫ ampule ⁊ pone totũ ſuper carbones ignitos ⁊ pmitte feruere donec feruor p ſe deſiſtat tunc ãmoue ab igne ⁊ ſine infrigidari tũc cũ modico aceto fortiſſimo ſupaſperge:⁊ iterū ſine ſup ignẽ ſiccari tunc frange ampulam

Aliud.

¶ Ad ſciſuras.

Adeps galline ⁊ aſini.

⁊ rade puluerez q in ea adheret tūc. ℞. ſucci celido
nie depurati ad ignē lib. 5. aceti fortiſſimi albi lib. 5.
bulliant ſil' cū puluerib⁹ tūc pone totū in ciato vno
⁊ ciatū vacuū ſub illo pone fruſtū filtri i liquore ita
ꝙ caput vnū ipſi⁹ ſtet in ciato vacuo. ⁊ ſine ſic diſtil
lari p filtrū qđ ergo diſtillatū fuerit colige ⁊ vſui re
ſerua. ¶ Additio.

¶ Ad remoueñ. lentigines ⁊ oēs ſordities de nouo
factas ⁊ defendit pelles a crepaturis. ℞. aquā que
exit de terbentina diſtillata per elābicū ⁊ laua faciez
eūdo dormitū inde faſſiet fa. cū pāno ſubtili in ma/
ne lauetur cum aqua furfuris tepida ⁊ vltimo laue
tur cum aqua roſata videbis mirabile.

¶ Cap. 3. De morphea ⁊ albaras pāno.

QUaſi iſta capl'a poterāt permiſceri cuz. n. eiſdē
auxilijs egeant differētibus ſm maiorē ⁊ mi/
norē virtutē ꝓpterea dē vno caplo fiat recurſus ad
aliud ſiue ad alia. Nūc ꝟo de pāno ſil' ⁊ morphea ⁊
Amilum. albaras dicam⁹. ¶ Et dixerūt ꝙ amilū loco ſuppo
Radix lilij. ſitum aufert pānū. ¶ Et dixit Gal. ꝙ radix lilij p/
Crocus ortulanus. prie ꝯfert. ¶ Et dixit ꝙ crocus ortulan⁹ mūdificat
pānū ⁊ morpheā. ¶ Et mel ⁊ ꝓprie qđ eſt antiquū
cū coſto mixtū tollit pānū. ¶ Et qdā etiā ſumpſe/
Radix vitis albe. runt aquā cū eo. ¶ Et dixit de radice vitis albe ꝙ
cocta cū olo pānū delet aut ſicut dictū eſt ſupra cir/
ca finē ſcđi capli hui⁹ ſermonis. ¶ Et dixit ēt ꝙ pā
nū ⁊ veſtigia cutis aufert linitio facta cū reubarba/
ro ⁊ aceto: ⁊ etiam purgatio facta ex eo. ¶ Et dixit
Aui. in pāno ⁊ in oibus maculis corpis ⁊ morpheis
ꝯfert purgatio facta cū roba. eius aūt potio eſt girat
al' kirat. xviij. cū vino dulci aut oximelle. ¶ Et qñ
de ea accipit pond. ʒ. ij. ⁊ terit ⁊ ponit in vino dulci
⁊ dimittit ſpacio quodā paruo ⁊ cogt illđ cū lenti/
Pinguedo ſerpentis. bus ⁊ ordeo ⁊ carne galline ⁊ ius illđ ſorbet ⁊ qñqz
addit ſcamonea. ¶ Fricatio ēt faciei cū pinguedine
ſerpētis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0258-4
DFG

ſerpētis recēti tollit pānū ꝛ veſtigia cutis. ¶ Et dixit Aui. Canabit ꝛ eſt caulis impialis abſtergit pannū ꝛ moꝛpheā ꝛ bꝫ ꝟtutē eſt magis iuuatiua ad ſoꝛditiē ꝛ comeſtū ꝛ emplr̄atū: nā tollit in paucis dieb⁹ ¶ Marchaſita ſubtil'r trita ꝛ cū aceto linita appꝛoprietate abſtergit albaras ꝛ moꝛpheā. ¶ Et dixerūt ꝙ margarite diſſol'te ꝛ fricate ſtatiꝫ albaras auferūt. Diſſoluunt̄ āt ſi i ſucco limonū ponūt̄ ꝛ ibi dimittūt̄: aut ēt pomoꝝ citrinoꝝ al' citonioꝝ. ¶ Cōfert ēt ꝛ abſtergit albaras ꝛ moꝛpheā cinis calcanei poꝛci aduſti donec fiat alb⁹ ſuplinit⁹. ¶ Cepe ēt ſi i aceto diſſoluat̄ ꝛ fricat̄ in ſole. Et ſil'r bulbus eā tollūt. ¶ Et dn̄t ꝙ linitio ſanguis lepoꝛꝫ cal'i ſicut ab aiali egredit̄ multū ꝓfert. ¶ Eradicāt āt albaras folia ꝛ ſtipites kebichengi. i. apij ranini ſupfricata. ¶ Radix ēt ſpētarie criſpe idē facit linita. Et ſil'r caro anatis aduſta ꝛ linita albaras tollit. ¶ Folia ēt cuiuſcūꝗ mezereon linita moꝛpheā tollūt: ꝛ ſil'r lētigines: ꝛ qn̄ꝗ cuꝫ eis miſcet̄ ſulfur. ¶ Folia ēt cipſſi moꝛpheā erradicāt. Et ſemē altee cū aceto fricatū i ſole idē facit. ¶ Ad moꝛpheā aūt albā ꝛ ꝓpe cū icipit ſi āt fricatio cū cinere radicū affodilloꝝ in ſole: ſꝫ pri⁹ i ſole bn̄ fricēt̄ cū pāno bn̄ aſpo ꝛ pōt liniri cū radice ſola. ¶ Eādē aūt albā tollit coꝛtex radicū capparoꝝ i aceto ifuſus ꝛ ſuplinit⁹. ¶ Idē āt facit rutha mixta cuꝫ nitro ꝛ ſupfricata. ¶ Caſſialignea linita ſup faciē aufert hūiditatē lacteā ꝗ qn̄ꝗ appet facie. ¶ Decoctio quā ſup̄ ſcripſim⁹ ex ſecretis Gal. moꝛpheā in coꝛpe ſparſaꝫ tollēs. ℞. triū mirabo. abſinthij: epithimi: ſeis ſticados: ſuchaa: bedeguar violarū: ſe. aniſi: ſe. feni. polipodij loti ꝛ excoꝛticati an̄. ℥. j. berberis: ſpodij: turbit: carnoſi: cartami: agarici: cētauree: camedreos: camepitheos oiuꝫ an̄. ℥. j. ſ. capilliue. fumiterre an̄. M. j tamaridi: ſebeſtē vel iuiube an̄. ℥. iij. ifundāt̄ medicie i. x. lib. aq̄ bulliētꝫ die ꝛ no/

Canabit. Marchaſita. Margarite. Cinis calcanei poꝛci. Cepe. Bulbus. Sā. lepoꝛis. Apiū raninū. Radix ſerpētarie. Caro anatis. Mezereon. Cipꝛeſſus. Semē altee. Cinis radicū affodilloꝝ. Coꝛtex radi. cappa. Rutha. Caſſialignea.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0259-2
DFG

cte ꝛ decoquanť lento igne donec medietas ꝯſumať
poſtea fricenť digitis ꝛ coleť ꝛ colature addať tan/
tūdez rob Doß. ℥.iij.cū.ʒ.iij.aq̄ caľe ꝛ aliqb⁹ guttis
oľi ſiſamini: vꝫ ēt ad oēs egritudies fl̄maticas ꝛ me
lācolicas ꝛ hicteritiā ꝛ vētoſitatē ꝛ humoꝛē crūdū.

¶ Tractatus.3.quinti ſermonis. De ſcabie lepꝛa ꝛ continet tria capitula.

¶ Cap.1. De ſcabie ꝛ pꝛuritu.

TOluerūt antiq plurimi vbi de de/
coctione tractabāt ſemꝑ
reminiſci ſermōe q de ſcabie eſt. Et nos ta/
les faciētes idē faciemus. ¶ Dicem⁹ ergo ꝙ ſcabieꝫ
Chimolea. malaꝫ ēt q̄ di ignis ſacer ſanat inūctio facta cū chi/
molea ꝛ eſt q̄dā ſpēs terre. ¶ Si aūt patiēs inūgať
ad ignē donec ſudet cū oleo ꝛ ſale ꝛ modico aceti ſa
nať pꝛurit⁹ ꝛ ſcabies fl̄atice. ¶ Ulceroſaꝫ aūt ſcabiē
auſert zinǰar mixtū cū terbētina aduſta ꝛ nitro ſup/
inunctū. Et dixit Aui. ꝛ etiā mixtū cuꝫ gūmi pini.
¶ Eādē aūt curat fel thauri inūctū nitro ꝛ chimo
Oleum ſq̄nanti. lea. ¶ Oleū aūt de ſq̄nāto inūctū tollit oēm pꝛuri/
tū: imo ēt pꝛuritū aīaliū: ꝛ hoc ſum⁹ expti. ¶ Si ēt
ficus ſicce coquāť cū folijs ſuis ꝛ cū radice nigre al
mezereon ꝛ inde ſcabioſus laueť ſanať oīs ſcabies:
Teſta cancri marini. imo etiā ſcabies aīaliū ſanať. ¶ Oēm aūt ſcabiē tol
lit teſta cancri marini. ¶ Et oēs ꝯcoꝛdāt ꝙ carda/
Cardamomū momū cuꝫ aceto illinitū foꝛtiter illa purgat ꝛ ſanat.
¶ Malignā aūt ſcabiē ſanat optīe cataplaſma fcm̄
Cicer pegrinus ꝛ qd ſit. ex cicere peregrino ꝛ credo ꝙ ſit cicer ſilueſtre nec
plus eo iuenio. ¶ Fex aūt olei inūcta cū aq̄ dulco/
ratiōis lupinoꝝ aut cū aq̄ decoctiōis eoꝝ aut cū vi
no decoctiōis cameleonte eſt vtilliſſima. ¶ Et lupi/
nus ēt cū radice almezereon nigre ſaluat illā beſtia/
rū: ꝛ hoc exptiſſim⁹ tollētes decoctionis radicis ca/
maleōte nigre lib.j.farine lupinoꝝ.℥.j.fecis olei an/
tiq lib.ʃ.fiat vnguētū. ¶ Eandē aūt auſert exterioꝛ

cortex cameleonte nigre mixt⁹ cū calcāto pice liqda ⁊ ſepo ātiquo. Et nos qdē addim⁹ ſulfuris viui an̄. ⁊ ſepū ponimus q̄ʒtū oia. ¶ Semen ēt naſturtij cū melle mixtū ⁊ inūctū ſcabiē abſtergit. ¶ Eleborus aūt niger ſolus vl' mixt⁹ cū olibano pice liqda cera ⁊ oleo de citro ⁊ aceto ſcabiē tollit. ¶ Oēm āt pruriginē ⁊ aſpredinē corpis mirifice purgat: ſucc⁹ been intinct⁹. ¶ Cū fortitudine āt tolliꝛ ſcabies ſi liniaꝛ cū carui trito cū aceto. ¶ Et Raſ. dixit ꝙ ſepū leopardi cū oleo laurino inūctū ꝯfert difficili ſcabiei q̄ ſcindit cutē. ¶ Remouet āt ſcabiē velociter ⁊ pruritū: oleū d̓ coſto ſicut' expti ſum⁹ ſupinūctū. ¶ Acetoſa āt vel ei⁹ radix i balneo cocta ſi patiens inde laueꝛ eſt vtilliſima. ¶ Et dicūt ꝙ ad oēm ſcabiē ſtorax liqda eſt epithima bonū ⁊ nos ponim⁹ illud in vnguentis diuerſificātes iſta ſm diuerſitatē humiditatis ⁊ ſiccitatis ſcabiei. ¶ Scabiē aūt vlceroſaʒ erradicāt folia ſuhal recētia emplata. ¶ Argentū aūt ⁊ ei⁹ ſcoria ad ſcabiē valde ꝯfert. ¶ Et ſilr ois ſcabies tolliꝛ linita cū fructu vitis albe. Et nos facimus ex ea vnguentū ⁊ ꝯfert etiā egritudini cum qua eleuaꝛ cutis. ¶ Oleū aūt de alchitrā ⁊ etiā ipſuʒ alchitrā inunctū oēm ſcabieʒ ſanat: ita ꝙ etiā illam aialium.
¶ Sanat etiā eam cuʒ eſt vlcerata farina ordei aut farina ſiliginis cuʒ aceto forti more emplaſtri ſuperpoſita aut etiā orobi ⁊ ſumus experti. ¶ Et Gal. dixit in nono loquens de ſulfure mixto cū terbētina mūdificat. n. oēs hmōi paſſiones nō repcutiēdo in fundū multis alijs medicinis q̄ ſanāt illas hn̄tibus potētiā mixtā vl' ꝯſumāt ac repcutiāt: ipſuʒ aūt iaʒ multotiēs cogm⁹ ſolū in aceto ⁊ emplantes refrenamus ſcabiē. Et nos qdē habem⁹ ad ſcabiē vlceroſaʒ expertū Gal. ſcriptū ſupra ca. de alopitia i fi. ¶ Et ſcimus ꝙ potio facta ex abſinthio fumoterre paſſulis enucleatis ⁊ mirabolanis citrinis eſt potio bona

Semen naſturtij.
Succ⁹ been.
Carui.
Sepum leopardi.
Oleū d̓ coſto
Acetoſa.
Storax liquida.
Suhal ⁊ eſt ſula.
Argentum.
Fruct⁹ vitis albe.
Alchitram.
Potio.

Unguētū nr̄z ad pruritū ꝛ ſcabiē. ¶ Unguētū nr̄z ad ſcabiē diffi cilis erradicatōis: ita ꝙ ēt ſanat illā equoꝝ ꝛ mugas eoꝝ ꝛ reſtas facta emplatione poſtea ad equū cum ſtercore humano. ℞. ſulfuris viridis eris añ. ptes iij. olei oliue ſicut ciat⁹ vnus paru⁹ pinguedis porci recētis q̄ eſt in ſpina quātuz pro duobus vel tribus deñ. hr̄ thuris quātum pro vno deñ. hr̄ oia ſil' trita poſt argētuz bene bulliāt ſemp agitādo: in fine aūt

Aliō optimū. argētuz addat ꝛ miſceat ꝛ locus inungat. Ad eādez aūt difficilis erradicatōis eſt hoc vnguētū. ℞. ſalis cōis. ℥. viij. aſſungie porcine. ℥. x. ſucci fumiterre: ſuc ci plātagis: olei laurini: olei cōis: argēti viui extīcti añ. ℥. ij. fiat vnguētū quo patiēs mane ꝛ ſero ꝛ ſoluz circa plīſuz brachioꝝ ꝛ volas manuū inūgat ad ignē

Succ⁹ ebuli. ¶ Et dico ꝙ lotio fcā ex ſucco ebuloꝝ tollit ſcabiē ꝛ pruritū. ¶ Et ſolo ablutio facta ex aq̄ decoctiōis

Lapatium. lapatij ꝛ cameleonte ſcim⁹ ꝙ iuuat ſcabioſis. ¶ Su

Succ⁹ caulis mus quoqꝫ expti ꝙ ſucc⁹ cauliū inūct⁹ illā ſanat ꝙ ſi ſcabies ſit fortis ꝛ humida miſceat cū aceto ꝛ vi tello ꝛ liniat. ¶ Si āt ſcabies ſit vlceroſa ꝛ p̄cipue ī ſui principio. ℞. folioꝝ vitis ſilueſtris ptē. j. croci myrrhe añ. ptez. ſ. olei roſ. ꝛ mellis quātū ſufficit ꝛ fiat vnguētuz. ¶ Et expti ſum⁹ tā i vlceroſa q̄ʒ nō: vt lauet prio cū nitro ꝛ oleo poſt abraſionē piloꝛuz poſtea liniat cū lacrima vitis domeſtice que coagu latur ſup palmites mixta cū aſſungia porcina vete

Cur. ri. ¶ Uerū facio ſcire vos dn̄e reuerende ꝙ pfecta curatio egritudinis hui⁹ eget corpis eūone vl' p̄ce cedēte ſi remouibilis dꝫ eſſe. Et nos circa illā aper

Sirupus. tionē materie vſi ſum⁹ ſiru. hmōi. ℞. ſucci endiuie ſucci laureole: ſucci abſinthij: ſucci ſcabioſe: ſucci fu miterre: ſucci boraginis añ. lib. j. radicū. v. añ. ℳ. j. ſemi. cōium frigidoꝝ añ. ℥. j roſ. vio. añ. ℥. ſ. ſandaloꝝ alb. ꝛ rub. añ. ℥. ſ. thimi epithimi cāedreos cāepiteos añ. ℥. ſ. bulliāt oia in ſuccis p̄dictis depuratis ꝛ fiat

pizenk cū zuc.doſ.ab.ʒ.j.ſ.vſq3 ad .ʒ.iij. cū aq̄ deco/
ctōis ſumit r. ¶ Siru.ali⁹ fortior. ℞.thimi epithi
mi ſene lupili betonice:aſſari:ariſt.ro.gētiane:cina
momi.croci:ſandal.oiu3 roſ . violaꝝ:floꝝ boragis:
floꝝ ſalicis:nenufa.eq̄lia ꝛ q̄tū vis bulliāt i ſucco
fumiter.d̄purato ꝛ i lib.j.oiu3 p̄dcōꝝ pōat cineris
vipe al' carnis vipe bn̄ mūdate ꝛ recēt3.ʒ.iiij. Si āt
ſerpēs exiccat⁹ fuiſſet ponat̄ pulueris ei⁹.ʒ.ij.ꝛ cola
ture p⁹ decoctiōe3 addat̄ zucchari q̄ ſufficit ꝛ fiat ſi
rup⁹ doſ.de die tertio i tertiū mane cū modico vini
optimi vl' aquoſi vt diſpō reqrit ab.ʒ.j.vſq3 ad.ʒ.ij.

¶ Additio.

¶ Ad ſca.malā a ſtate ſalſo exptū ē balneū d̄coctio
nis edē terreſtris lauādo pl'rib⁹ dieb⁹ eſt.n.vtilimū.

¶ Capl'm .2. De lepra.

NOn intēdimus dicere i hoc cap.ſicut ꝛ l aliijs
fecim⁹ cōe3 curā lepre: ſ3 ſolū p̄termiſſo regie
p dietā ꝛ potōes ea q̄ laudauerunt antiq ꝛ ſicut ipſi
vt i pl'ib⁹ i ca.d̄ decoratiōe d̄ ipſa ſermonē fecerūt qn̄
tractabāt de ſcabie ſic ꝛ nos ēt ipſos ſequētes facie/
mus. ¶ Dicunt ergo q̄ inūctio facta cū eleboro ni
gro ſicut in p̄cedēti cap.diximo⁹ de ſcabie multū ſm
eos cōfert ad leprā. ¶ Cū aūt lepra incipit pp opil
lationē ſplenis vl' eius apa multū laudauerūt vt oi
mane bibat̄ ex d̄coctiōe radicū tamariſci cū paſſulis
ꝛ nos hoc experti addimus modicu3 in decoctione
p̄dicta. ¶ Inūctio ēt ſcripta ſupra ca.p̄cedēti circa
finē facta cū ſale oleo ꝛ aceto eo mō quo dictū ē ſu/
pra ibi leprā delet. ¶ Tiriaca etiā ſi bibat̄ continuo
ꝛ corp⁹ patiti inūgat̄ cū ea multū ꝯfert . ¶ Et dix.
Raſ.ſi ſuſpendat̄ oculus vpupe ſup leproſu3 ceſſat
lepra.Et dixit ſi pellicula q̄ abſcindit̄ i circūciſione
pueri ſicca ꝛ trita ꝛ mixta cū modico muſco det̄ in
potu icipiēti laborare ex lepra ſtat ꝛ nō augmentat̄.
¶ Et dixit ſup maculas nigras q̄ ſunt ſignū lepre

Eleborus niger.

Tyriaca.

Ocul⁹ vpupe

Pellicula abſciſa i circūciſione pueri.

Sperma. ſperma calidū ponaᷓ curat. ¶ Caro quoqꝫ ſerpētis
Caro ſerpentis. mirifice ꝓdeſt. Et dico ꝙ Gal. in. xj. ſui libri de ſim-
plicibꝰ miro modo carnes has laudauit ſiue ꝑ ſe co-
medanᷓ ſiue ēt vipera ſtrāguleᷓ in vino ⁊ patiens il
lud vinū bibat. Adducēs ad hoc caſuales expiētias
plures: ⁊ ēt ſuas ꝓprias qbꝰ vſus fuit aſſerēs ēt hoc
in eleſantia ꝯtingere eſſe laudabilē: imo eſſe princi-
Stercus columbe. piū curatiōs iſtiꝰ in illa. ¶ Et kirā. dixit ꝙ stercꝰ co
lūbe cū cedria mixtū ⁊ inūctū lepras ⁊ oēs maculas
ſanat perfecte. ¶ Et Aui. dixit ꝙ in lepra eſt bezaar
Caro rane. vt dᷓ caro rane cocta cuꝫ oleo ⁊ ſale comeſta. ¶ Et
Cortex vlmi. Gal. dixit cortex vlmi cū aceto mixtus ſanat leprā.

¶ Cap. 3. De eleſantia.

Sequentes Gal. qꝛ ꝓximaꝫ facit eleſantiā lepre
poſt capl'm de lepra dicemus q̄ ipſe maxime di
Quid eleſantia. xit de eleſantia. Eſt aūt eleſantia magnitudo pedis
⁊ cruris in qua cōia regimina per farmaca ⁊ vomi-
tus facta opꝫ ꝑcedere: ſed talia huiꝰ operis nō ſunt.
¶ Sꝫ ꝑter iſta Gal. mirabil'r laudauit carnes ochi
Caro ſpentis. duaꝝ ⁊ ſerpentū ſicut ſtatiꝫ in ꝑcedēti ca. diximus.
Calamentuz. ¶ Et dixit calamētū eſt bonū farmacū nō ſolū ve-
hementer educendo ſubtiles humores: ſed etiā ſub
tiliando ⁊ abſcindēdo fortiter groſſos quales ſunt
vtiqꝫ generātes hmōi egritudines. Sed in ſumma
carnes ochiduaꝝ ⁊ vinū ſtrāgulationis eaꝝ ꝑlauda
Mergus. uit. ¶ Et kiran. dixit ꝙ tota achia. i. mergus aſſata
⁊ eſa eleſantiā ſanat. ¶ Sed ſciendū ꝙ vl'r linimen
ta dicta in podagra ſupra ꝯferūt in hoc caſu: ꝑmiſſo
regie ſi cauſe ꝓprie ꝓpriū remediū adducatur.

¶ Tractatus quartus quinti ſermonis. De cōbu-
ſtione ⁊ eſt capitulum vnum.

Poſuerūt ēt antiq i tractatu ꝺ deco
ratione tractatū de cōbu
ſtione forte ꝑꝑ feditatē cutis q̄ ſit cōbuſtiōe
nō minus rōnabil'r. forte poſſet poni i ca. de vlceri-

bus vel de ſoluta cōtinuitate. Sʒ nos qcq̄d ſit eoꝝ
veſtigia imitabimur. ¶ Dixerūt ergo ꝙ flos volu — Flos volubil' maioris.
bilis maioris q dr̄ cuſſus ſiue funis paupeꝝ trit' ꝛ
mixt' cū ceroto: ē plus oi re iuuatiu'. Et nos expti
ſum' de eo florētie cū mumia diſſoluto in oleo ꝛ agi
tata ſcō vnguēto qn̄ i cōbuſtiōe ſunt vlcera. Eſt āt
ceroto ʒ ol'm cōe ꝛ cera mixta ſʒ Gal. Et nos expti
ſum' ponētes in ceroto ol'm roſ. loco olei cōis. Et
ēt dixit Gal. de plāta ei': ꝙ cocta cū vino cicatrizat
eas q̄ ab igne ſunt vlceratōes. Et idē dixit d̄ floꝛib'
¶ Et ol'm ēt bullitū in ꝯcauitate ſeu ꝯcauatura ra
dicū affodilloꝝ ꝯferre dixerūt. ¶ Gūmi ēt arabicū — Gūmi arabi
cū albumīe oui mixtū ꝛ ſuppoſitū vlcerati nō ſinit.
¶ Empl'm aūt ſcm̄ ex floꝛib' folijs fructu ꝛ ſemine
hipicō mire facit ſuppoſitū. ¶ Sola ēt lana itincta — Hipericon.
i alb. oui ſuppoſita m'ltū cōfert aduſtōi ſiue ab igne
ſiue ab aq̄ ſit ſcā: imo ꝛ ouū ſtati ipoſitū ē vtile ſiue
ſolū albumē ſiue totū ouū cū cortice ſuo qs pōat. Di
xit Gal. ꝛ dicūt de terra ſigil. ꝙ ipſa ſuppoſita adu- — Terra ſigillata.
ſtiōi n̄ ſinit veſicari ꝛ ſi veſica ſit ſcā curat eā. ¶ Et
ſal ēt bullitū cū oleo ꝛ iunctū cōbuſtionē ignis veſi
cari nō ſinit. Et ego exptus ſum idē i aduſtōe facta
ab aqua. ¶ Ruſticis aūt approximent medicamia
ſtercoꝝ vt tollat ſtercoris ouis vel capre vel arietis — Stercora.
ꝛ cū oleo roſ. ꝛ cera mixta ſupponat ꝛ multū cōfert
eis: naʒ cōſolidat excoriatōes eoꝝ. ¶ Radix ēt lilij — Radix lilij.
domeſtici elixa in aqua vel ſup prunas cocta cum
oleo roſ. mixta ſuppoſita eſt ſingulare preſidiuʒ. Et
dixit Gal. ꝛ vſqʒ ad cicatrizationē vſturas ducit. Et
Aui. dicit ꝙ ē melior mediciaꝝ q̄ ſunt ad cōbuſtio-
ne aq̄ calide. ¶ Optime āt pdeſt cōbuſtioni ſucc' — Succ' lactu- ce agreſtis.
lactuce agreſtis cū lacte ipoſit'. ¶ Et dicūt ꝙ cinis — Cinis corti-
fact' ex cortice cucurbite ſicce optie pōt ſanare ꝛ effi — cis cucurbite
caciter. ¶ Folia quoqʒ ambroxiane aduſtioni ſuper — Ambroxiane
poſita ſunt ſingulare preſidium. ¶ Vue etiam ſicce — Vua ſicca.

ſeruate in paſſo ꝛ ſuperpoſite maximū ſunt ꝓſidiū. Si aūt vue condite in aq̄ ꝛ ſale supponunt veſicari nō ſinunt aduſtionez. ¶ Girandus aūt dixit ꝙ pili leporis cōbuſti ꝛ triti ꝛ ſuppoſiti ſiue ꝑ loca cōbuſta ſparſi vlcera mordent: ꝛ cicatrices ſanant: ꝛ pilos educunt. ¶ Et dixit Rab. ꝙ ſtercus columbi mixtū cū oleo vel vnguēto valet ꝯtra cōbuſtionē. Ego aūt vtiliſſimū exptus ſum vres primo in pāno lini ꝛ poſtea cū oleo roſ. ꝛ cera faciens vnguētū. ¶ Folia ēt ſicle. i. blitis cocta ꝛ emplāta ꝓſunt. ¶ Cū āt eſt ab aq̄ aduſtio cortex pini ſuperpuluerizet ꝛ cicatrizat illas ꝛ quādoq; imiſcemus olibani ꝛ pulueris litargirij añ. ꝛ cōtulit multū. ¶ Ad cōbuſtionē oſtracha purpurea vſta cum ſale ꝛ mixta ſuperponā tur ꝛ dimittant donec per ſe cadāt. ¶ Aduſtioni ꝓpīe q̄ fit ab igne adeps porci lotus ſm quoſdam ſuperpoſitus prodeſt. ¶ Et dicunt ꝙ acetū velocius omni re ſanat aduſtionem. ¶ Et dixerūt nō eſt res melior calamo aromatico mixto cuz oleo roſ. ꝛ aceto: ſed Gal. dat. cañ. vt diuerſitas corporuz conſideretur que mollia ꝛ que dura ſunt: quoniam corpora mollia fortes medicinas nō ſuſtinēt ꝛ acutas: imponatur ergo acetum ſm corporuz diuerſitates. ¶ Et dixit Gal. attramētum quo ſcribemus ſtatim cōfert vlceribus igne vſtis mixtū cum aqua ꝙ ſi acetū habeat multo magis cōfert. ¶ Et expti etiaz ſum⁹ ꝙ folia maluauiſci aut malue domeſtice cruda cū oliuis cōtrita ꝛ aq̄ decoctionis eoꝝ ꝯfert. ¶ Et cinis ēt cauliū cū albumine oui ſuppoſitus multū cōfert.

(Margin: Pili leporis. — Stercus columbi. — Sicla. — ¶ Ad aq̄ cōbuſtionem. — Cortex pini. — Oſtracha. — Adeps porci. — Acetum. — Calam⁹ aro. — Attramentū. — Malua. — Cinis cauliū.)

¶ Tractat⁹. 5. quinti ſermonis. De cadētibus ꝛ flagellatis cōtinet duo capitula.

¶ Cap. 1. De cadentibus ab alto.

QUm qs ab alto cadit ꝯfert ſibi vt bibat ſucci gentiane. ℥. j. cū aq̄. ¶ Qd ſi ex caſu timet leſio intrinſecoꝝ mēbroꝝ det

(Margin: Succus gentiane.)

ex terra ſigil.i potu.❡ Si ét ex folijs betonice biba
Terra ſigilla
Betonica.
batur cū hidromelle vſq ad.ʒ.j.multum cōferunt.
❡ Idē aūt opat ſi ſumat ex galbano ſicut granū fa
Galbanum.
be diſſoluto cū aceto aqua vel vino vel mellicrato.
❡ Sumat etiā ex lixiuio facto ex ligno ficus dicto
ſupra cap.de cōgelatiōe lactis ⁊ ſan.i ſtō:⁊ bibat ex
eo vſq ad.ʒ.j.ſ cū pauco oleo. ❡ Si quoq ſumat
reubar.ʒ.ij.cū.ʒ.j.rubee tintoꝝ cū vino ꝯfert cadēti
Reubarba.
⁊ ét flagellato:imo ⁊ vtriuſq ſoluz reubar.valde cō
fert ſi vſq ad.ʒ.ij.tribuat cū vino odorifero mixto:
⁊ tamen hoc ſumus expti.Et dixit Meſ.ſanat etiaz
rūpturas itrinſecas:⁊ hoc hʒ appropietate ſue ſub/
ſtātie.❡ Et exptus ſuz ad caſuz hūc puluerē valde
bonū.℞.lace:myrrhe:croci aā.ʒ.ij.fenugreci:ca/
ſtorei:aā.ʒ.ſ.boliar.ʒ.iij.terāt ⁊ dent cū vino pmix/
to.❡ Si āt cadēs ſit cū attritōe lacertoꝝ ſumat in
Agaricus.
potu ex agarico kirat.ij.aut.iij.cū vino dulci ſi nō fe
brit aut cū mellicra.❡ Qd ſi caſus ſit ſup vnū mē/
brū ēpleat mēbrū cū furfure ſale ⁊ melle ⁊ ꝯfert mul/
Abſinthium.
tū.❡ Sumat quoq abſinthiū ⁊ ſupcaleſiat ſup la/
pide calo madefcō cū vio ⁊ mēbro applicet dolēti.
❡ Unguētū nrʒ qd vʒ caſui ⁊ flagellato.℞.corticū
Unguētū nrʒ
pinee maioris olī myrtini ⁊ cere.q.s.ad ꝯgelatiōez.

❡ Cap.2.De verberatis ⁊ ſignis pcuſſionū eoruz.

Unanimiter oēs doctores antiq tā.Gal.qʒ alij
voluerūt cū aliqs eſt ꝟberat⁹ ſi inuoluit i co/
Coriū ouis
recētis excor
ticate.
rio ouis nouiter excorticate vel ét arietis ⁊ ſic ma/
neat i'die vna ac nocte ſtatiz ſanatus eſt.❡ Et dixit
Rab.qd ſanguinē coagulatū a pcuſſione coriū dictū
ſuprapoſitū diſcoagulat.❡ Et dixerunt ſi ſuppona
tur terra ſigillata ſup mēbra pcuſſa vel attrita proh
Terra ſigilla
bet ea ab apoſtematiōe:⁊ ſi ibi fuerit ſolutio ꝯtinui
tatis ꝯſolidat eā.Et ſi ꝟberati ⁊ flagelati ⁊ oīs pcuſ
ſio emplaſtret cū ſumach:phibet apationē ⁊ dlet ét
Sumach.
viriditatē eiuſdē pcuſſa etiam loca cum folijs pini

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0267-4 DFG

emplaſtrent. ¶ Quod ſi ex verberatiõe remanēt cicatrices liniant cũ raffano ⁊ delentur aut cuꝫ ſemine eius mixto cũ melle ⁊ ꝓprie in balneo. ¶ Oia etiã hmõi veſtigia delent ſi cũ nucibus viridib⁹ liniant. ¶ Semen ēt ſiſami cõfricatũ delet viriditatē percuſſionum ⁊ ſanguinē congelatũ qui ex eis accidit. ¶ Idē ēt facit mel iunctuꝫ cum ſale ⁊ delet ēt oēm colorē illaꝝ. ¶ Aloes ēt epithimatũ ſigna pcuſſionum delet. ¶ Multa etiã hic pñt adduci de hijs q̄ ſcripta ſunt ſupra trac. de oculis ſermone primo ca. de liuoribus oculoruꝫ: ⁊ etiam ſermone tertio cap. de delendis cicatricibus: ⁊ in hoc ſermone in pluribus premiſſis capitulis ideo ad illa recurre.

Raffanus. Nux viridis. Semē ſiſami. Aloes.

¶ Tractatus ſext⁹ quinti ſermonis. De impinguatione corpoꝝ macroꝝ ⁊ macrificando pingues ⁊ continet duo capitula.

¶ Cap. 1. De impinguatione corpoꝝ macroꝝ.

Omiſſis oibus q̄ veteres ſcripſerunt dicemus q̄ magis vtilia viſa ſunt in hoc cap. ⁊ dicũt ꝙ lac in vſu habitũ valde cõfert attenuatis. ¶ Et ideꝫ dicũt de vſu cãcroꝝ fluuialiũ. ¶ Et dicũt ēt ꝙ lac mulieris valde ꝯfert attenuatis. ¶ Et panis de nouo frumēto factus impiguat cito. ¶ Et dixit Rab. ſumat ſepũ lacerte ⁊ miſceat cũ baurach ⁊ cimino carmenico ⁊ farina tritici ⁊ da i cibo galline aliquot dieb⁹ donec impinguet q ergo ex ipſa comedit impinguabit vt vix cõtineat in pelle. ¶ Et ego quidē expertus ſuꝫ ꝙ fricatio totius corpis in hora cõplete prime digeſtionis cũ manib⁹ leuibus i oi mēbro primo donec corpus totũ calefiat ⁊ poſt hoc fricatione facta cum oleo bono cõi agitãdo cũ modico boni vini mirabilr ipinguãdo opabit. ¶ Et experti ſum⁹ vt tollatur orob⁹ ⁊ torefiat ⁊ terat bene deinde miſceat cuꝫ melle ⁊ ex eo quãtũ nux vna oi mãe ieiuno ſumat.

Lac. Cancri flu. Panis fru. noui. Sepũ lacerte. Fricatio corporis. Orobus.

vnd das ain mager machen vnd her fettigkait gar ain halff stuck

¶ Confert aūt in hoc caſu vſus ſiſami excorticati. ¶ Puluis bonus ipinguās. ℞. farine amili ſarco colle añ. ℥. v. vniant̄ cū butyro ꝛ cōficiat̄ vt panis ꝛ exiccet̄ in furno ꝛ fiat puluis. Doſ. multis dieb⁹ in mane cū aqua frida. ʒ. x. efficit hic puluis colorē bonū. ¶ Aliud bonū exptū. ℞. zedoarie: karabe: papa. dragagāti: been al. mugat ꝛ ē radix vñ fit aſſa nunc eiuſdē vel enden oium añ. ptē. j. terant̄ ꝛ cribelentur ꝛ bulliant cū butyro ꝛ bibant̄ quaqꝫ die cum ſauich. i. aqua ordei circa. ʒ. l.

Siſamum. Puluis bonus.

¶ Capl'm. 2. De macrifiendo pingues.

SI querim⁹ pingues macreſcere preter cōe regimē ipſoꝝ dixerūt auctores q̄ hoc cupit: bibat q̄qꝫ die ex ſandaracha tres quartas. ʒ. j. cū aq̄ ꝛ oximelle ꝛ valde macreſit: ꝙ vt veꝝ ſum⁹ experti. ¶ Sumus quoqꝫ expti ꝙ aſſumptio muſti maloꝝ granatoꝝ vſqꝫ ad. ℈. ij. cū oximelle vel aqua ēt q̄qꝫ die multū macrefacit ꝙ ſi haberi nō pōt loco eius ponat̄ cimini carmeni ptes. ij. coſti amari partē. j. terātur miſceant̄ ꝛ adminiſtrent̄. ¶ Ego aūt vidi iuuenē vehemētiſſime pinguē qui quolibet mane aſſumens ciatū vnum aceti calidi in ieiuno cū pipere factus eſt ſumme macer ꝛ perſeuerauit.

Sādaracha. Muſtuꝫ malorum granatorum. Acetum.

¶ Tractatus ſeptimus. De verrucis ꝛ callis ꝛ eſt capitulum vnū.

GAndentes breuitate ſil' dicemus ð porris: callis: ꝛ verrucis que omnia ꝓprie fiunt circa extrema. ¶ Et dicūt antiq ꝙ rutha ſola cataplaſmata optime curat verrucas ꝛ porros. ¶ Si ēt ſup eis fricētur xilocaracte virides vehemēter ꝛ oino delēt illa. ¶ Stercus āt pecudū ſꝫ oēs ꝛ ēt ſꝫ Gal. cū aceto mixtū illa tollit ꝛ ſi ſint vt claui ꝛ mora ꝛ ēt verruce ꝛ eſſere ēt ſm̄ Raſim. ¶ Et ſil'r cantaris vna ſu

Rutha. Xilocarate. Sterc⁹ pecudis. Cantaris.

vnd wanczen ist ... zotten ... vnd laß die darzu machen ain koppen ...

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0269-8
DFG

perfricata illa delet. ¶ Oẽs ẽt verrucas ſiue inuer
Cinis ſalicis. ſas ſiue nõ: tollit cinis ſalicis cũ aceto citri ſuperem
plr̃atus ⁊ exiccat ⁊ incidit eas ⁊ tollit ẽt callos pedũ.
¶ Sup locis ẽt vnde porri euelunt̃ fricet̃ aſſa mix
ta cũ ceroto al̃r croco vel ficub⁹: nã ꝯfert valde ⁊ au
Portulaca. fert reſiduũ eorꝝ. ¶ Et ſcito experiẽtia lõga ꝙ por/
tulaca fricata ſup porros poſtq̃ȝ ſunt euulſi vel radi
citus inciſi eos exiccat ⁊ nõ ſinit eos reuerti appro/
prietate q̃ eſt i ea ẽt ⁊ callos. ¶ Erradicat aũt callos
Farina nigel ⁊ porros farina nigelle mixta cũ farina al̃r vrina an/
le. tiq̃ ⁊ ſuppoſita. ¶ Idẽ aũt operat̃ cepe cũ ſale tritũ
⁊ ſuppoſituȝ aut ẽt cũ melle. ⁊ nos exptiſſimus põt
Cepe. ẽt cepe miſceri cũ adipe galline ⁊ tollit inunctũ cal
los q ꝓꝑ calciamẽtũ fiũt: ⁊ hoc experimẽto noui pe
rutile. ¶ Aq̃ nr̃a ẽt ſcripta ſupra ſermõe prĩo cap. 3.
de rubificãdo pilos illos tollit. ¶ Et ſil̃r vnguẽtũ
ſcriptũ cap. prĩo hui⁹ ſermõis de albãda ⁊ rubifican
da facie ⁊ hec oĩa pl̃m ſuȝ expt⁹. ¶ Uerrucas aũt tol
Cepe ſquille. lit cepe ſq̃lle mixtũ cum oleo ⁊ pice ⁊ ſuperpoſitũ.
Mel anacar/ ¶ Idẽ aũt operat̃ ⁊ mel anacardinũ tollit illõ ſup/
dinum. poſitũ ⁊ verrucas ⁊ porros. ¶ Pedes ẽt locuſtaꝝ
Pes locuſta ꝯfricati operãt̃ illõ idẽ. ¶ Idẽ ẽt operat̃ ſterc⁹ lacer
rum. te aut ſtelliõis ſupfricatũ eis. ¶ Lac ẽt titimali ĩpo
Stercus la/ ſitum illa delet. ¶ Et dixit kirãdus fel vace: carnis
certe. nr̃e clauos rũpit ⁊ ſplendificat faciẽ. ¶ Et Raſ. di
Lac titimali xit ꝙ bouis ſtercus iuolutũ foliis: ⁊ in cinere factũ
Fel vacce. verrucis pl̃m cõfert. ¶ Et ẽt dixit ꝙ mus ſciſus ⁊
Stercus bo/ ſuppoſitus erradicat illas. ¶ Et ẽt dixit ꝙ ſanguis
uis. muris diſſolut⁹ ĩ aceto in ſtercore ei⁹ vȝ: ⁊ hoc expti
Mus ſciſus ſumus. ¶ Et ſil̃r de celidonia ſupfricata eis. ¶ Si
San. muris. ẽt liniant̃ veruce ex aqua q̃ reſultat a palmitibus vi
Celidonia. tis domeſtice qñ in eis accẽditur ignis ꝯfert. ¶ Et
Aqua vitis dixit Serap. tollantur in kalendis menſis tot gra/
domeſtice. na cicerꝝ quot ſunt porri vel verruce que vis ſana/
re: ⁊ cuȝ vno quoq; grana tãgat̃ vnũquodq; illorꝝ:

poſtea oīa ligenť in petia vna ⁊ poſt tergū proijciantur ⁊ ſanantur:⁊ verum eſt.

¶ Tractatus octauus. De decoratione vnguiuꝫ:⁊ eſt capitulum vnum.

DIcamus ergo de his q̄ antiq dixerūt ꝙ qn̄ vn
guis aterit̄ ei⁹ attritioni ꝯfert emplr̄m factū cū
bulbis ⁊ ſauic.i.ſucco ordei. ¶ Ad idē etiā ⁊ ſciſu- Bulbus.
ras vnguiū ꝯfert emplr̄m factū ex ſeīe lini ⁊ melle ⁊
ſuperpoſitū. ¶ Idē aūt operat̄ ⁊ ſemē naſturtij cuꝫ Semen naſturtij.
melle emplr̄atū. ¶ Et nos qdē miſcem⁹ vtrūqꝫ cuꝫ
melle.ſ.ſemē naſturtij ⁊ ſemē lini ⁊ linimus vngues
ſciſas:⁊ etiā q̄ excoriant̄ ⁊ ſanam⁹ eas. ¶ Silr̄ etiā ⁊
cū candaruſo cocto in aceto emplaſtrauimus ſciſu- Candaruſū
ras vnguiū ⁊ ſanauim⁹. ¶ Leproſos aūt vngues ſa
nat oleū mixtū cū lūbricis terreſtribus ⁊ ſuperem-
plaſtratū. ¶ Et dixit Ypa. ꝙ celidonia minor ex- Celidonia mi
cludit vngues leproſas. ¶ Cōtingit aūt ſepe aug- nor.
mentū ſuperflue carnis eſſe circa vngues:⁊ illd̄ tol ¶ Ad augmentū carnis vnguium.
lit lac titimali. ¶ Maculas aūt vnguiuꝫ tollit ſul-
fur viuū qn̄ cū terbētina ⁊ pice miſcet̄ ⁊ ſupempla- Lac titimali
ſtrat̄. ¶ Albaras aūt vnguiū tollit pix liqda mixta Sulfur viuū
cū myrrha ⁊ ſuppoſita. ¶ Si aūt auripigmētū cō-
buſtū ⁊ maxime qd̄ eſt rubeū miſceat̄ cū viſco ⁊ vn
guibus ſupponat̄ albaras tollit. ¶ Si ēt folia che- Chebichengi
bichengi aut ſtipites recētia ſuper vngue fricent̄ al ⁊ quid ſit.
baras tollūt. Eſt aūt chebichengi apiū ſilueſtre ſiue
raninū qd̄ hꝫ lac. ¶ Idē aūt operat̄ fex vini cōbu- Fex vini.
ſta ⁊ cuꝫ pice ſuperpoſita vnguibus ꝙ veꝝ ſcimus.
¶ Cantaris etiā ſuperpoſita ⁊ emplr̄ata tollit alba- Cantaris.
ras. ¶ Cū aūt opꝫ facere vt vngues cadant miſceā
tur cātarides cuꝫ ceroto ⁊ ſuperponātur ⁊ cadent.
¶ Diximus aūt ſupra ꝙ cerotū ex cera ſola ⁊ oleo
cōmuni cōficit̄. ¶ Et dixit Gal. ꝙ etiā ſcarabei cū Scarabei.
ceroto ſuperpoſiti vngui faciunt illā cadere. ¶ Et
kirādus dixit ꝙ ſepum hirci cū viſco ⁊ ſandaracha

emplaſtratũ illos ſcabioſos erradicat. ¶ Erradicat aũt vngues ⁊ cadere facit viſcus q̃rcinus qñ cũ arſenico mixtus ſuperponitur vngui. Et nos vez experti ſumus. ¶ Pix etiã ſola liquida mixta cũ cera cadere facit vnguem. ¶ Et dixit Gal. ꝙ centaurea minor ſuperpoſita vngui cadere facit eam.

Viſcus quercinus.

Pix liqda.

Cẽtaurea minor.

Sigillo ↄſumatũ eſt hoc opus cũ auxilio eius a quo cuncta bñficia deſcẽdunt cuius totale fuit principiũ ⁊ eſt mediũ atq̃ finis cuiuſq̃ miſericordia tanq̃ eius inſtrumẽtũ exiſtens in opere cuiuſq̃ irritante precepto calamũ aggredi ab ſcribendum. ¶ Eidez ergo gr̃e infinite exiſtant gratanter itaq̃ ſuſcipe: hoc opus Reuerẽde mi dñe in cuius honorem cõpillatum exiſtit. Neq̃ ad meã ruberilitatem aduertas neq̃ forte defectus operis qui immediate ſequũtur artificem: ſed mentem auidam ad tua exequenda mandata vt ipſe vna cũ alijs ſcientijs quibus fulges tue ſolaciũ menti adſit ⁊ vtilitas qualis põt ⁊ vt ſint preſentes inter principes terre vtraq̃ video te pellere: ita per ipſum centena ſit tua perfectionũ memoria ⁊ applicatio ſumen lucij q̃ tuos geſtus ſic dirigat in hac vita vt tua opera felicitentur ad votuz ⁊ in poſteriori ſit tui vnio cũ beatis.

FINIS.

¶ Impreſſum Venetijs per Alexandrum de Bindonis. Regnante Principe Leonardo Lauredano. Anno Domini. M.D.xx. Die xx. Menſis Nouembris.

Regiſtrnm.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R.

Omnes ſunt q̃terni.

Azeda
herba dethet — wild wicken, porks
orobus silvestris — wart, wild erbais
saxifraga mi^a

calamentum domesticum velt muncz
calamentum a^l karsen muncz
Alcebron — wolfs milchs kraut
Esula bo^r

Alea agrestis
cerzinda — gros papilen
malua agrestis
vmbg Judaicg

caulendula — eyg wart
calilenda a^or
solsequium a^l

pillosella — mausorin
lingua anserina

Amarisus — maioran
maiorana

Acthetica — sand pauls kraut
herba s^e pauli

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0273-6
DFG

Apium domesticum epich kraut

apium agreste wildtz kraut

Hesterdy volpis stendt wurtz

priara

Lingua avis .i. semen sapi fraxini

serpetaria

dragatea

scabiosa

sicorea .i. solsequium wegwart

cinoglossa hundzzunge

De simplici dorm distill mit di dorm plure

plantago wegbreit

matricaria matran

maratrum .i. fenichel

centinodia .i. plantago minor

calcatrepeda

[illegible] scheismelten

mellilotum gelberklee

cimimum welsch[illegible]

anetum tille

[illegible] veielkraut

[illegible] [illegible] flos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ag [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

240.–

8ff., 127ffch., 1f blanc.
d K

W

[51] / 38 / 39

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0276-3
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-148610-p0277-9